Jaarstukken 2023

ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave ---- **2**

Algemeen ---- **3**
Bestuurlijke hoofdlijnen ---- 3
Financiële hoofdlijnen ---- 4
Leeswijzer ---- 7

JAARVERSLAG ---- **8**

Programma's ---- **9**
0.Bestuur en ondersteuning ---- 10
1.Veiligheid ---- 32
2.Verkeer, vervoer en waterstaat ---- 38
3.Economie ---- 48
4.Onderwijs ---- 57
5.Sport, cultuur en recreatie ---- 63
6.Sociaal domein ---- 80
7.Volksgezondheid en duurzaamheid ---- 98
8.Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing ---- 113

Paragrafen ---- **125**
Lokale heffingen ---- 126
Weerstandsvermogen en risicobeheersing ---- 136
Onderhoud kapitaalgoederen ---- 149
Financiering ---- 157
Bedrijfsvoering ---- 166
Verbonden partijen ---- 175
Grondbeleid ---- 194
Openbaarheidsparagraaf ---- 202

Bijlagen jaarverslag ---- **204**
Kerngegevens ---- 204

JAARREKENING ---- **205**

Financiën ---- **206**
Resultaat ---- 207
Overzicht van baten en lasten ---- 234
Overzicht van baten en lasten per taakveld ---- 236
Overzicht van algemene dekkingsmiddelen ---- 244
Overzicht van incidentele baten en lasten ---- 245
Rechtmatigheid ---- 248
Wet Normering Topinkomens (WNT) ---- 250
Balans en de toelichting ---- 251

Bijlagen ---- **288**
Investeringsoverzicht ---- 289
Overzicht reserves ---- 327
Overzicht voorzieningen ---- 328
Overzicht langlopende geldleningen ---- 328
Overzicht grondexploitaties ---- 330
Single information, Single audit (SiSa) ---- 331

Controleverklaring accountant ---- **369**

ALGEMEEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Voor u ligt de jaarrekening 2023 van de gemeente Zevenaar, waarin verantwoording wordt afgelegd over de activiteiten en resultaten van het jaar 2023.

De druk op de bestaanszekerheid bleef gedurende het hele jaar hoog. Inwoners en ondernemers werden geconfronteerd met structureel hoge energieprijzen en een sterk toegenomen inflatie. Hierdoor stegen de kosten voor levensonderhoud snel. Steeds meer inwoners hadden moeite met het betalen van hun rekeningen. Daarom hebben we in 2023 zowel inwoners als ondernemers ondersteund met een energiefonds, bovenop bestaande inkomensondersteuning.

Open-einde-regelingen in het sociaal domein bemoeilijken de sturing, vooral bij de uitvoering van de Jeugdwet en de WMO. Dit zet extra druk op de gemeentefinanciën, versterkt door dalende baten uit de algemene uitkering van het Rijk.

In 2023 bood de gemeente voor het tweede jaar op rij onderdak aan Oekraïners die hebben moeten vluchten voor het oorlogsgeweld. Daarnaast was de reguliere opvang van asielzoekers en statushouders landelijk onderwerp van maatschappelijke discussie. De invoering van de spreidingswet en de erbarmelijke omstandigheden in Ter Apel waren vaak in het nieuws. Voor zowel de opvang van Oekraïense vluchtelingen als statushouders en vluchtelingen is een belangrijke rol voor de gemeente weggelegd. Hieraan hebben we zo goed als mogelijk invulling gegeven.

De discussie over maatregelen tegen de asielinstroom leidde tot de val van kabinet-Rutte IV en Tweede Kamerverkiezingen in november. De formatie van een nieuw kabinet vertraagt door moeizame onderhandelingen, wat onzekerheid brengt over compensatieplannen voor gemeenten.

In april 2023 deed de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een tweede tussenuitspraak over de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12. Hoewel de nieuwe rekenmethode van het kabinet over stikstof standhield, had de Raad van State meer tijd nodig om te beslissen of deze methode correct was toegepast. De definitieve uitspraak over het doorgaan van het project laat hierdoor nog langer op zich wachten. De gemeente Zevenaar zet zich op alle mogelijke manieren in voor het slagen van dit essentiële project om de mobiliteit in de regio een impuls te geven.

Voor het aanpakken van de wooncrisis gebruiken we de Wet voorkeursrecht gemeenten en doen we strategische grondaankopen. Ook de ontwikkeling van 7Poort II kreeg vorm, wat zal bijdragen aan werkgelegenheid en economische groei.

Bij deze jaarrekening vindt u ook voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording. Voor het eerst legt het college zelf verantwoording af over hoe er is gehandeld op het gebied van financiële rechtmatigheid over het jaar 2023. Dit moet leiden tot een verbetering van de interne beheersing. De organisatieontwikkeling die in 2023 gestalte heeft gekregen helpt hier een duurzame basis voor te leggen.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel, + is een voordeel)

De jaarstukken 2023 sluiten met een voordelig resultaat van € 1.183.777. Het geraamde nadelige resultaat na wijziging is € 6.131.902 waarvan het verloop hieronder wordt weergegeven. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van afgerond € 7.315.679.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	159.791	197.130	182.691	-14.440
Lasten	160.182	203.262	181.507	21.755
Resultaat 2023	**-392**	**-6.132**	**1.184**	**7.316**

Toelichting op hoofdlijnen

Het totale voordeel van € 7.315.679 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen waarbij is aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn.

Omschrijving	bedrag x € 1.000	I of S
1. Organisatieontwikkeling	491	I
2. Algemene Uitkering	3.000	I
3. Sportaccommodaties Sportbedrijf	518	I
4. Vrijval reserve incidentele afschrijvingslasten Vestersbos	-1.500	I
5. Opvang ontheemden Oekraïne	975	I
6. IZA gelden	350	I
7. Afname dubieuze debiteuren RSD	256	I
8. Minimabeleid – Energietoeslag	-1.461	I
9. Sociale werkvoorziening	279	I
10. WMO - zorgkosten	640	S
11. Jeugdhulp - zorgkosten	1.240	S
12. Onderhoud en reparaties (vrijverval en mechanische riolering)	-384	I
13. Rioolheffing	461	I
14. Grondexploitatie Zevenaar-Oost wonen (GREX)	359	I
14. Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay (GREX)	296	I
15. Omgevingsvergunningen en toezicht	792	I

1. Er was in 2023 een budget van € 620.000 voor de organisatieontwikkeling. Een bedrag van € 491.000 is nog niet besteed en bedoeld voor het vervolg in 2024.
2. De hogere Algemene uitkering (€ 3.000.000) is ontstaan door de verwerking van de september- en de decembercirculaire. In deze circulaires zitten onder andere een uitkering uit het BTW-compensatiefonds, een energietoeslag, compensatie voor de invoeringskosten van de Omgevingswet en bijstelling van de aantallen bij diverse maatstaven.
3. Van het Rijk is een specifieke uitkering voor de hogere energielasten van openbare zwembaden MEOZ ('Meerkosten Energie Openbare Zwembaden') ontvangen. De specifieke uitkering (voordeel € 518.000) is voor dekking van de hogere energielasten 2022 en 2023.
4. Betreft de vrijval van de gevormde reserve voor incidentele afschrijvingslasten locatie Vestersbos (restant boekwaarde/sloopkosten). De afschrijvingslasten zijn in de begroting 2023 vanwege uitstel

doorgeschoven in afwachting van besluitvorming ten aanzien van de ontwikkeling op deze locatie. Per abuis is de hiervoor geraamde dekking uit de reserve kapitaallasten niet doorgeschoven waardoor een nadeel is ontstaan van € 1.500.000.

5. Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding vanuit het Rijk. We zien een voordeel van € 240.000 in lagere uitgaven voor leefgeld. Verder is er een voordeel gerealiseerd van € 735.000 op de normbedragen voor de opvangplekken. In totaal een voordeel van € 975.000.
6. Aan het eind van het jaar werd de specifieke uitkering IZA (Integraal Zorg Akkoord) vastgesteld. Omdat deze gelden niet zijn geraamd betekent dit een voordeel van € 350.000.
7. De voorziening dubieuze debiteuren wordt jaarlijks bijgesteld o.b.v. de opgave van de RSD de Liemers. Door afname van het aantal dubieuze debiteuren is het voordeel voor 2023 € 256.000.
8. Door ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag) is er een nadeel ontstaan van € 1.461.000. Er zijn via de algemene uitkering (decembercirculaire 2023) extra aanvullende middelen ontvangen voor betaling van de toeslagen en de uitvoering hiervan. De van het Rijk ontvangen aanvullende middelen zijn voldoende voor dekking van de hogere uitgaven.
9. Door een lagere bijdrage aan de MGR (Modulaire gemeenschappelijke regeling) en Scalabor B.V. is er een voordeel ontstaan van € 279.000.
10. De zorgkosten Wmo (hulp bij het huishouden, begeleiding en behandeling) laten een voordeel zien. We hebben geprobeerd om de uitgaven in de hand te houden door in te zetten op:
    - Scherper indiceren door de consulenten zelf de doelen te laten stellen. Tot en met 2022 stelden de zorgaanbieders van begeleiding de doelen. Vanaf 2023 wordt er dus strakker geëvalueerd en meer toegewerkt naar afschalen van de ondersteuning.
    - Betere afstemming en samenwerking met Algemeen Maatschappelijk Werk (meer dan 10% van de meldingen voor Wmo begeleiding doorgezet naar AMW);
    - Meer afstemming met Veilig Thuis door aan de voorkant al mee te denken, dus voordat er werkelijk een Wmo-melding wordt gemaakt.
    In totaal melden we voor de zorgkosten Wmo een voordeel van € 640.000.
11. In 2023 zijn meerdere initiatieven opgezet om de zorgkosten om te buigen. Een deel is gericht op het verbeteren van de kwaliteit en doelmatigheid van onze medewerkers. Verder is er een aanmeldteam gestart met als doel inwoners zoveel mogelijk te wijzen op de voorliggende voorzieningen en te helpen met de juiste indicatiestelling. Een ander belangrijke ingreep is het uitbreiden van het hulpaanbod gericht op preventie. Denk hierbij aan Buurtgezinnen, Homestart en Maatschappelijk Werk op school. Wij zien dat deze initiatieven effect hebben op het gebied van begeleiding en behandeling. Op het gebied van begeleiding en behandeling zien we positieve ontwikkelingen.
    Op het gebied van verblijf, waaronder ook pleegzorg en jeugdbescherming, zien we de ontwikkeling minder. Deze zorgvorm moet in principe alleen ingezet worden wanneer er geen alternatieven zijn. Daarbij worden veel van deze verblijfskosten door derden geïndiceerd. We hebben daar slechts een geringe invloed op. In totaal melden we een voordeel op de zorgkosten voor jeugd van € 1.240.000.
12. In 2023 hebben we een aantal calamiteiten gehad (afgebroken PVC buizen), waaronder de Zwanenwaay in Babberich, Koestraat in Lathum en Heilige Huisjes in Zevenaar. Hiervoor en in verband met ziekte is extra capaciteit ingehuurd. Daarnaast is in 2023 sprake geweest van de huur van een kolkenzuiger in verband met noodzakelijk onderhoud en reparaties. Tezamen een nadeel van € 384.000.
13. Door een incorrecte verlaging van de raming op de opbrengsten van rioolheffing (had eigenlijk met de reserve verrekend moeten worden) melden we hier een financieel-administratief voordeel van € 461.000.
14. Voor de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties (GREX) heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden op basis van actuele marktontwikkelingen zoals prijspeil-correcties en grondopbrengsten op basis van de grondprijsbrief. Deze ontwikkelingen hebben onder andere gezorgd voor een per saldo voordeel van € 655.000.

15. Er is een voordeel ontstaan van € 792.000 aan leges ontvangsten. Dit kan mede verklaard worden doordat in het vierde kwartaal 2023 nog een aantal omgevingsvergunningen vergund is voor grote bouwprojecten.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die zich binnen onze gemeente kunnen manifesteren. De weerstandscapaciteit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{11.942.000}{10.850.000} = 1{,}10$$

De nu berekende ratio duidt op een voldoende weerstandsvermogen om de risico’s af te dekken.

LEESWIJZER

Inleiding
Door de jaarstukken leggen wij als college verantwoording af aan uw raad over het gevoerde beleid. Tevens zijn deze jaarstukken een instrument om uw raad te ondersteunen bij de kaderstellende en controlerende taken. De jaarstukken hebben wij ingericht op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording hierna BBV). Verder hebben wij nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u als raad. De komende jaren willen wij hierin in overleg met u nog verdere stappen zetten.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is opgebouwd uit de verschillende programma's en de paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid ten aanzien van relevante beheersaspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële jaarrekening gaat vooral in op de financiële positie van onze gemeente.

Programma's
Bij de programma's komen de zogenaamde 3 W-vragen terug:

1. Wat wilden we bereiken?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. U kunt deze digitaal direct openen. Hiermee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid direct beschikbaar.

Per programma maken wij onze doelstellingen (Wat wilden we bereiken?) inzichtelijk. Hierbij presenteren wij u ook de verplichte beleidsindicatoren vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording.

Bij het onderdeel 'Wat hebben we gedaan?' staan de activiteiten die wij in 2019 in het kader van autonome ontwikkelingen, actualisatie van bestaand en nieuw beleid uitgevoerd hebben. Over onze reguliere taken informeren wij u alleen indien hier aanleiding voor is. Bij deze jaarstukken leggen wij hier verantwoording over af. De kleuren bij de stand van zaken betekenen het volgende:

Lichtgrijs	de activiteit is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning.
Groen	de activiteit loopt op schema binnen de gestelde kaders (beleidsdoel/resultaat, tijdsplanning en financieel).
Oranje	de activiteit dreigt óf qua beleidsdoel/resultaat óf qua tijdsplanning óf financieel uit de pas te gaan lopen, bijsturing is noodzakelijk.
Rood	de activiteit loopt uit de pas, dit geldt voor 1 of meer indicatoren (beleidsdoel/resultaat, tijdsplanning en financieel). Corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk.
Donkergrijs	de activiteit is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten.

Wij presenteren ook op hoofdlijnen informatie over de verbonden partijen die een bijdrage hebben geleverd aan de uitvoering van ons beleid. Uitvoerige informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de betreffende paragraaf.

Per programma presenteren wij ook financiële informatie (Wat heeft het gekost?). Hier hebben we de ontwikkelingen aangegeven en de toelichting op deze ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten per programma. Hetzelfde geldt voor de mutaties in de reserves en voorzieningen per programma. Bedragen zijn afgerond op € 1.000. Hierdoor kunnen verschillen voorkomen.

JAARVERSLAG

PROGRAMMA'S

0.BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we bereiken?
Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

Ontwikkelingen
Organisatieontwikkeling
In 2023 hebben we de organisatieontwikkeling voorbereid en legden we het fundament voor een robuuste en wendbare organisatie. Met ondersteuning van een extern bureau is de detailstructuur vormgegeven. De vele ontwikkelingen die op ons afkomen leiden tot grote veranderopgaven. We noemen de energietransitie, klimaatadaptatie, Omgevingswet, woningmarkt en veranderingen in het sociale domein. De organisatieontwikkeling is nodig om de sturing, beheersing en verantwoording op termijn effectiever en efficiënter te maken en te werken aan meer strategische slagkracht. Het MT, de Ondernemingsraad, het Lokaal Overleg en de stuurgroep hebben het advies voor de nieuwe organisatiestructuur ieder vanuit het eigen perspectief beoordeeld. Aansluitend is het formele besluitvormingsproces richting college en uw raad in gang gezet en heeft u positief besloten over het traject van de organisatieontwikkeling. Dit gaat niet zonder personele gevolgen en conform de cao gemeenten is in afstemming met het Lokaal Overleg een sociaal plan ondertekend. De provincie Gelderland onderschrijft de organisatiewijziging en heeft het commitment uitgesproken om het organisatieontwikkelingstraject financieel en met kennis en kunde te faciliteren, via de subsidieregeling Vitaal Openbaar Bestuur. De provincie noemt het traject een mooie en krachtige ontwikkelrichting en een voorbeeld voor de regio.

Externe (markt)ontwikkelingen
Overheden, en gemeenten in het bijzonder, staan steeds vaker voor grote maatschappelijke opgaven. Of het nu gaat om armoedebestrijding en jeugdzorg, de energietransitie, klimaatmaatregelen of de fysieke leefomgeving; in de gemeentelijke uitvoering komt het samen. Dit alles in een tijdsgewricht van verlies van vertrouwen in overheden en een toenemende groep mensen waarvan hun bestaanszekerheid onder druk staat. In 2023 werden we geconfronteerd met blijvend hoge inflatie, hoge energieprijzen en stijgende kosten voor het levensonderhoud. Ook andere externe factoren dragen bij aan dit gevoel van onzekerheid. Denk hierbij aan ontwikkelingen rond de energietransitie, de oorlog in Oekraïne en de vluchtelingenstroom die dit tot gevolg had, en krapte op de arbeidsmarkt waardoor dienstverlening steeds vaker onder druk komt te staan. Daarbij kwam de val van het kabinet Rutte-IV, de Tweede Kamerverkiezingen en de moeizame onderhandelingen over het vormen van een nieuw kabinet. Het demissionair kabinet is voorzichtig met het uitwerken van nieuwe plannen waardoor nieuw landelijk beleid en belangrijke besluiten vertraging oploopt. Vertraging was er tot onze teleurstelling ook na de tussenuitspraak van de Raad van State over de beroepen tegen het Tracébesluit ViA15. Deze externe ontwikkelingen hadden ook een impact op de eigen gemeentelijke organisatie en zullen invloed blijven uitoefenen op beleidskeuzes en uitvoering. We schatten vooraf risico's in en anticiperen zo goed als kan op onverwachte externe ontwikkelingen. De geactualiseerde risico's leest u terug in de paragraaf weerstandsvermogen.

Inhuur derden / krapte op de arbeidsmarkt
De toenemende vergrijzing, de groei van de economie en de krapte op de arbeidsmarkt maken het aantrekken van nieuwe medewerkers tot een uitdaging. Wij als kleinere gemeente concurreren met de grotere gemeenten om ons heen, die betere arbeidsvoorwaarden kunnen bieden. Deze onderlinge concurrentie zorgt voor een dynamische arbeidsmarkt waardoor ook het behouden van ervaren en

gekwalificeerde medewerkers steeds minder vanzelfsprekend is. Vacatures waren lastig in te vullen en stonden in 2023 langer open. Dit leidde tot de inzet van personeel van derden in verschillende werkvelden en beleidsterreinen. Binnen de ambtelijke organisatie zetten wij de beschikbare capaciteit zo efficiënt en doeltreffend mogelijk in. Het is echter niet in alle gevallen te voorkomen dat door de openstaande vacatures soms taken anders geprioriteerd worden. Het volume van inhuur derden over 2023 is fors en laat een stijgende lijn zien. Het streven blijft echter om de inhuur in te perken daar waar dat mogelijk en verantwoord is. Via het thema aantrekkelijk werkgeverschap proberen we nieuwe medewerkers aan ons te binden en te behouden.

Beleidskaders

- Besturingsfilosofie
- Dienstverleningsvisie 2018-2022
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) 2023
- Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2022
- Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
- Nota garantiebeleid 2023
- Normen- en toetsingskader 2023
- Verordening Rekenkamer 2023
- Verordening op de raadscommissies (3e wijziging, 2023)
- Datastrategie (vastgesteld 14 maart 2023)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.1 Wij stellen een nieuw dienstverleningsbeleid op 2023-2024

Iedereen binnen onze gemeente is verantwoordelijk voor een goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers. We stellen een dienstverleningsbeleidsplan op. Hierin formuleren we onze ambities, (meetbare) doelen en daarbij horende resultaten zodat we de komende jaren onze dienstverlening steeds verder verbeteren. We voeren om de drie jaar een burgerpeiling uit om de tevredenheid van inwoners over onze gemeentelijke dienstverlening te meten. De uitkomsten van deze burgerpeiling nemen we mee in het opstellen en evalueren van het dienstverleningsbeleid.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

Burgerpeiling is uitgevoerd in najaar 2023 en meegenomen in de herschreven visie op dienstverlening: 'Samen Sterker 2024-2028'. De herschreven visie is op 28 februari 2024 vastgesteld door de raad.

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) is uitgesteld tot 01-01-2025. Ondanks deze vertraging hebben we wel een start gemaakt met de inventarisatie van de te digitaliseren kanalen. Dit zal ook in het uitvoeringsprogramma dienstverlening aan bod komen.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

De opleidingen zijn geborgd in de Zevenaar Academie. De werkgroep Heldere Taal is opgestart. In de organisatie hebben we taalexperts gevonden. Zij helpen collega's met het schrijven van stukken en beoordelen uitgaande brieven.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Na goedkeuring van de visie gaan we nu aan de slag met het opstellen van een uitvoeringsprogramma. Klantgerichte werkprocessen is hierbij een van de speerpunten.

0.2 Stimuleren van betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen

0.2.1 Wij coördineren participatie 2023-2024

Participatie gaat over op welke manieren inwoners mogen meedenken en meepraten over onderwerpen en beleid in de gemeente. Participatie is een belangrijk thema voor onze bestuursperiode. Participatie is een rode draad in het coalitieakkoord en in dit collegeprogramma, maar ook onderwerp op de raadsagenda. In verschillende resultaten in dit collegeprogramma is participatie concreet benoemd, onder andere bij energietransitie (7.2.1), ruimtelijke plannen en wonen (8.2.3), invoering van de Omgevingswet (8.2.2) en openbare ruimte (5.6.5 en 8.2.3).
Wij brengen de verschillende initiatieven op het gebied van participatie samen in een uniforme werkwijze door hiervoor een programma participatie in te richten. We stellen hiervoor een toolbox samen. De middelen en methodes uit deze toolbox helpen medewerkers en inwoners om op een effectieve manier participatie in te zetten. We stellen een tijdelijke programmamanager aan om dit te realiseren.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De programmamanager participatie is verantwoordelijk voor het verder professionaliseren en structureel integreren van participatie binnen onze organisatie. Het is de bedoeling verder aan de slag te gaan met het uitrollen van de participatie, hoe en wanneer betrekken wij inwoners in het meedenken en meepraten over onderwerpen en beleid in de gemeente. De werving voor de vacature voor de tijdelijke programmamanager heeft niet geleid tot een match. Desondanks is er wel meer bewustzijn voor het thema burgerparticipatie en vragen wij aandacht voor de integrale benadering.

Voorstel raad

We komen met een voorstel hoe we het thema participatie verder gaan vormgeven.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur — Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen blijft een lastig en veelzijdig thema. Zowel in de raad als aanverwante commissies die over het functioneren van de raad gaan, bijvoorbeeld het Presidium en de agendacommissie, wordt vaker gereflecteerd op het eigen handelen van de raad. Het behouden van rolzuiverheid is soms nog lastig en het is essentieel dat iedereen bereid is en blijft om

te evalueren en te blijven leren. De commissievoorzitters, de burgemeester en de vice-voorzitter van de raad hebben een cursus gevolgd bij het Nederlands Debatinstituut. In navolging hierop heeft het Debatinstituut een vergaderscan uitgevoerd waarin gekeken is naar rolzuiverheid, debatvaardigheden en agendasetting. De scan is besproken en naast aanpassingen in de agenda van de raadsvergadering zal hier inhoudelijk vervolg aan worden gegeven door middel van trainingen in 2024.

In april is er een bijeenkomst geweest voor raads- en commissieleden waar men met elkaar heeft gesproken over de verdere invulling van de raadsagenda. Concrete werkafspraken naar aanleiding van deze bijeenkomst zijn na de zomer in werking getreden en de eerste Gespreksnota voor een onderwerp op de raadsagenda is in november 2023 in de commissie besproken. Het bijbehorende raadsvoorstel zal in het eerste kwartaal van 2024 behandeld worden. Op dezelfde bijeenkomst in april is ook met de raad gesproken over integriteit onder leiding van een externe begeleider.

In september 2023 is het eerste politieke jaarverslag verschenen. In dit jaarverslag zijn alle werkzaamheden van de raad samengevat en inzichtelijk gemaakt. Ook dit is onderdeel van evaluatie en zorgt voor transparantie en reflectie.

In januari 2023 is een junior raadsadviseur aan het team van de griffie toegevoegd om meer handen en voeten te geven aan participatie en ervoor te zorgen dat de raad meer zichtbaar wordt in de samenleving. Door het wegvallen van de plaatsvervangend griffier op de griffie hebben de plannen voor een kinderraad en de uitwerking van een politiek actief cursus vertraging opgelopen. Omdat de vacature voor plaatsvervangend griffier eind 2023 is ingevuld, krijgen de plannen voor een kinderraad en de cursus politiek actief in 2024 inkleuring.

Voorstel raad

In de raad en in de aanverwante commissies die over het functioneren van de raad gaan, zoals het Presidium en de agendacommissie, wordt vaker gereflecteerd op het eigen handelen en op de omgangsnormen van de raad.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing — Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In deze jaarstukken is voor de eerste keer een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. In de paragraaf bedrijfsvoering is een toelichting op de geconstateerde fouten en de constateringen ten aanzien van de interne beheersing opgenomen.

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet gestart	Niet gestart	Niet gestart

Moet nog beginnen, herijking vindt plaats in 2025.

0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie 2023-2024

Om de lokale economie te stimuleren, zetten we in op het gebruik van lokale producten. Dit geldt ook voor lokale diensten. In verband met de complexiteit van inkoop en aanbesteding en de toenemende aandacht vanuit rechtmatigheid is het noodzakelijk om voor dit onderwerp vol aandacht te hebben. Dit thema – en ook social return en duurzaamheid - komt nadrukkelijk aan bod bij het herijken van ons inkoopbeleid. Tevens positioneren we de inkoopfunctie zodanig dat deze past bij de huidige ambitie van de organisatie en het bestuur.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Het proces om inkoop lokaal te organiseren loopt, echter is er een sterke afhankelijkheid van de SDL. De SDL neemt haar tijd om de ontvlechting te organiseren en mogelijkheden te verkennen in samenwerking met 1stroom. Het doel van Zevenaar is om 1 juli 2024 inkoop lokaal georganiseerd te hebben.

Voorstel raad

De noodzaak voor snelle afhandeling van het verzoek om inkoop te ontvlechten bij de SDL voor gemeente Zevenaar is meermaals bij de SDL aangegeven. SDL begrijpt de noodzaak en is het proces om te komen tot ontvlechting van inkoop aan het voorbereiden. Vooralsnog hanteren wij de datum van 1 juli 2024 als richting.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.
Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke

ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.
We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren ervaren medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar ervaren medewerkers.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In het kader van aantrekkelijk arbeidsvoorwaarden geldt sinds 1 mei 2023 een regeling voor reiskosten woon-werkverkeer. Daarnaast is het Individueel Keuze Budget (IKB) verruimd.
In de regelingen is rekening gehouden met duurzaamheid, duurzame inzetbaarheid van medewerkers (vitaliteit) en met onderscheidend vermogen ten opzichte van andere organisaties in de regio.
In juli 2023 is "Diversiteitsbeleid gemeente Zevenaar" opgesteld met daarin onze visie op diversiteit en inclusiviteit. Op basis hiervan starten we met trainingen voor bewustwording.
In het kader van werving en selectie is een "Werken bij de gemeente Zevenaar" pagina gelanceerd waarop wij ons als aantrekkelijk werkgever presenteren. Op deze landingspagina kunnen geïnteresseerden zien waar wij als werkgever voor staan en wat het zo aantrekkelijk maakt om te werken bij de gemeente Zevenaar. Medewerkers en afdelingen presenteren zich hier en uiteraard vinden ze daar ook onze vacatures. Voor het werven van trainees sluiten we aan bij diverse programma's van het regionale netwerk Werken in Gelderland. Zo is al een aantal trainees geplaatst binnen onze organisatie.

0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid 2023-2024

Het uitgangspunt hierbij is dat er aansluiting is op de visie en missie van de organisatie. Het doel van het strategisch personeelsbeleid is om ondersteunend te zijn aan het realiseren van doelstellingen (beleidsmatig en organisatorisch) door adequate inzet van personeel en organisatie. Het stapsgewijs toewerken naar een vernieuwd strategisch personeelsbeleid stelt ons in staat om in te spelen op veranderingen in de toekomst. Na de herindeling in 2018 zijn we vooral bezig geweest met consolideren en de basis van de organisatie op orde brengen. We willen nu meer gaan kijken naar veranderingen in de samenleving, maatschappelijke opgaven, nieuwe taken en de arbeidsmarkt. We brengen op basis daarvan kansen en uitdagingen in beeld.

Door dit anticiperend inzicht kunnen we tijdig interventies in gang zetten om de organisatie wendbaar te houden. Bijvoorbeeld door:

- Arbeidsmarktcommunicatie.
- Doorontwikkeling van de Zevenaar Academie.
- Beleid voor duurzame inzetbaarheid.
- Verhogen van digitale vaardigheden.
- Datagedreven werken.
- Digitalisering, automatisering en robotisering.
- Aanpassing van arbeidsvoorwaarden.
- Aansluiting beschikbare formatie t.o.v. uitvoeringsvraag borgen (m.n. binnen fysiek en sociaal domein).

Een onderdeel van het strategisch personeelsbeleid is het opmaken van een strategische personeelsplanning. Op basis van de opgedane inzichten inventariseren we welke competenties noodzakelijk zijn om de

doelstellingen en ambities van bestuur en organisatie te realiseren. We brengen kwantitatief en kwalitatief in beeld wat de huidige situatie is en waar we naar toe willen groeien. Wij houden daarbij rekening met de te verwachten competenties als gevolg van de ambities zoals deze in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Wij sturen op het (verplicht) ontwikkelen en bijhouden van (dienstverlenings)competenties, schriftelijke en mondelinge communicatie en vakinhoudelijke kennis en competenties.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

In het kader van strategisch personeelsplanning zijn de interne en externe ontwikkelingen in beeld gebracht. Er heeft een kwantitatieve analyse plaatsgevonden op het huidige personeelsbestand. Hiermee is onze in-, door- en uitstroom in beeld.
De vervolgstap is dat we een bredere kwalitatieve analyse maken op basis van de benodigde competenties. Op basis van de data vanuit de kwantitatieve analyse en de bredere kwalitatieve analyse, wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld voor de komende jaren. Deze voeren we na de ingezette organisatieontwikkeling uit.

Ten aanzien van arbeidsmarktcommunicatie is de "Werken bij de gemeente Zevenaar" pagina gelanceerd waarop wij ons als werkgever presenteren. Hierop plaatsen we onze vacatures maar vullen deze ook verder aan met testimonials en video's waarmee geïnteresseerden zich een goed beeld kunnen vormen van de diversiteit aan functies en werkzaamheden binnen gemeente Zevenaar.
Met de Zevenaar Academie zijn verdere stappen gezet door leerpaden op te nemen waarmee medewerkers die nieuw bij ons in dienst komen snel hun weg kunnen vinden binnen onze organisatie. Maar ook door specifiek inhoudelijke trainingen aan te bieden voor bijvoorbeeld de medewerkers van Publiekszaken.
Verder is een belangrijke ontwikkeling dat het digitale werken toeneemt. Dit vraagt wat van onze medewerkers. We vinden het belangrijk dat zij digitaal vaardig zijn. Om dit te bepalen heeft er een nul-meting plaatsgevonden van het huidige niveau en de leerbehoeften. Op basis van deze resultaten biedt de Zevenaar Academie een passend leeraanbod.
Wat betreft de aanpassing van onze arbeidsvoorwaarden: sinds 1 mei 2023 geldt een regeling voor reiskosten woon- werkverkeer. Daarnaast is het Individueel Keuze Budget (IKB) verruimd.

Voorstel raad

Op basis van de domeinplannen wordt gestart met een kwalitatieve analyse.

0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers 2022-2023

We leven in een informatiesamenleving. Dit zien we onder meer aan de razendsnelle ontwikkeling van ICT. Om deze ontwikkeling bij te kunnen houden, moeten we in staat zijn om snel en flexibel te handelen. Hiervoor hebben we informatiekundige kennis in eigen huis nodig, maar ook partners om ons heen die mee kunnen gaan in de veranderende vraag.

RID de Liemers is een belangrijke partner als uitvoeringsorganisatie. In Liemers verband stellen we een toekomstvisie voor RID de Liemers op. Hierin wordt ook duidelijk of de RID robuust genoeg is om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. In het uitwerken van de opdracht betrekken we medewerkers, directie, gemeentesecretarissen en bestuurders van de verschillende organisaties.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de robuustheid van de ICT samenwerking. Hieruit is geconcludeerd dat de samenwerking in de huidige vorm, met daarbij een stevige impuls in financiële middelen, personele capaciteit en professionaliteit, het meest optimale scenario is. Om hiertoe te komen is

een I&A visie en strategie opgesteld. Deze zal, inclusief de benodigde financiële middelen voor realisatie, in 2024 aan de gemeenteraden van de drie gemeenten worden voorgelegd.

Voorstel raad

Wij stellen voor het jaar gereed van dit resultaat aan te passen naar 2024.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering. We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Als samenleving willen en kunnen we steeds meer met data. Niet in de laatste plaats door de mogelijkheden en het gemak die technologieën ons in het dagelijks leven bieden. Ook als gemeente willen we met data-analyses beter kunnen sturen, resultaten meten en werkprocessen verbeteren. In het verslagjaar is de datastrategie tot stand gekomen. Daarbij werken we verder vanuit twee ambitielijnen, te weten het leren van en met data en het datagedreven werken systematischer aanpakken.
Zichtbaar voor inwoners, bedrijven en instellingen is het overzicht "Zevenaar in cijfers". Dat is opgenomen op onze website. Het bevat veel informatie over de gemeente.
Veel medewerkers lopen het leerpad “Wondere Wereld van Data”. Hiermee wordt het werken met data steeds meer een onderdeel van de digivaardige medewerker.
Tenslotte komen er steeds meer dashboards voor het sociale, fysieke en bedrijfsvoeringsdomein. Denk dan aan (Omgevings)vergunningen, belastingen, basisregistraties en dienstverlening. Daardoor kan de organisatie meer grip op werkprocessen krijgen. Het zorgt er ook voor dat we via gestructureerde data meer inzicht krijgen in maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen en hier beter op in kunnen spelen met ons beleid.

0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening 2022-2025

Inwoners moeten zoveel mogelijk zaken digitaal, online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. Voor wie dit lastig is, blijft persoonlijk contact mogelijk.
Digitalisering van onze dienstverlening en een efficiënt werkende gemeente vragen om goed georganiseerde informatievoorziening. Maar informatievoorziening is meer dan dat, want het is ook een randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen. De realisatie van de digitale transformatie van de gemeente Zevenaar gaat gepaard met een goede centraal georganiseerde informatievoorziening op het gebied van het functioneel beheer van de gemeentelijke applicaties.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

De gestelde doelen voor 2023 zijn behaald. We zijn begonnen met een trainingsprogramma voor onze functioneel beheerders. Er is een functioneel beheerder gestart voor een aantal generieke applicaties. Hierdoor hebben we al meerdere kwaliteitsverbeteringen doorgevoerd. Er is een coördinator informatievoorziening (IV) gestart voor één dag in de week, die het ontwikkeltraject begeleidt en ondersteunt.

0.4.8 Wij verbeteren van het (digitaal) documentenbeheer 2022-2025

Onze manier van werken willen we blijven verbeteren. Belangrijk element daarbij is dat we goed zorg hebben voor de (digitale) documenten die we in huis hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer. Dit doen we tijdens deze bestuursperiode op basis van een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer. Belangrijk onderdeel is de zorg voor informatie in vakapplicaties. Daarnaast bereiden we ons voor en sluiten we aan op een e-depot, waarin het opslaan van informatie en het garanderen van de houdbaarheid van deze digitale informatie voor langere tijd is ingericht.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

De gemeente werkt aan het verbeteren van het informatiebeheer. In het verslagjaar zijn verschillende stappen genomen, waarbij de invoering van de zogenoemde iNavigator een belangrijk onderdeel is. In dit informatiebeheerplan is vastgelegd welke informatie er binnen de organisatie "rondgaat" in de werkprocessen en applicaties. Dit heeft geleid tot het benutten van meer verschillende zaaktypen. Ook is gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden voor decentraal archiveren en "archiving by design". Het adviesrapport hierover is in concept gereed. Verder is een eerste stap gezet naar een kwaliteitszorgsysteem voor informatiebeheer met een PDCA-cyclus om continu de kwaliteit van informatiestromen te verbeteren. Tenslotte zijn zaakdossiers completer gemaakt en zijn metadata in ons zaaksysteem JOIN verbeterd, wat ook nodig is voor de aansluiting op het e-depot.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:

- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Niet volgens plan	 Volgens plan

- Impactanalyse: Bij de start van het werkteam Woo wilden we een analyse van de impact van de Woo op de hele organisatie uitvoeren. Deze impact blijkt lastig in te schatten, onder andere omdat de landelijke definities van de te publiceren documenten nog steeds niet volledig bekend zijn. Daarom voeren we geen analyse meer uit over de hele organisatie, maar bekijken we de impact per nieuwe te publiceren informatiecategorie.
- Ambitieniveau: Het ambitieniveau ('basis en waar mogelijk meer) is in januari 2023 vastgesteld door het college en geeft richting aan ons handelen. Daarom is bijvoorbeeld de informatiecategorie 'convenanten' al online te vinden, in lijn met de inspanningsverplichting die we als gemeente hebben, maar vooruitlopend op het Koninklijk Besluit.
- Actieve openbaarmaking: we publiceren steeds meer categorieën documenten. Online zijn inmiddels te vinden: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, convenanten, jaarplannen en -verslagen en de Wob/Woo-verzoeken.

Een uitgebreide toelichting op de behandeling van Woo-verzoeken en de verbetering van onze informatiehuishouding is te vinden in de openbaarheidsparagraaf.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

De planning- en control cyclus (P&C cyclus) bestaat uit de kadernota, meerjarenbegroting, twee voortgangsrapportages en de jaarrekening. Wij hebben de P&C cyclus volgens plan doorlopen. Alle planning- en controldocumenten zijn door uw raad vastgesteld. In de tweede voortgangsrapportage 2023 en de meerjarenbegroting 2024-2027 hebben wij maatregelen (Vervolgtraject kadernota) opgenomen om te komen tot een reëel sluitende meerjarenbegroting 2024-2027.

0.5.2 We herijken de lokale belastingen 2023-2026

De lokale lasten voor inwoners, ondernemers en verenigingen houden wij zo laag mogelijk. De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. In de wet staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. De gemeenteraad besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen. We groeien mee met de landelijke impulsen met betrekking tot sociaal invorderen en de basisregistraties WOZ en BAG.

De komende periode zetten we in op het volgende:

- Een modern en actueel lokaal belastinginstrumentarium.
- Afschaffen van de hondenbelasting.
- Afschaffen van de vermakelijkheidsretributie als een bijdrage voor gebruikmaking van gemeentelijke voorzieningen door grote commerciële evenementen is geborgd.
- Wijzigen van het tarief van de precariobelasting op terrassen naar het niveau van belastingjaar 2019.
- Bij bestemmingsheffingen en retributies heffen wij in principe 100% kostendekkende tarieven (m.u.v. de

marktgelden en lijkbezorgingsrechten).
- Alhoewel de toeristenbelasting een algemene belasting is, zetten wij deze inkomsten in voor recreatie en toerisme.
- Onze basisregistraties WOZ en BAG voldoen aan de landelijk complexer wordende kwaliteitseisen; dat ook met het oog op de Samenhangende objectenregistratie (SOR) die ingevoerd gaat worden.
- Wij hebben een sociaal invorderingsbeleid met ruimte voor maatwerk.
- Moderniseren van onze digitale belastingbalie. Zo kunnen onze inwoners op een gebruiksvriendelijke manier belastingzaken raadplegen en regelen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Gerealiseerd	Gerealiseerd

- Een modern en actueel lokaal belastinginstrumentarium is een continu proces.
- Afschaffen van de hondenbelasting is gerealiseerd.
- Afschaffen van de vermakelijkheidsretributie is gerealiseerd.
- Wijzigen van het tarief van de precariobelasting op terrassen naar het niveau van belastingjaar 2019 is gerealiseerd.
- Realisatie van 100% kostendekkende tarieven bij bestemmingsheffingen en retributies (m.u.v. de marktgelden en lijkbezorgingsrechten).
- Realisatie van het inzetten van de toeristenbelasting voor recreatie en toerisme.
- Onze basisregistraties WOZ en BAG voldoen aan de landelijk complexer wordende kwaliteitseisen; dit ook met het oog op de Samenhangende objectenregistratie (SOR) die ingevoerd gaat worden. Dit is een continu proces.
- Wij hebben een sociaal invorderingsbeleid met ruimte voor maatwerk. Dit is een continu proces.
- Moderniseren van onze digitale belastingbalie. Zo kunnen onze inwoners op een gebruiksvriendelijke manier belastingzaken raadplegen en regelen. Dit is een continu proces.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Euregio Rijn-Waal	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.	11
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.	361
Samenwerking De Liemers	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.	6.145

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.	139
Vennootschap		
Alliander N.V.	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.	0
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	0
Vitens N.V.	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.	0

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Apparaatskosten (in € per inwoner)					
			652,00	857,00	205,00
Toelichting	De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld. De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, Huisvesting, Intern Beheer en I&A. Het verschil met de begroting zit in hogere salaris- en inhuurlasten. Wordt uitgedrukt in € per inwoner.				
Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)					
			6,31	7,11	0,80
Toelichting	De huidige bezetting bedraagt 320 fte, uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 7,11. De bezetting met eigen medewerkers is ten opzichte van het cijfer in de begroting toegenomen. Dit houdt verband met uitbreiding van de formatie, met name in het sociaal domein, zoals gehonoreerd in de meerjarenbegroting 2023-2026.				
Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)					
			26,00	37,00	11,00
Toelichting	Het gaat hier om de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, grex, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan ons streefcijfer in de begroting. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het lastig om personeel aan te trekken. Om het werk toch gedaan te krijgen, zijn we genoodzaakt externe inhuur in te zetten. In verband met het tijdelijke karakter van projecten zetten wij tijdelijke capaciteit (lees: inhuur derden) in op projecten. De verhouding tussen externe inhuur en de loonsom van eigen medewerkers is in 2023 verder uiteen gelopen. Dit leidt tot een hoger percentage.				

Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)

	7,42	8,30	0,88

Toelichting De vastgestelde formatie per 31-12-2023 is 373 fte. Dit is inclusief nieuw toegekende formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen. In de begroting 2023 was de formatie opgenomen exclusief de nieuw aangevraagde formatie voor het collegeprogramma.

Overhead (in % van totale lasten)

	9,16	11,07	1,91

Toelichting Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten.
De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead.
Gelet op diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing en organisatieontwikkeling zien wij ten opzichte van het cijfer in de begroting een stijging van de overhead. Dit betreft ook de kosten van informatisering & automatisering, gehonoreerde uitbreiding van formatie. en inhuur van teammanagement in het sociaal domein.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	105.653	108.766	112.040	3.274
Lasten	25.773	28.975	28.950	25
Resultaat voor bestemming	**79.880**	**79.791**	**83.090**	**3.299**
Mutaties reserves				
Baten	343	12.939	12.488	-452
Lasten	0	11.997	12.120	-123
Totaal mutaties reserves	**343**	**943**	**368**	**-575**
Resultaat na bestemming	**80.223**	**80.734**	**83.458**	**2.724**

Verschillenanalyse

0. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur - Diverse vergoedingen Lasten -30.000 N I
Voormalige wethouders hebben op basis van de Wet Appa (Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers) recht op begeleiding bij re-integratie en outplacement. In combinatie met overige personeelslasten van het bestuur melden we een incidenteel nadeel van € 30.000.

0.1 Bestuur - Pensioenvoorziening wethouders Lasten -160.000 N I
Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente. Door de minder sterk gestegen rekenrente, enkele wethouders met wachtgeld die tevens pensioen opbouwen en een nieuwe herberekening naar de AOW-leeftijd is een toevoeging van € 160.000 noodzakelijk geweest. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin geen rekening was gehouden met een storting.

0.2 Burgerzaken - Verkiezingen In 2023 hebben we 2 verkiezingen georganiseerd. De kosten van deze verkiezingen zijn in totaal € 44.000 hoger uitgevallen dan begroot. Deze hogere kosten worden deels veroorzaakt door nieuwe wettelijke verplichtingen rond de verkiezingen. Daarnaast zien we dat ook de kosten van het drukwerk, porto en andere materialen zijn toegenomen.	Lasten	-44.000	N	S
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Exploitatie Turmac Cultuurfabriek (TCF) De overschrijding is veroorzaakt door hogere kosten voor energielevering (nadeel € 49.000). De overige exploitatielasten laten een voordeel zien van € 7.000. Per saldo is het nadeel van de exploitatie van de TCF € 42.000.	Lasten	-42.000	N	I
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen algemeen Op de budgetten van de overige gebouwen is een voordeel ontstaan van € 67.000. Dit heeft diverse oorzaken. Er was een raming opgenomen voor garantie van oorsprong t.b.v de duurzame energie van onze eigen panden. De factuur ter compensatie van de kostencomponent van groene energie wordt achteraf gestuurd en is nog niet ontvangen (€ 40.000). De raming voor de sloopkosten Nieuwe Komstraat Lobith (€ 39.000) is in verband met flora en fauna onderzoek en regelgeving uitgebreid en vindt september 2024 plaats. De kosten van de taxatierapporten voor de gemeentelijke panden in verband met de brandverzekering zijn ten dele benut (€ 41.000). Naast deze voordelen noemen we de volgende nadelen. De kosten van gas zijn hoger dit als gevolg van extra pand aan de Kerkstraat Lathum en slecht geïsoleerde (antikraak) locaties (€ 40.000) en toename van huren Raadhuisplein 1D en 14 Zevenaar in verband met inflatiecorrectie conform de CPI (€ 25.000).	Lasten	67.000	V	I
0.4 Overhead - Budget organisatieontwikkeling In de meerjarenbegroting 2023-2026 heeft u voor het jaar 2023 een budget van € 500.000 beschikbaar gesteld voor de gehele organisatieontwikkeling. Daar bovenop is door de Provincie Gelderland een subsidie Vitaal Bestuur beschikbaar gesteld van € 120.000. Dit brengt het totale budget op € 620.000. In 2023 zijn kosten gemaakt ter voorbereiding van de organisatieontwikkeling. Dit zijn onder meer de kosten van een organisatieadviesbureau. Op 8 november 2023 heeft u een akkoord gegeven voor de verdere doorontwikkeling. Vanaf dat moment zijn wij gestart met het werving- en selectietraject voor de domeinmanagers. Een bedrag van € 491.000 is nog niet besteed en is bedoeld voor de verdere doorontwikkeling.	Lasten	491.000	V	I
0.4 Overhead - Inhuur van personeel De niet ingevulde vacatureruimte is op de afdelingen beschikbaar voor inhuur van derden. Per saldo zien we een nadeel van in totaal € 115.000. De tekorten en knelpunten zitten in het bijzonder in het sociaal domein.	Lasten	-115.000	N	I
0.4 Overhead - Intern beheer We hebben in vergelijking met voorgaande jaren meer poststukken verzonden. Gelet op de participatie van onze inwoners bij verschillende thema's zoals energietoeslag en verduurzaming verzenden we meer huis aan huis brieven. Daarnaast hebben we in het kantoorgebouw een uitbreiding van werkplekken gerealiseerd. De prijzen van de kantinevoorziening in en door Hal12 voor medewerkers zijn in 2023 meer dan gemiddeld gestegen. Wij melden in totaal op de budgetten van intern beheer een nadeel van € 52.000.	Lasten	-52.000	N	I

0.4 Overhead - Opleiding- en ontwikkelbudgetten medewerkers Bij alle afdelingen en bij de Zevenaar Academie zien we een uitnutting van de opleidingsbudgetten. Met name in het sociaal domein hebben nieuwe medewerkers een functiegerichte opleiding gevolgd. In het fysiek domein heeft een intensief coachings- en begeleidstraject plaatsgevonden ten behoeve van IBOR. In 2024 en verder hebben we gelet op de groei van het aantal medewerkers de beschikking over een ruimer opleidingsbudget.	Lasten	-45.000	N	I
0.4 Overhead - Recruiting In het kader van aantrekkelijk werkgeverschap is structureel € 25.000 beschikbaar voor begeleidende systemen en materiaal ten behoeve van het werk van de recruiter. Het is ons in 2023 nog niet gelukt om de functie van recruiter in te vullen. Het budget van € 25.000 valt incidenteel vrij.	Lasten	25.000	V	I
0.4 Overhead - Rechtmatigheidsverantwoording Vanaf het verslagjaar 2023 zijn gemeenten voor de eerste keer verantwoordelijk voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Doordat het wetgevingstraject onduidelijk was tot eind 2023 en wij de meeste voorbereidende werkzaamheden zelf hebben kunnen uitvoeren is dit budget in 2023 niet nodig geweest. In 2024 moeten wij de eerste verantwoording opstellen en hebben wij de eerste inzichten in de benodigde verbeteringen. In de managementletter heeft de accountant zijn belangrijkste aanbevelingen opgenomen. In 2024 zetten wij de nog niet bestede middelen in om met de ervaringen en aanbevelingen versneld aan de slag te kunnen.	Lasten	100.000	V	I
0.4 Overhead - Werving en selectie medewerkers Om nieuwe medewerkers aan te trekken en te werven was incidenteel € 100.000. begroot. Hiervan is de helft bespaard gebleven omdat de wervingstrajecten deels met eigen capaciteit zijn afgerond.	Lasten	50.000	V	I
0.4 Overhead - Toevoeging aan voorzieningen voor personeel - In 2023 is het besluit genomen om een organisatieontwikkeling in te gaan. Op basis van het sociaal plan is € 125.000 in de voorziening gestort. - In de CAO is opgenomen dat vanaf 2024 medewerkers kunnen deelnemen aan de regeling vervroegde uitkering (RVU). Het afgelopen jaar is met één medewerker een RVU-overeenkomst afgesloten. Hiertoe is € 52.000 in de voorziening RVU gestort. - Op basis van het door medewerkers opgebouwde saldo van verlofsparen is € 93.000 aan de voorziening toegevoegd. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren. Op een later moment kan het verlofspaarsaldo door de medewerker worden opgenomen waarna de voorziening wordt aangesproken. Dit nadeel staat in verband met voordelen die zijn ontstaan in de salarislasten, zie hiervoor de analyse personeelslasten. De stortingen in de voorziening leiden nu tot een nadeel in de exploitatie van € 270.000. Indien de kosten zich in 2024 of latere jaren daadwerkelijk voordoen, gaan deze ten laste van de voorziening en hebben we hiervoor geen afzonderlijke dekking meer nodig.	Lasten	-270.000	N	I
0.4 Overhead - Vergoeding voor personeel We hebben baten ontvangen welke voor een deel niet in de begroting zijn opgenomen. Het gaat om een transitievergoeding van het UWV voor een voormalig medewerker, inkomsten van detachering van personeel naar een andere gemeente en een hogere vergoeding van de RDL voor het personeel dat bij ons op de loonlijst staat.	Baten	310.000	V	I

0.5 Treasury - Rente van kortlopende geldleningen Op de posten van treasury melden we een voordeel van in totaal € 36.000. Het grootste verschil is ontstaan in de rente op kortlopende geldleningen. De rentevergoeding op het saldo bij het schatkistbankieren valt hoger uit dan dat er begroot is.	Lasten	36.000	V	I
0.62 OZB niet-woningen - Belasting op eigendom en gebruik bedrijven In 2023 verantwoorden wij ten opzichte van de bijgestelde begroting een nadeel OZB niet-woningen van € 153.000. Dit komt met name omdat de actuele data een lagere totale WOZ-waarde van niet-woningen laat zien. Het gaat hierbij om nog geen 3% van de geraamde opbrengst.	Baten	-153.000	N	I
0.63 Parkeerbelasting De opbrengsten van de parkeerbelasting laten een voordeel zien van € 121.000. - Parkeergelden. In de 2e voortgangsrapportage werd de opbrengst nog met € 170.000 afgeraamd. De opbrengsten in het 2e halfjaar hebben zich echter positief ontwikkeld, waardoor nu een voordeel ontstaat van € 50.000. - Parkeervergunningen. De opbrengst van de parkeervergunningen was in 2023 € 38.000 hoger dan begroot. - Kostenopslag naheffingen. De verwachte opbrengst werd in de 2e voortgangsrapportage al met € 60.000 verhoogd. In de 2e helft van 2023 is op de hogere raming nog een voordeel ontstaan van € 33.000.	Baten	121.000	V	I
0.7 Algemene uitkering - September- en decembercirculaire In de begroting zijn de ontvangsten tot en met de meicirculaire 2023 verwerkt. In deze jaarrekening verantwoorden wij de extra inkomsten uit de september- en decembercirculaire. Over beide circulaires hebben wij u met een raadsinformatiebrief geïnformeerd. Hieronder geven wij daar een samenvatting van. In de september- en decembercirculaire is in totaal nog € 3.000.000 aan algemene uitkering ontvangen. Hieronder de specificatie: € 2.624.000 taakmutaties € 283.000 hoeveelheidsverschillen (hogere aantallen maatstaven) € 155.000 voorschot BTW-compensatiefonds onder het plafond -/- € 62.000 afrekeningen voorgaande jaren. Hieronder volgt nog een uitsplitsing van de taakmutaties: € 2.179.000 energietoeslag € 274.000 compensatie invoeringskosten Omgevingswet € 65.000 compensatie meerkosten minimumloon Wsw € 45.000 meerkosten Oekraïne sociaal domein € 61.000 overige taakmutaties	Baten	3.000.000	V	I
0.8 Overige baten en lasten - Onvoorziene uitgaven De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.	Lasten	25.000	V	I

0.11 Resultaat van de rekening Het verschil tussen het begrote (negatieve) resultaat na wijziging en het gerealiseerde resultaat komt binnen dit programma als een nadelig verschil naar voren.	Lasten	-6.120.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invoering Omgevingswet De kosten voor de invoering van de Omgevingswet zijn toegelicht onder taakveld 8.1. In de decembercirculaire 2023 heeft het Rijk voor de invoeringskosten van de Omgevingswet in 2023 middelen beschikbaar gesteld. Voor Zevenaar gaat het om € 274.000. Dit bedrag is bij de baten opgenomen onder algemene uitkering en wordt om die reden niet onttrokken aan de algemene reserve. De totale raming bedroeg € 579.000. Een bedrag van € 74.000 is onttrokken aan de algemene reserve. Een nadeel bij de onttrekkingen van € 505.000.	Baten	-505.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Diverse onttrekkingen algemene reserve Er is een onttrekking geraamd in verband met de sloopkosten van de Nieuwe Komstraat in Lobith. Deze onttrekking heeft niet plaatsgevonden omdat het werk is verschoven naar 2024. In verband met het stopzetten van de subsidies aan Kunstwerk! is € 28.000 als onttrekking aan de algemene reserve geraamd als compensatie van de huurderving. Deze onttrekking heeft niet plaatsgevonden.	Baten	-70.000	N	I
Programma 0 Bestuur en ondersteuning - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-27.000	N	I

Incidentele baten en lasten

Beleid(skaders)

Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele Baten en Lasten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000. Dit grensbedrag is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Zevenaar 2023.

Toelichting bij het hanteren van het grensbedrag:
Volgens het BBV zijn alle onttrekkingen aan reserves incidenteel. In het overzicht incidentele baten en lasten moeten daarom alle onttrekkingen aan reserves worden vermeld, ongeacht de hoogte van het bedrag. Daarnaast hanteren wij bij het gebruik van de reserves over een periode van meerdere jaren het totaal van alle begrotingsjaren. Als dit boven de € 250.000 komt dan wordt het bedrag opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. Daardoor vermeldt het overzicht in afzonderlijke jaren ook bedragen onder € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt.
Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 0. Bestuur en ondersteuning			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	121	121
Totaal programma 0		**121**	**121**

Reserves en voorzieningen

Algemene reserve(s)					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9000	**Algemene reserve**	**30.693**	**12.114**	**1.850**	**40.957**

De algemene reserve is een buffer om onverwachte tegenvallers en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Daarnaast is de algemene reserve bedoeld als dekking voor risico's. Het gedeelte van de algemene reserve dat niet nodig is als bufferfunctie of voor het afdekken van risico's is vrij aanwendbaar voor bestuurlijke ambities.

Totaal algemene reserve(s)	**30.693**	**12.114**	**1.850**	**40.957**

<u>Specificatie toevoegingen Algemene Reserve:</u>

Saldo jaarstukken 2022	11.396
Vrijval resterende middelen Corona Herstelplan	624
Opbrengst verkoop (sport)terrein Herwen	74
Toevoegingen kleiner dan €50.000	20
Totaal toevoegingen	**12.114**

<u>Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve:</u>

Vorming reserve afschrijving voor investering advies en beg. Proj A12/A15	500
Vorming reserve afschrijving voor investering herontwikkeling Bizetstraat	166
Vorming reserve afschrijving voor investering ledverlichting sportterreinen	760
Inkopen van trajecten schuldhulpverlening uit noodfonds	77
Regeling voucher voor MKB ondernemers	157
Invoering omgevingswet	74
Overige onttrekkingen kleiner dan € 50.000	116
Totale onttrekkingen	**1.850**

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9047	**Onderhoud gebouwen**	**66**	**0**	**0**	**66**

In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Toevoeging In 2023 heeft er geen onttrekking aan de reserve plaatsgevonden.

Onttrekking In 2023 heeft er geen storting in de reserve plaatsgevonden.

9050	**Corona-herstelplan**	**1.038**	**0**	**1.038**	**0**

In 2020 is een corona herstelplan 'Sociaal economische injectie Zevenaar' opgesteld. Om de plannen uit dit herstelplan te realiseren is € 3.000.000 overgeheveld vanuit de algemene reserve naar deze bestemmingsreserve.

Onttrekking In 2023 zijn de laatste uitgaven ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht. Het resterende saldo wordt bij deze jaarstukken 2023 overgeheveld naar de algemene reserve. Deze bestemmingsreserve wordt daarbij opgeheven.

Totaal bestemmingsreserves		**1.104**	**0**	**1.038**	**66**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9007	**Werkzaamheden gemeentehuis**	**505**	**0**	**0**	**505**

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

9027	**Balansverkorting**	**170**	**0**	**39**	**131**

In een bezuinigingsronde in 2011 van de gemeente Rijnwaarden is structurele budgettaire ruimte gecreëerd door het afboeken van investeringen (balansverkorting), waardoor de afschrijvingslasten vervielen. Voor investeringen met een economisch nut moet dit volgens de BBV-regels bruto verantwoord worden door tegenover de investering een zelfde bedrag aan reserves te vormen.

9040	**Verbouw nieuwbouw gemeentehuis**	**1.097**	**0**	**81**	**1.017**

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten		**1.772**	**0**	**120**	**1.652**

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8002	**Pensioenen wethouders**	**2.092**	**160**	**111**	**2.141**

Voor de huidige en voormalige wethouders van de (voormalige) gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is een voorziening gevormd. Eén van de grondslagen die gehanteerd wordt bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening is de zogenaamde rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente.

Toevoeging Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente die wordt geadviseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en die in lijn is met de rente die geldt voor individuele waardeoverdrachten. Door de minder sterk gestegen rekenrente en wethouders met wachtgeld die nog pensioen opbouwen en nieuwe herberekening naar de AOW-leeftijd is een toevoeging van € 160.000 noodzakelijk geweest. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin geen rekening was gehouden met een storting.

Onttrekking Vanwege betaalde pensioenuitkeringen is in 2023 een bedrag van € 111.000 aan de voorziening onttrokken.

8004	Onderhoud gebouwen	1.891	497	250	2.138

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging Dit is de jaarlijkse dotatie conform het meerjarenonderhoudsplan.

Onttrekking De uitgaven in 2023 zijn ten laste van de voorziening gebracht. Het gaat om een bedrag van € 250.000

8013	Wachtgelden wethouders	320	0	121	199

Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering. Hiertoe is bij de jaarrekening 2017 een voorziening gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bij de 2e Voortgangsrapportage bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.

Toevoeging Op basis van een inschatting van de huidige wachtgeldverplichtingen is de stand van de voorziening voldoende voor de resterende wachtgeldperiode. Dit betreft het wachtgeld van wethouders uit de bestuursperiode 2018-2022.

Onttrekking De kosten van wachtgelden van voormalige wethouders bedroegen in 2023 € 121.000 en zijn ten laste van de voorziening gebracht.

8014	Verlofsparen	123	93	0	216

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. De bovenwettelijke vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw kennen, vormen wij hier een voorziening voor.

Toevoeging Op basis van het saldo van verlofsparen opgebouwd door medewerkers per 31-12-2023 is € 93.000 aan de voorziening toegevoegd. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren. Er zijn geen verlofspaaruren opgenomen. Op een later moment kan het verlofspaarsaldo door de medewerker worden opgenomen waarna de voorziening wordt aangesproken.

8015	Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)	0	52	0	52

Voorziening voor de regeling vervroegde uitkering (RVU). Van medewerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten, wordt het benodigde bedrag in de voorziening gestort.

Toevoeging Bij de RVU nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. Met één medewerker is in 2023 een overeenkomst voor vervroegde uittreding afgesloten. Het benodigde bedrag voor de komende jaren is in de voorziening gestort.

8016	**Sociaal plan**	**0**	**125**	**0**	**125**

Voorziening voor de kosten die betrekking hebben op het sociaal plan en de organisatieontwikkeling. .

Toevoeging In 2023 is het besluit genomen om een organisatieontwikkeling in te gaan. Op basis van het vastgestelde sociaal plan is € 125.000 in de voorziening gestort. Dit is op basis van mogelijke kosten die in verband staan met dubbelfuncties en loopbaanbegeleiding.

Totaal voorzieningen	**4.426**	**927**	**482**	**4.871**

1.VEILIGHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we bereiken?
We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

Ontwikkelingen
Integrale Veiligheidsagenda
De integrale Veiligheidsagenda 2023-2026 is in de gemeenteraad van 29 maart 2023 vastgesteld. We zijn direct aan de slag gegaan met de uitvoering.

Georganiseerde criminaliteit
In 2023 zijn er in vijf woningen / loodsen drugs aangetroffen. Sinds de invoering van de beleidsregel drugshandel op straat (februari 2023) is er al 17 keer een last onder dwangsom opgelegd aan een vermoedelijke drugsdealer. Ook het kernteam heeft de controles in 2023 voortgezet. In totaal zijn er 9 controles uitgevoerd en 35 locaties bezocht. Een mooi resultaat!

Aanpak vakantiepark
In het verlengde van de aanpak van de georganiseerde criminaliteit zijn we in 2023 druk geweest met de aanpak van één vakantiepark in onze gemeente. Samen met Ariadne (project provincie) pakt de afdeling VTH het permanent wonen aan op dit park. Bij deze controles komen ook andere zaken aan het licht. Zo zijn er in 2023 drie chalets gesloten waar onder andere drugs en wapens zijn gevonden.

Cybercriminaliteit
Cybercriminaliteit is een groeiend probleem. Daarom hebben wij ons als gemeente in 2023 aangesloten bij Hackshield: een cybersecuritygame die kinderen tussen de 8 en de 12 jaar spelenderwijs weerbaar maakt tegen cybercriminaliteit. Binnen dit project werken we nauw samen met Caleidoz en politie Zevenaar. Kinderen worden Cyber Agents die niet alleen zichzelf, maar ook hun omgeving beschermen tegen online criminaliteit. Inmiddels zijn er ruim 160 Cyber Agents actief binnen onze gemeente. Op 3 februari (2024) werden de drie beste Agents gehuldigd. De huldiging vond plaats bij het bedrijf Exonet (in Zevenaar). Exonet is partner van HackShield.

Zorg en Veiligheid
In 2023 is het aantal meldingen van personen met onbegrepen gedrag (E-33 meldingen) teruggelopen t.o.v. voorgaande jaren in dezelfde maanden. We schrijven dit toe aan de goede samenwerking met de politie en de collega's van team zorg en veiligheid.

Beleidskaders
- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Uitvoeringsplan ondermijnende criminaliteit 2022-2023 (2021)
- Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022

WAT WILDEN WE BEREIKEN?

1. Veiligheid

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren. In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeugdboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Jongerenwerk en jeugdgroep
Het outreachend jongerenwerk is in 2023 gestart. Het wordt door alle partijen als positief ervaren. Er is een goede samenwerking met Caleidoz en de andere ketenpartners.
Er is gestart met overleggen binnen de (pre-)weegtafels, hier worden overlastgroepen en -locaties integraal (politie, jongerenwerk en OM) besproken.

Pilot jeugdboa's
Het draaien van een jeugdboa-pilot heeft in 2023 niet kunnen plaatsvinden. De benodigde externe ondersteuning heeft uiteindelijk de gevraagde capaciteit niet kunnen leveren. Voor 2024 zijn inmiddels nadere afspraken gemaakt.

1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp 2022-2024

Er kan sprake zijn van ordeverstorend verward gedrag bij bepaalde ziektebeelden, verslavingsproblematiek of andere onderliggende psychosociale problemen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is van cruciaal belang voor het integraal bieden van ondersteuning voor kwetsbare inwoners met multiproblematiek en begeleiding naar passende hulp.

We beschrijven onze integrale aanpak op het gebied van preventie en dienstverlening in een lokaal plan kwetsbare inwoners. Dit doen we samen met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en (vertegenwoordigers van) inwoners. Lokaal richten we ons op voorzieningen als respijtzorg en tijdelijke opvang. We werken daarbij via de lijn: voorkomen en signaleren – dienstverlening – toezicht en handhaving.

Regionale voorzieningen gelden als vangnet. Veiligheid en handhaving is het sluitstuk van de keten. We werken samen met de politie indien er sprake is van verstoring van de openbare orde en veiligheid, maar ook wanneer er sprake is van zorgvragen die door politie geconstateerd worden. Vanuit deze samenwerking zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Niet volgens plan

Er is door personele wisselingen nog geen lokaal plan kwetsbare inwoners. Dit plan is eind 2023 opgepakt. Wel is er door de inzet van onze procesregisseurs een goede koppeling gekomen tussen zorg en veiligheid. De regisseurs voeren procesregie op complexe domein overstijgende casuïstiek. De pilot procesregisseurs wordt wegens succes in 2024 omgezet in een vaste bezetting.
Het meldpunt voor mensen met verward en/of onbegrepen gedrag bleek onvoldoende bekend bij inwoners en instellingen. In 2023 is onderzocht hoe dit beter bekend kan worden. Daar is uitgekomen dat we geen eigen meldpunt moeten willen hebben, maar beter mee gaan 'liften' met het landelijk meldpunt. Dit meldpunt schakelt dan door naar onze GGD. In 2024 wordt hier via Rijks- en lokale overheid publiciteit aan gegeven zodat mensen het meldpunt (beter) weten te vinden.
We hebben in 2023 de aanvraag gedaan voor de inzet van wijk-GGD voor goede zorg aan mensen met verward en/of onbegrepen gedrag. De zorgvraag komt onder andere binnen via bovengenoemd meldpunt. Voor een preventieve en betere begeleiding van mensen met verward en/of onbegrepen gedrag starten we in 2024 met de pilot wijk GGD'er.

Voorstel raad
In de eerste helft 2024 ronden we het lokale plan af. Aan de hand van dit plan zetten we in op verschillende interventies om de meldingen van personen met verward gedrag en/of onbegrepen gedrag terug te dringen. Daarnaast werken we via de pilot wijk GGD'er het komende jaar aan (meer) preventie binnen zorg en veiligheid en aan een betere begeleiding van personen met verward gedrag naar passende hulp.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:

- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Kernteam Ondermijning
In 2023 heeft het kernteam mooie resultaten behaald. Er zijn 62 signalen binnengekomen, 35 locaties zijn bezocht in 9 verschillende controles. Daarnaast lopen er nog controles in het kader van het project Ariadne (samenwerking met provincie).

Beleidsregel drugshandel op straat
Er is uitvoering gegeven aan de in 2023 vastgestelde Beleidsregels drugshandel op straat. Er zijn in totaal 17 lasten opgelegd aan vermoedelijke drugsdealers.

Training Zevenaar Academie
In het kader van bewustwording is binnen de Zevenaar Academie gestart met de training 'Signalen herkennen van georganiseerde criminaliteit'. Hiermee proberen we de bewustwording voor ondermijnende criminaliteit bij geïnteresseerde medewerkers te vergroten. in 2023 hebben 2 trainingen plaatsgevonden. In 2024 wordt dit geïntensiveerd omdat er veel interesse voor is.

1.2 Met toezicht en handhaving inzetten op naleving van de regelgeving

1.2.1 Wij vergroten de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en werken aan het verhogen van het veiligheidsgevoel

2023-2023

Boa's zijn beter zichtbaar in buurten en wijken en zijn voor inwoners goed bereikbaar. Door capaciteitsuitbreiding is er meer handhavingsinzet, aansturing en informatieanalyse. Dit resulteert in een veiligere leefomgeving door verbeterde samenwerking intern (Openbare Orde & Veiligheid en Sociaal Domein) en met de politie.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

De capaciteitsuitbreiding voor de boa's is in 2023 ingevuld. Met deze uitbreiding is het mogelijk om meer zichtbaar te zijn in buurten en wijken en waarbij de boa's meer toezicht kunnen uitoefenen in de openbare ruimte. Met de capaciteitsuitbreiding is het daarnaast mogelijk gemaakt om meer controles uit te voeren naar aanleiding van binnengekomen meldingen en controles op verleende vergunningen. In het Handhavingsuitvoeringsprogramma van 2023 is hier ook rekening mee gehouden.

Voorstel raad
Wij stellen voor dit resultaat af te sluiten.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.	4.483

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)						
	2023	1,10	0,60	0,50	0,60	0,10
Toelichting	Het aantal woninginbraken is in Zevenaar al bijzonder laag. Samen met de politie en buurtwhatsappgroepen is hier de afgelopen jaren op geïnvesteerd. We hopen het aantal woninginbraken voor Zevenaar zo laag mogelijk te houden.					
Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit (aantal per 10.000 inwoners)						
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)						
	2023	3,40	2,30	2,50	2,30	0,20
Toelichting	Zevenaar scoort onder het Gelders gemiddelde. Toch zouden we graag zien dat het aantal geweldmisdrijven blijft afnemen.					
Politieregistraties overlast door verward persoon (aantal per 10.000 inwoners)						
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)						
	2023	5,20	3,30	4,00	3,30	0,70
Toelichting	Zevenaar zit onder het Gelders gemiddelde. Wij streven ernaar om dit de aankomende jaren vast kunnen houden.					
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)						
	2022	7,00	5,00	9,00		
Toelichting	Bureau Halt kan voor jongeren een passende straf zijn. Het is goed dat we als gemeente kunnen doorverwijzen naar Halt.					
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)						
	2023	2,10	0,80	0,80	0,80	0,00
Toelichting	In 2023 zien we een daling in de cijfers. We hopen dit lage cijfer de aankomende jaren vast te houden.					

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	121	141	166	26
Lasten	4.398	4.514	4.339	175
Resultaat voor bestemming	**-4.277**	**-4.374**	**-4.173**	**201**
Mutaties reserves				
Baten	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat na bestemming	**-4.277**	**-4.374**	**-4.173**	**201**

Verschillenanalyse

1. Veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer - Bijdrage aan VGGM VGGM behaalde in 2023 een positief resultaat van € 1.730.000. Het resultaat komt voornamelijk voort uit het programma crisisbeheersing, waarbij door activiteiten voor de coördinatie op project Oekraïne en de crisisnoodopvang de reguliere activiteiten op een lager niveau kwamen te liggen. De gemeente Zevenaar verwacht een teruggaaf van € 104.000.	Lasten	104.000	V	I
1.1 Openbare orde - Preventieve maatregelen Het budget voor het onderhoud van brandkranen is vanwege capaciteitstekort niet benut. In 2024 wordt dit opgepakt. Dit levert in 2023 een voordeel op van € 29.000.	Lasten	29.000	V	I
1.2 Openbare orde en veiligheid - Opstellen & handhaven APV Het draaien van een jeugd-boa pilot heeft in 2023 niet kunnen plaatsvinden. De externe ondersteuning heeft uiteindelijk de gevraagde capaciteit niet kunnen leveren. Voor 2024 zijn inmiddels nadere afspraken gemaakt (inzet zomerperiode 2024). Concrete acties worden gepland na het beschikbaar stellen van de financiële middelen (1e voortgangsrapportage). Een voordeel in 2023 van € 45.000.	Lasten	45.000	V	I
1.2 Openbare orde en veiligheid - Handhaving Op vakantiepark de Rhederlaagse Meren is door de eigenaar een dwangsom verbeurd voor het verbreken van zegels van een drugspand. Dit is een overtreding van de APV. Daarnaast is in het kader van handhaving meer dan voorheen aan overtreders van de APV, voornamelijk afvaldumping, spoedeisende bestuursdwang opgelegd. Deze ontvangsten van in totaal € 25.000 ramen we niet in de primitieve begroting en komen in dit programma als voordeel terug.	Baten	25.000	V	I
Programma 1 Openbare orde en veiligheid - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-2.000	N	I

2.VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Omschrijving
Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we bereiken?
Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

Ontwikkelingen
Circulariteit en Duurzaamheid
In samenwerking met de gemeente Duiven en Westervoort hebben wij een raambestek asfaltonderhoud met succes aanbesteed. De aanbesteding gebeurde op basis van Beste Prijs Kwaliteit Verhouding (voorheen EMVI), waarbij duurzaamheidscriteria een gewicht is toegekend van 70% en de prijs slechts 30%. De duurzaamheidseisen hebben betrekking op herbruikbaar asfalt en gebruik van duurzaam materieel bij de uitvoering van werkzaamheden.

Project ViA15: doortrekken A15 en verbreden A12
Op 6 maart 2024 heeft de Raad van State (RvS) wederom een tussenuitspraak gedaan. Naar aanleiding hiervan moet de minister van infrastructuur en waterstaat nog een betere onderbouwing geven bij het zogenaamde extern salderen. Hij heeft hiervoor een half jaar gekregen. Na aanlevering wordt het dossier verder door de RvS behandeld. De verwachting is dat de behandeling hiervan nog een half jaar kan duren voordat er een uitspraak komt. Het is dus nog niet duidelijk of het project kan doorgaan. Vooralsnog gaan we uit van een positieve uitspraak. De raad wordt uiteraard geïnformeerd zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan 2020
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In april 2023 heeft de Raad van State (RvS) een uitspraak gedaan over de aansluiting Zevenaar oost als onderdeel van het project doortrekking A15 / verbreding A12 (ViA15). Ofschoon verwacht werd dat deze uitspraak definitieve duidelijkheid zou geven over de aansluiting Zevenaar oost bleek het 'slechts' een tussenuitspraak te zijn. Op 6 maart 2024 heeft de Raad van State (RvS) wederom een tussenuitspraak gedaan. Naar aanleiding hiervan moet de minister van infrastructuur en waterstaat nog een betere onderbouwing geven bij het zogenaamde extern salderen. Hij heeft hiervoor een half jaar gekregen. Na aanlevering wordt het dossier verder door de RvS behandeld. De verwachting is dat de behandeling hiervan nog een half jaar kan duren voordat er een uitspraak komt. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum 2022-2024

De aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met de bestaande situatie op de Didamstraat is niet optimaal. Daarom is het dringend gewenst om de gehele parkeerplaats aan de Didamsestraat te reconstrueren. Dit valt echter buiten de reikwijdte van dit project.

Aangezien het nog enige tijd duurt voordat vanuit onderhoud de parkeerplaatsen (verharding) vervangen moeten worden, voegen wij dit gedeelte toe aan het project fietsstraat Babberichseweg. Als de herinrichting wordt gecombineerd met een goede fietsverbinding naar het centrum kan een deel van de kosten gedekt worden door de fietssubsidie. De rest dient via eigen middelen te worden gedekt.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De fietsstraat is in juli 2023 geopend. Het project wordt in 2024 helemaal afgerond. Met betrekking tot de herinrichting van de parkeerplaatsen is de aannemer, in opdracht van de gemeente, gestart met de werkzaamheden. Vitens verlegt de waterleiding. De verwachting is dat de parkeerplaats medio juli 2024 opengesteld kan worden.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De focus bij herinrichtingsprojecten ligt op het verbeteren van de fiets- en voetgangersvoorzieningen. Daarnaast dragen projecten zoals herinrichting Babberichseweg, onderzoek naar de fietsverbinding Zevenaar – Doetinchem – Emmerich, realisatie infrastructuur 7Poort, afronding snelfietsroute F12 en het verbeteren van verkeersonveilige verkeerssituaties bij aan het verbeteren van de voorzieningen van de langzame verkeersdeelnemers.

2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid 2024-2025

In de bredere mobiliteitsvisie die wij opstellen, actualiseren wij de (beleids)plannen op het gebied van verkeer en vervoer. Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Aan de raad wordt parkeren en het parkeerbeleid

voorgelegd voor beeldbepaling en meningsvorming (zie 2.3.1.). Uiteraard betrekken wij onze inwoners en belangengroepen ook bij het opstellen van de visie, onder andere om de locaties waar verkeersonveiligheid ervaren wordt in kaart te brengen.

Verkeersveiligheid krijgt naast mobiliteit en verkeerscirculatie volop aandacht in deze visie. Dat geldt ook voor verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de wegen die niet in eigen beheer/eigendom zijn. Hiervoor treden wij actief in overleg met andere wegbeheerders, zoals de Provincie Gelderland.
In het huidige Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) zijn in het uitvoeringsprogramma doelstellingen gekoppeld aan jaartallen waarin het doel bereikt dient te worden. In deze collegeperiode integreren wij de acties uit het GVVP in de nieuw op te stellen mobiliteitsvisie. Wij onderzoeken of de acties aansluiten op onze visie op een verbetering van de verkeersveiligheid.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Niet gestart	Niet gestart	Niet gestart

Vanwege beperkte capaciteit is hier in 2023 niet mee gestart. Inmiddels is er ondersteuning aangetrokken om het proces m.b.t. de actualisatie van het GVVP te faciliteren.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Niet gestart	Niet gestart	Volgens plan

Voor het inventariseren van verkeersonveilige situaties in Zevenaar maken wij gebruik van enquête en/of participatieplatform. Er zal een inventarisatie plaatsvinden door een externe partij naar verkeersonveilige situaties in het centrum van Zevenaar in de periode februari-maart 2024.
In het tweede kwartaal 2024 maken wij op basis van de opgehaalde gegevens een voorstel voor het aanpassen van een aantal verkeersonveilige situaties nabij het centrum van Zevenaar.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Van de gebiedsontwikkeling Babberich is een businesscase opgesteld. Deze laat een negatief resultaat zien, maar door nader onderzoek en aanpassing van de uitgangspunten kan dit tekort grotendeels teruggebracht worden. Daarnaast wordt gekeken naar subsidies om het project mede te financieren. Momenteel is de Gebiedsoplossing opgenomen in het regioarrangement voor Arnhem-Nijmegen. Er moet nog een vertaalslag gemaakt worden met andere regioarrangementen in Gelderland. Zowel ambtelijk als bestuurlijk volgen wij dit proces nauwlettend. Voor de uitvoering van de gebiedsoplossing zal Zevenaar ook financieel moeten bijdragen. Dit is in de begroting 2023-2026 middels een apart voorstel gehonoreerd.

2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer 2024-2025

Bij het opstellen van een brede mobiliteitsvisie zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Waar nodig en mogelijk verminderen we het drukke verkeer. Het project ViA15 brengt met de realisatie van twee nieuwe aansluitingen op de A12 en A15 wijzigingen aan ons wegennet met zich mee. Wij passen ons wegennetwerk hier verder op aan en maken bewuste keuzes over via welke wegen wij het verkeer willen afwikkelen (categoriseringsplan). Hierdoor kunnen wij wegen in- en rondom woonwijken afwaarderen/anders categoriseren. Dit sluit aan op de motie die onlangs in de Tweede Kamer is aangenomen om de maximum snelheid binnen de bebouwde kom terug te brengen van 50 naar 30 kilometer per uur. Dit vraagt een herinrichting van wegen binnen de bebouwde kom.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet gestart	Niet gestart	Niet gestart

Het uitblijven van een uitspraak door de Raad van State omtrent project ViA15 leidt ertoe dat verschillende ruimtelijke ontwikkelingen onzeker blijven. Hierdoor kunnen er nog geen gerichte aanpassingen aan de infrastructuur van het gemeentelijke wegennetwerk worden uitgevoerd.
Om inzicht te krijgen in de verkeerseffecten van toekomstige ontwikkelingen in woningbouw en bedrijvigheid voeren we in 2024 een brede netwerkanalyse uit.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet gestart	Volgens plan	Volgens plan

Er is een verkeersstructuur opgesteld voor Hengelder en Tatelaar. De Edisonstraat maakt hier deel van uit. Wij maken een concept ontwerp en bespreken dit met de ondernemers.

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar

Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
			
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het rapport naar de hub Zevenaar Oost is door de GMR opgeleverd. In afwachting van de uitspraak Project ViA15 kan er nog geen concrete vervolgstap gezet worden.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
			
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Één keer in het kwartaal hebben we ambtelijk en bestuurlijk een overleg met de Buurtbusvereniging om ondersteuning te bieden voor lopende zaken. Dit heeft in 2023 geresulteerd in de gemeentelijke bijdrage voor nieuwe kleding en naamsverandering naar Buurtbusvereniging Zevenaar. Daarnaast speelt nog steeds een discussie over een mogelijke aanpassing van het budget van de provincie per 2026. Mocht dit gevolgen hebben voor de structurele bijdrage dan informeren wij u daarover op de gebruikelijke wijze.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
			
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Wij conformeren ons nog steeds aan het standpunt van de regio Achterhoek en zijn in afwachting van het onderzoek naar de nut en noodzaak.

Het onderzoek naar 'nut en noodzaak Goederen routing Oost Europa (GNOE)' heeft in 2023 vertraging opgelopen. Momenteel is het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat (I&W) de opdrachtomschrijving van het plan van aanpak aan het voorbereiden.
De opdrachtomschrijving dient allereerst bestuurlijk vastgesteld te worden alvorens er een uitvraag gedaan wordt. Naar verwachting kan I&W in april 2024 opdracht verlenen om het onderzoek naar de 'nut en noodzaak van GNOE' uit te voeren. De verwachte doorlooptijd van het onderzoek naar nut en noodzaak GNOE wordt geraamd op ongeveer anderhalf jaar.

2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Verbonden Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Een integrale gebiedsaanpak voor mobiliteit is nodig om onze ambities op het gebied van verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid kans van slagen te geven. Binnen de opgave Verbonden Regio zetten we in op het verder verminderen, veranderen en verduurzamen van de mobiliteit. Regionale projecten voeren we uit binnen de speerpunten gebiedsgerichte corridors, fiets, hubs en knooppunten (o.a. Zevenaar-Oost), gedrag en duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Wij nemen actief deel aan de GMR. De regionale agenda 2025-2028 is in voorbereiding en wordt bestuurlijk voorgelegd.

2.3 Met een doelmatig parkeerbeleid de leefbaarheid en veiligheid in de kernen bevorderen

2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid. 2022-2023

Met de gemeenteraad en samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken we wat er goed is en wat kan worden verbeterd aan het parkeren in de gemeente Zevenaar. Op de raadsagenda staat dit onderwerp opgenomen als onderdeel van het thema Mobiliteitsvisie (zie 2.1.4).

Met actieve betrokkenheid van genoemde groepen maken we een plan waarin in ieder geval de volgende onderdelen zijn opgenomen:

- Het opstellen van een parkeerbeleid voor de gehele gemeente (o.a. parkeernormen).
- Een evaluatie en zo nodig het bijstellen van het betaald parkeren en vergunningen-parkeren in het reguleringsgebied in Zevenaar.
- Het zo nodig actualiseren van de Parkeerverordening Zevenaar 2017.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Bijsturing raad	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In 2023 is, door capaciteitsgebrek, met behulp van een extern bureau gestart met een evaluatie met betrekking tot het parkeerbeleid. De besluitvorming rondom dit proces is in 2023, door capaciteitstekorten, vertraagd. De verwachting is dat de evaluatie in de eerste helft 2024 afgerond wordt en aan uw raad ter besluitvorming wordt voorgelegd. Op basis van de evaluatie kan er gestart worden met de actualisatie van het parkeerbeleid.

Voorstel raad

Kennisnemen van de vertraging en het jaar van realisatie gereed aanpassen naar 2024.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	265	828	640	-188
Lasten	6.378	7.415	6.708	707
Resultaat voor bestemming	**-6.112**	**-6.587**	**-6.068**	**519**
Mutaties reserves				
Baten	52	753	503	-250
Lasten	0	501	501	0
Totaal mutaties reserves	**52**	**252**	**2**	**-250**
Resultaat na bestemming	**-6.060**	**-6.335**	**-6.066**	**269**

Verschillenanalyse

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer - Advies en begeleiding project A12/A15 — Lasten — 250.000 — V — I

In de 1e voortgangsrapportage 2023 is een bestemmingsreserve van € 500.000 gevormd voor advies en begeleiding project A12/A15. Door het uitblijven van een uitspraak van de Raad van State heeft er nog geen uitname uit de bestemmingsreserve plaatsgevonden. Een voordeel in 2023 van € 250.000.

2.1 Verkeer en vervoer - Gronddepot Methen — Lasten — -33.000 — N — I

Op het gronddepot aan de Methen wordt grond samengevoegd op basis van bodemkwaliteit en opgebulkt tot grote partijen in diverse kwaliteitsklassen. Jaarlijks voert de gemeente de klasse schoon grond af. Deze grond is milieuhygienisch schoon maar bevat veel bijmenging. De kosten die hiermee gepaard gaan bestaan uit, de keuringskosten voor inname van de grond, de machinekosten voor verplaatsen en in depot zetten van de grond en de keuringskosten voor de gehele partij en afvoer van de grond naar de eindbestemming. Als gevolg van de hoeveelheid werkzaamheden met grond dit jaar bijvoorbeeld afkomstig van het aanbiedstation, bermonderhoud, wegen en plantsoenen door de hele gemeente zijn de lasten als baten meer dan begroot. Bij de lasten een nadeel van € 33.000.

2.1 Verkeer en vervoer - Openbare verlichting — Lasten — 151.000 — V — I

De elektriciteitskosten zijn lager dan op basis van de prijsstijging in 2023 werd verwacht. Er is sprake van een voordeel van € 151.000.

2.1 Verkeer en vervoer - Straatreinigen — Lasten — -91.000 — N — S

Reinigingsdienst De Liemers (RDL) heeft op basis van haar tussenrapportage in 2023 de bijdrage aan de gemeente verhoogd. Deze verhoging bedraagt € 21.000. Voor straatreiniging stijgen de kosten met € 70.000 ten opzichte van vorig jaar. Dit verklaart de hogere lasten (€ 91.000) ten opzichte van de begroting.

2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid Door capaciteitsproblemen is in 2023 geen vervolg gegeven aan het onderzoek 'De potentie van deelmobiliteit'. Met de actualisatie van de mobiliteitsvisie, waar vervoer op maat een prominentere plek krijgt, werken we in 2024 en 2025 toe naar een toepassing van vervoer op maat. Hier spreken we de subsidie Sterk Bestuur voor aan. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 278.000.	Lasten	278.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Gronddepot Methen Op het gronddepot aan de Methen wordt grond samengevoegd op basis van bodemkwaliteit en opgebulkt tot grote partijen in diverse kwaliteitsklassen. Jaarlijks voert de gemeente de klasse schoon grond af. Deze grond is milieuhygienisch schoon maar bevat veel bijmenging. De kosten die hiermee gepaard gaan bestaan uit de keuringskosten voor inname van de grond, de machinekosten voor verplaatsen en in depot zetten van de grond en de keuringskosten voor de gehele partij en afvoer van de grond naar de eindbestemming. Als gevolg van de hoeveelheid werkzaamheden met grond dit jaar bijvoorbeeld afkomstig van het aanbiedstation, bermonderhoud, wegen en plantsoenen door de hele gemeente zijn de baten maar ook de lasten meer dan begroot. Bij de baten een voordeel van € 48.000.	Baten	48.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Straatreinigen Er is een nieuwe vergoedingsregeling waarbij vanuit de producenten via Stichting Afvalfonds Verpakkingen een bijdrage wordt geleverd aan het opruimen en verwerken van wegwerpplastic in het zwerfafval. Deze is in 2023 nog niet begroot en voor 2024 nemen we dit in de begroting op. Dit levert een voordeel op van € 33.000.	Baten	34.000	V	S
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 278.000	Baten	-278.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Wegen De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten voegen we aan de voorziening wegen toe, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn € 100.000 hoger uitgevallen dan begroot.	Baten	100.000	V	I
2.2 Verkeer en vervoer - Parkeerbeheer Op parkeerbeheer is in 2023 een voordeel ontstaan van € 34.000. De kosten van geldinzameling zijn € 19.000 lager, voornamelijk doordat in het verleden een goedkoper contract is afgesloten. Daarnaast zijn de kosten voor onderhoud van de centrumafsluiting € 17.000 lager. Samen met verschillen op diverse andere budgetten resteert per saldo een voordeel van € 34.000. Dit voordeel is grotendeels structureel.	Lasten	34.000	V	S
0.10 Onttrekkingen reserves - Advies en begeleiding project A12/A15 In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 250.000. De werkelijke onttrekking bedroeg € 0. Dit levert een nadeel op van € 250.000.	Baten	-250.000	N	I

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Overige verschillen	Lasten	26.000	V	I

Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9059	**Advies en begeleiding project A12/A15**	**0**	**500**	**0**	**500**

De kosten met betrekking tot het project A12/A15 worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Het gaat om de kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering.

Toevoeging In 2023 is € 500.000 uit de algemene reserve gestort in deze bestemmingsreserve.

Onttrekking Er zijn geen onttrekkingen geweest in 2023.

Totaal bestemmingsreserves	**0**	**500**	**0**	**500**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9012	**Snelfietsroute F12**	**394**	**0**	**1**	**393**

In 2015 heeft de raad besloten tot de aanleg van een snelfietsroute F12. Van de totale kosten van € 3.110.000 resteert na cofinanciering een bijdrage van de gemeente Zevenaar van € 376.000. Inclusief rente is hiervoor een reserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten.

9036	**Fietspad Geitenwaard**	**100**	**0**	**0**	**100**

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanleg van een fietspad in de Geitenwaard. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve fietspad Geitenwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9037	**Herinrichting Tengnagelwaard**	**52**	**0**	**2**	**50**

In 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Tengnagelwaard in Lobith. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve herinrichting Tengnagelwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	**546**	**0**	**3**	**543**

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8006	**Openbare verlichting**	**265**	**30**	**88**	**206**

Deze voorziening dient om schommelingen in de kosten van het periodieke onderhoud aan de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties op te vangen.

Toevoeging De jaarlijkse storting van € 29.000 is gebaseerd op de in 2022 geactualiseerde beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.

Onttrekking In 2023 hebben we een bedrag van € 88.000 uit de voorziening onttrokken voor onderhoud aan de lichtmasten

8007	**Wegen**	**3.562**	**1.962**	**2.195**	**3.328**

Afdekken van verplichtingen en om schommelingen in het wegenonderhoud op te kunnen vangen. Het groot onderhoud aan de wegen is opgenomen in het beheerplan wegen en civiele kunstwerken. Na het vaststellen van het geharmoniseerde beheerplan wordt de reserve wegen van de voormalige gemeente Rijnwaarden naar deze voorziening overgeheveld.

Toevoeging In 2023 hebben we € 100.000 meer gestort in de voorziening wegen dan geraamd. Zoals in programma 2 is toegelicht krijgt de gemeente een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen. In 2023 waren deze ontvangsten hoger, waardoor ook de storting in de voorziening hoger is.

Onttrekking De geraamde onttrekking aan de voorziening hebben we in 2023 aangepast op basis van het geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken. In 2023 hebben we hiervan 85 % onttrokken aan de voorziening.

8008	**Bruggen**	**147**	**114**	**96**	**164**

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan bruggen conform het beheerplan wegen en civiele kunstwerken.

Toevoeging De jaarlijkse storting van € 114.000 is gebaseerd op de in 2022 geactualiseerde beheerplan wegen en civiele kunstwerken

Onttrekking In 2023 hebben we € 96.000 onttrokken aan deze voorziening voor onderhoud van civiele kunstwerken. Dat is 37 % meer dan geraamd.

Totaal voorzieningen	**3.973**	**2.105**	**2.380**	**3.698**

3.ECONOMIE

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we bereiken?
Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

Ontwikkelingen
Economische ontwikkelingen
Economie beschouwen we steeds meer als onderdeel van de brede welvaart. Hoe kan de lokale economie bijdrage aan de maatschappelijke opgaven en transities? Dit vergt een andere benadering en monitoring. We kijken minder naar werkgelegenheid, maar meer naar de toegevoegde waarde van de economie. We zorgen ervoor dat onze inwoners passend werk kunnen vinden in de regio, dit is goed voor de leefbaarheid en draagt bij aan een vermindering van de drukte op de weg en in het OV.

Beleidskaders
- Herstelplan sociaaleconomische injectie Zevenaar (2020)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)
- Noodherstelfonds ondernemers (2022)
- Energietoeslag ondernemers (2022)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Samen met vastgoedeigenaren en centrumondernemers hebben we het Toekomstperspectief centrum Zevenaar opgesteld, als nadere uitwerking van de Centrumvisie 2015-2025. Hierin staat beschreven wat we als kernwinkelgebied beschouwen en waar ruimte is voor transformatie van winkelpanden, om zo te komen tot een compacter centrum. Door gebrek aan capaciteit hebben we nog geen visie op horeca en detailhandelsstructuur kunnen opstellen. Dit willen we doen we in 2024, vooruitlopend op een actualisatie van de Centrumvisie 2015.

3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar 2022-2024

We voeren de volgende projecten uit:

- Herinrichting van het Raadhuisplein in Zevenaar

In het najaar van 2022 starten we met de uitvoering van de herinrichting van het Raadhuisplein. Oplevering is voorzien in 2023. Dit plein behoudt de functie van evenemententerrein en krijgt een sfeervolle en functionele inrichting. Het ontwerp is in samenspraak met omwonenden en ondernemers gemaakt.

- Herinrichting van de Markt in Zevenaar

Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Deze maatregel moet specifiek meer ruimte voor horecaondernemers bieden. De start van de herinrichting is gepland voor uiterlijk 2024.

- Herinrichting van het Muldershof

In 2022 starten we met het maken van een ontwerp voor het Muldershof, samen met omwonenden en ondernemers. We hebben specifiek aandacht voor de verblijfsfunctie van het plein en het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen in het kader van hittestress en klimaatadaptatie.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het Raadhuisplein is opgeleverd medio 2023. Ook de herinrichting van het horecaplein op de Markt is inmiddels afgerond. In oktober 2024 staat de uitvoering van de herinrichting Muldershof gepland.

3.2 Ruimte bieden voor groei- en ontwikkelkansen voor bedrijven

3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) 2017-2024

We blijven inzetten op het realiseren van de Fashion Outlet Zevenaar. Deze ontwikkeling levert circa 500 directe arbeidsplaatsen op. We werken aan een positief effect voor de binnenstad. Daarnaast benutten we de FOZ om de regio te promoten. Dit heeft een economische spin-off. Samen met de Regionale Opleidingscentra (ROC's) leidt de FOZ haar personeel op.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Op 6 maart 2024 heeft de Raad van State (RvS) wederom een tussenuitspraak gedaan over de aansluiting Zevenaar - oost als onderdeel van het project doortrekking A15/ Verbreding A12 (ViA15). Naar aanleiding hiervan moet de minister van infrastructuur en waterstaat nog een betere onderbouwing geven bij het zogenaamde extern salderen. Hij heeft hiervoor een half jaar gekregen. Na aanlevering wordt het dossier verder door de RvS behandeld. De verwachting is dat de behandeling hiervan nog een half jaar kan duren

voordat er een uitspraak komt. Vanwege het ontbreken van de definitieve duidelijkheid over de aansluiting Zevenaar - Oost is de levering van de gronden ten behoeve van de Fashion Outlet Zevenaar opgeschort. Het voorziene moment van gronduitgifte is vooralsnog niet in strijd met de afspraken hierover in de koop- en realisatieovereenkomst van de Fashion Outlet Zevenaar.

Voorstel raad
De gemeenteraad informeren over de verdere vertraging in de realisatie van de aansluiting Zevenaar - Oost en daarmee de ontwikkeling van de Fashion Outlet Zevenaar.

3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder 2021-2024

Om de economische structuur en de positie van Zevenaar te versterken investeren we in toekomstbestendige werklocaties, waar duurzaamheid en mobiliteit onderdeel van uitmaken. Om Hengelder en Tatelaar toekomstbestendig te maken, is onderzocht wat de actuele knelpunten zijn. Alternatieve invullingen worden hierbij ook afgewogen. Denk aan de mogelijkheid van transformatie naar een woongebied.
Samen met ondernemersvereniging Lindus voeren we gesprekken met ondernemers. De inzet is gericht op het vergroten van de organisatiegraad en het opstellen en uitvoeren van maatregelen. Voor de uitvoering van de maatregelen dienen we een subsidieaanvraag bij de provincie in.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De stuurgroep van Hengelder en Tatelaar wil zich verenigen en onderzoekt de mogelijkheden om dit te realiseren. Ook willen ze een parkmanager voor één jaar in dienst nemen om ervaringen op te doen. Daarnaast onderzoeken ze mogelijkheden voor alternatieve energie. De gemeente faciliteert de stuurgroep op deze punten en kijkt naar financieringsmogelijkheden. Vanuit de gemeente wordt het groen- en verkeersplan opgesteld en is gestart met het ontwerp van de Edisonstraat.

3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II 2022-2035

We realiseren uitgeefbare bedrijfskavels ten behoeve van de werkgelegenheid. Hiermee faciliteren we ook de behoefte vanuit lokale ondernemers en voorzien wij in uitbreidingsruimte voor bedrijven. We zetten in op een toekomstbestendig en duurzaam bedrijventerrein. We starten met de planuitwerking van Business Park 7PoortII. Om ook het bedrijfsleven de kans te geven groener te worden, zetten we in op een waterstoftankstation in de gemeente. Bij voorkeur op Business Park 7PoortII. Dit nemen we mee in de planuitwerking. We richten een projectorganisatie in, maken ontwerpen, stemmen af en voeren de benodigde onderzoeken uit. Na de planuitwerking wordt een grondexploitatie vastgesteld. Naar verwachting komt de grondexploitatie een jaar na de start van de planuitwerking voor besluitvorming ter tafel.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het bestemmingsplan en exploitatieplan voor BusinessPark 7Poort II zijn eind 2023 in procedure gebracht. Vaststelling van het bestemmingsplan en exploitatieplan is voorzien in juni 2024. Ook is een grondverwervingskrediet beschikbaar gesteld en zijn de eerste gronden die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van BusinessPark 7poort II, gekocht en geleverd.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt 2023-2025

De arbeidsmarkt is uit balans. Er zijn voldoende vacatures, met name in de horeca, zorg, techniek en ICT. Geschikte en beschikbare werknemers zijn lastig te vinden. Vanuit onze rol als gemeente gaan wij in gesprek met partners zoals de Liemerse Ambassade, Groene Metropoolregio, ondernemersverenigingen, onderwijs- en andere kennisinstellingen, Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD) en het werkgeversservicepunt (WSP).

We stimuleren om personeel op te leiden, om te scholen en/of om geschikte opleidingen en werkervaringsplaatsen (stages) aan te bieden en inzet van arbeidsmigranten te faciliteren. We leggen hierbij de nadruk op techniek- en talentonderwijs en hebben oog voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en inclusief werkgeverschap.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Via de Groene Metropoolregio, The Economic Board en provincie Gelderland zetten in op regionale samenwerking door een breed gedragen Human Capital Agenda (HCA), wat ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden moet helpen met dit vraagstuk. Het Human Capital Akkoord is door de drie organisaties vastgesteld. The Economic Board coördineert de uitvoering van de HCA. Wij nemen actief deel aan de werktafel onbenut arbeidspotentieel. Bij de overleggen met ondernemers en ondernemersverenigingen bespreken we het thema arbeidsmarkt regelmatig.
Daarnaast zijn wij als gemeente zelf regelmatig in gesprek met de RSD en het WSP.

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Naast de uitvoering van de Liemers Economische Visie, werkte de Liemerse Ambassade ook aan de profilering van de Liemers en de transitie van het buitengebied. De Liemerse Ambassade heeft in juli succesvol een aanvraag gedaan voor een LEADER-programma. LEADER richt zich op de versterking van het platteland op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid en economie. De provincie heeft positief op de aanvraag besloten en de Liemers een LEADER gebied gemaakt. In 2023 is ook de gemeente Montferland betalende partner geworden van de Liemerse Ambassade.

3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Productieve Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Productieve Regio stimuleren we het ondernemerschap in het MKB en versterken we de arbeidsmarkt door uitvoering van de Human Capital Agenda. Ook richten we ons op doorontwikkeling van de clusters Health & Hightech en Energy en zorgen we voor toekomstbestendige

werklocaties. We zorgen er tenslotte voor dat de logistiek in onze regio kan verduurzamen, aangezien dit een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond economisch klimaat.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

In het vastgestelde koersdocument 'Economie van de Toekomst' zet de GMR haar economisch profiel neer: hoe willen we dat onze economie er in 2040 uitziet? Deze koers is input voor het Regioarrangement. Op basis van deze koers stelt de GMR ook een nieuw Regionaal Programma Werklocaties (RPW) op. Deze moet op 1 januari 2025 van kracht worden, nadat de gemeenteraden hierover een besluit hebben genomen. Op basis van het lopende RPW hebben we ontwikkelruimte toegekend gekregen om 7Poort uit te breiden. Binnen de Productieve regio faciliteren we MKB-ers om toekomstbestendig te ondernemen, onder andere met het aanbieden van trainingen op het gebied van bedrijfsvoering en digitalisering. Helaas blijken MKB-ers een moeilijk te bereiken doelgroep. Binnen het speerpunt duurzame logistiek is de rol van de GMR steeds duidelijker geworden. We benaderen logistiek integraal: de samenwerking met de circulaire en verbonden regio is tot stand gekomen. Ook hebben we onze koers vastgelegd in de Roadmap Duurzame Logistiek.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Op de ontbijtbijeenkomst in het kader van de Dag van de Ondernemer hebben we aan circa 150 ondernemers de 1e economische monitor gepresenteerd. Om de economische agenda te monitoren, ontwikkelen we de Economische Monitor. Projecten die we momenteel uitvoeren zijn het verbeteren van de dienstverlening vanuit de gemeente aan ondernemers (we startten met een digitaal ondernemersplatform), het toekomstbestendig maken van Tatelaar/Hengelder en het uitvoeren van het Actieplan voor het Centrum.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie (LEV), samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

In 2023 hebben we een evaluatie uitgevoerd (op inhoud en organisatie) van de LEV. Dit is tevens de basis voor de nieuwe SMART doelstellingen, het uitvoeringsprogramma en de bijbehorende begroting voor de jaren 2024-2026. De belangrijkste conclusies en aanbevelingen zijn dat de gekozen speerpunten nog steeds relevant zijn. De focus per speerpunt wordt wel verlegd. Binnen het speerpunt maakindustrie leggen we de nadruk meer op de arbeidsmarkt. Bij vrijetijdseconomie zetten we regionaal in op een toeristisch platform en betrekken we de retail meer en voor logistiek geldt dat we inzetten op verduurzaming van de sector. De coördinatie van de uitvoering leggen we voor de komende jaren wederom in handen van de Liemerse Ambassade. Meer betrokkenheid vanuit onderwijs en ondernemers is hierbij van belang.

3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs 2022-2023

We werken mee aan het opstellen van een landbouwvisie, waarvan de coördinatie bij de Liemerse Ambassade ligt. Uit deze visie blijkt wat agrariërs nodig hebben in de Liemers om toekomstbestendig te kunnen boeren. Multifunctioneel ruimtegebruik, ruimte voor nevenfuncties, lokale producten (korte ketens), belangenafweging en regelgeving bij duurzame energiebronnen en duurzame bedrijfsvoering kan in deze visie een plek krijgen. Vervolgens worden deze vertaald in onze ruimtelijke plannen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

We werken samen met de Liemerse gemeenten aan een vitaal landelijk gebied. Afgelopen jaar zijn hiervoor stappen gezet op regionaal (Liemers) en provinciaal niveau. Regionaal zijn door de Liemerse ambassade stappen gezet om te komen tot een doelgerichte samenwerking met de agrarische sector om zo verder te komen richting een gezond landelijk gebied. Daarnaast is ook op Liemers niveau een plan van aanpak opgesteld voor gebiedsproces 't Broek. Dit gebiedsproces is op provinciaal niveau ingebracht bij het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG) en de regioarrangementen vanuit GMR om op die manier gelden beschikbaar te krijgen voor de verdere uitvoering hiervan.

Voorstel raad

Wij stellen voor het jaar gereed van dit resultaat aan te passen naar 2024.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Functiemenging (%)						
	2022	54,10	47,50	48,00		
Toelichting	Het aantal banen en woningen is in de gemeente Zevenaar niet volledig in balans. Vanuit de geplande woningbouw opgave is het zaak om ook ruimte voor economie goed te borgen. Een gezonde economie draagt, net als een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving, bij aan de brede welvaart. Voor het versterken van de lokale economie zetten we onder andere in op de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort. De voorkeur heeft het om het woon-werkverkeer zo beperkt mogelijk te houden.					
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)						
	2022	162,20	147,40	149,00		
Toelichting	De gemeente Zevenaar volgt de provinciale en landelijke trend. Het aantal vestigingen ten opzichte van de inwoners in de leeftijdscategorie 15 t/m 64 jaar stijgt. Oorzaak hiervoor is het relatief grote aantal oprichtingen en het nog beperkt aantal faillissementen. Naar verwachting zet de stijging wel door, maar niet zo fors als in 2022.					

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	17.175	30.423	11.894	-18.529
Lasten	17.578	31.663	12.410	19.253
Resultaat voor bestemming	**-403**	**-1.240**	**-516**	**724**
Mutaties reserves				
Baten	0	927	294	-633
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**0**	**927**	**294**	**-633**
Resultaat na bestemming	**-403**	**-313**	**-222**	**91**

Verschillenanalyse

3. Economie

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken Op 20 april 2022 heeft de raad € 1.000.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor het noodherstelfonds voor ondernemers. Voor het taakveld economische ontwikkeling was dit een bedrag van € 685.000 waarvan eind 2022 € 549.000 resteerde. Hiervan is in 2023 € 157.000 ingezet voor een subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Eind 2023 resteert nog € 392.000. Voor de uitvoeringskosten is in dezelfde vergadering van 20 april 2022 door de raad € 100.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Hiervan resteerde eind 2022 € 76.000. Hiervan is in 2023 € 15.000 ingezet voor de uitvoeringskosten van de subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Eind 2023 resteert nog € 61.000. Dekking van deze kosten vindt plaats uit de algemene reserve. De resterende middelen worden in 2024 niet meer gebruikt voor het noodherstelfonds voor ondernemers en blijven ter vrije besteding in de algemene reserve. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal (programma 0 en 3). Bij de lasten in programma 3 een voordeel van € 453.000.	Lasten	453.000	V	I
3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken Door de provincie Gelderland is subsidie beschikbaar gesteld onder de naam "Winterfonds". Hiervan is € 168.000 ingezet voor de subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Op begrotingsbasis was dit € 100.000. Bij de lasten een nadeel van € 68.000.	Lasten	-68.000	N	I
3.1 Economische ontwikkeling - Herstelplan De maatregelen met betrekking tot het corona herstelplan worden dit jaar afgerond. Op dit programma betreft het de logistieke hotspot, herinrichting centrum Zevenaar en het digitaal platform voor ondernemers. Hiervoor was in 2023 nog bijna € 250.000 geraamd, waarvan € 80.000 is uitgegeven. De dekking uit de middelen voor het corona herstelfonds stopt nu. Indien nodig dan zijn de maatregelen nu opgenomen in de reguliere werkzaamheden en budgetten. De bestemmingsreserve wordt opgeheven, het resterende saldo is toegevoegd aan de algemene reserve.	Lasten	170.000	V	I

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken Door de provincie Gelderland is subsidie beschikbaar gesteld onder de naam "Winterfonds". Begroot was een bedrag van € 100.000. De realisatie bedroeg € 168.000. Bij de baten een voordeel van € 68.000.	Baten	68.000	V	I
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Mercurion Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke in april 2024 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2023. Het BBV schrijft voor dat winst genomen moet worden op basis van de voortgang van kosten en verkopen (percentage of completion afgekort POC). Op basis van deze POC is in 2023 voor een bedrag van € 81.000 als positief resultaat verantwoord.	Lasten	81.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelfonds ondernemers Voor het noodherstelfonds ondernemers is in 2022 een bedrag van € 630.000 als onttrekking aan de algemene reserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 172.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal (programma 0 en 3). Bij de onttrekkingen een nadeel van € 458.000.	Baten	-458.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Omdat er geen uitgaven zijn gerealiseerd voor alle maatregelen, kunnen deze ook niet worden onttrokken aan de bestemmingsreserve corona herstelplan.	Baten	-170.000	N	I
Programma 3 Economie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	15.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 3. Economie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	294	294
Totaal programma 3		**294**	**294**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9005	**Centrummanagement**	**80**	**0**	**45**	**34**

In de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de gemeenteraad uit de algemene reserve een bedrag van € 280.000 beschikbaar gesteld voor centrummanagement. Het doel is het behoud van de economische vitaliteit van het centrum als bovenlokaal winkelgebied en het daarbij versterken van de leefbaarheid.

Onttrekking In 2023 is € 45.000 onttrokken aan deze reserve.

Totaal bestemmingsreserves		**80**	**0**	**45**	**34**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9006	**Revitalisering Tatelaar fase 2**	**500**	**0**	**0**	**500**

Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten voor Revitalisering Tatelaar fase 2 te dekken.

9051	**Herinrichting Muldershof**	**490**	**75**	**0**	**565**

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Muldershof' te dekken.

9052	**Herinrichting Markt Zevenaar**	**350**	**25**	**0**	**375**

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Markt Zevenaar' te dekken.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten		**1.340**	**100**	**0**	**1.440**

4.ONDERWIJS

Omschrijving
Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid).

Wat willen we bereiken?
We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

Ontwikkelingen
Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting
In 2023 is een start gemaakt met het opstellen van een vernieuwd IHP (Integraal HuisvestingsPlan) Onderwijshuisvesting. De verwachting is dat het IHP in 2024 wordt vastgesteld.

Projecten Onderwijshuisvesting
In 2023 is een eind gekomen aan het onderzoek naar onderwijshuisvesting voor IKC's de Wissel en de Tamboerijn op Vestersbos. Met de GRHVOL zijn de mogelijkheden verkend voor vervangende nieuwbouw van locatie Zonegge.

Onderwijskansenbeleid
In 2023 zijn we samen met de schoolbesturen en de kinderopvangpartners begonnen met het opstellen van het beleidsplan onderwijskansenbeleid 2024-2027. Basis voor het beleidsplan is het onderwijsachterstandenbeleid voor kinderen en ouders in sociaal-economisch moeilijke omstandigheden. Volgens planning leggen wij dit beleidsplan medio 2024 aan u voor. Voor het onderwijsachterstandenbeleid ontvangen we een doeluitkering van het rijk.

In 2023 hebben we evenals in 2022 geïnvesteerd in het schoolmaatschappelijk werk voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Ouders, leerlingen en scholen zijn hier heel blij mee, want hierdoor kunnen problematieken in de gezinssituatie laagdrempelig worden opgepakt. Als het nodig is wordt doorverwezen naar andere hulp zoals bijvoorbeeld inkomensondersteuning of opvoedingsondersteuning in het gezin.

Bevorderen van een veilig en zorgzaam schoolklimaat
Op alle drie de locaties van het Liemers College is in 2023 jongerenwerk op school ingezet. De jongerenwerkers van Caleidoz zijn op gezette dagen en tijden laagdrempelig en benaderbaar aanwezig voor alle leerlingen. Tevens is voor zowel leerlingen uit groep 7-8 van het basisonderwijs als uit klas 1-2 van het voortgezet onderwijs een weerbaarheidstraining aangeboden, waarbij gewerkt is aan zelfvertrouwen en positieve gezondheid. Het preventieve Halt-spreekuur heeft twee keer per maand plaatsgevonden, waarbij onder meer school het spreekuur benut voor leerlingen die grensoverschrijdend gedrag vertonen. Iriszorg verslavingspreventie heeft met het programma Helder op school voorlichting gegeven aan leerlingen over middelengebruik en verslavingsgedrag, en tevens docententrainingen over dit thema georganiseerd.

Volwasseneneducatie
In Zevenaar is ongeveer 10% van de bevolking laaggeletterd. Toch blijft het vinden van laaggeletterden een uitdaging, er heerst veel schaamte rondom dit onderwerp. In 2023 is daarom geïnvesteerd in het bereiken van inwoners en professionals die veel met deze doelgroep in aanraking komen, om hen handvatten te geven hoe ze laaggeletterde buren, collega's, cliënten kunnen helpen. In de Week van Lezen en Schrijven is een interactieve theatervoorstelling georganiseerd over de knelpunten en drempels die laaggeletterden dagelijks ervaren. Tevens is geïnvesteerd in de doorontwikkeling van het Liemers Taalhuis, door eind 2023 een certificeringstraject te doorlopen. Daaruit volgen aanbevelingen om de kwaliteit en dienstverlening van het Liemers Taalhuis verder te versterken.

Beleidskaders

- Beleidsplan onderwijskansen 2020-2023
- Beleidsvisie sociaal domein 2020-2023 (2020)
- Beleidsregels uitvoering gemeentelijke taken Wet Kinderopvang Zevenaar 2019
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (2019)
- Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. (vastgesteld in 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs Zevenaar 2019 (2019)
- Verordening leerlingenvervoer Zevenaar 2018
- Subsidieregeling peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie (2022)
- Visie- en werkdocument 'de verbinding van onderwijs en jeugd in de Liemers 2019-2023
- Notitie Participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente 2018

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

4.1 Voorzien in gezonde en duurzame leer- en ontwikkelomgeving voor kinderen

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2024

We stellen samen met het onderwijs een nieuw Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2024-2044 op. Hierbij gaan we onder meer uit van een goede spreiding van de schoollocaties, zo dicht mogelijk bij waar kinderen wonen. Het uitgangspunt bij (nieuwe) verzoeken voor onderwijshuisvesting is dat wij eerst nadrukkelijk kijken naar leegstaande lokalen en gebouwen en hoe deze weer geschikt te maken zijn voor moderne en adequate onderwijshuisvesting, voordat we over gaan tot (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding. Tevens onderzoeken we manieren om verduurzaming van schoolgebouwen te stimuleren en verwerken de uitkomsten in het nieuwe IHP. Daarnaast hebben we aandacht voor groene en uitdagende buitenruimten en goede ventilatie van schoolgebouwen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

Het proces om tot een nieuw IHP 2025-2050 te komen is gestart. Er is een basisdocument 'op weg naar het IHP' opgemaakt. We gaan hier in 2024 mee verder.

4.1.2 Wij onderzoeken de invulling van de locatie Vestersbos 4 2022-2022

Goede onderwijshuisvesting is een gemeentelijke kerntaak. Wij maken altijd een zorgvuldige belangenafweging bij een locatiekeuze. Het lopende onderzoek naar mogelijkheden voor onderwijshuisvesting op Vestersbos ronden wij in samenspraak met de schoolbesturen af. Tegelijkertijd laten wij voor Vestersbos de mogelijkheden voor woningbouw op deze locatie nog eens onderzoeken en op haalbaarheid toetsen door een onafhankelijk bureau. We gebruiken hiervoor zoveel mogelijk de bestaande onderzoeken die geactualiseerd kunnen worden. Wij adviseren hierover aan de gemeenteraad om zo tot een afgewogen keuze te komen tussen woningbouw of onderwijshuisvesting.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
			
	Volgens plan	Volgens plan	Gerealiseerd

Eind 2023 is besloten om de locatie Vestersbos 4 niet voor onderwijshuisvesting in te zetten maar voor woningbouw.

Voorstel raad

Wij stellen voor om dit resultaat eind 2023 af te sluiten.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.	1.019

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)						
	2022	5,00	1,20	1,30		
Toelichting	De genoemde waarden hebben betrekking op schooljaar 2021-2022. De definitieve cijfers over schooljaar 2022-2023 worden pas in de loop van 2024 gepubliceerd. In schooljaar 2021-2022 was het aantal absoluut verzuimers in Zevenaar 1,20 op 1.000 leerlingen, en daarmee lager dan het Gelderse gemiddelde (5,0) en het landelijk gemiddelde (4,2). Waar we eerder een aantal jaren achtereen een (lichte) stijging zagen in absoluut verzuim, lijkt nu weer een daling ingezet te zijn. We blijven monitoren of dit een incidentele of structurele daling is.					
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)						
	2022	22,00	33,00	32,00		
Toelichting	De genoemde waarden hebben betrekking op schooljaar 2021-2022. De definitieve cijfers over schooljaar 2022-2023 worden pas in de loop van 2024 gepubliceerd. In schooljaar 2021-2022 was het aantal relatief verzuimers in Zevenaar 33 op 1.000 leerlingen, en daarmee hoger dan het Gelderse gemiddelde (22) en het landelijk gemiddelde (24). Een oorzaak kan zijn dat scholen in Zevenaar meer en sneller verzuim melden bij de leerplichtambtenaar. We monitoren deze ontwikkelingen, en blijven investeren in het vroegtijdig melden van verzuim door scholen en inzet op preventie.					
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)						
	2023	2,20	2,50	1,70	2,50	0,80

Toelichting

In schooljaar 2022-2023 zien we een stijging van het percentage voortijdig schoolverlaters, in lijn met de regionale en landelijke toename in VSV. De percentages voor Zevenaar (2,50%) liggen weliswaar heel iets hoger dan het Gelderse (2,20%) en landelijke (2,40%) gemiddelde, maar wijken niet opvallend af.
De stijging in VSV is onder meer te verklaren als gevolg van de coronaperiode. Tijdens de lockdowns en schoolsluitingen werden overgangs- en exameneisen versoepeld, waren er beperkte mogelijkheden voor studie- en loopbaanoriëntatie, en bleven leerlingen langer op school bij gebrek aan alternatieven. Het gevolg daarvan is dat meer jongeren een niet-passende opleiding zijn gaan volgen en nu door gebrek aan motivatie en/of leerniveau alsnog uitvallen. De krapte op de arbeidsmarkt werkt bovendien groenpluk in de hand. Jongeren komen relatief makkelijk aan het werk en voelen vervolgens niet altijd de noodzaak om hun opleiding af te maken. Samen met het Regionaal Bureau Leerlingzaken en de MBO-scholen in de regio monitoren we deze ontwikkelingen nauw, en worden voortijdig schoolverlaters actief benaderd voor ondersteuning naar een passende opleiding of leer-werktraject.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	1.226	1.261	1.385	125
Lasten	5.308	6.109	6.051	58
Resultaat voor bestemming	**-4.082**	**-4.848**	**-4.665**	**183**
Mutaties reserves				
Baten	1.568	1.568	68	-1.500
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**1.568**	**1.568**	**68**	**-1.500**
Resultaat na bestemming	**-2.514**	**-3.280**	**-4.597**	**-1.317**

Verschillenanalyse

4. Onderwijs

4.2 Onderwijshuisvesting - Kapitaallasten Op het programma 'Onderwijs' is ten opzichte van de begroting een voordeel gerealiseerd van afgerond € 44.000 met betrekking tot de kapitaalllasten (rente en afschrijvingen). In de jaarrekening is onder resultaat een analyse van de afwijkingen van de rente en afschrijvingen opgenomen en toegelicht.	Lasten	44.000	V	I

4.2 Onderwijshuisvesting - Onderwijshuisvesting (IHP en onderzoekskosten) In 2023 is, voor het uit te voeren onderzoek en organiseren van bijeenkomsten naar verduurzaming van onze schoolgebouwen, een incidenteel budget beschikbaar gesteld. Wegens onvoorziene omstandigheden is het onderzoek naar duurzaamheid niet gestart (voordeel € 25.000). Daarnaast is incidenteel extra budget (€ 60.000) beschikbaar gesteld voor het actualiseren van het IHP (Integraal Huisvestingsplan onderwijs). Voor het proces t.b.v. het IHP is een basis gelegd die we in 2024 verder uitwerken om tot een nieuw IHP 2025-2050 te komen. Hiervan is € 12.000 ingezet in 2023 (voordeel € 48.000). Omdat het proces over meerdere jaren loopt is in de 1e voortgangsrapportage 2024 een voorstel opgenomen om het nog resterende incidentele budget van € 48.000 en het budget (€ 25.000) voor het onderzoek naar duurzaamheid weer beschikbaar te stellen. Per saldo een voordeel in 2023 van € 73.000.	Lasten	73.000	V	I
4.2 Onderwijshuisvesting - Onderwijshuisvesting (primair onderwijs) De hogere uitgaven hebben betrekking op de kosten voor belastingen (WOZ) en verzekeringen van de onderwijslocaties (nadeel € 57.000). In de raming is geen rekening gehouden met de nieuwe locatie (G. Gezellestraat) en de kosten van diverse buitengebruik gestelde schoollocaties. Tegenover dit nadeel zijn lagere uitgaven voor herstel van schades aan de gebouwen voor het onderwijs (voordeel € 17.000). Per saldo bedraagt het nadeel € 40.000.	Lasten	-40.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingenvervoer Het leerlingenvervoer laat ten opzichte van het totaal begrote bedrag (€ 962.000) een voordeel zien van € 48.000. Het voordeel is vanaf het 2e kwartaal 2023 met name ontstaan door minder leerlingenvervoer door BVO DRAN. In de 2e voortgangsrapportage 2023 werd op basis van gegevens over het 1e kwartaal nog uitgegaan van een geringe stijging van het leerlingenvervoer.	Lasten	48.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingzorg en begeleiding In de raming is rekening gehouden met 4 ondersteuningstrajecten om schooluitval te voorkomen. In werkelijkheid is in 2023 één ondersteuningstraject ingezet waardoor het resterend deel (voordeel € 15.000) van dit budget niet nodig was. Het overig voordeel (€ 10.000) betreft de afrekening 2023 van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling MGR Sociaal Domein voor de module 'Onderwijs'.	Lasten	25.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Van de door het rijk, in de periode augustus 2021 t/m juli 2023, beschikbaar gestelde specifieke uitkering 'Inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen' is het in 2023 ontvangen bedrag volledig ingezet. Daarnaast zijn extra kosten verantwoord voor de inzet t.b.v. het schoolmaatschappelijk werk. Deze extra kosten, nadeel € 52.000 zijn gedekt uit de beschikbare resterende middelen uit voorgaande jaren van de specifieke uitkering.	Lasten	-52.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid De definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) voor 2023 is hoger. Tegenover de hogere lasten staan voor hetzelfde bedrag hogere baten (nadeel € 55.000).	Lasten	-55.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Wij verwijzen u naar de toelichting onder lasten. Tegenover het voordeel van hogere baten staan hogere lasten voor hetzelfde bedrag (voordeel € 52.000).	Baten	52.000	V	I

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) De definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB voor 2023 is hoger (voordeel € 55.000). Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	Baten	55.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Peuteropvang Een groot gedeelte van het beschikbare subsidie is bekostigd vanuit de middelen van de specifieke uitkering van het Rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Het voordeel bedraagt € 78.000.	Lasten	78.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Betreft inzet reserve incidentele afschrijvingslasten locatie Vestersbos (restant boekwaarde/sloopkosten). De afschrijvingslasten zijn in de begroting 2023 vanwege uitstel doorgeschoven in afwachting besluitvorming t.a.v. ontwikkeling op deze locatie. Daarbij is de hiervoor geraamde dekking uit de reserve kapitaallasten niet meegenomen (deze had eveneens doorgeschoven moeten worden) waardoor een nadeel is ontstaan van € 1.500.000.	Baten	-1.500.000	N	I
Programma 4 Onderwijs - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	-45.000	N	I

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9028	**Onderwijshuisvesting**	**280**	**0**	**10**	**270**

In 2006 is in de gemeente Rijnwaarden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Deze investering is destijds gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. In de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

9029	**Basisschool 't Scathe**	**1.952**	**0**	**59**	**1.893**

In 2012 is de investering in de bouw van de basisschool 't Scathe in Pannerden voor een bedrag van € 650.000 gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 1.737.809 waardoor nu de gehele afschrijvingslast gedekt wordt uit deze reserve afschrijvingslasten.

9034	**De Cirkel/De Duim**	**606**	**0**	**28**	**579**

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden uit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekening 2016 € 280.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van de Cirkel en de verhuizing van jeugdsoos de Duim. In 2018 is hiervoor een reserve afschrijvingslasten gevormd. Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 282.000 om de reserve op het juiste niveau te brengen om de gehele afschrijvingslast van de investering te dekken.

9053	**Locatie Vestersbos**	**6.500**	**0**	**0**	**6.500**

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van de locatie Vestersbos. Het betreft hierbij de aanvulling van € 6.500.000 die extra is toegezegd bij de Kadernota 2022.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	**9.338**	**0**	**96**	**9.242**

5.SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we bereiken?
Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

Ontwikkelingen
Cultuur
Eind 2023 is cultuur bij de totstandkoming van de visie en integrale nota sociaal domein betrokken. Het borgen van kunst en cultuur in de visie en integrale nota zorgt ervoor dat we zowel passief als actief de verbinding zoeken met andere beleidsvelden binnen het sociaal domein. De beleidsnota cultuur zoals eerder omschreven wordt daarmee een uitvoeringsagenda kunst en cultuur hangend aan het nieuwe integrale beleid. Hierbij zetten we in op participatie van de inwoners binnen de cultuursector en stimuleren we diversiteit van het kunst- en cultuuraanbod. Cultuureducatie had een centrale rol in 2023 in het basisonderwijs, waarbij gebruik werd gemaakt van de middelen voor de combinatiefunctionaris uit de brede SPUK om het werk van de cultuurcoach in het basisonderwijs voort te zetten.

Beleidskaders
- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2017-2020 (2017)
- Beleidsvisie sociaal domein 2020-2023
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012-2030
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019)
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart
- Notitie kunstbezit
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken — 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

We werken toe aan een doelmatiger en rechtmatiger subsidiebeleid enerzijds, anderzijds passen we onze werkprocessen aan zodat het aanvragen van een subsidie eenvoudiger, sneller en duidelijker kan. Op woensdag 6 september 2023 namen wij u mee tijdens een informatieve raadsbijeenkomst over de voortgang. We verwachten in 2024 dat de nieuwe regeling gereed is.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het stimuleren van sport- en beweegdeelname staat centraal in de Beleidsnota Sport en Bewegen. Sport en bewegen heeft ook een prominente plek in de nieuwe Brede SPUK vanuit het Rijk met als onderleggers o.a. het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Lokaal SportAkkoord (LSA). Doel van de Brede SPUK is een samenhangende lokale aanpak ontwikkelen op het gebied van gezondheid, sport en bewegen én sociale basis. Hierin ligt de focus op preventie wat we op lokaal niveau vertalen naar de kwetsbare doelgroepen qua sportdeelname: ouderen, jonge kinderen, jongeren en inwoners met een lage sociaal economische status (SES), o.a. via de Gelrepas. Onze combinatiefunctionarissen voeren programma's uit gericht op deze doelgroepen om hen blijvend aan het sporten en bewegen te krijgen.
Met Sportbedrijf Ataro is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) overeengekomen m.b.t. de inzet van de zogenaamde combinatiefunctionarissen ten behoeve van het stimuleren van sport- en beweegdeelname.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het team Sportservice (combinatiefunctionarissen) van Ataro B.V. staat in contact met scholen, sportverenigingen, kinderopvang, welzijnsorganisaties en zorgaanbieders. Ook zorgt Ataro B.V. voor vakantieactiviteiten, verenigingsondersteuning en brengen ze het al sportaanbod in de gemeente samen op hun website. We werken toe naar één sportloket waar vraag en aanbod bij elkaar komen. We zijn in overleg met Ataro om dit sportloket verder vorm en inhoud te geven.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij

hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het proces rondom de mogelijke herontwikkeling van sportpark Hengelder is gaande. De doelen zijn om het park multifunctioneler en toekomstbestendiger te maken, o.a. door meer samenwerking tussen de sportaanbieders, ruimte voor ongeorganiseerd sporten en verbindingen met andere sectoren. Ook kan het sportpark met een herinrichting duurzaam worden vernieuwd. In de planontwikkeling nemen we mee de realisatie van een zorglocatie-gebouw (preventie, gezonde leefstijl en bewegen centraal) en een centrum voor uniek sporten, waardoor een multifunctioneel en toekomstbestendig sportpark kan ontstaan
De komende periode werken we verschillende onderdelen verder uit, waarbij de financiële analyse een prominente rol vormt. Het gaat hierbij zowel om de situatie waarin alles hetzelfde blijft als om de scenario's voor de herinrichting. Verder is er nog een aantal andere onderwerpen die verdere uitwerking behoeven, zoals de multifunctionele accommodatie, groenvoorzieningen en de verkeersrouting.
Dit resulteert in een uitgewerkt voorstel aan uw raad waarin alle kosten duidelijk zijn uitgewerkt, zodat u een keuze kunt maken tussen de verschillende uitgewerkte scenario's. Dit leggen we eind 2024 aan u voor.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

'Vitale sportverenigingen en sportaanbieders' is een pijler in het gemeentelijk sportbeleid waar uitvoering aan wordt gegeven via het Lokaal Sportakkoord Zevenaar. Voor 2024 staat herijking van het Lokaal Sportakkoord op de agenda. Na deze herijking gaan we aan de slag met een aantal aandachtspunten: het concretiseren van de ambities, aanpassen van de organisatiestructuur en het opnieuw betrekken van de partners.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

We voeren periodiek overleg met Sportbedrijf Ataro B.V.
Uniek Sporten zorgt voor een structurele samenwerking. Er wordt continu gekeken naar kansen en mogelijkheden op lokaal niveau als aanvulling op de regionale inzet van Uniek Sporten. We zijn voornemens om in 2024 een Centrum voor Uniek Sporten mee te nemen in de planontwikkeling van herinrichting van sportpark Hengelder.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan

2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Er is een plan van aanpak opgeleverd voor het opstellen van herzien erfgoedbeleid. Op basis hiervan is in december 2023 het aanbestedingstraject in gang gezet.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast

2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Op 1 maart 2023 is door de raad het archeologisch beleid vastgesteld. Er is inmiddels een concept parapluplan Zevenaar opgesteld die de inspraakprocedure is ingegaan.

5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan

2022-e.v.

In 2022 stellen wij het Individueel Management Plan (IMP) vast. Het opstellen van een IMP vloeit voort uit de werelderfgoedstatus van de Neder-Germaanse Limes. Het doel van het managementplan is het beschermen, behouden en duurzaam onderhouden van de site. Ambities met betrekking tot onder andere educatie, publieksbereik, vrijetijdseconomie en de vindplaats Herwen-Hemeling zijn onderdeel van het plan.

Op basis van het IMP voeren we elk jaar een Werelderfgoedgesprek met de Nederlandse Limes Samenwerking (NLS) en de provincie, gecombineerd met een schouw. Tijdens dit gesprek wordt de stand van zaken en realisatie van de ambities en doelen van het plan besproken.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Het college heeft 10 januari 2023 het IMP (versie oktober 2022) vastgesteld en de raad geïnformeerd door middel van een raadinformatiebrief. Een gesprek met de Nederlandse Limes Samenwerking (NLS) heeft nog niet plaatsgevonden. Initiatiefnemer hiervan is de NLS.

Voorstel raad

Kennisnemen van de vertraging.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek (TCF), zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Bijsturing raad	Volgens plan	Volgens plan

In 2023 hebben wij extra financiële middelen gekregen voor een evaluatie over het gebruik van de Turmac Cultuurfabriek (TCF). Deze evaluatie is afgerond. Op basis van de conclusies en adviezen stellen we een plan op en werken we hieraan verder.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De prestatieafspraken met Kunstwerk! zijn verder in ontwikkeling, het beleidskader Kunstwerk! 2022-2025 wordt hierbij als kader gebruikt en zal voor 2024 en verder herijkt worden. Kunstwerk! zoekt meer de verbinding met overige spelers binnen de cultuursector in Zevenaar, bijvoorbeeld in de uitvoer van 'Week van de ontmoeting'. Ook financieel is Kunstwerk! in 2023 verder bekeken. De bibliotheek is het bedrijfsonderdeel waar verdere aandacht en onderzoek nodig is om de uitvoer van de wettelijke taken te kunnen blijven doen. Dit onderdeel is ook een belangrijke pijler onder vele maatschappelijke taken die Kunstwerk! uitvoert in opdracht van de gemeente, denk hierbij aan spreekuren, Bibliotheek op School en de IDO (Informatiepunt Digitale Overheid) punten.

De gemeente is in gesprek met het Filmhuis om te kijken naar de professionalisering van de organisatie, waarbij positionering, programmering en de maatschappelijke rol centraal staan.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.

Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, (kunst-)routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

a. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering):
We openden het klompenpad Pannerdensche Waard op 15 september. Er is gewerkt aan de voorbereiding van de realisatie van het klompenpad Giessepad en het kinderklompenpad Giesbeek.
Het project 'toevoegen voorzieningen in de openbare ruimte langs toeristische routestructuren' hebben wij in 2023 afgerond. Veel bankjes, picknickplaatsen, fietsparkeerbeugels en aanlandplaatsen voor paarden zijn vervangen en/of nieuw geplaatst. Voorbereidingen zijn getroffen voor het vervangen en nieuw plaatsen van een aantal toeristische informatieborden.
We hebben samenwerkingsovereenkomsten gesloten voor de veerpontjes bij Lathum en Pannerden-Millingen.

b. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie:
De vondst van het Romeinse tempelcomplex Herwen-Hemeling is aanleiding geweest voor twee exposities in het Liemers Museum, waaraan de gemeente een bijdrage heeft geleverd.
Het vorig jaar gemaakte Drusus Doeboek vindt gretig aftrek (bij scholen en andere geïnteresseerden) en hebben we daarom laten herdrukken.
We hebben samen met Erfgoed Gelderland en een bijdrage van de gemeente Duiven opdracht gegeven tot het schrijven van "De Liemers in de Romeinse tijd", een cultuurhistorische onderlegger voor ruimtelijke en toeristische ontwikkelingen in de Liemers.
De gemeente heeft maatregelen getroffen voor het schoonhouden van de directe omgeving van De Romeinse Baadster en – mede op verzoek van de dorpsraad – verwijzingsborden geplaatst naar de Baadster.

Als Zevenaar speelden en namen wij (namens de Liemers) zowel bestuurlijk als ambtelijk een actieve rol in het proces om met de IJsselvallei en de GMR te komen tot een belevingsconcept rondom het derde waterverhaal van Nederland ("De Rivier, je kunt er niet omheen"). Wat daar een nauwe relatie mee heeft, is de verkenning naar een Rijnobservatorium. Deze hebben we afgerond.

Om nieuwe initiatieven voor verblijfsaccommodaties te kunnen beoordelen en als input voor de Omgevingsvisie, werkten we aan een verblijfsaccommodatiebeleid met een toetsingskader.
We hebben waar mogelijk positief geadviseerd over nieuwe verblijfsaccommodaties.
Wij adviseerden onze collega's van beheer en uitvoering over de camperplaatsen bij Spijk, die eind 2023 gerealiseerd zijn.

De 4 door Rijkswaterstaat gefinancierde Kijkers langs het Pannerdensch Kanaal hebben we in juli onthuld. De

2 Zevenaarse kijkers gaan vooral over het leven in de Rijndelta en beheersing van het water, vroeger en nu.

Als ambtelijk stuurgroeplid van het Cultuur- en Erfgoedpact leverden we een actieve bijdrage aan de uitvoering ervan, waaronder het beoordelen van binnenkomende subsidieaanvragen.

Zie ook 5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen regio.

c. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap:
Het proces om (waarschijnlijk) te komen tot een toeristische platform voor de Liemers is nog gaande. Dit heeft een sterke relatie met het punt hieronder over marketing etc.
Het project IVN-cursus "Gastheer van het landschap" hebben we afgerond en we zijn als gemeente een aantal enthousiaste gastheren van het landschap rijker.

d. Marketing, informeren & inspireren:
Via de Liemerse Ambassade is onder de vlag van Kijk verder in de Liemers gewerkt aan een nieuwe website 'Kijk verder in de Liemers', die in september officieel is gelanceerd.
Voorbereidingen zijn getroffen om een aantal toeristische informatiepunten in de Liemers te realiseren.
We hebben gewerkt aan de herziening, op regionaal en subregionaal niveau, van de opdracht aan TVAN (Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen) loopt.
Samen met een vertegenwoordiging van toeristisch-recreatieve ondernemers en organisaties zaten wij samen met Duiven/Westervoort in de campagneboard van TVAN.

e. Doeltreffend beleid:
Samen met EZ hebben we de eerste Monitor economie & toerisme gepresenteerd.

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen Regio 2022-2026

Wij nemen deel aan regionale samenwerking om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Ontspannen Regio van de Groene Metropoolregio werken we aan een goede balans tussen groei in verstedelijking, mobiliteit en economie, leefbaarheid, duurzaamheid en levendigheid. Als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we in op een vitale sector voor recreatie en toerisme. Ook werken we aan complete voorzieningennetwerken in centra (project Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen) en versterken we onze waardevolle natuur, landschap, cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

We hebben meegewerkt (deelname begeleidingsgroep) in GMR-verband aan de Doelgroepanalyse Beleefbaar maken Romeins Verleden regio Arnhem-Nijmegen. Ook in GMR-verband zaten wij in de stuurgroep en begeleidingscommissie van het op te stellen Masterplan Romeins Verleden voor de regio Arnhem-Nijmegen (en deels rest van Gelderland). Tenslotte is het vitaliteitsonderzoek in GMR-verband naar dag- en verblijfsrecreatieve bedrijven afgerond.

5.5 Verbeteren van de leefbaarheid van de gemeente, in stad, dorp, wijk of straat

5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen 2023-2026

De energielasten van de dorpshuizen willen we structureel naar beneden brengen.
Voor dorpshuizen in eigendom van stichtingen onderzoeken wij in 2023 welke geschikte verduurzamingsmaatregelen wij toe kunnen passen. De verduurzamingsplanning van ons eigen vastgoed is opgenomen in het Integraal Accommodatie Plan (IAP). Met het herijken van het IAP bekijken we of er ten aanzien van verduurzaming aanpassingen nodig zijn (zie ook 0.4.10 en 7.2.2).

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Het onderzoek welke geschikte verduurzamingsmaatregelen ingezet kunnen worden loopt nog. Wij verwachten in het tweede kwartaal van 2024 hier meer over te kunnen berichten.

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan. De uitgangspunten in het plan:

- De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
- Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
- De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
- Het beheer is duurzaam en circulair.
- We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.

Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Op 19 oktober 2022 heeft de raad heeft het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 vastgesteld. Inmiddels zijn ook alle beheerplannen per onderdeel van de openbare ruimte afgerond. Tevens hebben wij een integrale meerjareninvesteringsprogramma opgesteld. Op basis van deze plannen beheren, onderhouden en vervangen wij de openbare ruimte. De raad informeren wij periodiek over de voortgang en resultaten. In 2023 zijn de revitaliseringswerkzaamheden in Angerlo afgerond waarbij de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls heeft gekregen.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

De komende jaren geven we verder vorm aan ecologisch bermbeheer en aan een natuur inclusieve inrichting van de openbare ruimte. In 2023 zijn we gestart met het gefaseerd maaien van bermen. In het lopende werk en bij reconstructies nemen we plannen op met daarin meer ruimte voor vaste planten. Daarnaast hebben wij in samenwerking met Duiven en Westervoort extern opdracht gegeven om een Kansenkaart Biodiversiteit op te stellen. Het is de bedoeling dat bij geplande vervangingen van groenvoorzieningen en grootschalige

revitalisering we rekening houden met het behouden en versterken van de biodiversiteit aan de hand van deze kansenkaart.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Niet gestart	Niet gestart

De oproep om kritisch te kijken naar bezuinigingsvoorstellen om 2024 dekkend te krijgen, is voor ons aanleiding geweest de feitelijke start met een jaar uit te stellen. Bovendien is het vinden van een geschikte locatie voor de voorgestelde hoeveelheid bomen een lastige klus gezien de druk op de openbare ruimte vanuit verschillende programma's en behoeftes. Dit vraagt om de nodige zorgvuldigheid in het proces en een meer langdurige inzet om een geschikte plek te vinden, zo nodig te verwerven en in te richten. In het eerste kwartaal 2024 ronden wij een locatieonderzoek af.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het bestrijden van de invasieve exoten voortkomend uit Europese wetgeving krijgt de komende jaren veel aandacht. Voor de komende periode heeft de bestrijding van de Reuzenberenklauw en de Japanse Duizendknoop in de directe omgeving van tuinen prioriteit. In 2023 hebben we specifiek materieel aangeschaft. In het kader van de revitalisering van Angerlo hebben we de Japanse Duizendknoop bestreden.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Voor de grootschalige integrale vervangingen van de openbare ruimte passen wij een gedegen participatieproces toe. Daarnaast krijgt het afstemmen van belangen, intenties en gevoeligheden met de omgeving bij de voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte extra aandacht in de vorm van omgevingsmanagement. De omgevingsmanager verbindt inwoners en partijen met elkaar en eisen en wensen van stakeholders aan (project) doelen van de gemeente. Daarbij besteden we ook aandacht aan een heldere en transparante terugkoppeling van opgehaalde informatie en geven wij aan wat we hiermee wel of niet gaan/kunnen doen. Een concreet voorbeeld van de participatie bij de inrichting van de openbare ruimte in 2023 is de aanpassing van de speeltuin in Angerlo. Een klankbordgroep was betrokken bij het vaststellen van de randvoorwaarden. Alle inwoners van Angerlo hebben vervolgens hun voorkeur kunnen aangeven voor de daadwerkelijke inrichting via Zevenaar Verbindt.

5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken 2023-2025

Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor jong en oud. We leggen hierbij ook een relatie met de aanpak van overlast door jongeren. In een nog op te stellen Nota Speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen (ook kinderen met een beperking) hier kan spelen of verblijven. In iedere inspectieronde van de speelplekken toetsen we standaard op die uitgangspunten. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek inrichten met deze uitgangspunten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen Nota Speelplekken.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Door middel van een raamovereenkomst hebben wij voor 2 jaar (met optie tot verlenging met nog eens 2 jaar) een partij aan ons gebonden voor het leveren van nieuwe speeltoestellen. Bij de aanbesteding vormden aspecten als gebruik van duurzaam en circulair materiaal en materieel en Social Return belangrijke kaders voor de beoordeling. Renovatie van bestaande speelterreinen vindt, op basis van het beheerplan spelen, over de hele gemeente plaats. Daarbij volgen wij een participatief proces waarbij bewoners binnen bepaalde kaders een keuze maken voor de soort speeltoestellen die geplaatst worden en de inrichting van de speelplek. Bij grote revitaliseringsprojecten wordt de vervanging van speeltoestellen meegenomen. Verder hebben wij in 2023 een onderzoek laten uitvoeren naar de mate van toegankelijkheid en inclusiviteit van onze speelplekken. De uitkomsten van dit onderzoek betrekken wij bij nieuwe renovaties van speelplekken en het rapport vormt de input voor de nog op te stellen Nota Spelen.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Bij nieuwe aanleg, vervanging of groot onderhoud van de openbare ruimte kijken wij standaard naar verbetering van de bereikbaarheid van objecten en routes voor alle doelgroepen. Voorbeelden hiervan zijn het standaard verlagen van de trottoirbanden bij de hoeken van straten en de aanleg van ribbelstroken bij openbaar vervoervoorzieningen. Recent hebben wij in park Rosorum samen met de visvereniging HSV de Breuly de toegankelijkheid voor vismogelijkheden verbeterd voor mensen die minder mobiel zijn.
In de 2e helft 2023 starten we met overleg met gebruikersgroepen en dorpsraden. We brengen aandachtsgebieden in beeld waar de toegankelijkheid van de openbare ruimte onvoldoende is. Aan de hand

hiervan stellen we eind 2023 een actieplan op.
In 2023 hebben wij een onderzoek laten uitvoeren naar de toegankelijkheid en inclusiviteit van onze speelplekken. De resultaten van dit onderzoek vormen de input voor de geplande vervanging van speeltoestellen en voor het mede bepalen van beleidskaders in de nog op te stellen Nota Spelen.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Vennootschap		
Leisurelands B.V.	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.	0
Ataro B.V.	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.	3.256

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Niet sporters (%)						
	2022	46,80	53,70	49,50		

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	1.355	2.455	3.196	740
Lasten	11.619	12.986	12.989	-4
Resultaat voor bestemming	**-10.264**	**-10.531**	**-9.794**	**737**
Mutaties reserves				
Baten	870	1.759	1.346	-413
Lasten	172	1.000	1.000	-1
Totaal mutaties reserves	**699**	**759**	**345**	**-414**
Resultaat na bestemming	**-9.565**	**-9.772**	**-9.448**	**323**

Verschillenanalyse

5. Sport, cultuur en recreatie

5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Het incidentele beschikbare budget van € 25.000 voor de procesbegeleiding m.b.t. de uitwerking van de vernieuwing van accommodaties (organisatie/locatiekeuze/planvorming) is niet volledig ingezet. Dit betreft extra begeleiding van in 2024 uit te werken scenario's voor herinrichting sportpark Hengelder waardoor de resterende middelen in 2024 nog nodig zijn. In de 1e voortgangsrapportage 2024 is hiervoor een voorstel gedaan.	Lasten	23.000	V	I
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering (specifieke uitkeringen) Betreft bijdrage van het Rijk (specifieke uitkering) 'noodfonds energie amateursportverenigingen' (SPUK-NEAS). Deze is doorbetaald aan diverse maatschappelijke organisaties (stichtingen/verenigingen; nadeel afgerond € 115.000). Daarnaast is een deel van de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) ingezet voor dit onderdeel/taakveld (nadeel € 105.000). De geraamde bijdrage van de provincie uit het zgn. 'Gelders winterfonds' voor tegemoetkomingen aan maatschappelijke voorzieningen of MKB is niet binnen dit programma ingezet (voordeel € 55.000). Per saldo bedraagt het nadeel € 165.000. Zie ook toelichting voordeel vermeld onder baten bij dit taakveld.	Lasten	-165.000	N	I
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering (specifieke uitkeringen) De hogere bijdrage van het Rijk wordt veroorzaakt door de specifieke uitkering 'noodfonds energie amateursportverenigingen' (SPUK-NEAS). Hiervoor is een bedrag ontvangen van afgerond € 115.000 (voordeel) en doorbetaald. Daarnaast ontvangen we m.i.v. 2023 van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld worden gedekt door het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed (zijnde € 105.000 voordeel). De geraamde bijdrage van de provincie uit het zgn. 'Gelders winterfonds' voor tegemoetkomingen aan maatschappelijke voorzieningen of MKB is verantwoord binnen programma 6 'Sociaal domein' (nadeel op dit programma € 55.000). Per saldo bedraagt het voordeel € 165.000. Zie ook toelichting nadeel vermeld onder lasten bij dit taakveld.	Baten	165.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf DVO (dienstverleningsovereenkomst) Betreft hogere bijdrage waarbij rekening is gehouden met de werkelijke indexering voor het jaar 2023 voor de dienstverlening o.b.v. de afspraken vastgelegd in de DVO (dienstverleningsovereenkomst met Ataro BV).	Lasten	-136.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf (exploitatie) De overschrijding heeft betrekking op de de kosten van de overdracht van het beheer van sportzaal De Bem aan Ataro BV (nadeel € 34.000). Hiermee zijn alle gemeentelijke accommodaties ondergebracht in de DVO tussen gemeente en Ataro BV.	Lasten	-34.000	N	S

5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf gebouwen De exploitatielasten van de gemeentelijke sportaccommodaties zijn beduidend hoger dan geraamd. Met name als gevolg van de hoge energielasten en hogere gemeentelijke onroerendezaakbelasting (OZB).	Lasten	-150.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Het voordeel van € 25.000 heeft betrekking op een nabetaling van de definitieve afrekening over het jaar 2022 van de gerealiseerde omzet van de verhuur van sportaccommodaties.	Baten	25.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf gebouwen Van het Rijk is een specifieke uitkering voor de hogere energielasten van openbare zwembaden MEOZ ('Meerkosten Energie Openbare Zwembaden') ontvangen. De specifieke uitkering (voordeel € 518.000) is voor dekking van de hogere energielasten 2022 en 2023.	Baten	518.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Zwembad de Boskuul Van het Rijk ontvangen is voor de hogere energielasten van openbare zwembaden een specifieke uitkering MEOZ ('Meerkosten Energie Openbare Zwembaden') ontvangen. De specifieke uitkering is doorbetaald aan de exploitant van zwembad de Boskuul. Zie ook toelichting onder 'Baten sportaccommodaties'. Nadeel hogere lasten € 161.000.	Lasten	-161.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Zwembad de Boskuul Het Rijk heeft voor de hogere energielasten van openbare zwembaden een specifieke uitkering MEOZ ('Meerkosten Energie Openbare Zwembaden') beschikbaar gesteld (voordeel € 161.000). De specifieke uitkering is doorbetaald aan de exploitant van zwembad de Boskuul. Zie ook toelichting onder 'lasten sportaccommodaties'.	Baten	161.000	V	I
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Culturele organisaties Het beschikbare subsidie aan Kunstwerk! is niet volledig ingezet. Voor de muziekschool, theater en volksuniversiteit is een lager subsidie verleend (voordeel € 33.000). Daarnaast is een lager subsidie verleend (voordeel € 29.000) aan de bibliotheek. Totaal voordeel bedraagt € 62.000. De verleende subsidies is conform aanvraag.	Lasten	62.000	V	I
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Culturele organisaties (Volksuniversiteit) Betreft bezuinigingstaakstelling subsidie volwasseneneducatie (voormalige Volksuniversiteit). In de raming is vanwege de fasering/uitstel van de taakstelling abusievelijk het budget frictiekosten dubbel geraamd (voordeel € 45.000).	Lasten	45.000	V	I
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Kunst en cultuur Incidenteel is voor de aanschaf en implementatie van een applicatie t.b.v. subsidies een bedrag beschikbaar gesteld van € 65.000 en € 25.000 (licentie- en beheerskosten). Het deel voor de aanschaf van een applicatie is niet ingezet omdat gebruik gemaakt is van een bestaande applicatie. Voordeel € 28.000	Lasten	28.000	V	I

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Kunst en cultuur De provincie Gelderland heeft subsidie ('Gelders winterfonds') verstrekt om de hogere energiekosten van maatschappelijke voorzieningen of het MKB te kunnen compenseren. De geraamde bijdrage van de provincie uit het zgn. 'Gelders winterfonds' voor tegemoetkomingen aan maatschappelijke voorzieningen of MKB is verantwoord binnen programma 6 'Sociaal domein' (voordeel op dit programma € 56.000; zie ook toelichting onder baten 6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen). Tegenover deze lagere lasten staat voor hetzelfde bedrag een nadeel onder baten op dit programma omdat de bijdrage van de provincie eveneens is verantwoord onder programma 6 'Sociaal domein'.	Lasten	56.000	V	I
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Kunst en cultuur Verwezen wordt naar de hiervoor vermelde toelichting onder lasten bij dit taakveld.	Baten	-56.000	N	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 49.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor voorzieningen langs routes en toeristische informatievoorziening.	Lasten	49.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen Binnen openbaar groen is in 2023 een voordeel ontstaan van € 187.000. Dit heeft diverse oorzaken. Bij de aanbesteding van de drie integrale onderhoudsbestekken is per abuis de aanneemsom over 2 jaren gelijk verdeeld over 2023 en 2024 terwijl de looptijd In 2023 maar 37 weken was in plaats van 52 weken. Hierdoor is er budget overgebleven (€ 168.000) dat nodig is voor 2024. Daarnaast wordt het voordeel deels veroorzaakt doordat het snoeien van bomen gestart in het vierde kwartaal van 2023 nog doorloopt in 2024 (€ 53.000). Tevens is er een voordeel ontstaan door het niet volledig benutten van het budget voor het inhalen van de onderhoudswerkzaamheden die betrekking hebben op renovatie onderhoud groen (€ 364.000). Deze lasten zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de onttrekkingen reserves, lager uitgevallen. Tot slot is minder tijd besteed aan de bestrijding van invasieve plant- en diersoorten wat ook een voordeel (€ 30.000) oplevert. Daarnaast kunnen we de volgende nadelen noemen. Door het groeizame weer zijn er meer bermen gemaaid, ook vanuit oogpunt van veiligheid (€ 45.000). Heeft het verwerken groenafval door het groeizame weer (veel onkruid, nat gras en blad) extra lasten met zich meegebracht (€ 33.000) en is extra materieel (€ 63.000) en mankracht (€ 284.000) ingehuurd.	Lasten	187.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen Het leveren van de dienst tuinonderhoud als gemeente aan particulieren voor groen dat overloopt van gemeentelijk eigendom naar particulier eigendom neemt af. Dit levert € 37.000 minder baten op.	Baten	-37.000	N	I

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Recreatie en toerisme In de meerjarenbegroting 2023-2026 heeft de raad ermee ingestemd om het totale bedrag dat wordt ontvangen voor toeristenbelasting, in te zetten voor het uitvoeren van het beleidskader vrijetijdseconomie. Pas begin 2023 konden we starten met het invullen van de uitgebreidere uitvoeringsagenda. Daarnaast lopen diverse projecten vertraging op omdat met veel partijen overleg gepleegd moet worden. Dit kost veel tijd waardoor de planning uitloopt. We hebben daarom al eerder in 2023 voor 2023 eenmalig € 100.000 en voor 2024 eenmalig € 60.000 laten vrijvallen. Uiteindelijk is bij de jaarrekening het voordeel bij de lasten € 146.000.	Lasten	146.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden In 2023 is het klompenpad Pannerdense Waard gerealiseerd waardoor het project "uitvoering landschapsbeleid Rijnwaarden" is afgerond. Voor wat betreft het project "klompenpad Giesbeek" vindt overleg plaats met het Waterschap over de aanleg van een wandelbrug. De verwachting is dat de brug in 2024 wordt aangelegd. Voor de aanleg van het klompenpad kids Giesbeek lopen gesprekken met Rijkswaterstaat voor goedkeuring van aanleggen speelaanleidingen op hun grondgebied. Streven was afronding in 2023 maar door externe afhankelijkheid is een verlenging nodig geweest. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 56.000.	Lasten	56.000	V	I
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden In 2023 is € 35.000 uitgegeven. Het restant van de ontvangen subsidiebedragen moet worden overgeheveld naar 2024. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel in 2023 van € 56.000.	Baten	-56.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 49.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voorzieningen langs routes en toeristische informatievoorziening.	Baten	-49.000	N	I
0.10 Onttrekking reserves- Achterstand groen Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve achterstand groen van € 634.000. De werkelijke onttrekking is € 270.000. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 364.000.	Baten	-364.000	N	I
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	10.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	428	428
Totaal programma 5		**428**	**428**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9013	**Nazorg complexen grondexploitaties**	**115**	**0**	**0**	**115**

Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.
De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer was vertraagd en zou naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Daarmee werd ook de overdracht van het nazorgbudget in 2021 verwacht. In de meerjarenbegroting 2022-2025 is aangegeven dat de overdracht is uitgesteld naar 2023. De reserve blijft in stand tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

Onttrekking	De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer gaat naar verwachting in 2024 plaatsvinden. Daarmee wordt ook de overdracht van het nazorgbudget vanaf 2024 verwacht. Wij stellen voor de reserve in stand te houden tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

9058	**Achterstand groen**	**1.084**	**0**	**270**	**814**

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Onttrekking	In 2023 hebben we € 270.000 besteed aan het inhalen van de achterstanden onderhoud groen. Deze onttrekken we uit deze reserve.

Totaal bestemmingsreserves		**1.199**	**0**	**270**	**929**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9035	**Sportvelden RKPSC**	**68**	**0**	**9**	**60**

In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden € 120.350 beschikbaar gesteld voor een investering in de drainage en het vernieuwen van de toplaag van de sportvelden van RKPSC. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten.

9038	**Speelvoorzieningen kinderen met beperking**	**85**	**15**	**0**	**100**

In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar deze reserve speelvoorzieningen ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

9039	**Brede Blik Giesbeek**	**1.153**	**0**	**72**	**1.081**

De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

9057	**Sportaccommodaties**	**1.312**	**0**	**77**	**1.235**

Dekking afschrijvingslasten sportaccommodaties (Ataro)

9061	**Ledverlichting sportterreinen**	**0**	**760**	**0**	**760**

Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken in verband met investering van ledverlichting bij sportterreinen.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	**2.618**	**775**	**157**	**3.236**

Voorzieningen

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8012	**Aanspraken overstromingen Riverparc**	**129**	**3**	**0**	**132**

Deze voorziening dient om de aanspraken op schades van derden die het gevolg zijn van eventuele overstromingen in Riverparc te financieren. Als de Stichting Woonbelangen Riverparc (SWR) de hoogte van de oever aanpast aan de norm of als de oever door andere omstandigheden voldoet aan de norm, wordt de bijdrage inclusief de opgebouwde rente terugbetaald aan de SWR.
Toevoeging In 2023 is 2% rente toegevoegd (€ 2.600).

Totaal voorzieningen	**129**	**3**	**0**	**132**

6.SOCIAAL DOMEIN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het sociaal domein. Hier rekenen we ook natuur- en milieueducatie toe. Voor het realiseren van de opgaven in het sociaal domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.
Begin 2020 is de Beleidsvisie sociaal domein 2020-2023 vastgesteld. Dit is een visie op hoofdlijnen voor het brede sociaal domein. We werken aan een samenhangend en integraal beleid. Hierbij sluiten we aan op de belevingswereld van de Zevenaarse inwoners en op de sociale structuren in onze gemeente. De visie draagt bij aan het realiseren van de ambities en doelstellingen binnen het sociaal domein.
Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden: financiële beheersbaarheid, goed opdrachtgever-opdrachtnemerschap en datagestuurd werken.
De ambities voor het sociaal domein zijn: we doen wat nodig is; meer inwoners in Zevenaar leven in een (sociaal) veilige omgeving; meer inwoners doen zo zelfstandig mogelijk mee aan de maatschappij.

We houden bij de beleidsontwikkeling en uitvoering de volgende principes in acht:

- Rechtszekerheid – we doen wat nodig is
- Primaire levensbehoefte – eigen verantwoordelijkheid
- Positieve gezondheid – samen verantwoordelijk
- Integrale benadering – de mens staat centraal
- Van en voor inwoners – inclusieve samenleving
- Participatie – netwerk samenleving
- Regionale samenwerking – slim volgen in de basis en vooroplopen waar nodig

Wat willen we bereiken?
Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

Ontwikkelingen
In 2023 zijn we begonnen met de ontwikkeling van een nieuwe visie en integrale nota sociaal domein. We streven naar een brede kijk en integrale aanpak bij de ondersteuningsvragen in het sociaal domein.
Landelijk is de hervormingsagenda Jeugdzorg vastgesteld en deze wordt regionaal en lokaal uitgewerkt in een uitvoeringsagenda.

Maatschappelijke ondersteuning
We werken regionaal en lokaal verder aan de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. Dit ondanks dat de landelijke invoeringsdatum van de transitie Beschermd Wonen (weer) is uitgesteld. Eind 2023 is een start gemaakt met een lokaal plan Beschermd Wonen / Beschermd Thuis. Dit plan richt zich op kwetsbare inwoners en het (verder) versterken van de lokale sociale infrastructuur en is in de 1e helft van 2024 gereed.
De achterstand in het herindiceren van huishoudelijke ondersteuning is in 2023 weggewerkt. Deze 700 herindicaties zijn allemaal op grond van de zgn. HHM-normen afgegeven. De totale omvang van deze indicaties huishoudelijke hulp nam met 0,44% toe. Daarentegen is 59% van deze 700 herindicaties nu voor onbepaalde duur afgegeven. Dat betekent dus dat er 413 indicaties, bij geen wijzigingen in de situatie, niet meer herbeoordeeld hoeven te worden.
In 2023 zijn gelijktijdig met het opstellen van het verbeterplan doelgroepenvervoer in de praktijk al enige verbeteringen opgepakt. Dit heeft de nodige kostenbesparing opgeleverd. Maar er zijn nog diverse verbeteringen mogelijk. Deze zijn opgesomd in het verbeterplan en rollen wij in 2024 en 2025 uit.

Inburgering
De druk op de huisvesting en opvang van onder andere de inburgeraars was in 2023 onverminderd hoog en blijft stijgen. De taakstelling van 2023 voor de huisvesting van statushouders in de gemeente is net niet gehaald. De huisvestingsopgave voor 2024 is eveneens hoog en vraagt om creatieve oplossingen om

inburgeraars te huisvesten. De spreidingswet, om gemeenten te verplichten om asielzoekers op te vangen treedt in februari 2024 in werking. De inburgeringstrajecten lopen via verschillende (leer-) routes bij verschillende aanbieders. De aanbieders lopen eerdere achterstanden in. We werken aan kwaliteitsverbetering.

Oekraïne
De oorlog duurt voort en mensen vluchten naar veilige landen. De druk op de opvanglocaties is hoog. De gemeente Zevenaar voldoet aan de resultaatverplichting om 195 mensen in de gemeentelijke opvanglocaties op te vangen. Er is een inspanningsverplichting voor de opvang van 240 mensen in de gemeentelijke opvanglocaties, daaraan heeft de gemeente niet voldaan. Bij particulieren wonen ongeveer 35 mensen uit Oekraïne. De mensen die kunnen werken zijn voor het overgrote deel aan het werk, zij werken vooral op basis van tijdelijke contracten. De leerplichtige kinderen gaan naar school in Zevenaar of Arnhem. De druk op de gezondheidsvoorzieningen is hoog, met de huisartsen zijn afspraken gemaakt.

Schuldhulpverlening
In november 2023 is een Kamerbrief gekomen waarin beschreven staat dat het ministerie van SZW samen met de VNG, NVVK en Divosa gewerkt heeft aan een verbeterplan om de kwaliteit van schuldhulpverlening per gemeente te waarborgen. Dit verbeterplan bestaat uit de basisdienstverlening. Een groot deel van de elementen waaraan de basisdienstverlening per gemeente moet voldoen is in 2023 geïmplementeerd in de basisdienstverlening van de gemeente Zevenaar.

Nieuwe bestuurlijke opdracht RSD 2024 -2026
In de raadsvergadering van 20 december 2023 heeft de raad de RSD een nieuwe bestuurlijke opdracht gegeven voor de periode 2024 tot en met 2026.
De focus in deze nieuwe opdracht is gericht op het investeren in mensen met arbeidspotentieel binnen alle klantgroepen van de RSD. Er wordt geïnvesteerd om deze inwoners, die veelal langer in de uitkering zitten en waarbij de persoonlijke omstandigheden complex kunnen zijn, te begeleiden richting werk en aan het werk te houden.

Toekomstvisie Sociaal ontwikkelbedrijf
Eind december 2023 bent u geïnformeerd over het proces dat is gestart om te komen tot een toekomstbestendige sociaal ontwikkelbedrijf in de Arbeidsmarktregio Midden Gelderland. In de loop van 2024 informeren wij u nader over de uitkomsten van dit proces.

Hersteloperatie kindertoeslagenaffaire
Om de gedupeerden zo goed mogelijk te kunnen helpen is de brede ondersteuning verlengd tot 2026. De middelen worden door het Rijk beschikbaar gesteld via de SPUK-kindertoeslagenaffaire.

Beleidskaders
- Notitie participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente 2018
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Businesscase RSD (mei 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Beleidsvisie Sociaal domein 2020-2023 (2020)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019)
- Onderwijskansenbeleid 2020- 2023
- Uitvoeringsagenda Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Zevenaar 2023.
- Beleidsregels en Nadere regels Wmo 2022.
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis).
- Verordening jeugdhulp 2023 inclusief beleidsregels en nadere regels

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

Minima effectrapportage NIBUD is, mede als gevolg van de koopkrachtregelingen van het Rijk, mei 2024 gereed. De raad heeft verzocht om het Energiefonds in 2024 uit te voeren waardoor evaluatie later dan gepland wordt uitgevoerd.

Voorstel raad

Doelstelling continueren. Uitkomsten minima effectrapportage van Nibud in armoedeplatform bespreken en platform betrekken bij beleidsontwikkeling. In het najaar (oktober, november 2024) zal er een armoede congres georganiseerd worden in de Turmac Cultuur fabriek. Caritas de Liemers, de Voedselbank, de Rabobank en het armoedeplatform (gemeente Zevenaar) zijn hiervan de initiatiefnemers en zullen dit samen organiseren.

6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen 2022-2024

De ambitie is om dezelfde inkomensgrens te gebruiken voor alle regelingen. Zo is het voor inwoners eenvoudiger te bepalen wanneer zij op welke hulp kunnen rekenen. De inkomensgrenzen voor de minimaregelingen zijn, op de individuele inkomenstoeslag (110%) en de collectieve zorgverzekering (140%, derde pakket) na, allemaal gesteld op 120%. We onderzoeken verdere synchronisatie van de inkomensgrenzen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet gestart	Niet gestart	Niet volgens plan

Naast de ambitie om eenzelfde inkomensgrens te hanteren voor alle regelingen, is in het collegeprogramma tevens aangegeven dat aanpassing van de hoogte van de grenzen onderzocht zou worden.
Het Nibud onderzoekt in het eerste kwartaal 2024 het minimabeleid en de toereikendheid hiervan. Op basis van dit onderzoek kan worden bepaald of bijstelling van de hoogte van de inkomensgrenzen nodig is en kan aan de hand hiervan eventueel eenzelfde grens worden bepaald. Het is gezien de verschillende koopkrachtmaatregelen vanuit het rijk niet mogelijk geweest om dit onderzoek eerder te laten uitvoeren.

Voorstel raad

Doelstelling continueren. Minima effectrapportage van Nibud laat zien dat ophoging van de inkomensgrenzen en dus ook van de individuele inkomenstoeslag niet nodig is. De verschillende huishoudtypen worden voldoende ondersteund. Het onderzoek laat ook zien dat inwoners met zorgkosten in een kwetsbare positie verkeren. Het is derhalve niet raadzaam om de inkomensgrens van de collectieve zorgverzekering naar beneden bij te stellen. Ophoging van de grens van de individuele inkomenstoeslag

brengt daarentegen kosten met zich mee zonder dat het gericht huishoudtypen ondersteund die meer steun kunnen gebruiken. Op basis van het onderzoek van Nibud wordt in samenwerking met het armoedeplatform en de cliëntenraad een beleidsnota opgesteld waarin het minimabeleid opnieuw wordt vastgesteld, daarbij zal worden ingegaan op de inkomensgrenzen

6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan 2022-2023

We willen nog meer inzetten op het in een vroeg stadium helpen van inwoners die financiële problemen ondervinden. Hiervoor richten wij ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van de aanpak vroegsignalering schulden in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten. Nadere doelstellingen ten behoeve van vroegsignalering schulden werken we in de komende Beleidsnotitie armoede en schulden voor 2023 en verder uit.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

In 2023 hebben we ons gericht op het doorontwikkelen en uitbreiden van de aanpak vroegsignalering schulden in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten. Zo zijn we een pilot gestart met een belteam via het bedrijf Certin. Er zijn afspraken gemaakt dat gedurende een half jaar maandelijkse signalen van beginnende betaalachterstanden van burgers telefonisch opgepakt worden. Ook is onderzocht in hoeverre een samenwerking tussen de woningbouwverenigingen en de vroegsignaleerders een hogere opbrengst zou kunnen genereren. Dit is nog niet verder uitgewerkt omdat we eerst de resultaten van de inzet van het belteam willen afwachten. Ook zijn we met CAK lijsten aan de slag gegaan om zo inwoners met een betaalachterstand van de zorgpremie meer in beeld te krijgen.
Op dit moment schrijven wij een nieuwe beleidsnotitie waarin nadere doelstellingen ten behoeve van de vroegsignalering schulden verder uitgewerkt worden.

Voorstel raad

De uitwerking van nadere doelstellingen ten behoeve van vroegsignalering schulden en schuldhulpverlening in het algemeen in de komende beleidsnotitie Armoede en Schulden door te schuiven naar eind 2024. Om die reden stellen wij voor het jaar gereed van dit resultaat aan te passen naar 2024.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.1 Wij beoordelen en evalueren de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023 2023-2023

Beleid dat een positieve invloed heeft op de gezondheid en welzijn van onze inwoners, daar zetten we op in. We leggen een grotere nadruk op preventie en blijven oog houden voor de betaalbaarheid van de zorg. De situatie in het sociaal domein is de afgelopen jaren veranderd. Zowel op het gebied van de (financiële) relatie met het Rijk, maar ook in de ontwikkeling van de zorgvragen van inwoners zijn veranderen. Deze steeds veranderende context maakt dat we de Beleidsvisie Sociaal Domein in 2023 evalueren en actualiseren waar nodig.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2023 zijn we gestart met het beoordelen van de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023. We zijn tot de conclusie gekomen dat het opstellen van een nieuwe visie en integrale nota voor het gehele sociaal domein inclusief de onderwerpen uit de programma's 1, 4 en 5 uit deze jaarstukken (d.w.z. sport, cultuur, gezondheid, veiligheid) wenselijk is. Daarmee zijn we ook gestart en de concept visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 ligt klaar en leggen wij in het tweede kwartaal 2024 ter besluitvorming voor aan de raad.

6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein 2023-2025

De toegang tot het sociaal domein moet zowel fysiek, telefonisch als elektronisch te benaderen zijn. De inwoner met een ondersteuningsvraag kan rekenen op goede informatie en advies, kortdurende ondersteuning, verwerking van een hulpvraag, een beschikking en/of een doorverwijzing naar een ander loket, zoals het Centrum voor Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor ondersteuning vanuit de Wet Langdurige Zorg of zorg op basis van de Zorgverzekeringswet (ZVW).
De komende jaren zetten wij in op het bieden van een integrale intake voor inwoners met ondersteuningsvragen. Daarbij kijken wij ook naar integrale dienstverlening. Ook voor andere professionals, die contact hebben met inwoners van de gemeente Zevenaar is de toegang tot hulp en ondersteuning een herkenbare en belangrijke partner. Voor inwoners die geen ondersteuningsvraag hebben (maar wel problemen kennen) en multi-probleem casussen bieden wij een integrale aanpak van de vraagstukken.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet gestart	Niet gestart	Volgens plan

Bij de toegang is een expertteam ingericht dat direct geraadpleegd kan worden door het KCC. Dit vangt veel vragen aan de voorkant af en leidt tot snellere, efficiëntere afhandeling van vragen.

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountantsgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Inkoop en monitoring zijn steeds in ontwikkeling. Voor de nieuwe inkoop verblijf gaat de wet Bibob nu ook toegepast worden.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet gestart	Niet gestart	Niet gestart

Gezien de regionale en landelijke ontwikkelingen (hervormingsagenda) waar minder regeldruk en betere monitoring hoog op de agenda staan, verwachten we de komende tijd hier aandacht aan te kunnen geven. Waar mogelijk proberen we werkprocessen binnen jeugd intern al te toetsen op efficiëntie en noodzaak.

6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op 2023-2025

Ons doelgroepenvervoer willen we verbeteren. Dit betreft niet zozeer de huidige functie, het wagenpark of de dienstverlening van de BVO-DRAN, maar onze werkwijze en instroombeheersing. We stellen een verbeterplan op en werken in de periode 2023-2025 onder meer aan alternatieven om de instroom te beperken of om te buigen door inzet van voorliggende voorzieningen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Het college heeft op 6 februari 2024 dit verbeterplan vastgesteld. Dit plan is gericht op verbeteringen in onze werkwijze en op instroombeheersing in het doelgroepenvervoer van de BVO DRAN. Voor de uitvoering van dit verbeterplan is de gemeenteraad om budget gevraagd. In maart 2024 is de gemeenteraad hiermee akkoord gegaan en heeft het budget vastgesteld.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkel. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De hervormingsagenda is landelijk vastgesteld en gemeenten hebben tot 2026 om de hervormingsagenda te implementeren. Zevenaar heeft in 2023, daar waar mogelijk, al acties ingezet om meer in het voorliggend veld en preventieve sfeer op te pakken. Dit ligt in de lijn van de hervormingsagenda. Zevenaar is actief (bestuurlijk en ambtelijk) betrokken bij de thema's uit het regionale plan van aanpak dat voortvloeit uit de hervormingsagenda. Nieuwe regionale inkoop verblijf jeugd per 1 juli 2024.

6.3 Stimuleren en waarderen van de zorg van inwoners voor chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, familielid of vriend

6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers 2022-2023

De inzet van mantelzorgers is van groot belang en van onschatbare waarde, ook om te voldoen in de groeiende zorgvraag. We onderzoeken hoe mantelzorgers een waardering gegeven kan worden, aanvullend op de bestaande mantelzorgondersteuning.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Niet volgens plan

In 2023 is de mantelzorgwaardering vormgegeven in drie pijlers:

- de mantelzorgmarkt;
- een mantelzorgcompliment à € 30,- per mantelzorger uit Zevenaar;
- de uitvoeringskosten.

Dit is door middel van een opdracht door Caleidoz uitgevoerd. In het eerste kwartaal 2024 evalueren wij deze aanpak, waarna de raad het vervolg krijgt voorgelegd.

Voorstel raad
Wij stellen voor het jaar gereed van dit resultaat aan te passen naar 2024.

6.4 Stimuleren van de deelname van meer inwoners aan het arbeidsproces

6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet 2022-2025

We houden meer rekening met de menselijke maat bij de uitvoering van de Participatiewet, bijvoorbeeld door het aanpakken van hardheden en knelpunten bij de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij hebben we tevens aandacht voor de vorm van onze handhaving.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

Wij zoeken bij dit onderwerp aansluiting bij de landelijke ontwikkelingen op dit terrein. Er doen zich op dit moment veel ontwikkelingen voor op dit beleidsveld; het gaat hier om de Participatiewet in balans (herziening van de Participatiewet). Dit is een intensief en omvangrijk traject. Vertaling hiervan in concrete maatregelen zal in de jaren 2024, 2025 plaatsvinden. Dit onderwerp maakt deel uit van de Liemerse Participatieagenda. Eind 2023 is hier een start meegemaakt.

6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld 2023-2024

De effectiviteit van een aantal preventieve voorzieningen in het sociaal domein die de afgelopen jaren zijn wegbezuinigd onderzoeken en herzien we waar nodig. Het gaat hier om een heroverweging van bezuinigingen op sociaal raadsliedenwerk, volwasseneneducatie (Caleidoz) en mantelzorgondersteuning (zie ook 6.3.1).

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Samen met het opstellen van de nieuwe visie en integrale nota sociaal domein en het voortschrijdend inzicht ten aanzien van de hervormingsagenda wordt steeds helderder hoe wij de ombuiging binnen het Sociaal Domein vorm gaan geven. Voor 2024 staan nog een aantal voorstellen op stapel om de preventieve voorzieningen te versterken. De bezuiniging op de mantelzorg heeft de raad al herzien.

6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk 2022-2024

Vrijwilligerswerk kan werkzoekenden helpen bij het vinden van een baan en draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid. We willen soepeler omgaan met de regels voor vrijwilligerswerk voor werkzoekenden. Ook met andere regels voor werkzoekenden willen we experimenteren om de kans op het vinden van een passende baan te vergroten.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

Dit onderwerp maakt onderdeel uit van de Liemerse Participatieagenda; eind 2023 is er gestart met de planontwikkeling. Vertaling hiervan in beleid en nadere maatregelen zal in 2024 vorm krijgen.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.	5.527
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.	1.308

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin						
	2022	5,00	4,00	5,00		
Toelichting	De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend (info hierover ontbreekt op dit moment op de website "Waar staat je gemeente").					
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren						
	2022	1,00	2,00	1,30		
Toelichting	De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend (informatie hierover ontbreekt op dit moment op de website: "Waar staat je gemeente").					
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)						
	2022	820,10	684,70	700,00		
Toelichting	De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend (info hierover ontbreekt op dit moment op de website: " Waar staat je gemeente").					
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo						
	2022	0,00	890,00	910,00		
Toelichting	Zevenaar heeft in vergelijking met Gelderland meer inwoners met maatwerkarrangementen vanuit de Wmo. Dit heeft verschillende oorzaken: 1. Zevenaar kent ten opzichte van Gelderland een meer vergrijsde populatie. Vergrijzing blijkt een voorspeller voor Wmo gebruik. Het aantal mensen in Zevenaar dat hulp vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) nodig heeft, is daardoor hoger. 2. In de gemeente Zevenaar zijn veel soorten van zorg en ondersteuning vanuit de Wmo als maatwerk georganiseerd. Er zijn (grote) gemeenten in Gelderland die vormen van zorg en ondersteuning als algemene voorziening hebben georganiseerd die in Zevenaar als maatwerk					

worden ingezet. Hulp bij het Huishouden is hier een voorbeeld van. Diverse (grote) gemeenten hebben dit als algemene voorziening georganiseerd. Aangezien er binnen de Wmo veel gebruik wordt gemaakt van Hulp bij het Huishouden heeft dit een verlagend effect op het Gelders gemiddelde. In Zevenaar hebben we Hulp bij het Huishouden georganiseerd als maatwerkvoorziening. Deze keuze verklaart voor een deel dat Zevenaar meer cliënten met een maatwerkarrangement Wmo kent.
Daarnaast zien we dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo nog steeds stijgt. Naast de vergrijzing in Zevenaar is de invoering van het abonnementstarief en de daaruit voortvloeiende aanzuigende werking een belangrijke verklaring.
In onze gemeente hebben 890 per 10.000 inwoners een maatwerkvoorziening. De vergelijkende cijfers van Gelderland zijn niet bekend.

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

	2022	1,00	1,00		0,80	

Toelichting Er zijn voor 2023 nog geen cijfers beschikbaar.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

	2023	1,00	1,30	1,00	1,30	0,30

Toelichting Een jeugdbeschermingsmaatregel wordt door de rechter opgelegd en het voorlopige cijfer laat een lichte daling zien. Dit is een trend die ook landelijk geldt. Een eenvoudige verklaring hiervoor is er niet. Wellicht speelt het gebrek aan personeel in de jeugdzorg een rol bij het toewijzen en uitvoeren van een maatregel.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

	2023	11,50	13,40	12,40	13,40	1,00

Toelichting Er is een lichte afname te zien ten opzichte van het vorig jaar. Zevenaar blijft boven het Gelders en landelijk gemiddelde.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

	2023	0,20	0,20	0,20	0,20	0,00

Toelichting Het streven is om in de pas te lopen met het Gelders gemiddelde, dat is in 2023 gelukt. De inzet van jeugdreclassering is een maatregel die wordt opgelegd door een rechter. Daarmee is onze invloed beperkt en proberen we vooral te voorkomen dat jongeren in dergelijke trajecten terecht komen. Dat gebeurt o.a. door de inzet van jongerenwerk, Halt, Iriszorg, leerplicht, maatschappelijk werk.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

	2023	195,80	196,60	280,00	196,60	83,40

Toelichting De vermindering van het aantal lopende re-integratievoorzieningen is een gevolg van de daling van het aantal personen met een bijstandsuitkering.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

	2023	73,70	71,70	72,00	71,70	0,30

Toelichting Geconstateerd wordt een lichte toename van de netto arbeidsparticipatie. Dit als gevolg van economische omstandigheden.

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

	2023	289,70	246,80	310,00	246,80	63,20

Toelichting De gemeente Zevenaar streeft naar een zo'n laag mogelijk aantal personen met een bijstandsuitkering. Het aantal personen met een bijstandsuitkering per10.000 inwoners bevindt zich onder het Gelders gemiddelde.
Wij constateren dat het aantal personen met een bijstandsuitkering daalt.
Deze daling wordt veroorzaakt door:
a) gedane investeringen in de RSD (de RSD heeft van de raad een nieuwe opdracht gekregen);
b) de verbeterde situatie op de arbeidsmarkt (meer werkgelegenheid/banen).

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	14.739	17.924	19.999	2.075
Lasten	68.324	76.739	75.526	1.213
Resultaat voor bestemming	**-53.585**	**-58.815**	**-55.527**	**3.288**
Mutaties reserves				
Baten	210	714	462	-253
Lasten	0	34	34	0
Totaal mutaties reserves	**210**	**680**	**428**	**-253**
Resultaat na bestemming	**-53.375**	**-58.134**	**-55.099**	**3.035**

Verschillenanalyse

6. Sociaal domein

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk In de meerjarenbegroting 2023-2026 zijn aanvullende budgetten (structureel en incidenteel) opgenomen om het gebruik van AED's te stimuleren. De beschikbare middelen zijn in 2023 niet volledig ingezet (voordeel € 25.000). Met de ingediende aanvragen is het centrum van Zevenaar gedekt. Het buitengebied staat voor 2024 op de planning. In 2023 is gekozen voor de opzet van 'Zevenaar Doet' waardoor geen gebruik is gemaakt van het werkbudget t.b.v. organisatiekosten (voordeel € 27.000). In 2024 wordt dit echter weer vorm gegeven.	Lasten	52.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld bedragen € 87.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).	Lasten	-87.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld worden gedekt door het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed zijnde € 87.000 (voordeel).	Baten	87.000	V	I

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Naast het reguliere structureel beschikbare budget voor uitvoeringskosten van de 'Wet inburgering 2021' is in 2023 het resterende saldo van de bestemmingreserve (€ 81.336) voor implementatie van de nieuwe wet volledig aangewend. 2023 was het laatste jaar dat de inzet van deze reserve geraamd is. Daarnaast zijn in de 2e voortgangsrapportage 2023 voor de uitvoering extra incidentele middelen beschikbaar gesteld die in 2023 toegevoegd zijn aan de algemene uitkering (decentralisatie-uitkering). Deze zijn niet volledig ingezet. Het voordeel bedraagt afgerond € 88.000.	Lasten	88.000 V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden (specifieke uitkeringen) De resterende middelen van de specifieke uitkeringen voor inburgering worden de komende jaren nog ingezet. Daarnaast moet het Rijk de specifieke uitkeringen over 2023 nog definitief vaststellen/afrekenen. Per saldo hebben de afwijkingen (baten/lasten) geen budgettair effect. Nadeel hogere lasten bedraagt € 114.000.	Lasten	-114.000 N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden (specifieke uitkeringen) Het voordeel van € 114.000 betreft hogere bijdragen van het Rijk voor de specifieke uitkeringen 'Wet inburgering 2021' en 'Onderwijsroute'. Zie ook toelichting onder lasten, deze afwijking heeft geen effect op het resultaat.	Baten	114.000 V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De uitgaven zijn met name kosten voor huisvesting en leefgeld. Met name de kosten voor leefgeld vallen lager uit omdat veel personen in de opvang regulier werk hebben. Wij zien een voordeel op de uitgaven van afgerond € 240.000.	Lasten	240.000 V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk gebaseerd op een normbedrag per opvangplek. De rijksinkomsten voor 2023 laten een voordeel zien van € 735.000. Hiervan heeft € 70.000 betrekking op een afrekening over 2022.	Baten	735.000 V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Toezicht en kwaliteit calamiteiten zorgaanbieders Het was de bedoeling om in 2023 regionaal een dienstverleningsovereenkomst te ondertekenen en regionaal de werkzaamheden uit te voeren en te coördineren. De dienstverleningsovereenkomst is uitgesteld naar 2024 waardoor er geen kosten zijn gemaakt in 2023 hetgeen een voordeel oplevert van € 37.000.	Lasten	37.000 V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Wmo vraagafhankelijk vervoer Het Wmo vraagafhankelijk vervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 550.000) een voordeel zien van € 48.000. Dit voordeel bestaat uit een voordelige afrekening van € 65.000 van het vervoer door de BVO DRAN en een nadeel op de subsidie aan de Plusbus van € 15.000.	Lasten	48.000 V	S
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Cliënten-ondersteuning Naast de reguliere subsidieverlening zijn er geen aanvullende initiatieven geweest waarvoor subsidie is aangevraagd. Er is wel extra subsidie verstrekt voor versterking van lokale cliëntondersteuning (voordeel € 25.000). Hiervoor zijn de van het rijk ontvangen middelen van de 'regeling specifieke uitkering versterking cliëntondersteuning' ingezet.	Lasten	25.000 V	I

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - IZA gelden Aan het eind van het jaar werd de specifieke uitkering IZA vastgesteld. De gelden worden ontvangen via de centrumgemeente. Regiogemeenten zijn in de gelegenheid gesteld om eenmalig kosten in verband met doorontwikkeling en versterking van regionale samenwerking te declareren. Wij hebben een bedrag van € 350.000 opgenomen in de verwachting dat wij deze gelden van de centrumgemeente ontvangen. Omdat deze gelden niet zijn geraamd betekent dit een voordeel van € 350.000.	Baten	350.000	V	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Kinderopvang toeslag affaire In 2023 is voor afgerond € 370.000 aan uitgaven geregistreerd voor de kinderopvang toeslagen affaire. Deze kosten zijn niet geraamd en resulteren in een nadeel van hetzelfde bedrag. Deze kosten worden volledig gedeclareerd bij het Rijk.	Lasten	-367.000	N	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Kinderopvang toeslag affaire De kosten die dit jaar zijn gemaakt voor de kinderopvang toeslag affaire kunnen worden gedeclareerd bij het rijk. Deze vergoeding is niet geraamd en resulteren daarmee in een voordeel.	Baten	367.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen In 2023 is een incidenteel bedrag vanuit het Noodherstelfonds beschikbaar gesteld van € 150.000 voor de 'Vangnetregeling BBZ ondernemers'. Geconstateerd is dat - ondanks diverse inspanningen gericht op het gebruik maken van deze voorziening voor ondernemers - hier slechts sporadisch gebruik van is gemaakt en de kosten konden worden gedekt uit het Participatiebudget. Besloten is dan ook om deze pilot stop te zetten. Gevolg hiervan is dat het beschikbare incidentele budget van € 150.000 (voordeel) niet is ingezet.	Lasten	150.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (exploitatielasten SDL/RSD) Het beschikbare budget is niet volledig nodig gebleken en bij de definitieve afrekening van de kosten voor exploitatie en participatie van de Samenwerking de Liemers-RSD over 2023 zijn bedragen ontvangen (voordeel € 183.000).	Lasten	183.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De werkelijke uitkeringslasten zijn hoger ten opzichte van in de 2e voortgangsrapportage 2023 verwachte totale uitkeringslasten. In de prognose is rekening gehouden met een tekort van 7,7%. Per saldo is het tekort BUIG uitgekomen op afgerond 9,0% (nadeel € 283.000).	Lasten	-283.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De hogere baten zijn een gevolg van de hogere vaststelling (€ 98.000) van het definitieve door het rijk beschikbaar gestelde BUIG budget 2023 t.o.v. het voorlopige budget. Ook is vanwege de hogere uitkeringslasten rekening gehouden met een hogere aanvullende vangnetuitkering (€ 72.000) voor gedeeltelijke compensatie van de tekorten (op de uitkeringslasten minus baten). Daarnaast zijn aanvullende specifieke uitkeringen over het vergoedingsjaar 2021 en 2022 ontvangen (€ 46.000) i.v.m. 'Vaststelling lasten en vergoeding Regeling specifieke uitkering kwijtschelding publieke schulden SZW in verband met de hersteloperatie toeslagen'. Totaal voordeel bedraagt € 221.000.	Baten	221.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen/minimabeleid De voorziening dubieuze debiteuren wordt jaarlijks bijgesteld o.b.v. de opgave van de RSD de Liemers. Door afname van het aantal dubieuze debiteuren is het voordeel voor 2023 € 256.000.	Lasten	256.000	V	I

6.3 Inkomensregelingen - Kwijtschelding gemeentelijke belastingen In de afgelopen jaren zien we een afname van het aantal kwijtscheldingen dat jaarlijks geautomatiseerd op de aanslag verleend wordt. We passen de begroting hier op aan.	Lasten	32.000	V	S
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid Voor een minima effect rapportage door het Nibud is in 2023 incidenteel een bedrag beschikbaar gesteld van € 15.000. Deze rapportage is uitgesteld naar 2024 in afwachting van de effecten van de in 2023 door het rijk genomen maatregelen ter ondersteuning van de minima (voordeel € 15.000). In de 1e voortgangsrapportage is een voorstel opgenomen om het incidentele budget beschikbaar te stellen voor 2024.	Lasten	15.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslag) De overschrijding van de uitgaven voor het minimabeleid (nadeel € 1.461.000 incl. de kosten voor uitvoering) zijn veroorzaakt door ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag). Voor de toeslagen en de uitvoering zijn via de algemene uitkering (decembercirculaire 2023) extra aanvullende middelen ontvangen voor betaling van de toeslagen (max. € 1.300). De van het Rijk ontvangen aanvullende middelen zijn voldoende voor dekking van de hogere uitgaven.	Lasten	-1.461.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen) De provincie Gelderland ('Gelders winterfonds') heeft subsidie verstrekt voor compensatie van de hogere energiekosten aan maatschappelijke voorzieningen of het MKB. Hiervan is € 43.000 ingezet voor tegemoetkoming energiekosten aan maatschappelijke voorzieningen (voor sport, kunst en cultuur). Tegenover deze hogere lasten staat als dekking de bijdrage van de provincie voor hetzelfde bedrag (zie toelichting onder baten 6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen)).	Lasten	-43.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen) Verwezen naar de toelichting vermeld onder lasten 6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen).	Baten	43.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (Tijdelijk noodfonds) In 2023 zijn middelen beschikbaar gesteld (€ 100.000) uit het tijdelijk noodfonds om toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen. Hiervan is een bedrag van afgerond € 71.000 uitgegeven (voordeel € 29.000). De kosten worden gedekt uit de daarvoor bestemde reserve. De mutatie is daarmee budgettair neutraal.	Lasten	29.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening In 2023 is uit het 'Noodherstelfonds' eenmalig € 150.000 beschikbaar gesteld voor het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening bij onze partners voor het project 'Ondernemersdienstverlening'. Het betrof hier een pilot voor 4 jaar. Na een tussenevaluatie is gebleken dat ondanks alle inspanningen er te weinig gebruik van werd gemaakt. Om die reden is besloten de pilot te beëindigen. De uitvoeringskosten bedroegen € 76.500. De inkoopkosten van de trajecten zijn bekostigd uit de structurele middelen van het participatiebudget. Tegenover dit voordeel (van afgerond € 74.000) staat voor hetzelfde bedrag een lagere aanwending van de algemene reserve.	Lasten	74.000	V	I

6.4 WSW en beschut werk - Sociale werkvoorziening Het voordeel betreft een lagere bijdrage aan de 'Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) - Sociaal Domein Centraal Gelderland voor de module WgSW (€ 227.000) en een lagere bijdrage voor Scalabor BV voor begeleiding van werknemers met een loonwaarde <25% (€ 11.000). Daarnaast is de bijdrage per fte voor 2023 van gemeenten voor het materieel werkgeverschap Wsw van Scalabor verlaagd (voordeel € 41.000) omdat de in eerdere jaren door gemeenten verstrekte bijdragen voor corona- en energiecompensatie niet zijn ingezet. Totaal voordeel bedraagt € 279.000.	Lasten	279.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Participatiebudget re-integratie De middelen zijn niet volledig ingezet; de reden hiervan is dat vanwege de krappe arbeidsmarkt niet voldoende personeel voorhanden is geweest voor de inzet van deze middelen (voordeel € 88.000).	Lasten	88.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - zorgkosten Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp en Wmo verdeeld over meerdere taakvelden. Op het taakveld 6.5 zijn bij de verdeling van budgetten geen uitgaven geraamd. Omdat er voor activerend werk toch zorgkosten moeten worden geboekt op dit taakveld is een nadeel ontstaan van € 203.000. Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben gehad op de totaal geraamde zorgkosten.	Lasten	-203.000	N	S
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO - Voorzieningen De voorziening dubieuze debiteuren wordt jaarlijks bijgesteld o.b.v. de opgave van de RSD de Liemers. Voor de individuele vervoersvoorzienigen, rolstoel- en woonvoorzieningen is dit een nadeel van € 91.000.	Lasten	-91.000	N	I
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) - Vervoer Wmo dagbesteding Het vervoer Wmo dagbesteding door de BVO DRAN laat een voordeel zien ten opzichte de begroting van € 81.000. Dit vervoer is met name in het 2e halfjaar 2023 sterk gedaald.	Lasten	81.000	V	S
6.71A WMO Hulp bij het huishouden - zorgkosten De kosten voor hulp bij het huishouden zijn bijna volledig binnen het budget gebleven. Op een raming van € 6.530.000 zien we een overschrijding van afgerond € 95.000 op de zorgkosten. De jaarlijkse bijstelling van de voorziening dubieuze debiteuren levert een voordeel op van € 45.000. Per saldo resulteert op dit taakveld een nadeel van € 50.000. Ook in 2023 hebben we nog steeds een toename gezien in de nieuwe meldingen/aanvragen voor huishoudelijke ondersteuning. De aanzuigende werking (abonnementstarief) en de groeiende vergrijzing houden de vraag naar deze basisondersteuning groot. In 2023 hebben we sterk ingezet op: - Indiceren conform het HHM normenkader. Deze geldt als richtlijn, maar waar ook in positieve zin voor de aanvrager van afgeweken wordt (bijvoorbeeld niet wekelijks maar 1x per 2 weken indiceren); - Waar afschalen in indicatiezwaarte (scherper indiceren, maar we indiceren wel wat nodig is); - Achterstand in herindicaties is helemaal weggewerkt (ruim 700 indicaties); - Vaker indiceren voor langere duur of zelfs voor onbepaalde duur; - Door de wachttijd wordt in de keukentafelgesprekken met inwoners	Lasten	-50.000	N	S

nadrukkelijker ingegaan op de vraag wat maakt dat huishoudelijke ondersteuning nodig is, maar ook hoe zij zich de maanden van de wachttijd hebben gered.

6.71B/C/D WMO Begeleiding en dagbesteding - zorgkosten	Lasten	690.000	V	S

De WMO begeleiding is vanaf 2023 onderverdeeld in meerdere taakvelden. Deze zijn in deze verschilverklaring samengeteld. De kosten voor 2023 laten een positief beeld zien. Ten opzichte van de begroting (€ 4.730.000) is afgerond € 690.000 minder uitgegeven.
In 2023 hebben we sterk ingezet op:
- Scherper indiceren door de consulenten zelf de doelen te laten stellen. Tot en met 2022 stelden de zorgaanbieders van begeleiding de doelen. Vanaf 2023 wordt er dus strakker geëvalueerd en meer toegewerkt naar afschalen van de ondersteuning.
- Betere afstemming en samenwerking met Algemeen Maatschappelijk Werk (meer dan 10% van de meldingen voor Wmo begeleiding doorgezet naar AMW);
- Meer afstemming met Veilig Thuis door aan de voorkant al mee te denken, dus voordat er werkelijk een Wmo-melding wordt gemaakt.

6.72A/B/C/D Jeugdhulp begeleiding, behandeling en dagbesteding - zorgkosten	Lasten	2.355.000	V	S

Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp verdeeld over meerdere taakvelden. Op de taakvelden 6.72 A t/m D is een bedrag van € 8.795.000 geraamd. De kosten bedragen € 6.440.000. Per saldo een financieel voordeel van € 2.355.000. Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben gehad op de totaal geraamde kosten voor jeugdhulp.
In 2023 zijn meerdere initiatieven opgezet om de zorgkosten om te buigen. Een deel is gericht op het verbeteren van de kwaliteit en doelmatigheid van onze medewerkers. Verder is er een aanmeldteam gestart met als doel inwoners zoveel mogelijk te wijzen op de voorliggende voorzieningen en te helpen met de juiste indicatiestelling. Een ander belangrijke ingreep is het uitbreiden van het hulpaanbod gericht op preventie. Denk hierbij aan Buurtgezinnen, Homestart en Maatschappelijk Werk op school.

6.73A/B jeugdhulp met verblijf gezinsgericht / pleegzorg - zorgkosten	Lasten	-1.315.000	N	S

Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp verdeeld over meerdere taakvelden. Op de taakvelden 6.73 A t/m C is een bedrag van € 5.825.000 geraamd. De kosten bedragen € 7.140.000. Per saldo een financieel nadeel van € 1.315.000.
Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben gehad op de totaal geraamde kosten voor jeugdhulp.

Het aantal beschikkingen met verblijf blijft hoog in Zevenaar. Dit is ongewenst, want deze vorm van zorg moet alleen ingezet worden als er echt geen alternatieven zijn. Onze inzet in 2023 op dit onderdeel heeft nog niet de gewenste vruchten geworpen.
Ook al is elke jeugdige met een verblijfsindicatie er een te veel, het blijft een gering aantal jongeren. Het is zeer dure zorg, waarbij gedurende 2023 de tarieven van deze zorgproducten ook tussentijds zijn verhoogd. Dit alles heeft ook voor verhoging van de totale kosten gezorgd.

6.74A/B/C Jeugdhulp GGZ en crisis - zorgkosten Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp verdeeld over meerdere taakvelden. Op de taakvelden 6.74 A t/m C is een bedrag van € 3.785.000 geraamd. De kosten bedragen € 3.545.000. Per saldo een financieel voordeel van afgerond € 240.000. Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben gehad op de totaal geraamde kosten voor jeugdhulp.	Lasten	240.000	V	S
6.81A Beschermd wonen - LVB kosten Voor beschermd wonen zijn uitgaven geraamd voor LVB (licht verstandelijke beperking). Deze uitgaven worden jaarlijks betaald aan de centrumgemeente. Vooruitlopend op de invoering van de nieuwe wet met betrekking tot beschermd wonen hoeven wij dit bedrag niet over te maken aan de centrumgemeente. Dit levert een voordeel op van afgerond € 155.000.	Lasten	155.000	V	I
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang - Veilig thuis Jaarlijks betalen wij een bijdrage aan de stichting Veilig Thuis (via de VGGM). In 2023 is een voordeel op deze bijdrage ontstaan omdat de gemeenten Arnhem en Ede extra hebben bijgedragen. Zij hebben namelijk een hogere DUVO bijdrage ontvangen (decentralisatie uitkering vrouwen opvang). Daarnaast is gebleken dat er nog een bedrag van € 79.000 over 2021 terug moest worden betaald. Totaal een voordeel van € 185.000.	Lasten	185.000	V	I
6.82A Jeugdbescherming - zorgkosten Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp verdeeld over meerdere taakvelden. Op het taakveld 6.82A is een bedrag van € 750.000 geraamd. De kosten bedragen € 790.000. Per saldo een financieel nadeel van € 40.000. Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben gehad op de totaal geraamde kosten voor jeugdhulp. Het gaat hierbij met name om kosten die zijn ingezet vanuit een rechterlijke uitspraak. Deze zijn vrijwel niet te beïnvloeden vanuit de gemeente.	Lasten	-40.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelfonds ondernemers Incidenteel is vanuit het Noodherstelfonds een totaalbedrag beschikbaar gesteld € 300.000 (€ 150.000 voor het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening bij onze partners voor het project 'Ondernemersdienstverlening' en € 150.000 voor de 'Vangnetregeling BBZ ondernemers'). Wij hebben hiervoor een onttrekking aan de algemene reserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 76.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 224.000.	Baten	-224.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Tijdelijk noodfonds Incidenteel is een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld uit het tijdelijk noodfonds om toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen. De werkelijke onttrekking bedraagt € 71.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 29.000.	Baten	-29.000	N	I
Programma 6 Sociaal domein - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	123.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 6.Sociaal domein			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	395	395
Opvang ontheemden Oekraïne	De uitgaven in verband met de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire worden door het Rijk vergoed.	5.735	5.000
Kindertoeslagen affaire	Totale gemeentelijke uitgaven ten behoeve van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag.	368	0
Integraal zorgakkoord (IZA)	Eenmalig te declareren IZA middelen bij de centrumgemeente.	350	0
		0	0
Lasten			
Opvang ontheemden Oekraïne	Voor de ontheemden in verband met de oorlog in Oekraïne zijn opvanglocaties ingericht. De kosten hiervan zien wij als incidenteel.	4.846	5.000
Kindertoeslagen affaire	Totale uitgaven ten behoeve van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag.	368	0
Totaal programma 6		**1.635**	**395**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9010	**Uitvoeringskosten TOZO**	**202**	**0**	**0**	**202**

Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Onttrekking

Er is geen onttrekking in 2023 nodig geweest uit deze bestemmingsreserve. De RSD de Liemers, belast met de uitvoering, beschikt m.i.v. 2020 over een eigen bestemmingsreserve voor de deelnemende gemeenten. Hiervoor is een deel van de van het rijk ontvangen middelen voor uitvoeringskosten ingezet. Voor het resterende deel van de uitvoeringskosten voor Zevenaar is een eigen bestemmingsreserve gevormd. De reserve bij de RSD is in vooralsnog toereikend voor dekking van de uitvoeringskosten.

9046	**Statushouders**	**81**	**0**	**81**	**0**

In 2016 en 2017 zijn van het Rijk middelen ontvangen voor opvang en huisvesting van statushouders in de voormalige gemeente Rijnwaarden. De kosten volgen deels in de jaren erna. In 2019 en 2020 zijn extra (incidentele) gelden ontvangen ter voorbereiding op de nieuwe 'Wet inburgering' en voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen. Deze middelen worden ingezet voor dekking van de kosten i.v.m. voorbereiding en begeleiding in de jaren 2020 en verder in afwachting van de nieuwe wet met bijbehorende regelgeving/financiering.

Onttrekking Voor de implementatie van de nieuwe Wet inburgering zijn in 2023 extra kosten gemaakt worden die gedekt zijn uit de bestemmingsreserve statushouders.
Voor zover de middelen van deze bestemmingsreserve eind 2023 niet zijn ingezet, worden deze in de jaarrekening (resultaat) toegevoegd aan de algemene reserve en stellen wij voor de bestemmingsreserve af te sluiten.

9049	**Frictiekosten DoeDuiten**	**99**	**0**	**99**	**0**

Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (verwachte jaarlijkse onttrekking € 50.000 in de periode 2021 t/m 2023) met betrekking tot DoeDuiten.

Onttrekking De resterende middelen van de bestemmingsreserve DoeDuiten zijn in 2023 volledig aangewend omdat dit het laatste jaar waarvoor deze middelen konden worden ingezet. M.i.v. 2024 zijn hiervoor structurele middelen in de meerjarenbegroting zijn opgenomen.
Voor zover de middelen in 2023 niet zijn ingezet, worden deze in de jaarrekening (resultaat) toegevoegd aan de algemene reserve en stellen wij voor deze bestemmingsreserve af te sluiten.

9060	**Tijdelijk noodfonds**	**2.000**	**0**	**71**	**1.929**

De raad heeft besloten om een noodfonds in te stellen om de toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen als gevolg van hoge energiekosten en inflatie. Hiervoor is deze bestemmingsreserve gecreëerd.

Totaal bestemmingsreserves	**2.383**	**0**	**252**	**2.131**

7.VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Wat willen we bereiken?
Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

Ontwikkelingen
Transitievisie warmte
Vanwege landelijke ontwikkelingen zijn andere eisen gesteld aan de Transitievisie warmte om ook de implementatie van de nieuwe wet- en regelgeving mogelijk te maken.
De gemeente moeten per (cluster van) dorp(en) of wijk(en) onderzoeken wat het beste alternatief voor aardgas is. Deze opdracht is eind 2023 verleend en in de eerste helft van 2024 worden de eerste resultaten verwacht. Deze resultaten zijn een bouwsteen voor de actualisatie van de Transitievisie warmte dat als een Warmteprogramma onderdeel uit gaat maken van de Omgevingsvisie.

Ontwikkelingen wettelijk instrumentarium warmte transitie
In de eerste voortgangsrapportage hebben we aangegeven dat u bij de tweede voortgangsrapportage verder wordt geïnformeerd over nieuwe wet- en regelgeving dat wordt ontwikkeld om gemeenten meer handvatten te geven bij de warmte transitie. Vanwege nieuwe landelijke verkiezingen en het formeren van een nieuw kabinet heeft de verdere ontwikkeling en implementatie vertraging op gelopen. De nieuwe wet- en regelgeving zijn niet controversieel verklaard. De verwachting is dat nieuwe de wet- en regelgeving per 2025 in werking treden.
In het kader van de ontwikkelingen dat warmtenetten voor meer dan 50% in publieke handen moeten zijn, zijn we ons aan het oriënteren op wat onze rol en positie hierin kan zijn.

Warmtenet stad Zevenaar
Vanwege het standpunt van het demissionair kabinet over de verhouding privaat – publiek bij warmtenetten heeft het private warmtebedrijf waarmee we in overleg waren alle nieuwe ontwikkelingen onhold gezet. Daarom zijn we de opties aan het onderzoeken van een eigen afkoppeling direct bij de bron (AVR). Resultaten van dit onderzoek worden in de eerste helft van 2024 verwacht.

Warmtenet Spijk
Het onderzoek naar een warmtenet in Spijk is positief. Eind 2023 is het plan van aanpak Restwarmtenet Spijk opgesteld en is met de partijen de intentie uitgesproken om verder te gaan om tot een samenwerkingsovereenkomst te komen.

Volksgezondheid/GGD
De afgelopen jaren is taakstellend bezuinigd op het budget van de GGD (VGGM). Daarmee is de basiskwaliteit in het gedrang gekomen en kon op onderdelen niet meer aan het wettelijk niveau worden voldaan. Daarom hebben de gezamenlijke VGGM-gemeenten de bijdragen voor zowel de 'Algemene Publieke Gezondheid' (APG), als voor de 'Jeugdgezondheidszorg' (JGz) voor 2023 en 2024 naar boven moeten bijstellen. Mede hierdoor werd de GGD in staat gesteld om de basistaken voor de beide onderdelen vanaf medio 2023 weer volledig uit te voeren. Voor zowel de APG als voor de JGz wordt toegewerkt naar toekomstbestendigheid. Het toekomstplan is in het voorjaar 2024 aan u voorgelegd met de concept-begroting van de VGGM voor 2025.

Beleidskaders

- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)
- Beheerplan begraafplaatsen (2022)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

7.1 Verbeteren van de volksgezondheid in Zevenaar

7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen 2022-2025

Er zijn in de afgelopen periode al de nodige AED's geplaatst in wijken en dorpen. We beoordelen in de komende periode of er nog aanvulling gewenst is en hoe we het beheer borgen. We onderzoeken een subsidieregeling, met name voor opleidingen. Crowdfunding en andere vormen van financiering willen we aanmoedigen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

We hebben een subsidieregel ontwikkeld voor het organiseren van opleidingen en onderhoud per dorp of wijk (in geval van stad Zevenaar). Daarnaast zijn er incidentele acties uitgevoerd in het kader van het plan van aanpak. Zo zijn er in verschillende wijken AED's gesubsidieerd, buitenkasten gesubsidieerd en zijn er voor de auto's van de BOA's mobiele AED's aangeschaft. Het budget is hiermee niet volledig ingezet voor dit jaar. De kernen en het centrum van Zevenaar hebben inmiddels een dekkend aanbod. Dat houdt in dat er voldoende AED's zijn geplaatst. Dit geldt niet voor de gebieden buiten de bebouwde kom van de dorpen en Zevenaar.

7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg 2022-2025

Met de VGGM blijven we in overleg om de aanrijdtijden van ambulance spoedritten te verbeteren in een aantal kernen. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen in de ambulancezorg, infrastructurele werken en positionering van de ambulanceposten in de regio.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Aanrijdtijden en bovenal kwaliteit van zorg en dienstverlening zijn continu onderwerp van gesprek met de VGGM. De raad is en wordt hier actief over geïnformeerd.

7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders 2023-2025

Ook al in de fase voor de geboorte van een kind ondersteunen we kwetsbare (aanstaande) ouders. Hierbij sluiten we sinds 2020 aan bij het landelijke project Kansrijke Start voor alle kinderen. Binnen dit kader bieden we de doelgroep laagdrempelige ondersteuning thuis met initiatieven als Voorzorg en Nazorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders en Sterk Ouderschap voor ouders die vragen om een steuntje in de rug. We willen dit aanbod uitbreiden met o.a. groepsbijeenkomsten voor aanstaande jonge ouders. Dit is wat de doelgroep zelf als wens heeft aangegeven. De inzet kan een preventieve werking hebben op de lange termijn.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2023 hebben betrokken partijen met ondersteuning van de gemeente activiteiten uitgevoerd om (aanstaande) kwetsbare ouders te ondersteunen. Terugkijkend zien we dat de doelgroep beter wordt bereikt, door toename van het aantal gezinnen dat wordt geholpen. De GGD heeft bij meer gezinnen huisbezoeken afgelegd om laagdrempelig ondersteuning te bieden. Ook hebben vrijwilligers van Humanitas met het project Home Start meer kwetsbare gezinnen kunnen begeleiden bij de opvoedingsondersteuning. Als gemeente hebben we een taak de verschillende organisaties meer te laten samenwerken. Hier hebben wij in 2023 door gesprekken met organisaties aandacht aan besteed. Zij weten elkaar nu beter te vinden en kunnen ouders makkelijker doorverwijzen als dat nodig is.

7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar 2022-2025

Ziekenhuis Rijnstate Zevenaar blijft behouden voor Zevenaar en omgeving. Met handhaving van het huidige aanbod van zorg onderzoeken we mogelijkheden voor toevoeging van versterkende (specialistische) functies voor gezondheidszorg op deze locatie, bijvoorbeeld geriatrische voorzieningen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Geen bijzonderheden.

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In dialoog met de samenleving willen we samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Hiervoor is in de tweede helft van 2023 een uitvraag gedaan, is uw raad in september 2023 meegenomen in een 'Burgerraad proeverij' en is door drie partijen een gezamenlijk projectplan aangeboden. Eind 2023 hebben we de betrokken partijen geïnformeerd dat we niet akkoord zijn gegaan met het projectplan omdat de totale kosten niet binnen de door u gestelde financiële kaders passen. In de eerste helft van 2024 zal duidelijk worden wat het vervolg zal worden.

Om de energiebesparing in de woningvoorraad te verbreden is gekeken naar het anders inrichten van de

ondersteuning. Er is een uitvraag gedaan voor het realiseren van verschillende fysieke ondersteuningsloketten verspreid over de gemeente. De verwachting is dat in de tweede helft 2024 dit gerealiseerd kan worden.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO_2-neutraal zijn.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Op 31 oktober 2023 heeft het college van B&W het Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie' vastgesteld. In de raadinformatiebrief (ID 397) heeft het college uw raad hierover nader geïnformeerd.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Het uitvoeringsplan (UVP) Regionale Energiestrategie (RES) Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is geactualiseerd. Hierin is afgesproken hoe we de komende jaren gaan samenwerken, hoe we komen tot uitvoering van de RES 1.0 en op welk niveau (lokaal, bovenlokaal, regionaal of bovenregionaal). Verder wordt ook het warmtespoor (alternatieven voor aardgas) regionaal uitgewerkt. Medio 2024 zal hier meer informatie over komen.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

We nemen deel aan landelijke subsidietrajecten (zoals de Lokale Aanpak Isolatie) waarin we eigenaar-bewoner kunnen helpen bij het isoleren van hun woning. In 2023 hebben we het isolatieprogramma Zevenaar opgesteld. Hierin staat beschreven hoe wij de landelijke subsidie gaan gebruiken om eigenaar-bewoners te

stimuleren en ondersteunen bij het isoleren van hun woning. De toekomstbestendig wonen lening, de inzet van het digitale energieloket en de inzet van energiecoaches zijn in 2023 voortgezet. Verder is de mogelijkheid verkend om fysieke ondersteuningsloketten verspreid over de gemeente te realiseren.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De uitrol van publieke laadinfrastructuur is in volle gang. In het kader van netcongestie wordt gewerkt aan een aanpak voor de netimpact van laadinfrastructuur, waarbij gekeken wordt naar handelingsperspectieven voor het plaatsen van laadinfrastructuur op locaties waar netcongestie zich voordoet. Vanwege netcongestie is besloten geen regionale concessie te organiseren voor snellaadinfrastructuur. In plaats daarvan is gekozen voor een maatwerkaanpak voor het realiseren van snellaadinfrastructuur.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de Kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Het proces om aardgas vrij te worden verder in de wijken en dorpen uit te rollen loopt niet volgens planning van de huidige Transitievisie warmte. Voor de uitvoering van de gemeentebrede uitrol zijn nog geen middelen gereserveerd. Vanwege de planning en vanwege de veranderende rol voor gemeenten zal de Transitievisie warmte geactualiseerd worden. Deze gaat meer inzicht geven in wat de alternatieven per dorp zijn en wat de planning van de uitrol kan worden. De visie geeft ook meer inzicht in de benodigde middelen voor proces en onderzoek.

De pilot Angerlo loopt niet volgens planning. De commissie Ruimte is hierover eind vorig jaar mondeling geïnformeerd door de portefeuillehouder. Er zijn momenteel onvoldoende mogelijkheden voor het starten van een vervolgfase. De gerealiseerde inzichten tot nu toe worden verzameld in het Wijkuitvoeringsplan dat eind tweede kwartaal 2024 wordt verwacht.

Voorstel raad

Kennisnemen van de vertraging.

7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Niet volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Het landelijk standpunt over de verhouding privaat – publiek bij warmtenetten heeft mogelijke consequenties voor de gemeente. Dit wordt meegenomen bij het onderzoeken van de mogelijkheden van een collectieve warmtevoorziening op verschillende locaties, zoals Angerlo, stad Zevenaar en Spijk. Om de initiatieven van warmtenetten (zoals het initiatief warmtenet Spijk) te kunnen ondersteunen en faciliteren zijn middelen nodig. Hierin is nog niet voorzien. Voor Spijk is de planning om medio 2024 tot een samenwerkingsovereenkomst te komen. Dit geeft globale inzichten in de taken en rollen van de verschillende partners met een kostenraming en planning.

Voorstel raad

Als duidelijk is wat de mogelijkheden, taken en rollen zijn, zal de raad worden geïnformeerd.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente 2023-2026

Met de werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar zetten we ons in om het keurmerk Fairtrade gemeente te verwerven. De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan het keurmerk nog in 2022 worden aangevraagd en vindt toekenning plaats in 2023. Dat is een eerste stap naar verantwoord inkopen tegen een eerlijke prijs.

Stand van zaken	**1e VGR**	**2e VGR**	**Jaar stukken**
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

De titel Fairtrade Gemeente is behaald in 2022, en de campagne is nu in uitvoering en heeft een structureel karakter. De werkgroep Fairtrade Gemeente Zevenaar heeft in 2023 diverse activiteiten georganiseerd om fairtrade onder de aandacht te brengen bij inwoners, bedrijven en organisaties. Een geslaagd voorbeeld is de actie waarbij fairtrade bananen zijn uitgedeeld aan kinderen tijdens de avondvierdaagse van 't Gelders Eiland. Eind 2023 hebben 41 bedrijven en organisaties in Zevenaar zich bij de campagne aangesloten.

7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio 2023-2025

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen. Het vormt een gesloten kringloop, waarin producten en grondstoffen hun waarde behouden. Zevenaar heeft als doelstelling in 2030 50% en 2050 100% circulair te zijn. Via een routekaart circulaire economie zetten we routes uit om dat doel te bereiken.
Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Wij nemen deel aan de opgave circulaire regio van de Groene Metropoolregio 2023-2025. Via deze regionale samenwerking bevorderen we circulaire opdrachtgeverschap en inkoop in de grond-, weg en waterbouw.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet volgens plan	Niet volgens plan	Volgens plan

Eind 2023 is een start gemaakt met het opstellen van de routekaart Circulaire Economie.

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Niet gestart	Volgens plan	Volgens plan

In januari 2024 is een notitie behandeld in de raad om het ambitieniveau vast te stellen. De uitwerking in het afvalstoffenbeleidsplan staat gepland voor eind 2024.

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van Hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Zoals in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie beschreven worden klimaatmaatregelen aangelegd wanneer er zich kansen voordoen op termijn, m.a.w. 'meekoppelen waar het kan'.
Maatregelen voor het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte t.g.v. klimaatverandering worden zoveel mogelijk in lopende projecten (Revitalisering Angerlo, herinrichting Raadhuisplein) gerealiseerd. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor toekomstige projecten (Kop van Tolkamer, wijk Bloemenkamp, Schrijvershoek, Lobith, diverse inbreidingsprojecten, etc.).

Daarnaast lopen in Liemers verband de volgende projecten:
- het maken van een afkoppelkansenkaart (in kaart brengen van potentieel geschikte locaties voor het infiltreren van hemelwater);
- een plan voor het stimuleren van het afkoppelen en infiltreren van hemelwater door particulieren op eigen erf;
- het opstellen van een handboek voor de inrichting van een klimaatadaptieve openbare ruimte;
- projectaanpak Droogte Achterhoek en Liemers waarbij wordt ingezet op kennisverbreding en samenwerkingsmogelijkheden om droogte tegen te gaan en hemelwater vast te houden.

7.5.2 Wij verminderen hittestress 2024-2026

Voor de structurele aanpak voor het verminderen van hittestress in de gemeente wordt in 2023 een programma ontwikkeld en dit wordt geborgd in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In het watertakenplan is als gezamenlijke maatregel benoemd het opstellen van een hitteplan. De drie Liemerse gemeenten en het waterschap Rijn en IJssel hebben allen ingestemd met uitvoering van de maatregelen in het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie waaronder dus ook deze maatregel. De provincie Gelderland heeft aanpak van Hittestress als een van de speerpunten benoemd. De gemeenten stellen in 2023-2024 een centraal hitteplan op waarin opgenomen wordt wanneer, wat, wie en hoe gecommuniceerd wordt bij hittegolven. Dit plan stellen we op met de GGD en veiligheidsregio, zodat een brede vertegenwoordiging partners ontstaat met één geluid. Het opstellen van het hitteplan is opgestart en naar verwachting wordt het 2024 afgerond. Aandachtspunt is bestuurlijke verankering, dit wordt nog uitgezocht.
In de grote revitaliseringsprojecten is extra budget beschikbaar voor het toepassen van hittestressmaatregelen in de vorm van toevoeging van groen en bomen.

7.6 Verbeteren van de luchtkwaliteit

7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit 2023-2024

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor een gezonder en langer leven, met meer kwaliteit. Inzetten op het verbeteren van de luchtkwaliteit is daarom essentieel. We onderzoeken mogelijkheden voor subsidie of cofinanciering voor projecten die hiertoe bijdragen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Aan een bureau is opdracht gegeven om een verkenning uit te voeren naar de betekenis van deelname aan het Schone Luchtakkoord. Dit is input voor een mogelijk vervolg. Advies en besluitvorming staat gepland voor het eerste kwartaal 2024.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.	890
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.	2.386

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)						
	2022	95,00	97,00	91,00	92,00	1,00
Toelichting	De hoeveelheid aan huis ingezameld restafval is gedaald. Dat komt voornamelijk door de komst van de ondergrondse containers bij de hoogbouw. Omdat bewoners nu moeten betalen per keer dat zij de container gebruiken en door de uitgebreidere mogelijkheden om het afval te scheiden is de hoeveelheid restafval afgenomen.					
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)						
	2021	20,20	23,60			
Toelichting	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.					

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	9.449	10.599	10.073	-526
Lasten	12.528	13.119	12.011	1.108
Resultaat voor bestemming	**-3.079**	**-2.520**	**-1.938**	**583**
Mutaties reserves				
Baten	627	552	426	-126
Lasten	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**627**	**552**	**426**	**-126**
Resultaat na bestemming	**-2.452**	**-1.968**	**-1.511**	**457**

Verschillenanalyse

7. Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid en milieu - Jeugdgezondheidszorg Diverse kosten voor de jeugdgezondheidszorg zijn bekostigd uit de middelen van de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed, voordeel € 19.000). Daarnaast zijn de kosten van de JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) volledig bekostigd uit de middelen van de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed / voordeel € 48.000). Totaal voordeel bedraagt € 67.000.	Lasten	67.000	V	I
7.1 Volksgezondheid en milieu - Jeugdgezondheidszorg (Bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM) In 2023 is de subsidie aan de VGGM voor het deel lokaal maatwerk jeugdgezondheidszorg over 2022 lager vastgesteld en afgerekend. Corona speelde toen nog een rol en daarom werden er minder ondersteuningstrajecten voor ouders ingezet dan voorzien (voordeel € 17.000). Daarnaast zijn diverse onderdelen (voordeel € 33.000) van het lokale maatwerk van de VGGM bekostigd uit de specifieke uitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid en de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (SPUK Breed). Totaal voordeel € 50.000.	Lasten	50.000	V	I
7.1 Volksgezondheid en milieu - Jeugdgezondheidszorg (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen afgerond € 37.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).	Lasten	-37.000	N	I
7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 176.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).	Lasten	-176.000	N	I
7.1 Volksgezondheid en milieu - Jeugdgezondheidszorg (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het	Baten	37.000	V	I

jaar bekend en bedragen € 36.960. Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (Voordeel afgerond € 37.000 / zie ook toelichting voordeel onder lasten bij dit taakveld).

7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld worden gedekt door het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed (zijnde € 176.000 voordeel).	Baten	176.000	V	I
7.2 Riolering - Klimaatregelingen De vacature voor beleidsmedewerker klimaatadaptatie en biodiversiteit is in november 2023 ingevuld en derhalve is het budget grotendeels niet besteed. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot.	Lasten	69.000	V	I
7.2 Riolering - Onderhoud en reparaties (vrijverval en mechnische riolering) In 2023 hebben we een aantal calamiteiten gehad (afgebroken PVC buizen), waaronder de Zwanenwaay in Babberich, Koestraat in Lathum en Heilige Huisjes in Zevenaar. Hiervoor en in verband met ziekte is extra capaciteit ingehuurd. Daarnaast is in 2023 sprake geweest van de huur van een kolkenzuiger in verband met noodzakelijk onderhoud en reparaties.	Lasten	-384.000	N	I
7.2 Riolering - Voorziening Het resultaat binnen het product riool is negatief. Omdat riolering een gesloten systeem betreft hebben we het nadeel (€ 111.000) uit de voorziening gehaald.	Lasten	111.000	V	I
7.2 Riolering - Rioolheffing Ten opzichte van de raming zien we een voordeel van € 461.000. Als gevolg van lagere kosten onder meer bij beheer riolering is gedurende het jaar de raming van de opbrengsten rioolheffing naar beneden bijgesteld. Dit is achteraf niet juist en hadden we moeten verrekenen met de reserve. De opgehaalde bedragen bij de belastingplichtingen zijn correct. Echter ten opzichte van de begroting verklaren wij een financieel-administratief verschil van € 461.000 voordelig.	Baten	461.000	V	I
7.3 Afval - Afvalinzameling De kosten voor afvalinzameling zijn € 255.000 hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de extra bijdrage die de RDL aan de gemeente vraagt mede als gevolg van het aanbiedstation (€ 160.000) en de toegenomen inzamelkosten (€ 126.000). De inzamelkosten zijn hoger omdat in loonschalen, waar de medewerkers van RDL onder vallen, de loonstijging procentueel hoger dan gemiddeld is geweest. Bij het aanbiedstation was de hoeveelheid gebracht afval meer dan 30% lager dan geraamd en als gevolg daarvan waren er ook minder inkomsten. Het aanbod daalde al enige tijd en is versterkt door de nieuwe tariefstructuur van het nieuwe aanbiedstation. Puin is bijvoorbeeld veel duurder geworden. Daarnaast zijn er ook kosten die lager zijn dan begroot (€ 31.000). Deze hebben met name betrekking op de kosten voor restafval huishoudelijk en PMD.	Lasten	-255.000	N	S

7.3 Afval - Afvalstoffenheffing Ten opzichte van de raming zien we een voordeel van € 182.000. Als gevolg van lagere kosten onder meer bij afvalinzameling is gedurende het jaar de raming van de opbrengsten afvalstoffenheffing naar beneden bijgesteld. Dit is achteraf niet juist en hadden we moeten verrekenen met de reserve. De opgehaalde bedragen bij de belastingplichtingen zijn correct. Echter ten opzichte van de begroting verklaren wij een financieel-administratief verschil van € 182.000 voordelig.	Baten	182.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak energiearmoede. Deze middelen kunnen tot en met 2025 ingezet worden. Eind 2022 is hiervoor het plan van aanpak opgesteld. In 2023 zijn we begonnen met de uitvoering door inzet van energiefixers waarvan de kosten nog uit een ander project gefinancierd konden worden. De witgoedregeling is nog niet ingevoerd. Een voorstel hiervoor is in de maak en de regeling zal in 2024 en 2025 worden uitgerold. Tenslotte was het isolatieprogramma Zevenaar in 2023 nog in ontwikkeling waardoor in 2023 niet gestart is met de uitvoering. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 789.000.	Lasten	789.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Duurzaamheidsbeleid In het uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025 was een bedrag van € 208.000 opgenomen voor 2023. De realisatie was € 41.000. De redenen hiervoor zijn divers. Zo was onvoldoende capaciteit beschikbaar voor de uitrol "Energieneutraal eigen organisatie: van afval naar grondstof". Voor "Energieneutraal samenleving: ondersteuning initiatieven samenleving" is er een ronde geweest van Zevenaar Doet, maar hier zijn (maar) twee duurzame initiatieven aangemeld. Voor "Energieneutraal samenleving: stimuleren energiebesparende maatregelen" heeft de voorbereidingsfase meer tijd gekost dan vooraf gedacht waardoor de uitvoering in 2024 van start zal gaan. Tenslotte "Wijk van de toekomst: aardgasvrij Angerlo": vanwege onvoldoende goede mogelijkheden om Angerlo via een collectieve oplossing aardgasvrij te maken, is besloten om de volgende fase van het project uit te stellen. Dekking van de lasten vindt plaats uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Per saldo zijn de onttrekkingen uit de reserve en de lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 167.000.	Lasten	167.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Energietransitie Er zijn in 2023 minder aanvragen voor duurzame initiatieven ingediend. Daarnaast zijn er in 2023 geen kosten geweest voor de monitoring CO_2 prestatieladder. Een voordeel bij de lasten van € 43.000.	Lasten	43.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor het vergroten van de capaciteit voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid met als doel het behalen van de doelstellingen van de Klimaatwet. Vanwege gebrek aan capaciteit kon hier in 2023 onvoldoende uitvoering aan worden gegeven. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 577.000.	Lasten	577.000	V	I

7.4 Milieubeheer - Uitvoering en toezicht Jaarlijks is, binnen de GR ODRA, een bedrag beschikbaar voor het aandeel "Vraaggestuurd advieswerk". Doordat er in 2023 meer handhaving is uitgevoerd zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd binnen het programma "handhaving" (zie 8.3 omgevingsvergunningen en toezicht). Daarnaast heeft de ODRA extra advieswerkzaamheden uitgevoerd bij ruimtelijke projecten en aanvragen omgevingsvergunningen. Er is in 2023 uiteindelijk 113 procent van het vastgestelde werkprogramma uitgevoerd. Dit heeft bij het taakveld milieubeheer geleid tot een nadeel van € 60.000.	Lasten	-60.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Warmtenet Zevenaar fase 4 Vanwege de landelijke ontwikkelingen op het gebied van het publieke aandeel bij warmtenetten zijn de onderhandelingen met het warmtebedrijf (Vattenfall) on-hold gezet. Voor het warmtenet stad Zevenaar zijn we een alternatief aan het onderzoeken. Een deel van het budget is in de tweede voortgangsrapportage 2023 doorgeschoven naar 2024. Uiteindelijk is in 2023 nog minder besteed dan eerder verwacht. Bij de lasten een voordeel van € 62.000.	Lasten	62.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede De uitvoering van de aanpak energiearmoede wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2024. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 789.000.	Baten	-789.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid De uitvoering van de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2024. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 577.000.	Baten	-577.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Duurzaamheid Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve duurzaamheid van € 209.000. De werkelijke onttrekking is € 41.000. Per saldo zijn de lasten en onttrekkingen budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 167.000.	Baten	-167.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Riolering Het resultaat binnen het product riolering is negatief. In de raming hebben we rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve van € 233.000. De werkelijke onttrekking is € 194.000, hierin is begrepen een extra dotatie voorziening belastingdebiteuren van (€ 13.200). Hierdoor hebben we € 39.000 minder onttrokken uit de reserve riolering, derhlave een nadeel bij de onttrekkingen.	Baten	-39.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Afval Het resultaat binnen het product afval is negatief. In de raming hebben we rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve afval van € 75.000. In werkelijkheid is dit € 163.000. Dit wordt onder meer veroorzaakt door hogere kosten voor afvalverwerking en inzamelkosten (zoals hiervoor toegelicht). Hierdoor hebben we € 87.000 meer onttrokken uit de reserve afval, derhalve een voordeel bij de onttrekkingen.	Baten	87.000	V	I
Programma 7 Volksgezondheid en milieu - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	63.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	426	426
Totaal programma 7		**426**	**426**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9017	**Afval**	**626**	**0**	**163**	**463**

De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Toevoeging In 2023 heeft er geen storting in de reserve plaatsgevonden.

Onttrekking Het resultaat binnen het product afval is negatief. In de raming hebben we rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve afval van € 75.000. In werkelijkheid is dit € 163.000. Dit wordt onder meer veroorzaakt door hogere kosten voor afvalverwerking en inzamelkosten (zoals hiervoor toegelicht). Hierdoor hebben we € 87.000 meer onttrokken uit de reserve afval, derhalve een voordeel bij de onttrekkingen.

9018	**Riolering**	**775**	**0**	**194**	**581**

De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Toevoeging In 2023 heeft er geen storting in de reserve plaatsgevonden

Onttrekking Het resultaat binnen het product riolering is negatief. In de raming hebben we rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve van € 233.000. De werkelijke onttrekking is € 194.000, hierin is begrepen een extra dotatie voorziening belastingdebiteuren van (€ 13.200). Hierdoor hebben we € 39.000 minder onttrokken uit de reserve riolering, derhalve een nadeel bij de onttrekkingen.

9054	**Duurzaamheid**	**1.500**	**0**	**41**	**1.459**

Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Onttrekking In 2023 zijn de kosten (€ 41.000) die gemaakt zijn voor het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025 ten laste gebracht van de bestemmingsreserve.

Totaal bestemmingsreserves	**2.901**	**0**	**399**	**2.502**

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8009	**Begraafplaatsen**	**86**	**10**	**0**	**96**

Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van meerjarige periodieke onderhoudskosten. Het onderhoud aan de begraafplaatsen is opgenomen in het beheerplan begraafplaatsen.

Toevoeging In 2022 hebben we het beheerplan begraafplaatsen geactualiseerd. De jaarlijkse storting is conform dit plan.

Onttrekking In 2023 is er geen geld uit de voorziening gebruikt voor groot onderhoud aan begraafplaatsen.

8010	**Riolering**	**4.993**	**283**	**0**	**5.276**

Deze voorziening riolering waarborgt dat bijdragen van de burger voor riolering specifiek beschikbaar blijven voor riolering.

Toevoeging In 2022 hebben we het Watertakenplan geactualiseerd. De jaarlijkse storting is conform dit plan.

Onttrekking In 2023 is er geen geld uit de voorziening gebruikt voor groot onderhoud riolering.

Totaal voorzieningen	**5.080**	**292**	**0**	**5.372**

8.VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we bereiken?
We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

Ontwikkelingen
Ontwikkeling Woningbouw
Binnen het kader van de ruimtelijke (regionale) opgave en ontwikkelingen wordt momenteel gewerkt aan een omgevingsvisie met aandacht voor aspecten zoals wonen, werken, infrastructuur, recreatie, natuur en energietransitie. Dit zal niet alleen bijdragen aan een aansluitende ruimtelijke planning, maar ook een positieve impact hebben op sociaal-maatschappelijke vraagstukken. Voor de woningbouw is de ambitie om per jaar 150 tot 200 woningen toe te voegen. De meest recente woningmarktonderzoeken geven aan dat de woningvraag de laatste jaren nog sterker is toegenomen dan eerdere onderzoeken aangaven. Dit impliceert dat de woningaantallen waar wij nu rekening mee houden de komende jaren waarschijnlijk nog verhoogd zullen moeten worden. We hebben daarom positie genomen in de grondmarkt door het voeren van een actief grondbeleid en hebben Wet voorkeursrecht gemeenten (WVG) gevestigd op meerdere locaties binnen onze gemeente. Dit om actief gronden voor toekomstige woningbouwontwikkelingen aan te kunnen kopen, alles met als doel om meer regie te kunnen voeren op de woningbouwproductie.

Wet goed verhuurderschap (arbeidsmigranten)
Vanaf 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap ingegaan. Met de invoering van deze wet gelden er aanvullende regels voor verhuur van woonruimte en voor verhuur van verblijfsruimte aan arbeidsmigranten. De kern van deze wetgeving is de introductie van een algemene landelijke norm voor goed verhuurderschap. Vanaf 1 januari 2024 heeft de gemeente een meldpunt goed verhuurderschap waar inwoners een melding van ongewenst gedrag van verhuurders kunnen indienen. Bijvoorbeeld wanneer inwoners vinden dat de verhuurder oneerlijke kosten rekent, discrimineert of bedreigt. In 2024 gaan wij onderzoeken of naast het meldpunt nog een vergunningsstelsel moet worden ingezet voor huurders en/of arbeidsmigranten.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Plan Woningbouw (2022)
- Nota grondbeleid Zevenaar 2021
- Woondeal regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023)
- Nota vastgoedbeleid
- Liemerse Woonagenda 2020
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind)
- Integraal accommodatieplan 2020-2040 (IAP)

WAT HEBBEN WE GEDAAN?

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies 2023-2024

Bij de actualisatie van onze woonvisies kijken we kritisch naar de bestaande beleidsregels: waar zitten belemmeringen en knelpunten. We zetten in op sneller en efficiënter werken. We nemen de woonbehoefte van specifieke doelgroepen zoals spoedzoekers, jongeren, CPO-initiatiefnemers, statushouders, 'reizigers', woon-zorgvragers en arbeidsmigranten mee. Ook nemen we de kwaliteit van de bestaande voorraad en

verduurzaming mee. We stimuleren het toevoegen van meer levensloopbestendige woningen of het levensloopbestendig maken van de huidige voorraad, maar ook versnelde realisatie van flexwoningen nemen we hierin mee.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Vorig jaar zomer zijn wij gestart met het vernieuwen van de Woonvisies binnen de gemeente Zevenaar. Dat moet uiteindelijk worden omgezet naar een Woonzorgvisie voor de komende 5 jaar. Daar is de raad over geïnformeerd middels in een raadinformatiebrief van 18 juli.
Wij zijn gestart met een beeldvormende fase. Hierin is een inventarisatie van bestaand beleid en een analyse in beeld gebracht van hetgeen we in de woningmarkt te doen hebben. Vervolgens zijn we gestart met de oordeelvormende fase. In deze stap hebben we de opgehaalde beelden over de toekomstige opgaven naar een visie op de toekomst vertaald: welke oplossingsrichtingen passen bij de opgaven en ambities? Dat hebben we gedaan in samenwerking met collega's, college, raad en de stakeholders. Ook hebben we drie inwonersavonden georganiseerd over het thema wonen en zorg voor nu en de toekomst. Daarnaast hebben wij bewoners bevraagd via een enquête. Al deze informatie is tijdens een laatste sessie met bestuurders van de stakeholders; woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties, besproken. Nu wordt er gewerkt aan het schrijven van de woonzorgvisie en afstemmen met de belanghebbenden om vervolgens voor te leggen aan de raad.

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
Volgens plan	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In het collegeprogramma is vermeld dat er geëxperimenteerd zal worden met een doorstroommakelaar. Wij achten het juiste moment nog niet aangebroken om hiermee van start te gaan. Momenteel is het aanbod aan geschikte woningen voor de doelgroep nog te beperkt. We gaan in kaart brengen welke woningen geschikt (te maken) zijn voor de doelgroep en hoe we nieuwe woningen kunnen realiseren om doorstroming te bevorderen. Op deze wijze zijn we in staat om de "doorstroommakelaar" effectief in te zetten. De verwachting is dat wij begin 2025 een start met de doorstroommakelaar kunnen maken.

Voorstel raad

Wij stellen een nieuwe woonzorgvisie op, waarin dit onderwerp wordt opgenomen.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

De afspraken voor 2024 zijn in 2023 gemaakt. Wij hebben in 2023 uitvoerig besproken hoe het proces met betrekking tot het maken van de prestatieafspraken verbeterd kan worden. Op basis van de nieuwe woonzorgvisie gaan wij de afspraken op een andere manier invullen/opstellen. Meer resultaat gericht en voor meerdere jaren. Dit op verschillende gebieden, waaronder sociaal-maatschappelijke vraagstukken, de ontwikkeling van de woningvoorraad en verduurzamingsplannen.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

Stand van zaken

1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
 Volgens plan	 Niet volgens plan	 Volgens plan

De ambitie voor de woningbouw is het toevoegen van 150 tot 200 woningen per jaar. In 2023 zijn er ca. 100 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad. Voor de komende jaren zitten er echter voldoende woningen in het programma om de gemiddelde jaarproductie te kunnen bereiken. Dit neemt niet weg dat we te maken hebben met een aantal complicerende factoren op de woningmarkt. Naast de bekende problemen met betrekking tot hoge bouw- en materiaalkosten, gebrek aan personeel, beperking van de leencapaciteit van kopers en de beschikbaarheid van energie, ervaren wij de meeste last van de afhankelijkheid van externe partijen door het ontbreken van eigen grondposities. We hebben daarom gewerkt aan het voeren van een meer actief grondbeleid en hebben WVG gevestigd om meerdere locaties binnen onze gemeente. Dit om actief gronden voor toekomstige woningbouwontwikkelingen aan te kopen. Dit alles met als doel om meer regie te kunnen voeren op de woningbouwproductie.

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio 2023-2025

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. In de regio geven we uitvoering aan twee speerpunten:

- Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw (uitvoering Woondeal).
- Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven (Opstellen verstedelijkingsstrategie en het ondertekenen van het verstedelijkingsakkoord).

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

Onze regio kent een groot tekort aan woningen. Het doel van de opgave binnen de groene groeiregio is het terugbrengen van dit woningentekort. Doel is de komende jaren alle energie te richten op het bouwen van voldoende betaalbare woningen. Op een manier zodat een goede balans tussen stedelijke ontwikkeling en het buitengebied behouden blijft. De regionale agenda voor groene groeiregio bestaat uit twee speerpunten:

- Wonen in Balans: versnellen van de woningbouw (Woondeal 2.0)
- Leefomgeving: verbinden van de ruimtelijke opgave (Verstedelijkingsstrategie A-N-F en Groene Metropool 2120)

De raad is geïnformeerd over de vorderingen en resultaten in de Groene Metropool Regio, ingezoomd op Zevenaar, met een raadsinformatiebrief.

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	 Niet volgens plan	 Volgens plan	 Volgens plan

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling. Hier komen wij in 2024 bij u op terug.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en één omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Met de Omgevingsvisie is een aanvang gemaakt. Met de inwerkingtreding

van de Omgevingswet vormen alle fysieke regelingen (o.a. de vastgestelde bestemmingsplannen en verordeningen) het tijdelijk omgevingsplan.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

Woningbouwplannen
Om de plannen te beoordelen, maken we momenteel actief gebruik van de omgevingstafel. Deze aanpak is voornamelijk intern gericht. Tijdens de omgevingstafel worden de aanvragen integraal besproken en voorzien van een advies voor verdere behandeling.

Locaties voor reizigers (woonwagens).
Voor het vraagstuk rondom het tekort aan woonwagenlocaties hebben we met de sector een plan opgesteld. Doel is te kunnen voorzien in de behoefte aan standplaatsen op bestaande locaties of nieuwe locaties. In 2023 is gestart met de uitvoering. Samen met een klankbordgroep van woonwagenbewoners en belanghebbenden hebben we dit proces inmiddels opgepakt.

Integraal gebiedsgericht werken
Er zijn twee pilots uitgevoerd om te onderzoeken op welke wijze de integraliteit van het fysieke- en het sociale domein vorm gegeven kan worden. Eén pilot vond plaats in de wijk De Methen en een andere in Babberich. Het proces rondom de pilots is geëvalueerd om een weloverwogen keuze te maken hoe gaan we verder met integraal wijkgericht werken. Daarvoor is een advies opgesteld, dat wordt in het 1e kwartaal van 2024 voorgelegd aan het college. Doelstelling is om de uitvoering in het 3e kwartaal ter hand te nemen.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor

- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

Stand van zaken	1e VGR	2e VGR	Jaar stukken
			
	Volgens plan	Volgens plan	Volgens plan

In 2023 is opdracht verleend aan IJsselpoortpartners, een samenwerking tussen verschillende ingenieursbureaus, om te komen tot de uitwerking van de voorkeursvariant. Afgelopen jaar is een systeemanalyse uitgevoerd en is ook gewerkt aan het ruimtelijk perspectief. Beide dienen als basis voor het verdere ontwerp van de voorkeursvariant om te komen tot een definitief ontwerp. Daarnaast is afgelopen jaar het participatieplan opgesteld voor verdere concretisering van de procedure en de participatie.

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Realisatie 2023	Verschil
Demografische druk (%)						
	2023	74,00	79,60	80,10	79,60	0,50
Toelichting	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar ligt in gemeente Zevenaar t.o.v. provincie Gelderland procentueel 5,6% hoger in 2023.					
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)						
	2023	876,00	812,00	722,00	812,00	90,00
Toelichting	Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.					
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)						
	2023	938,00	913,00	829,00	913,00	84,00
Toelichting	De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afvalbeheer en rioolbeheer zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.					
Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)						
	2023	365,00	303,00	298,00	303,00	5,00
Toelichting	Deze beleidsindicator is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. De waarde kan daardoor licht afwijken van andere publicaties. De stijging in 2023 ten opzichte van 2022 is 14%. De ontwikkeling van de woningmarkt wordt conform landelijke verwachtingen als volgt geschat: 2023 --> 2024 +5% 2024 --> 2025 +5%					
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)						
	2022	8,40	5,90	7,50		

Toelichting De ambitie voor de woningbouw is het toevoegen van 150 tot 200 woningen per jaar. In 2023 zijn er ca. 100 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad. Voor de komende jaren zitten er echter voldoende woningen in het programma om de gemiddelde jaarproductie te kunnen bereiken. Dit neemt niet weg dat we te maken hebben met een aantal complicerende factoren op de woningmarkt. Naast de bekende problemen met betrekking tot hoge bouw- en materiaalkosten, gebrek aan personeel, beperking van de leencapaciteit van kopers en de beschikbaarheid van energie, ervaren wij de meeste last van de afhankelijkheid van externe partijen door het ontbreken van eigen grondposities. We hebben daarom gewerkt aan het voeren van een meer actief grondbeleid en hebben WVG gevestigd om meerdere locaties binnen onze gemeente. Dit om actief gronden voor toekomstige woningbouwontwikkelingen aan te kopen. Dit alles met als doel om meer regie te kunnen voeren op de woningbouwproductie.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Baten en lasten per programma

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	5.190	5.087	7.523	2.435
Lasten	8.105	8.177	8.830	-653
Resultaat voor bestemming	**-2.915**	**-3.090**	**-1.308**	**1.783**
Mutaties reserves				
Baten	946	435	189	-246
Lasten	0	34	38	-4
Totaal mutaties reserves	**946**	**401**	**151**	**-250**
Resultaat na bestemming	**-1.969**	**-2.689**	**-1.157**	**1.533**

Verschillenanalyse

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimte en leefomgeving - Dorpendeal Lathum In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De eerste fase dient te leiden tot een uitgewerkt plan met daarbij behorende investeringsbegroting. Hiermee is in 2023 een start gemaakt. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begroot voor 2023 was € 250.000. De realisatie was € 158.000. Een voordeel bij de lasten van € 92.000.	Lasten	92.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Invoering Omgevingswet Voor de invoering van de Omgevingswet zijn ook middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Begroot was € 486.000. De realisatie in 2023 bedroeg € 405.000. Dekking hiervan vindt voor € 274.000 plaats uit de middelen welke zijn opgenomen in de decembercirculaire 2023 voor invoeringskosten Omgevingswet. Eind 2023 resteert in de algemene reserve nog een bedrag van € 505.000. Bij de lasten een voordeel van € 81.000.	Lasten	81.000	V	I

8.1 Ruimte en leefomgeving - Bestemmingsplan buitengebied Vanwege capaciteit is in 2023 minder tijd besteed aan dit plan dan vooraf was gepland. Het bestemmingsplan wordt nu in 2024 opgepakt. Hiervoor hebben we o.a. externe hulp ingeschakeld voor de beantwoording van de zienswijzen die op het plan zijn ingediend.	Lasten	51.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Ruimtelijke ordening Het was de verwachting en de bedoeling dat nog negen (paraplu)bestemmingsplannen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet opgesteld en beoordeeld zouden worden. Helaas is dit niet gelukt. Er is intern prioriteit gegeven aan de implementatie van de Omgevingswet en het doorvoeren van de minimale eisen. Sommige gemeentelijke paraplubestemmingsplannen zijn niet tijdig opgesteld. Een voorbeeld hiervan is het paraplubestemmingsplan Parkeren. Er is voor gekozen om eerst een evaluatie te doen van het parkeerbeleid alvorens een nieuw planologisch regime op te laten stellen. Een ander voorbeeld is het paraplubestemmingsplan Evenementen. Door het ontbreken van de benodigde beleidsstukken is het niet gelukt om dit plan voor de inwerkingtreding in procedure te brengen. Dit alles heeft geleid tot een voordeel in 2023 van € 42.000.	Lasten	42.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Dorpendeal Lathum In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De eerste fase dient te leiden tot een uitgewerkt plan met daarbij behorende investeringsbegroting. Hiermee is in 2023 een start gemaakt. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begrote subsidie voor 2023 was € 125.000. De realisatie was € 79.000. Een nadeel bij de baten van € 46.000.	Baten	-46.000	N	I
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Zevenaar-oost wonen Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke in april 2024 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2023. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-oost wonen becijferd op negatief € 30.236.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2024. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 359.000 NCW. Hiervoor kunnen de volgende oorzaken gegeven worden: 1. De grondopbrengsten in de grondexploitaties zijn bijgesteld op basis van de grondprijsbrief 2024 en onlangs tot stand gekomen overeenkomsten. Dit heeft een negatief effect van € 312.000. Dit komt mede door verschuiving van de aansluitbijdragen naar overige opbrengsten. Het saldo voor overige opbrengsten heeft daarmee een positief effect van € 141.000. Per saldo een nadelig effect van € 171.000. 2. Enkele deelgrondexploitaties binnen Zevenaar-oost wonen zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren maar niet meer benodigd zijn voor het bouwrijp maken. In de grondexploitaties is het budget behouden ten behoeve van het woonrijp maken. In totaliteit heeft dit een positief effect van € 100.000.	Lasten	359.000	V	I

3. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Zevenaar-oost wonen bedragen € 331.000 voordelig. Langere looptijden door vertraging leveren rentekosten op echter door de lagere rentevoet (1,18% in plaats van 1,23%) heeft voor deze grondexploitatie een gunstige uitwerking. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in de toenemende mate af van de rekenrente. De rekenrente (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,18% het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

4. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de notitie parameters 2024. Een lager percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging lijden tot een positief effect van € 351.000.

5. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren naar huidig prijsniveau. Dit levert een nadeel op van € 256.000.

6. Overige verschillen grondexploitatie Zevenaar-Oost wonen: € 4.000 voordelig.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay — Lasten — 296.000 — V — I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke in april 2024 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2023. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay becijferd op negatief € 3.854.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2024. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 296.000 NCW. Hiervoor kunnen de volgende oorzaken gegeven worden:

1. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2024 en onlangs tot stand gekomen overeenkomsten. Met name de aanpassingen in fasering binnen deelgrondexploitatie Middag Oost hebben een positieve uitwerking op de grondexploitatie van € 113.000.

2. Aanpassingen in faseringen binnen bouw- en woonrijp maken en het verlagen van budget voor 'nadere detaillering' leidt tot een positief verschil van € 32.000.

3. De rente-effecten bedragen € 59.000 voordelig. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,18%. Het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

4. Aanpassingen in faseringen voor bouw- en woonrijp maken hebben een positief effect op het budget voor VTU- en plankosten van € 23.000 op de grondexploitatie. Er was geen reden om het budget voor VTU- en plankosten extra op te hogen.

5. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit heeft een negatief effect van € 50.000.

6. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op

basis van de notitie parameters 2024. Een lager percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging lijden tot een positief effect van € 121.000

7. Overige verschillen grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay: € 2.000 nadelig.

8.3 Wonen en bouwen - Wonen Eind 2022 is het regieteam op gang gekomen. De verwachting was dat hiervoor € 500.000 uit de bestemmingsreserve woningbouw nodig zou zijn. Doordat veel uren van het regieteam konden worden toegerekend aan grondexploitaties en andere projecten was de uiteindelijke realisatie € 117.000. Daarnaast is voor het project flexwoningen Reisenakker een bedrag van € 500.000 beschikbaar gesteld uit dezelfde bestemmingsreserve. De realisatie in 2023 bedroeg € 33.000. Per saldo zijn de onttrekkingen uit de reserve en de lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. In totaal een voordeel bij de lasten van € 350.000.	Lasten	350.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In 2023 zijn door GR ODRA meer vergunningen behandeld dan vooraf was begroot. Hierdoor zijn er hogere kosten voor beoordelingen bouw (toets constructies bouwplannen) en beoordelingen van milieu (bodemonderzoeken, geluid, externe veiligheid, stikstof). Hier staan hogere legesopbrengsten tegenover. Een nadeel bij de lasten van € 54.000.	Lasten	-54.000	N	I
8.3 Wonen en bouwen - Welstand Doordat er in 2023 een aantal grotere bouwprojecten zijn vergund zijn ook de advieskosten voor welstand hoger uitgevallen dan begroot. Hier staan hogere legesopbrengsten tegenover. Bij de lasten een nadeel van € 39.000.	Lasten	-39.000	N	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In de tweede voortgangsrapportage 2023 is de verwachting uitgesproken dat voor een bedrag van € 791.000 aan leges ontvangen zou worden. In werkelijkheid is € 1.583.000 ontvangen. Dit kan verklaard worden doordat in het vierde kwartaal 2023 nog een aantal omgevingsvergunningen vergund is voor grote bouwprojecten. Mede hierdoor is er € 792.000 aan extra legesinkomsten binnengekomen voor het jaar 2023.	Baten	792.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In 2022 zijn twee dwangsommen opgelegd in het kader van de Wet milieubeheer. Deze vorderingen zijn in 2023 volledig voorzien. Een nadeel van € 200.000.	Baten	-200.000	N	I
8.3 Wonen en bouwen - Welstand Doordat er in 2023 een aantal grotere bouwprojecten zijn vergund, zijn de legesopbrengsten voor welstand hoger uitgevallen dan begroot. Een voordeel aan legesinkomsten van € 45.000.	Baten	45.000	V	I
0.10 Onttrekking reserves - Invoering Omgevingswet De onttrekking aan de algemene reserve voor de invoering van de Omgevingswet is opgenomen onder programma 0. De overheveling naar 2024 zoals opgenomen in de 2e voortgangsrapportage 2023 is opgenomen onder programma 8. Een voordeel bij de onttrekkingen van € 150.000.	Baten	150.000	V	I

0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve woningbouw In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 500.000. Zoals bij 8.3 Wonen en bouwen - Wonen is aangegeven is die onttrekking er in 2023 niet volledig geweest. Dit levert een nadeel op van € 350.000.	Baten	-350.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplan buitengebied Gelders eiland In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 51.000. De werkelijke onttrekking was nihil. Dit levert een nadeel op van € 51.000.	Baten	-51.000	N	I
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	Lasten	15.000	V	I

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Baten			
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitaties Zevenaar-oost woningen en Babberich Middag Oost en Zwanenwaay is het verwachte resultaat met afgerond € 655.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	655	0
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	151	151
Totaal programma 8		**806**	**151**

Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9031	**Bestemmingsplannen**	**51**	**0**	**0**	**51**

De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Onttrekking	In 2023 zijn de kosten (€ 300) die gemaakt zijn voor het bestemmingsplan buitengebied ten laste gebracht van de bestemmingsreserve.

9056	**Woningbouw**	**3.000**	**0**	**150**	**2.850**

De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Onttrekking In 2023 zijn de kosten (€ 150.000) die gemaakt zijn voor het plan woningbouw Zevenaar en voor het project flexwoningen Reisenakker ten laste gebracht van de bestemmingsreserve.

Totaal bestemmingsreserves	**3.051**	**0**	**151**	**2.900**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9055	**Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar**	**0**	**166**	**0**	**166**

Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering 'Herontwikkeling Bizetstraat 1' te dekken.

Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten	**0**	**166**	**0**	**166**

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

ALGEMEEN

Inleiding
De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de te verwachten of gerealiseerde opbrengsten van de verschillende belastingen, heffingen en retributies. De lokale belastingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies. De opbrengsten van de algemene belastingen, zoals onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid
U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of -en tot welk bedrag- kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2022 gelden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze heffingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals marktgelden en lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking;
- Het te hanteren inflatiepercentage voor 2023 is 2,3% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken.

Beleidskaders
Een essentieel kader is de beperking dat lokale belastingen en heffingen niet afhankelijk gemaakt mogen worden van inkomen, winst of vermogen. Inkomenspolitiek is voorbehouden aan het Rijk. De specifieke beleidskaders zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen
Indien van toepassing zijn er bij de betreffende belastingen of heffingen specifieke ontwikkelingen opgenomen.

OPBRENGSTEN

Bedragen x € 1.000

Belastingen en heffingen	Begroting primitief 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2023	Verschil
Belastingen				
Belasting op eigendom woningen	8.047	8.162	8.159	-3
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	4.818	5.948	5.795	-153
Precariobelasting	35	35	35	0
Precariobelasting kabels en leidingen	0	0	0	0
Reclamebelasting	105	105	115	10
Toeristenbelasting	382	382	367	-15
Parkeerbelasting - parkeergelden	1.063	893	943	50
Parkeerbelasting - parkeervergunningen	93	93	131	38
Totaal belastingen	14.543	15.618	15.545	-73
Heffingen (excl. reservemutaties)				
Leges - burgerzaken	103	103	110	7
Leges - paspoorten en rijbewijzen	253	383	380	-3
Leges - opstellen en handhaven APV	56	56	56	0
Marktgelden	36	36	27	-9
Afvalstoffenheffing	3.621	3.496	3.677	181
Lijkbezorgingsrechten	150	150	133	-17
Leges - omgevingsvergunningen	951	791	1.583	792
Leges - ruimtelijke ordening	16	16	25	9
Leges - welstand	43	43	88	45
Rioolheffing	5.044	4.403	4.863	460
Totaal heffingen (excl. reservemutaties)	10.273	9.477	10.942	1.465
Totaal belastingen en heffingen	24.816	25.095	26.487	1.392

OVERZICHT KOSTENDEKKENDHEID

Heffingsoort (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023				Rekening 2023			
	Taakveld	Over head	Baten	Dekkings %	Taakveld	Over head	Baten	Dekkings %
Afvalstoffenheffing	3.498	123	3.621	100%	3.769	72	3.841	100%
Rioolheffing	4.280	763	5.044	100%	4.292	765	5.057	100%
Lijkbezorging	291	170	150	33%	273	170	133	30%
Marktgelden	33	17	36	72%	53	17	27	38%
Leges:								
Titel 1 Algemene dienstverlening	314	152	399	86%	519	281	490	61%
Titel 2 Omgevings-vergunningen	563	469	1.081	105%	589	344	1.614	173%
Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn	13	12	23	93%	117	104	47	21%
Totaal leges	889	633	1.503	99%	1.225	730	2.151	110%

LOKALE LASTENDRUK

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door diverse organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en verschillende methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in de andere worden verschillende standaardprofielen onderscheiden of wordt alleen een aantal tevoren geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan ook vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners, en dus niet voor bedrijven.
Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de Provincie Gelderland, het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), op Waar staat je gemeente en via de Lokale Lastenmeter.

Hieronder vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden op basis van de publicatie van COELO. De gemiddelde lastendruk is een zo'n goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de lastendruk iets afwijken van andere publicaties.

Belastingsoort	2022	2023
Afvalstoffenheffing	185	183
OZB eigendom woning	407	405
Rioolheffing	233	233

KWIJTSCHELDING EN ONINBAAR

Inleiding
Inwoners die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Beleid
Uw raad is bij de kwijtschelding gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels (onder meer de Invorderingswet 1990). De gemeente heeft slechts een beperkte beleidsvrijheid.
Binnen deze beperkte beleidsvrijheid heeft uw raad in haar Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen o.a. bepaalt voor welke belastingsoorten kwijtschelding mogelijk is en maakt uw raad gebruik van de mogelijkheid het percentage van de kosten van bestaan op 100% te stellen. Dit betekent dat belastingschuldigen met een inkomen rond of op 100% van het minimuminkomen (volgens de bijstandsnorm) in aanmerking kan komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Kengetallen
Aantal kwijtscheldingsverzoeken:
Geautomatiseerd toegekend: 389 aanslagbiljetten
Aantal handmatige verzoeken: 639
- Waarvan 322 geheel of gedeeltelijk toegekend
- Waarvan 297 afgewezen
- Waarvan 20 ingetrokken/retour

Aantal vorderingen oninbaar en op welke gronden:
In 2023 zijn er ongeveer 350 vorderingen over de heffingsjaren tot en met 2023 oninbaar geleden.
De gronden waarop een vordering oninbaar kan worden geleden zijn:
- Op voorstel van de deurwaarder, geen verhaalsmogelijkheden;
- Overleden, erfgenamen niet traceerbaar;
- Oninbaar schuldhulpverlening;
- Oninbaar failliet;
- Oninbaar Vertrokken onbekend waarheen.

Aantal vorderingen overgedragen aan deurwaarder in 2023: 1122

Onroerende zaakbelasting

Inleiding
De onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:
- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag
De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van het jaar heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingsstelsel
De WOZ-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingsstelsel is deels gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde en zij hebben dus eveneens een WOZ-beschikking ontvangen.

Beleid

Opbrengst

Bij de begrotingsbehandeling 2023 heeft uw raad een amendement aangenomen waarin u heeft besloten de geraamde OZB-opbrengst 2023 gelijk te laten aan 2022.

OZB en gemeentefonds

De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van een gemeente hangt onder andere af van de zogenoemde 'OZB-belastingcapaciteit' van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan OZB kan binnenhalen, des te minder geld uit het Gemeentefonds nodig is. Zonder de toepassing van de OZB-belastingcapaciteit bij de verdeling van het Gemeentefonds zouden gemeenten met een hoge waarde aan onroerende zaken een hoger voorzieningenniveau of lagere belastingtarieven kunnen bieden dan gemeenten met een lage waarde.
Bij een gelijk tarief zijn de OZB-inkomsten in een gemeente met hoge WOZ-waarden immers hoger dan in een gemeente met lage WOZ-waarden. Een andere mogelijkheid is dat de tarieven in de gemeente met hoge WOZ-waarden lager uitvallen, terwijl de voorzieningen op een gemiddeld peil worden geboden.

Reken-/normtarieven

De belastingcapaciteit is afhankelijk van de WOZ-waarden in een gemeente. Hoe hoger de waarde, hoe hoger de belastingcapaciteit, hoe hoger de 'OZB-aftrekpost' bij de verdeling van het Gemeentefonds. Gemeenten worden afgerekend op de zogenoemde reken- of normtarieven. Er zijn drie reken- of normtarieven:

- voor eigenaren van woningen
- voor gebruikers van niet woningen
- voor eigenaren van niet-woningen

Deze drie tarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Verschillen tussen gemeenten in de OZB-aftrekpost worden dus alleen bepaald door verschillen in de waarde van onroerende zaken. De tarieven die de gemeenten werkelijk in rekening brengen bij de gebruikers en eigenaren van onroerende zaken spelen hierbij geen enkele rol. Dit betekent dat een verhoging of verlaging van de OZB-tarieven door de gemeente geen gevolgen heeft voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Alleen als de totale WOZ-waarde verandert, door de jaarlijkse hertaxatie of door nieuwbouw of sloop, verandert de Gemeentefondsuitkering.

Beleidskaders

Verordening onroerende zaakbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711230/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Parkeerbelasting

Inleiding

Gemeenten zijn op grond van artikel 225 van de Gemeentewet bevoegd parkeerbelastingen te heffen. De parkeerbelastingen zijn aan te merken als algemene en zakelijke belastingen. 'Algemeen' omdat de opbrengsten vrij besteedbaar zijn voor de gemeenten en 'zakelijk' omdat geen rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

Beleid

De parkeerbelasting is ingevoerd in het kader van parkeerregulering. De kostenopslag bij de naheffingsaanslagen mag maximaal kostendekkend zijn en is gemaximeerd.

Beleidskaders

Verordening parkeerbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711231/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Precariobelasting

Inleiding
De precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Deze belasting kan worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Beleid
In de gemeente Zevenaar is de precariobelasting met name bedoeld voor het innemen van een terras op gemeentegrond.

Beleidskaders
Verordeningen precariobelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711232/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Reclamebelasting

Inleiding
Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Vanaf 2010 heffen wij voor het centrumgebied van Zevenaar reclamebelasting.

Beleid
De opbrengst van de reclamebelasting storten wij onder aftrek van de perceptiekosten naar een ondernemersfonds. Uit dit ondernemersfonds worden initiatieven van ondernemers in het centrum van Zevenaar bekostigd.

Beleidskaders
Verordening reclamebelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711234/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Toeristenbelasting

Inleiding
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Belastingplichtig voor de toeristenbelasting is degene die tegen een vergoeding gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting. De belastingplichtige is bevoegd de belasting te verhalen op degene die verblijf houdt.

Beleidskaders
Verordening toeristenbelasting:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711237/1
Hier zijn ook de tarieven in opgenomen.

Afvalstoffenheffing

Inleiding
Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer.

Beleid
De afvalstoffenheffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen.

Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij naast een vast bedrag per huishouden een bedrag per lediging van de afvalcontainer dan wel een bedrag per storting in een ondergrondse container in rekening brengen. Van huishoudens die gebruik maken van een verzamelcontainer (bij sommige hoogbouw) heffen wij een vast bedrag.

Beleidskaders
Verordening afvalstoffenheffing:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711228/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

AFVALSTOFFENHEFFING		
Omschrijving	**Begroting 2023**	**Rekening 2023**
Taakveld	2.797	3.032
Kwijtschelding	100	87
Overhead	123	72
BCF	601	650
Totaal kosten	3.621	3.841
Heffing	3.621	3.677
Reserve mutatie		163
Kostendekkendheid	100%	100%

In 2023 is een nadeel gerealiseerd op het product afval. Dit nadeel is, conform het besluit begroting en verantwoording, onttrokken aan de daarvoor bestemde reserve. Op deze manier worden de geïnde heffingen gebruikt voor afval.

Lijkbezorgingsrechten

Inleiding
Voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en het daarbij verlenen van diensten door of vanwege de gemeente worden leges geheven op grond van de 'Verordening lijkbezorgingsrechten'.

Beleid
Wettelijk mogen de lijkbezorgingsrechten 100% kostendekkend zijn op begrotingsbasis. Om deze kosten voor onze inwoners te matigen zien wij af van 100% kostendekkendheid.

Beleidskaders
Verordening lijkbezorgingsrechten:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711226/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

LIJKBEZORGINGSRECHTEN		
Omschrijving	**Begroting 2023**	**Rekening 2023**
Taakveld	285	264
Overhead	170	170
BCF	6	9
Totaal kosten	461	443
Rechten	150	133
Kostendekkendheid	33%	30%

Leges

Inleiding
Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn.
Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Beleid
De leges zijn in de gemeente Zevenaar conform wet- en regelgeving niet meer dan 100% kostendekkend op begrotingsbasis.

Beleidskaders
Verordening leges:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711241/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

LEGES: TITEL 1 Algemene dienstverlening		
Omschrijving	**Begroting 2023**	**Rekening 2023**
Taakveld	314	512
Overhead	152	281
BCF	0	7
Totaal kosten	466	800
Leges	399	490
Kostendekkendheid	86%	61%

LEGES: TITEL 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning Omschrijving	Begroting 2023	Rekening 2023
Taakveld	563	554
Overhead	469	344
BCF	0	35
Totaal kosten	1.032	933
Leges	1.081	1.614
Kostendekkendheid	105%	173%

Het verschil tussen de begrote bedragen en de rekeningbedragen is voornamelijk te verklaren door vergunningaanvragen van grote bouwprojecten.

LEGES: TITEL 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn Omschrijving	Begroting 2023	Rekening 2023
Taakveld	13	117
Overhead	12	104
BCF	0	0
Totaal kosten	25	222
Leges	23	47
Kostendekkendheid	93%	21%

Marktgelden

Inleiding
Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Beleid
Marktgeld heffen wij van degene, die de goederen of koopwaren uitstalt. Hiervoor geldt een tarief per strekkende meter die in gebruik is genomen. Bij het tarief marktgeld hebben wij rekening gehouden met de kosten voor promotie van de markt.

Beleidskaders
Verordening marktgelden:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711229/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

MARKTGELDEN Omschrijving	Begroting 2023	Rekening 2023
Taakveld	30	47
Overhead	17	17
BCF	3	6
Totaal kosten	50	70
Marktgelden	36	27
Kostendekkendheid	72%	38%

Rioolheffing

Inleiding
De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is in werking getreden. Dit heeft een verbreding van de gemeentelijke zorgplicht tot gevolg. Tegenwoordig gaat het niet meer slechts om kostenverhaal van een doelmatig werkende riolering. Het gaat om verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater, kortom voor de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Beleid
Wij heffen de rioolheffing van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De opbrengst baseren wij op het watertakenplan de Liemers.

Beleidskaders
Verordening rioolheffing:
https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR711235/1
Hier zijn ook de verschillende tarieven in opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

RIOOLHEFFING Omschrijving	Begroting 2023	Rekening 2023
Taakveld	3.839	3.748
Kwijtschelding	188	189
Overhead	763	765
BCF	253	355
Totaal kosten	5.043	5.057
Heffing	5.043	4.863
Reserve mutatie		194
Kostendekkendheid	100%	100%

In 2023 is een nadeel gerealiseerd op het product riolering. Dit nadeel is, conform het besluit begroting en verantwoording, onttrokken aan de daarvoor bestemde reserve en voorziening. Op deze manier blijven de geïnde heffingen beschikbaar voor riolering.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in risicomanagement toegelicht. Hierbij wordt het risicoprofiel en het bijbehorende weerstandsvermogen voor de gemeente Zevenaar weergegeven. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het bestaande beleid aangepast moet worden en zonder dat de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in gevaar komt.
De gemeente Zevenaar vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en de verschillende beleidsterreinen inzichtelijk en beheersbaar te maken. Door inzicht in de (financiële) risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze een afweging te maken en besluiten te nemen over de inzet van middelen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van deze risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Beleid

Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- Het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- Het vergroten van het risicobewustzijn;
- Het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- Het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1.0.

De gemeenteraad neemt kennis van het risicoprofiel, bepaalt de financiële omvang van de noodzakelijke risicoreservering en stelt de ratio vast.

Beleidskaders

Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen (2023)

Ontwikkelingen

We werken aan een doorontwikkeling van het risicomanagement. Naast het inventariseren en actualiseren van de financiële risico's gaan we meer focus leggen op risicobeheersing en risicomanagement van doelstellingen. Welke risico's hangen met de doelstellingen van de gemeente samen, welke maatregelen nemen we en hoe gaan we met de risico's om?

OVERZICHT TOPRISICO'S

In de voorbereiding op deze jaarstukken zijn de risico's geïnventariseerd en geactualiseerd. In het hieronder weergegeven overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de grootste netto impact; dat wil zeggen effect x kans groter dan € 250.000.

Nr.	Risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
1	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties (Zevenaar Oost, Babberich en Centrumplan)	*1	2.130
2	Gronden BusinessPark 7Poort II - niet doorgaan ontwikkeling	20%	13.000
3	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	1.900
4	Verbonden partijen	70%	1.350
5	Aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel	70%	1.300
6	Maatregelen hervormingsagenda	30%	2.900
7	Bylandse brug	30%	2.000
8	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	50%	1.200
9	Sociaal domein / Jeugd / WMO	70%	750
10	Tekort op het I-deel / BUIG-budget	70%	600
11	Dividendinkomsten	50%	758
12	Verzakking parkeerdek Masiusplein	70%	500
13	Wachtgeld wethouders	30%	980
14	Uitval ICT systemen	50%	500

Ontwikkeling

In de meerjarenbegroting 2024-2027 is de laatste stand van het weerstandsvermogen bepaald. De benodigde weerstandscapaciteit in de begroting bedroeg € 10.073.000. Ten opzichte van die stand zijn risico's geactualiseerd en enkele nieuwe risico's toegevoegd.

Op basis van de actualisatie van de risico's is de benodigde weerstandscapaciteit bijgesteld naar € 10.850.000. Dit is voornamelijk te verklaren door enkele nieuw toegevoegde risico's. De risico's bij de grondexploitaties zijn licht gestegen.

Marktontwikkelingen en weerstandsvermogen

Na een jaar van stagnatie keert de Nederlandse economie terug naar een gematigd groeipad. In 2024 herstelt de koopkracht van Nederlandse huishoudens als gevolg van stijgende lonen. Het overheidstekort loopt de komende jaren op. Zonder maatregelen komt het tekort vanaf 2028 boven de Europese 3%-norm uit. Een andere belangrijke boodschap voor het nieuwe kabinet is dat niet alles kan. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden. Er zijn restricties op de arbeidsmarkt, de overheidsfinanciën en in de fysieke ruimte / leefomgeving.

Voor gemeenten blijven de onduidelijkheden bestaan rondom de afspraken van taken en middelen met het Rijk en wat de visie is van de formerende partijen. Totdat daar meer duidelijkheid over ontstaat moeten gemeenten zich voorbereiden op een gesprek over de taken versus beschikbare middelen. Welke maatregelen kunnen worden genomen om het passend te krijgen binnen de situatie waar minder middelen

beschikbaar zijn. Daarnaast heeft ook de gemeente te maken met een krapte aan beschikbaar personeel om alle taken uit te kunnen voeren. Naast en/of aanvullend op het Rijk moet de gemeente zich ook heroriënteren op de ambities en taken die zij zelf uit voert.

Toelichting

Grondexploitatie
Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is gecalculeerd op € 2.130.000. Ten opzichte van het risico in de meerjarenbegroting 2024-2027 (€ 1.516.000) betekent dit een stijging van € 614.000.

Dit risicoprofiel van € 2,1 miljoen bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals het Hof, Waaijakkers en Middag Oost fase 3. Bij deze projecten staan we aan de beginfase van de ontwikkeling. In deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. Ook de prijsstijging van materialen is ongekend hoog geweest. Hoe het prijsverloop verder zal gaan is onzeker en vormt daarom een risico. De gevolgen van het Oekraïne conflict zijn net zoals in de meerjarenbegroting 2024-2027 meegenomen in de grondexploitaties en om die reden geen onderdeel van het risico. De voornaamste stijging in het risicoprofiel gaat over de rekenrente die verwacht wordt te gaan stijgen, omdat voor nieuwe leningen hogere rente betaald dient te worden.
In de paragraaf Grondbeleid is een nadere analyse van het risico per project opgenomen.

Grondposities
In de afgelopen periode zijn meerdere stappen gezet om grondposities te verwerven om op langere termijn woningbouw en bedrijventerreinen te ontwikkelen.

De raad heeft een besluit genomen over de ontwikkeling van BusinessPark 7Poort II. De acties om de gronden te verwerven zijn ingezet en het openen van een grondexploitatie wordt voorbereid. Het risico is ingeschat op ongeveer € 26.500.000. Als deze gronden zijn aangeschaft, maar uiteindelijk niet tot ontwikkeling (grondexploitatie) komen dan ontstaat er een verplichting tot afwaarderen. Bij de aankoopstrategie is dit risico zo laag mogelijk gehouden, echter bestaat er een kans dat na aankoop niet tot ontwikkeling wordt overgegaan. Door alle onzekerheid en met name de lange horizon houden wij rekening met een kans van 20% dat afwaardering moet plaatsvinden. De afwaardering van de gronden naar agrarische waarde op basis van de huidige inzichten schatten wij op € 13.000.000.

Naast deze ontwikkelingen zijn nog meerdere ontwikkelingen op dit gebied gaande, maar deze zijn nog onvoldoende concreet om te vertalen. De risico's vinden hun grondslag in de Wvg's (Wet voorkeursrecht gemeenten) en de wijziging in het grondbeleid. Door de ontwikkelingen kan het noodzakelijk zijn om naar een meer actief beleid te gaan, wat hogere risico's (positief en negatief) met zich mee brengt.

Algemene uitkering
De jaarlijkse verhogingen of verlagingen (het accres) van het gemeentefonds zijn onzeker. De hoogte van de algemene uitkering is mede afhankelijk van omstandigheden die buiten de invloedssfeer van de gemeenten liggen.Daarnaast spelen er voor de komende jaren onduidelijkheden over deze systematiek en de wijze waarop de algemene uitkering (verruiming belastinggebied) zal worden vorm gegeven.

Het risico is bepaald op 1,8 miljoen, dit is 2% van 92 miljoen. Bij dit risico is geen rekening gehouden met de hiervoor beschreven onzekerheden in de komende jaren. Dit is verder op in deze paragraaf beschreven.

Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel

Zoals opgenomen in de CPB raming blijft de arbeidsmarkt krap. Het gevolg hiervan zien wij terug in het risico in vacatures die langere tijd open staan en soms zelfs niet in te vullen zijn. Met name bij bouwen & wonen, ruimtelijke ordening en sociaal domein staan vacatures open.

Om het noodzakelijke werk op te kunnen leveren, zetten wij van personeel van derden in (inhuur). Het uitgangspunt is dat de kosten van inhuur binnen de formatieve budgetten blijft. De krappe arbeidsmarkt en stijgende inflatie leiden tot stijgende lonen. De hogere lonen leiden tot hogere kosten voor inhuur.

Mocht er ook geen inhuur beschikbaar zijn, dan kan het risico zich voordoen dat geplande activiteiten niet uitgevoerd kunnen worden. Een geplande activiteit niet meer of anders uitvoeren zal ook tijd en geld kosten. Hierbij kun je denken aan extra kosten voor communicatie en kosten voor alternatieve plannen en verantwoording.

Als maatregel voor dit vraagstuk hebben wij ingezet op de ontwikkeling van aantrekkelijke werkgever. We werken aan de doorontwikkeling naar een moderne en professionele organisatie. Gelet op het belang en onze ambitie hierin vervult Zevenaar een bestuursrol in het P&O-netwerk / werken in Gelderland. In de begroting zijn budgetten opgenomen om een aantrekkelijkere werkgever te worden, aangevuld met budget voor recruitment om daarmee de afhankelijkheid van inhuur te beperken en meer te kunnen ontwikkelen. De maatregelen beperken dit risico enigszins.

Als grondslag voor het bepalen van het risico gebruiken wij de geraamde salarislasten als basis. Er is een risico dat wij 5% meer uit moeten geven dan de geraamde salarislasten om de geplande activiteiten te realiseren. Het risico bedraagt daarmee € 1,3 miljoen met een kans van 70%.

Verbonden partijen

De totale jaarlijkse bijdrage van onze gemeente aan verbonden partijen is ruim 27 miljoen. Het risico bestaat dat verbonden partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan bij onverwachte tegenvallers in hun exploitatie. Omdat de verbonden partijen in hoofdzaak niet beschikken over een eigen weerstandsvermogen, worden deze tegenvallers in rekening gebracht bij de gemeente. Door de huidige economische situatie is de kans groter dat er tekorten ontstaan bij verbonden partijen, die zij niet zelf kunnen opvangen.

Bylandse brug

De Bylandse brug verkeert in slechte staat en moet op (korte) termijn vervangen worden. Het wegvak over de brug is openbaar en de brug is in particulier eigendom van de steenfabriek Tolkamer (Vandersanden Nederland). De eigenaar stelt dat hij wel eigenaar is maar niet onderhoudsplichtig. De gemeente stelt dat Wienerberger onderhoudsplichtig is omdat zij in het verleden en nog steeds onderhoud uitvoeren. Er dreigt een juridisch geschil te ontstaan over wie onderhoudsplichtig is. Het risico bestaat dat de gemeente als onderhoudsplichtige wordt aangemerkt en dus ook de kosten voor vervanging op zich moet nemen. In het meerjareninvesteringsplan voor vervanging van kunstwerken is met deze vervanging geen rekening gehouden. De kosten voor vervanging worden geraamd op € 1.500.000 tot € 2.000.000. De kans dat de gemeente volledig opdraait voor vervanging schatten we nu in op 30%.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Als onderdeel van het integraal accommodatieplan is een financiële doorrekening gemaakt van € 24 miljoen aan verduurzamende maatregelen voor het gemeentelijk vastgoed. Dit gaat om investeringen in nieuwbouw in een tijdshorizon van de komende 20 jaar. Wij schatten in dat een afwijkingsrisico van 25% aanwezig is omdat dit op kengetallen is gebaseerd.

Gesteld dat we via de kadernota de investeringsbedragen beschikbaar krijgen, zien wij een risico van zo'n 6 miljoen dat extra investeringen nodig zijn. Het bedrag van € 6 miljoen heeft betrekking op de totale investering voor de komende 20 jaar. Deze totale investering wordt niet in één keer aangevraagd maar jaarlijks een deel op basis van een investeringsprogramma. Voor de risicoberekening gaan we uit van een periode van 4 jaar. We houden rekening met een risico van € 1,2 miljoen (24 miljoen x 25% = 6 miljoen / 5). De kans is 50%.

Sociaal domein

Algemene ontwikkeling

De prognose voor het gebruik van jeugdzorg en Wmo is gebaseerd op de werkelijke uitgaven, verhoogd met de verwachte ontwikkelingen in prijs en aantal cliënten. Wij zijn hierbij afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen. Een andere factor die buiten onze invloedssfeer ligt is de beschikbaarheid van zorg. De beschikbaarheid staat onder druk, waardoor inwoners niet gelijk kunnen worden geholpen. Hierdoor bestaat het risico dat alternatieve (tussentijdse) zorg ingezet moet worden. Daarnaast hebben ook niet voorspelde demografische ontwikkelingen invloed op de gerealiseerde kosten.

Als risico wordt op basis van het huidige kostenniveau voor de gemeente Zevenaar een bedrag van € 750.000 aangehouden.

Hervormingsagenda jeugd

De Hervormingsagenda Jeugd is definitief vastgesteld, ondertekend en aangeboden aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer. De definitieve vaststelling van de Hervormingsagenda Jeugd betekent dat alle partijen in volle vaart aan de slag gaan met de grootste hervorming van de jeugdzorg sinds 2015 (VNG, 14 juni 2023).

Onder gemeenten is veel ambitie en steun om met de agenda de hulp aan onze jonge inwoners te verbeteren. Naast een duidelijke uitslag op de ALV van 14 juni 2023 werd echter ook een aantal zorgen geuit. Daarom zijn in moties de volgende randvoorwaarden meegegeven voor het vervolg:

- Inzet van de VNG om in overleg met het Rijk en het IPO te komen met een toelichting hoe gemeenten 2026 en daarna in de meerjarenraming kunnen opnemen.
- Een implementatieplan bij de Hervormingsagenda en een verzoek aan het Rijk om daaraan gekoppeld ook een routekaart voor wetgeving te maken.
- Een uitvoeringstoets op het implementatieplan.
- De ALV sprak ook het belang uit dat we gezamenlijk met de partners ons moeten inzetten om de Hervormingsagenda te laten slagen. Specifiek is aandacht gevraagd voor de financiering van de POH-Jeugd (Praktijkondersteuner Huisarts) en een goede samenwerking tussen hulp en onderwijs.

Vooruitlopend op de vaststelling van de hervormingsagenda zijn de financiële consequenties (opgaven) verwerkt in de algemene uitkering. Deze zijn in de begroting verwerkt op basis van de richtlijnen van de Provincie. Het meest belangrijk van het realiseren van de opgaven en veronderstelde besparing zijn de maatregelen. Door het vallen van het kabinet heeft de aanpassing van de wetgeving vertraging opgelopen. Hierdoor duurt het langer om de beoogde (en al doorgevoerde besparing in algemene uitkering) om te zetten in beleid en besparingen.

Daarnaast zijn de besparingen die gerealiseerd kunnen worden voor gemeenten op landelijk (macro-niveau) bepaald. De potentie om te besparen zal per gemeente afwijken van dit gemiddelde, dit kan zijn doordat bepaalde maatregelen al zijn ingevoerd of omdat er meer tijd nodig is om de samenhangende acties op elkaar aan te sluiten.

Eigen bijdragen
In de voorjaarsnota 2023 van het demissionair kabinet is een voorstel gedaan om een brede eigen bijdrage in te voeren vanaf 2025. Dit primair als reactie op de stijgende kosten (aanzuigende werking) van de huishoudelijke hulp. De compensatie die gemeenten ontvingen in de algemene uitkering is teruggedraaid, maar de maatregelen zijn nog niet omgezet in wetgeving. Door het ministerie is een voorstel gedaan voor een eigen bijdrage die in gaat vanaf 2026. Op basis van berekeningen heeft de VNG aangegeven dat de voorgestelde eigen bijdrage te laag is om het beoogde effect te creëren. Op basis van een afweging van eigen bijdrage versus voor eigen rekening zal het aanbod via de gemeenten nog gunstig blijven.

Voortgang hervormingsagenda/eigen bijdragen
Voor al deze onzekerheden en onduidelijkheden in relatie tot de hervormingsagenda en eigen bijdrage houden wij rekening met een risico van 5% van het saldo van de bestedingen in programma 6, zijnde 2,9 miljoen. De kans dat de onzekerheden dit negatieve effect hebben schatten we in op 30%.

Tekort I-deel/ BUIG
Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen. Het risico van het tekort op het BUIG-budget fluctueert. Boven de 12,5% worden tekorten volledig gecompenseerd door de vangnetuitkering. Gemiddeld rekening houdend met vangnetuitkeringen is het tekort € 600.000 en 70%.

Dividend deelnemingen
We ramen in de begroting dividendinkomsten van Alliander, Ataro en BNG. We lopen het risico dat dividendinkomsten lager uitvallen, bijvoorbeeld door tegenvallende bedrijfsresultaten.

Verzakking parkeerdek Masiusplein Zevenaar
De afwatering van parkeerdek is onvoldoende en vergt noodzakelijk onderhoud. De grond in de tussenlaag is verzadigd met water met als gevolg diverse verzakkingen op het plein. Om het probleem structureel op te lossen dient het plein en de afwatering geheel vernieuwd te worden. Wij schatten de totale kosten in op 5 ton met een kans van 70%.

Wachtgeld wethouders
Om de huidige wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Waarom het wethouderschap beëindigd is hierbij niet van belang; het recht op de uitkering bestaat ongeacht de reden van het aftreden. De specifieke aanspraak en omvang kunnen pas worden bepaald op het moment dat zich dit voordoet.

Uitval ICT-systemen
Een ICT- storing heeft een grote impact op onze gemeentelijke dienstverlening. Het is van groot belang dat beheer en onderhoud op de ICT- omgeving op een adequate manier wordt uitgevoerd. Hierbij wordt de kwetsbaarheid van de RID zichtbaar. Een combinatie van druk op de personele capaciteit, krapte op de arbeidsmarkt, vertraging in projecten en gebrek aan innovatiekracht, dragen er aan bij dat de kwaliteit van de ICT- omgeving onder druk komt te staan. Hierdoor bestaat het risico dat de kans op incidenten toe neemt en wij worden geconfronteerd met kosten. Dit kunnen kosten zijn op het niet beschikbaar zijn van netwerken en/of data door uitval of bijvoorbeeld een hack.

Het risico op incidenten in relatie tot informatieveiligheid zal de komende jaren alleen maar toenemen. Hier moeten we als gemeente voldoende op voorbereid zijn. In het kader daarvan heeft de VNG reeds eerder aandacht gevraagd voor de toenemende kans geconfronteerd te worden met ransomware oftewel

gijzelsoftware. In de risico's is nu een bedrag opgenomen van 0,5 mln. met een kans van 50%. Het risico is bepaald op een aantal dagen dat niet gewerkt kan worden als gevolg van het niet beschikbaar zijn van systemen. Als dit het gevolg is van ransomware zullen er naast deze kosten ook andere kosten zijn, zoals het herstellen van data en systemen, inrichten aanvullende maatregelen, verantwoording afleggen over voortgang. De financiële omvang is aanzienlijk groter, maar de kans is kleiner. Met de doorontwikkeling van de RID en het versterken van de I-organisatie wordt dit risico op termijn beter beheersbaar.

Risico's van omvang niet in top 10
In de bovenstaande beschouwing is de top 10 aan risico's beschreven op basis van financiële impact. De afgelopen jaren hebben ons laten zien dat er grote risico's op ons af komen. Waar de kans klein van is, maar de impact groot of waar de gemeente niet direct financieel voor verantwoordelijk is.

Droogte/verzakking
Perioden van droogte of grote regenval komen steeds vaker voor. In de afgelopen jaren zijn door de lage grondwaterstand problemen met woningen in onze gemeente ontstaan. Ook dit jaar is de kans aanwezig dat er schade gaat ontstaan. Hoewel dit risico niet direct financieel is voor de gemeente heeft onze gemeente wel zorgplicht naar zijn inwoners. Ambtelijke en bestuurlijke capaciteit wordt beschikbaar gesteld om onze inwoners te ondersteunen. Waar nodig worden ook beperkte budgettaire aanvragen gedaan. De invloed die wij als gemeente op dit vraagstuk hebben is beperkt, maar wij dragen bij aan de globale doelstellingen waar nodig en mogelijk. De kans van dit risico wordt dus steeds groter, maar de impact blijft beperkt. Hierdoor staat deze niet in de top 10.

Omgevingswet
Er was veel onduidelijkheid over de invoering van de Omgevingswet. In 2023 zijn stappen gezet door het demissionaire kabinet. De Omgevingswet is ingegaan op 1 januari 2024 maar er bestaan nog steeds veel onduidelijkheden. In de begroting zijn de kosten opgenomen op basis van het meest actuele model voor het bepalen van effect. Dit blijft echter een model met verschillende aannames en het is nog onzeker of de begrote kosten voldoende zijn.

WEERSTANDSCAPACITEIT

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico’s waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Zevenaar. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van een actuele risicosimulatie heeft de gemeente Zevenaar een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 10,8 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico’s, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2023 € 11,9 miljoen. Dit is een forse daling van de algemene reserve, als gevolg van de verwachte negatieve begrotingsresultaten in de jaren 2024 tot en met 2027.

WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{11.942.000}{10.850.000} = 1{,}10$$

Duiding
De ratio weerstandsvermogen geeft een beeld van in hoeverre de huidig bekende, kwantificeerbare en ingeschatte risico's kunnen worden afgedekt met beschikbare weerstandscapaciteit. Daarmee geeft het inzicht in de ruimte die er is om meer of minder risico's te nemen bij verschillende ontwikkelingen die nog op de gemeente afkomen.

De risico's die onder de benodigde weerstandscapaciteit zijn opgenomen bestaan voornamelijk uit risico's die gekoppeld zijn aan ontwikkelingen die al in de begroting zijn verwerkt. Bij die ontwikkelingen wordt het voorzichtigheidsprincipe toegepast. Dit wil zeggen dat een deel van de risico's al is opgenomen in de verwachte begrotingsresultaten.

Samen met de financiële kengetallen wordt de weerstandsratio afgezet tegen ontwikkelingen die op ons afkomen, maar nog onvoldoende kwantificeerbaar zijn om mee te nemen als "benodigd".

Kwalificering
De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	2,0 ≤ x	Uitstekend
B	1,4 ≤ x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ x < 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ x < 1,0	Matig
E	0,6 ≤ x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

De nu berekende ratio van de gemeente Zevenaar valt in klasse C. Dit duidt op een voldoende weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve per 31-12-2023 aangevuld met de verwachte mutaties in het meerjarenperspectief. De weerstandscapaciteit is fors gedaald als gevolg van de te verwachten negatieve begrotingsresultaten in de komende jaren (ravijnjaar).

Doorrekening algemene reserve (bedragen x € 1.000)	
Saldo algemene reserve per 31-12-2023	40.957
Positief resultaat jaarrekening 2023	1.184
Begrotingsresultaat 2024	-5.206
Begrotingsresultaat 2025	-1.719
Begrotingsresultaat 2026	-9.703
Begrotingsresultaat 2027	-9.967
Mutaties n.a.v. eerder genomen besluiten 2024-2027	- 3.604
Totaal	**11.942**

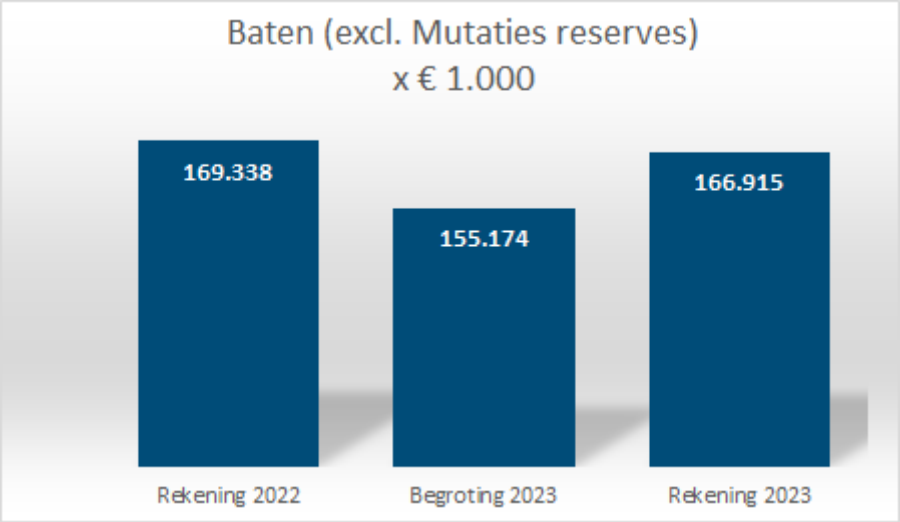
FINANCIELE KENGETALLEN

Algemeen

De financiële kengetallen geven u een globaal inzicht in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Baten

Bij het bepalen van de kengetallen wordt bij de meeste kengetallen een waarde gedeeld door de totale baten, exclusief mutaties reserves. In meerdere gevallen wijken kengetallen af van de begroting of rekening van vorig jaar omdat de totale baten zijn gewijzigd. In het onderstaande tabel is daarom het verloop van de totale baten weergegeven, die sterk wordt beïnvloed door de baten die samenhangen met de grondexploitaties.

Doordat de werkelijke baten in 2023 weinig afwijken van 2022, zullen de benoemde kengetallen in 2023 weinig veranderen in vergelijking tot 2022 (bij gelijkblijvende noemers). Echter de baten zoals opgenomen in de begroting 2023 waren aanzienlijk lager dan de werkelijke baten in 2023. De hogere werkelijke baten hebben een verlagend effect op de kengetallen ten opzichte van de begroting 2023 (bij gelijkblijvende noemers).

Bij het beschouwen van de ontwikkeling is bovenstaande van belang om mee te wegen.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
1.a Netto schuldquote	56,2%	79,3%	56,1%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	46,4%	68,8%	45,7%
2. Solvabiliteitsratio	33,4%	24,5%	30,3%
3. Structurele exploitatieruimte	3,3%	0,4%	-1,5%
4. Grondexploitatie	15,1%	-0,5%	10,0%
5. Belastingcapaciteit	92%	92,3%	87%

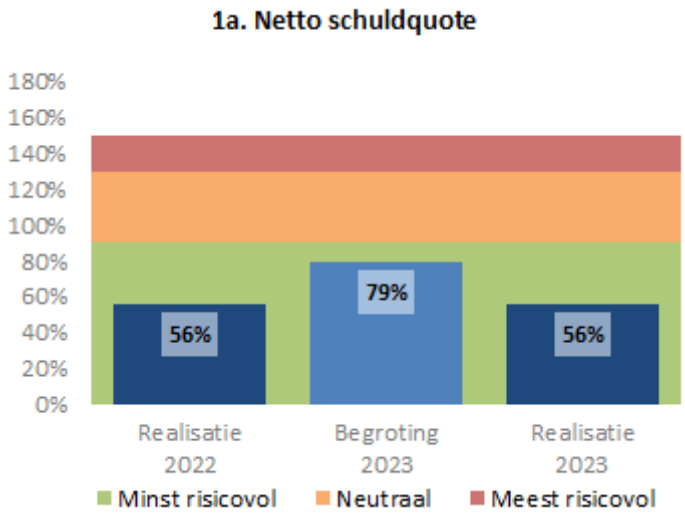
Onderstaand een nadere uitleg van de ontwikkelingen in de financiële kengetallen.

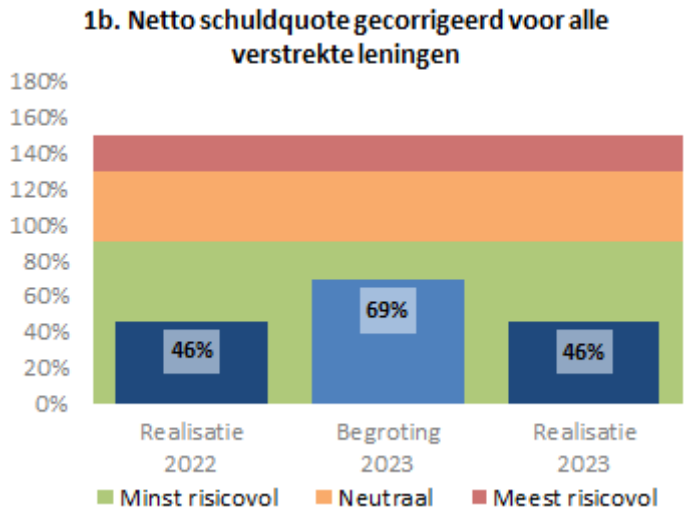
1. Netto schuldquote

De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

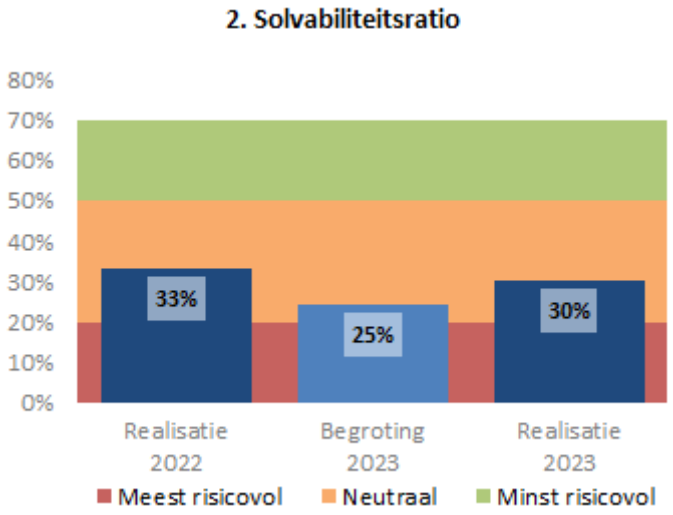

Voor onze gemeente bedraagt het werkelijke percentage van de netto schuldquote in 2023 56,1% (peildatum 31-12-2023) en wijkt af met 23,2% ten opzichte van de (primitieve) begroting 2023. Bij de primitieve begroting werd nog rekening gehouden met een hogere financieringsbehoefte vanwege met name hoge investeringslasten. Samen met het lagere totaal aan baten in de primitieve begroting verklaart dit het grote verschil tussen de begroting en de rekening 2023.

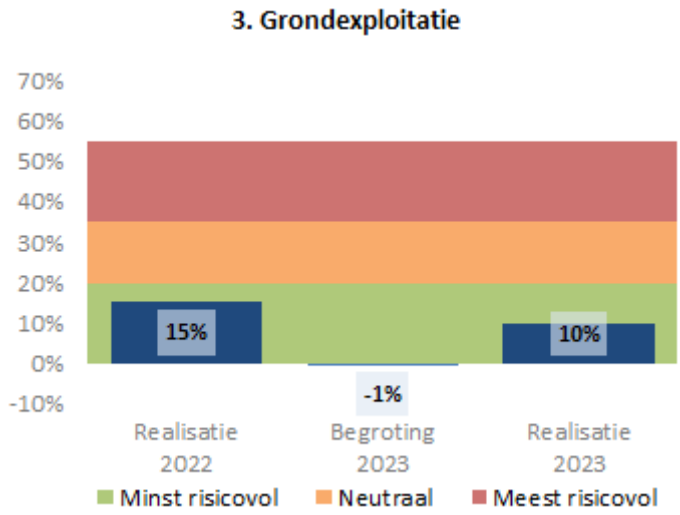
2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Voor onze gemeente zien we een licht verminderde solvabiliteitsratio van 33,4% (2022) naar 30,3%. De daling wordt veroorzaakt door een hoger balanstotaal. Het eigen vermogen is niet veel gemuteerd ten opzichte van 2022.

3. Grondexploitatie

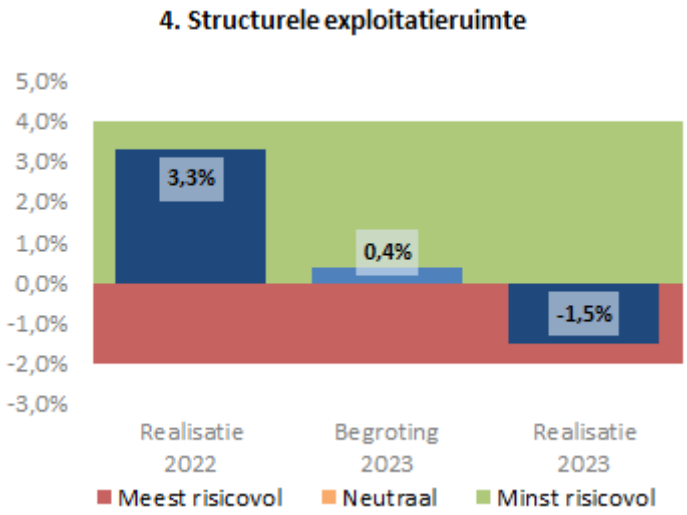
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale baten. In onze gemeente is sprake van 'in exploitatie genomen bouwgronden' die grotendeels bestaat uit grondexploitaties Zevenaar-Oost en Babberich.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de grondexploitaties is in 2023 afgenomen ten opzichte van 2022. Ten opzichte van de inschatting bij de begroting is de waarde van de grondexploitatie hoger uitgevallen. Bij het opstellen van de primitieve begroting gingen we er nog vanuit dat enkele kavels op 7Poort per eind 2022 verkocht zouden zijn. Dit is echter vertraagd, hierdoor is de boekwaarde van de grondexploitatie per ultimo 2023 nog hoger dan verwacht. Ook is er in 2023 een nieuwe grondexploitatie geopend; Vastgoedlocaties. Dit verklaart het grote verschil tussen begroting en rekening.

4. Structurele exploitatieruimte

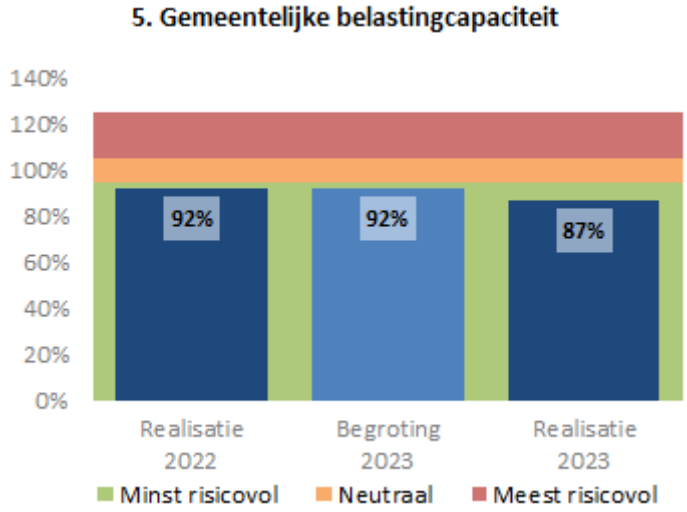
Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie, omdat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

In de verschillende P&C-documenten informeren wij u over de tot dan toe recente ontwikkelingen.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de belastingdruk van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), die jaarlijks een rapport opstelt over de ontwikkeling van de lokale lasten. In de berekening zijn meegenomen de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld gezin. Onze gemeente zit met 87% ruim onder het landelijk gemiddelde. De daling is voornamelijk te verklaren door de stijging van het landelijke gemiddelde. De totale lasten van onze gemeente zijn gedaald met bijna 1% ten opzichte van 2022. De woonlasten van het landelijke gemiddelde zijn gestegen met 4,8%.

CONCLUSIE

De financiële kengetallen geven inzicht op de ontwikkelingen in de financiële positie en de daarmee samenhangende risico's. Voor het jaar 2023 zijn deze overwegend positief, maar met name de opgaven voor de komende jaren in combinatie met de onzekerheid en onduidelijkheid over de financiële bijdragen van het Rijk geven reden tot zorg.

De structurele exploitatieruimte is in 2023 negatief en zal de komende jaren nog negatiever worden. Als gevolg hiervan heeft de raad op 28 februari besloten een traject te starten met als doel strategie te bepalen voor een gezonde financiële situatie. Bij de kadernota 2025 zal inzicht worden gegeven in de richtingen om tot een sluitende begroting in de komende jaren te komen. Op basis hiervan zal voor de komende jaren bepaald moeten worden hoe wij onze uitdagingen aan gaan. Uitdagingen op verschillende terreinen, zoals onderwijs, woningbouw, hervormingsagenda en voldoende ambtelijke capaciteit/kwaliteit.

Conclusie/samenvatting
Wij staan er als gemeente op dit moment (financieel) goed voor, maar de komende jaren zijn de uitdagingen groot.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding
De gemeente Zevenaar heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze zaken is een kerntaak van de gemeente en van groot belang voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het onderhoud van kapitaalgoederen is grotendeels vastgelegd in beleids- en onderhoudsplannen. In deze paragraaf wordt per kapitaalgoed ingegaan op onder andere het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen groen, openbare verlichting, riolering en onderhoud wegen pakken we onderhoudsprojecten integraal aan. Een integraal beleidskader ontbrak echter nog. Op basis van de geactualiseerde beheerdata heeft u in oktober 2022 het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) vastgesteld. Dit plan bevat de kaders voor het beheer van de openbare ruimte. Naast vaststelling van het gewenste verzorgend en technisch onderhoudsniveau bevat het IBOR ambities op het gebied van biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie. Op basis van de beleidsmatige en financiële kaders van het IBOR hebben wij de beheer- en onderhoudsplannen voor de aankomende jaren uitgewerkt per onderdeel van de openbare ruimte (groen, wegen, openbare verlichting etc.). In deze plannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare ruimte kunnen onderhouden op de vastgestelde onderhoudsniveaus.

Beleidskaders
- Integraal Beheer Openbare Ruimte (2018)
- Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022)
- Integraal AccommodatiePlan (2020)

Ontwikkelingen
IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte)
Het IBOR schenkt ruim aandacht aan biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit. We spelen in op de gevolgen van klimaatverandering. De natuur krijgt haar plek terug in de openbare ruimte door meer beplanting toe te voegen en overbodige verharding te verwijderen. Ook gaan we meer gebruik maken van gerecyclede materialen voor de inrichting van de openbare ruimte. In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte houden wij zoveel mogelijk rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals de energietransitie of klimaatadaptieve maatregelen zoals vastgelegd in het Watertakenplan. Daarnaast bevat het IBOR concrete doelstellingen over de communicatie met onze inwoners en voor het betrekken van de inwoners bij het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Per project geven wij hier concreet invulling aan.

HIOR (Handboek Inrichting Openbare Ruimte)
In 2023 zijn we begonnen met het opstellen van een HIOR. Het HIOR beschrijft het proces hoe nieuwe openbare ruimte moet worden gerealiseerd en aan welke eisen en richtlijnen deze moet voldoen. Zo weten initiatiefnemers vooraf waarmee ze rekening moeten houden als ze een ruimtelijk plan willen ontwikkelen. Ook is het HIOR van toepassing op gemeentelijke revitaliseringsprojecten waarin de openbare ruimte wordt heringericht. Dit plan wordt in 2024 afgerond.

IAP (Integraal AccomodatiePlan)
In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een doelmatigere, duurzamere en meer toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Een belangrijk aspect hierin is de verduurzamingsopgave ten aanzien van de CO_2-reductie en 0 op de meter in 2050. In blokken van 4 jaar (tot aan 2050) zijn objecten gecategoriseerd naar belang en prioriteit, waarbij de hoofdmaatregelen per object zijn weergegeven.

GEBOUWEN

Beleid
Het beleid voor de gemeentelijke gebouwen is vastgesteld op 26 januari 2017 in de nota vastgoedbeleid Zevenaar. Als uitwerking van deze nota is het integraal accommodatieplan opgesteld waarin de toekomstvisie van de gemeentelijke gebouwen is uitgewerkt.

In de raadsvergadering van 16 december 2020 heeft u het integraal accommodatieplan (IAP) vastgesteld. De ambitie van de gemeente Zevenaar is te komen tot een doelmatigere, duurzamere en toekomst bestendigere gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Het IAP geeft concrete invulling aan deze ambitie door het vertalen van deze ambitie in te behalen doelstellingen en het formuleren van een stappenplan om deze doelstellingen te bereiken. Het IAP bevat ook een routekaart voor de verduurzaming van gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

Beleidskaders

- Nota vastgoedbeleid (2017)
- Integraal accommodatieplan (2020)

Kwaliteitsnormen
Het vaststellen van het onderhoudsniveau van de gemeentelijke panden is gebaseerd op NEN 2767, niveau 3 (redelijke conditie). Hier kan in specifieke gevallen van afgeweken worden. Voor publieke functies kan conditie 2 aangehouden zijn.
Onderhoudsniveau 3 houdt in dat het verouderingsproces over de gehele linie duidelijk op gang is gekomen. Functionele gebreken en gebreken die tot veiligheidsrisico's leiden worden direct verholpen.

In het geval dat panden tijdelijk onderdeel uitmaken van de vastgoedportefeuille en/of op termijn afgestoten of gesloopt worden, kan worden afgeweken van de onderhoudsnormering. Uitgangspunt in deze situatie zal zijn dat er zo min mogelijk onderhoud wordt uitgevoerd. De onderhoudsactiviteiten zijn gericht op het wind- en waterdicht houden van het object, op veiligheid en tijdelijke verhuurbaarheid.

Onderhoud
De actuele staat van onderhoud is conform het uitgangspunt conditieniveau 3 “redelijk”. Conform dit niveau is in de afgelopen jaren onderhoud uitgevoerd.
Van de gebouwen die naar verwachting binnen afzienbare periode (< 5 jaar) gesloopt of herbestemd worden, wordt zo min mogelijk onderhoud uitgevoerd.

Ontwikkelingen
Op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) en het IAP zijn in 2023 diverse activiteiten uitgevoerd om voor de komende jaren het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed doelmatig en duurzaam te onderhouden en te verbeteren. Dit wordt zo effectief mogelijk aangepakt door het integraal plan voor de grote vastgoedacties (renoveren, afstoten, nieuw bouwen) te combineren met het MJOP. Voor de verduurzaming van het vastgoed hebben we voor 6 locaties een maatwerkadvies laten opstellen. Naar aanleiding hiervan is in 2023 voor drie locaties DUMAVA subsidie aangevraagd (gemeentehuis+TCF, Musiater en brandweerkazerne Zevenaar). Dit is een subsidie voor het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed. Deze verduurzamingsacties zouden in de periode 2024-2025 moeten gaan plaatsvinden mits de subsidie wordt toegekend.

Daarnaast is gewerkt aan de bezuinigingsopgave van zes vastgoedobjecten. De locaties aan de Bizetstraat, Nieuwe Komstraat en Da Costastraat worden naar verwachting in september 2024 gesloopt. Markt 8 in Lobith wordt herontwikkeld en derhalve niet gesloopt. De afstoot van de laatste 2 locaties zal in 2025 moeten plaatsvinden.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2023	realisatie 2023	Verschil
Belastingen	197	237	-40
Doorbelastingen	-33	-68	35
Dotatie voorziening	497	497	0
Huisvestingslasten	1.423	1.592	-169
Leveringen diensten en goederen	327	309	18
Onderhoud gebouwen	299	275	24
Overige lasten	22	40	-18
Totaal	**2.732**	**2.882**	**-150**

Er is in 2023 op een aantal onderdelen niet gewerkt binnen de begroting. Het grootste verschil wordt veroorzaakt door de huisvestingslasten en belastingen. Dit komt bij de huisvestingslasten voort uit hogere gas- en elektriciteit bij sportbedrijf gebouwen en hogere belastingen bij zowel sportbedrijf gebouwen als gebouwen algemeen. Verder is er een voordeel behaald op onderhoud gebouwen bij sportbedrijf gebouwen en gebouwen algemeen.

GROEN

Beleid
Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor het openbaar groen is in 2022 het beleidsplan IBOR (integraal beleidsplan openbare ruimte) opgesteld en ter besluitvorming aan u voorgelegd. Hierin is de gewenste beeldkwaliteit vastgesteld voor het groenonderhoud en zijn de ambities voor het openbaar groen voor de komende jaren benoemd.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)

Kwaliteitsnormen
In het beleidsplan IBOR is het gewenste niveau voor de openbare ruimte vastgesteld en daarmee ook voor het openbaar groen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn vastgesteld op basis van kwaliteitsnormen volgens de CROW beeldkwaliteitssystematiek.

Beeldkwaliteit hoog: centrum, begraafplaatsen en accentplekken;
Beeldkwaliteit basis: woonwijken, doorgaande wegen, parken en industrieterreinen;
Beeldkwaliteit laag: buitengebied.

De vastgestelde beeldkwaliteit heeft betrekking op het verzorgende en technische onderhoud van de openbare ruimte.

Onderhoud
Het onderhoud van de groenvoorzieningen wordt voor een deel in eigen beheer uitgevoerd en voor een deel door derden. Voor het reguliere onderhoud hebben we drie integrale beeldkwaliteitsbestekken aanbesteed voor meerdere jaren . Daarnaast hebben we bestekken aanbesteed voor meerdere jaren voor het onderhoud van bermen/bloemrijke bermen en bomenonderhoud. In 2023 hebben wij vervangingsplannen voor Aerdt, Herwen en de Methen opgesteld. Daarnaast hebben we een raamcontract voor de uitvoering van de vervanging van groenvoorziening opgesteld en aanbesteed. Uitvoering is gepland vanaf 2024.

Ontwikkelingen
Op basis van het IBOR beleidsplan en het collegeprogramma 2023-2026 zijn de volgende ontwikkelingen voor het openbaar groen van belang:
Een deel van het openbaar groen verkeert in een slechte technische staat en moet de komende jaren worden vervangen. Daarnaast hebben we een opgave om de veiligheid van onze bomenbestand op orde te brengen zodat we voldoen aan onze zorgplicht. U heeft incidenteel budget beschikbaar gesteld zodat wij deze achterstand in kunnen halen. Deze achterstand hebben we in 2023 ingelopen. Het reguliere onderhoud van de bomen is nu opgenomen in de bestekken.
Het behouden en versterken van de biodiversiteit is een belangrijke opgave in Zevenaar. De komende jaren geven we verder vorm aan ecologisch bermbeheer en aan een natuur inclusieve inrichting van de openbare ruimte. In 2023 hebben we opdracht gegeven tot het opstellen van een biodiversiteitskansenkaart. Oplevering wordt verwacht eerste kwartaal 2024. Voor het bestrijden van de invasieve exoten voortkomend uit Europese wetgeving hebben wij specifiek materieel aangeschaft. In Angerlo hebben wij in het kader van de revitalisering van de openbare ruimte de Japanse Duizendknoop bestreden.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2023	realisatie 2023	Verschil
Bestekken onderhoud groen	2.163	1.676	487
Doorbelastingen	1.312	1.352	-40
Leveringen diensten en goederen	270	618	-347
Onkruidbestrijding	122	92	30
Overige lasten	99	140	-41
	3.966	3.878	88

Er is een voordeel van € 88.000 behaald op het openbaar groen in 2023. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de budgetten op bestekken onderhoud groen, de onderhoudsbestekken en de onderhoudswerkzaamheden die betrekking hebben op achterstand onderhoud groen niet volledig benut zijn en anderzijds er meer is ingehuurd om deze extra werkzaamheden te verrichten. Deze verschillen zijn nader toegelicht binnen de verschilverklaring in programma 5.

OPENBARE VERLICHTING

Beleid
Op basis van de geactualiseerde beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie en participatie. Dit plan heeft u in 2022 vastgesteld. Tegelijkertijd hebben wij het beheerplan voor openbare verlichting voor de aankomende jaren uitgewerkt. Hierin komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare verlichting onderhouden op het vastgestelde onderhoudsniveau. In 2023 hebben wij aan de hand van het beheerplan onderhouds- en vervangingswerkzaamheden uitgevoerd.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022 - 2032 (2022)
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)

Kwaliteitsnormen
De kwaliteitsnormen zijn vastgelegd in IBOR en uitgewerkt in de beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties. Verder worden normen voor de inrichting en plaatsing van deze voorzieningen opgenomen in het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR).

Onderhoud
In 2021 hebben wij een nieuwe Europese aanbesteding gehouden samen met de gemeenten Duiven en Westervoort. De opdracht is aangegaan voor twee jaar met de optie om twee keer met één jaar te verlengen. Hiervoor is een raamcontract afgesloten waarin deelopdrachten zijn uitgezet. Deze bestekken zullen in onderdelen te zijner tijd worden omgezet in beeldkwaliteitsbestekken. Het is de bedoeling het bestaande contract met twee jaar te verlengen en daarna over te gaan op een beeldkwaliteitsbestek op basis van een vastgesteld IBOR. In 2024 gaat de gemeente opnieuw op basis van beeldkwaliteit een aanbesteding houden voor beheer, onderhoud en vervanging van openbare verlichting. In 2023 hebben wij verder de lichtmasten in het centrum van Zevenaar opnieuw laten schilderen en voorzien van een anti-sticker coating.

Ontwikkelingen
Het beheer van de openbare verlichting draagt bij aan het realiseren van doelstellingen van het rijk en de ambities in het IBOR op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Behoudens de actuele aandacht voor duurzaamheid zijn er geen nieuwe externe ontwikkelingen te benoemen. In het afgelopen jaar is vervanging van PLL-lampen door LED-verlichting voortgezet. Op dit moment is 85 % van de openbare verlichting voorzien van LED-verlichting.

Het HIOR (Handboek Inrichting Openbare Ruimte) dat we in 2024 gaan opstellen bevat ook kwaliteitsnormen ten aanzien van de inrichting van de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2023	realisatie 2023	Verschil
Elektriciteit	607	456	151
Leveringen diensten en goederen	94	92	2
Doorbelastingen	101	101	0
Dotatie voorziening	17	17	0
Overige lasten	0	0	0
Totaal	**819**	**666**	**153**

Er is een voordeel behaald in 2023 van € 153.000 op het product openbare verlichting. Deze wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de lagere elektriciteitskosten.

RIOLERING EN WATER

Beleid
In samenwerking met drie Liemerse gemeenten en waterschap Rijn en IJssel wordt het "Watertakenplan de Liemers" (WTP) opgesteld. Het WTP heeft een planperiode van vijf jaar. Het watertakenplan is een praktische vertaling van onze visie op de waterketen en klimaatadaptatie naar beleid en maatregelen. In het nieuwe watertakenplan de Liemers 2022 – 2026 krijgt het beleid t.a.v. klimaatadaptatie met de bijbehorende begroting extra aandacht.

Zowel gemeenten als waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden, waarbij iedere organisatie een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage heeft. Aanvullend op de bestaande beleidsstukken is door de vier organisaties in dit Watertakenplan gekeken naar een gezamenlijke strategie ten aanzien van interacties binnen de waterketen en klimaatadaptatie. Specifiek voor het gebied De Liemers vormt dit watertakenplan op onderstaande vier thema's een verbijzondering van algemeen beleid. De thema's zijn:
- Basis op orde;
- Klaar voor de toekomst;
- Burgers betrokken;
- Samenwerking De Liemers.

De Liemerse gemeenten en het waterschap zijn begin 2021 gestart met het opstellen van een nieuw "watertakenplan de Liemers 2022-2026". In dit WTP wordt het vastgestelde uitvoeringsprogramma uit het

lopende DPRA traject (Deltaplan ruimtelijke adaptatie) met de bijbehorende begroting opgenomen in het kostendekkingsplan. Wij hebben in september 2022 het geactualiseerde watertakenplan aan u voorgelegd.

Beleidskaders

- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)

Kwaliteitsnormen

De gemeente draagt zorg voor de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. De ontvangst en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap. Daarnaast draagt het waterschap zorg voor de waterhuishouding. Deze zorgplichten dienen in onderlinge samenwerking tussen de Liemerse gemeenten en het waterschap goed te worden uitgevoerd. Informatie hierover is beschreven in het rapport "watertakenplan de Liemers 2022-2026".

Onderhoud

Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en geen gevaar optreden voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van objecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorg dragen voor het beheer en onderhoud. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard.
Waterschap en gemeenten willen de komende jaren toegroeien naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer.
In 2021 zijn, na afronding van het project revitalisering Giesbeek, twee grote projecten gestart waarin eveneens voor een integrale gebiedsaanpak is gekozen. Dit betreft de revitalisering Angerlo (in voorbereiding op uitvoering van eind 2022 - eind 2023). Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor revitalisering Lobith, Tolkamer en Tuindorp en delen van de kern Zevenaar.

Ontwikkelingen

De problematiek inzake woningverzakkingen als gevolg van onder meer klimaatverandering (langdurige droogte) met name in de kern Zevenaar is nog actueel. Woningen die gebouwd zijn voor 1976 en op stroken zijn gefundeerd, hebben kans op verzakkingen. Er is een comité opgericht binnen de gemeente Zevenaar, in nauwe samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel en gemeenten Duiven en Westervoort. Doel hiervan is om te bekijken in hoeverre de overheden de gedupeerden bij kunnen staan en via klimaatadaptieve maatregelen het risico van verdroging kunnen verminderen.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2023	realisatie 2023	Verschil
Beheersystemen en IT	41	46	-6
Doorbelastingen	1.174	1.191	-17
Dotatie voorziening	394	293	101
Onderhoud en reparaties	548	842	-293
Onderzoeken	140	122	18
Overige lasten	559	576	-17
Totaal	**2.857**	**3.070**	**-213**

In 2023 hebben we een negatief resultaat behaald binnen riolering. Dit saldo is deels onttrokken aan de reserve riool. De restant verschillen zijn onttrokken aan de voorziening riool. Dit verklaard het voordeel op de dotatie voorziening.
Het negatieve saldo wordt met name veroorzaakt door hogere lasten dan begroot op onderhoud en reparaties mede als gevolg van diverse calamiteiten. Deze verschillen zijn nader toegelicht in de verschilverklaring van programma 7.

WEGEN EN BRUGGEN

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen riolering en onderhoud wegen worden projecten integraal aangepakt. Voor de gemeente Zevenaar is het van belang alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (groen, wegen, riolering e.d.) op orde te hebben. Deze beheerdata zijn essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte.
Op basis van de geactualiseerde beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie. Tegelijkertijd hebben we de onderhoudsplannen voor wegen en civiele kunstwerken uitgewerkt. De komende jaren gaan we deze plannen uitvoeren.

Verder willen wij de hoeveelheid teerhoudend asfalt verminderen omdat dit milieuvervuilend is. Het eerste grote project waarbij wij dit concreet hebben uitgevoerd, is Angerlo. Bij dit project hebben wij het asfalt daar waar nodig gereinigd en door klinkers vervangen. De ervaringen bij Angerlo zijn positief wat betreft hergebruik van vrijgekomen materialen. In Angerlo hergebruiken wij bijna alle vrijkomende materialen in ons nieuwe plan. Deze aanpak gaan wij nu ook toepassen bij toekomstige revitaliseringsprojecten (o.a Lobith en Schrijvershoek/Bloemenkamp). Ook bij regulier beheer en onderhoud streven wij naar een zo hoog mogelijk percentage hergebruik.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)
- Beheerplan Wegen en kunstwerken (2022)
- Beheerplan Straatmeubilair (2022)

Kwaliteitsnormen
Openbare wegen en civiele kunstwerken zijn een onderdeel van de openbare ruimte. In het IBOR heeft de raad het gewenste technische onderhoudsniveau van de openbare ruimte vastgesteld. Het IBOR geeft inzicht in de noodzakelijke omvang van de onderhoudsbudgetten. In de beheerplannen gaan wij specifiek in op de onderdelen van de openbare ruimte, zoals wegen en civiele kunstwerken. Daarbij houden we rekening met het vastgestelde onderhoudsniveau, geplande renovaties en de areaalvergrotingen van de afgelopen en toekomstige jaren. Daarnaast zijn wij bezig met het actualiseren van het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) waarin kwaliteitsnormen zijn opgenomen ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte.

Onderhoud
Het klein onderhoud van de wegen en civiele kunstwerken wordt deels in eigen beheer uitgevoerd. Ook is een deel van het onderhoud uitbesteed aan derden. Voor de uitvoering van het onderhoud zijn bestekken gemaakt. In 2023 hebben wij het raambestek asfalt opnieuw aanbesteed. In deze aanbestedingen zijn ook duurzaamheidscriteria opgenomen.
Grootschalig onderhoud pakken we zoveel mogelijk integraal op om zo een efficiëntieslag te maken. Vervangingen geschieden eveneens integraal en gebiedsgewijs. Zo hebben wij in 2023 de revitalisering van Angerlo nagenoeg afgerond.

Uit de inspectie uitgevoerd in 2022 is gebleken dat bij meerdere kunstwerken sprake is van achterstallig onderhoud. In 2023 hebben wij daarom extra onderhoud verricht. In 2024 gaan we een aantal kunstwerken ingrijpend renoveren en soms vervangen (o.a. vissteigers).

Ontwikkelingen
In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte (waaronder wegen) houden wij rekening met nieuwe ontwikkeling zoals de komende energietransitie. Dit betekent dat wij in elk (revitaliserings)plan voorwaarden scheppen om de energietransitie in de toekomst mogelijk te maken, zoals het aanleggen van een warmtenet in de kern Zevenaar en een elektranet in de hele gemeente Zevenaar. We zijn in overleg met Liander over de posities van de trafostations in de dorpen in verband met de noodzakelijke uitbreiding van het netwerk. Ook Vitens onze waterleverancier loopt tegen de grenzen aan van hun eigen capaciteit om iedere huishouden van water te voorzien. Ook zij gaan ingrijpende investeringen doen om de capaciteit op orde te brengen voor de komende 40 jaar. Dit betekent in de praktijk dat de komende jaren veel grondroeringen plaats gaan vinden. Eén op de drie wegen krijgt te maken met het (ver-)leggen van nieuwe netwerkkabels of leidingen in de grond.

Financiën

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	begroot 2023	realisatie 2023	Verschil
Doorbelastingen	1.020	1.036	-16
Dotatie voorziening	2.037	2.070	-33
Leveringen diensten en goederen	239	258	-19
Overige lasten	260	243	17
Totaal	**3.556**	**3.607**	**-51**

Er is een nadeel behaald op wegen en bruggen van € 51.000. De oorzaak zit met name in de hogere dotatie aan de voorziening. Dit wordt veroorzaakt door de bijdrages die nutsbedrijven leveren voor de verhardingen. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen.

Conclusie

In onderstaande tabel zijn de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen binnen de kapitaalgoederen opgenomen ten opzichte van de begroting 2023 inclusief begrotingswijzigingen gedurende het jaar.

Gemeente Zevenaar Bedragen x € 1.000

Soort kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023 na wijziging	Realisatie 2023	Verschil
Gebouwen	2.732	2.882	-150
Wegen en bruggen	3.556	3.607	-51
Openbare verlichting	819	666	153
Groen	3.966	3.878	88
Riolering	2.857	3.070	-213
Totaal lasten onderhoud kapitaalgoederen	**13.929**	**14.103**	**-174**

De raad heeft in oktober 2022 het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. Het IBOR bevat de beleids- en financiële kaders voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte. Aan de hand van deze kaders zijn eind 2022 sectorale beheerplannen opgesteld waarin wordt aangegeven hoe wij de kapitaalgoederen op het gewenste niveau gaan brengen en houden. Grootschalige vervangingen pakken wij integraal en gebiedsgericht op. In 2023 hebben wij de revitalisering van kern Angerlo afgerond. De financiële kaders zijn verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026.

Op basis van de huidige meerjarenbegroting is een bedrag van € 13,9 miljoen benodigd voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen binnen de gemeente Zevenaar. Het nadeel in 2023 is met name incidenteel van aard.

FINANCIERING

Inleiding
De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:
Het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient. De gemeente Zevenaar hanteert daarom als uitgangspunt dat er defensief en risicomijdend op de geld- en kapitaalmarkt opgetreden wordt. Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Beleid
Het beleid van de gemeente Zevenaar is gericht op:
- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Beleidskaders
Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2023 (art. 212 GW)
Treasurystatuut Gemeente Zevenaar 2018

GEMEENTEFINANCIERING

Financieringsbehoefte
De financieringspositie wordt bepaald door het saldo van de boekwaarden van vaste activa en grondexploitaties ten opzichte van het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen. Per ultimo dienstjaar heeft de gemeente Zevenaar een financieringstekort. Voor dit tekort zijn geldleningen aangetrokken.

In onderstaand overzicht is het verloop van de afgesloten langlopende geldleningen op de balansdatum weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand 31-12	Rentebedrag	Rente %
2022	99.769	2.034	2,0%
2023	108.398	2.390	2,2%
2024	101.207	2.302	2,3%
2025	88.997	2.220	2,5%

Het gemiddelde rentepercentage is gebaseerd op de te betalen rente van de gesloten geldleningovereenkomsten gedeeld door het schuldrestant aan het einde van het jaar. Doordat 75% van de huidige leningen voor een langere looptijd zijn afgesloten, fluctueert het gemiddelde rentepercentage de komende jaren nauwelijks. De afgesloten leningen die voor een kortere looptijd zijn afgesloten (zogenaamde fixe leningen, welke aan het einde van de looptijd in één keer worden afgelost) hebben een zeer laag tot zelfs negatief rentepercentage en brengen daarmee het gemiddelde rentepercentage naar beneden. Het vrijvallen van deze leningen in de komende jaren, en het afsluiten van nieuwe leningen zullen met de huidige hogere marktrente het gemiddelde rentepercentage op langere termijn laten stijgen. We hebben een nieuwe vaste geldlening in 2023 afgesloten. De financieringsbehoefteberekening in maart 2023 en de ontwikkelingen qua renteverhogingen op de kapitaalmarkt gaven de aanleiding om een vaste geldlening af te sluiten met de volgende modaliteiten: vaste lineaire geldlening van € 20 miljoen; rentepercentage 3,3% met een looptijd van 25 jaar.

RISICOBEHEER

Risicobeheer
Risicobeheer is een van de centrale doelstellingen van de Wet fido. Hierbij worden de volgende risico's onderscheiden:

- renterisico's;
- kredietrisico's;
- risico's bij het liquiditeitsbeheer en debiteurenrisico's.

In het financieringsstatuut is aangegeven dat voor het uitzetten van middelen alleen gebruik wordt gemaakt van financiële instellingen met minimaal een AA - rating, dat wil zeggen zeer kredietwaardige partijen. Uitlenen van gelden aan bedrijven en beleggen in aandelen is niet toegestaan gelet op de risico's die daaraan verbonden zijn.
Bij het verstrekken van leningen voor de publieke taak worden zoveel mogelijk zekerheden of garanties geëist.

RENTE EN RENTERISICO'S

De belangrijkste risico's voor de gemeente die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan uit renterisico's. Deze worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan één jaar) mag opnemen;
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht.

De ontwikkelingen van deze renten worden hieronder nader toegelicht.

1) De kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico met zich mee brengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing.

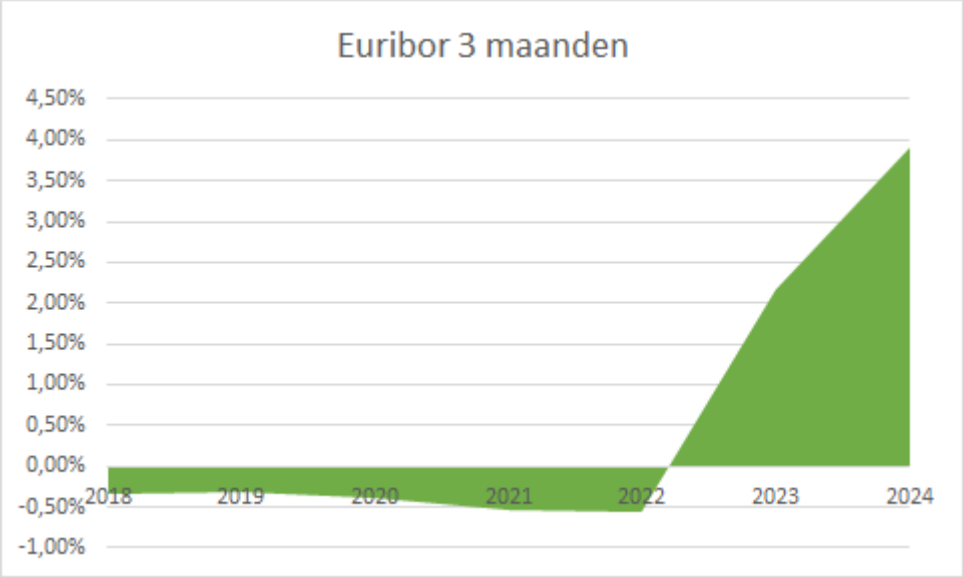
De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.

De kasgeldlimiet voor de gemeente Zevenaar voor 2023 is berekend op 13,6 miljoen en is gelijk aan 8,5% van de begrotingsomvang van 160 miljoen (inclusief de begrotingstotalen van de Gemeenschappelijke Regelingen de RDL (Reinigingsdienst De Liemers) en het SALD (Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg).

Overzicht kasgeldlimiet in 2023 (x€ 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Berekend kasgeldlimiet 2023	13.600	13.600	13.600	13.600
Omvang netto-vlottende schuld	-47.904	-29.075	-32.646	-19.033
Ruimte binnen kasgeldlimiet	61.504	42.675	46.246	32.633
Overschrijding van de kasgeldlimiet	0	0	0	0

In 2023 is de kasgeldlimiet niet overschreden.
Als drie kwartalen achtereen de kasgeldlimiet zou worden overschreden, moet volgens artikel 4 van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) de provincie als toezichthouder hiervan op de hoogte worden gebracht. Daarnaast moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring aan de toezichthouder voorgelegd worden.
Uiteraard blijven we de kapitaalmarkt nauwlettend volgen en maken we bij nieuwe financieringsbehoeften steeds weer opnieuw een afweging tussen kort en lang geld.

Renterisico kort geld
De rentelasten van kort geld (kasgeldlimiet) hangen samen met de ontwikkeling van de Euribor. In onderstaande grafiek is het verloop van de Euribor in de afgelopen jaren weergegeven.

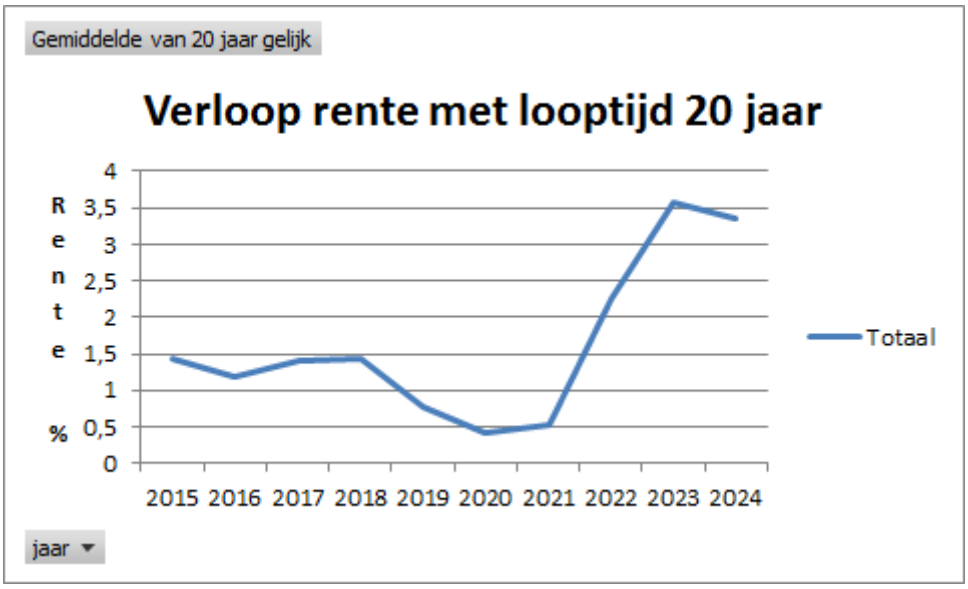
Zoals uit bovenstaande grafiek blijkt is het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) het afgelopen jaar wederom gestegen. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB).
Het jaar 2023 stond in het teken van een (in verhouding tot de streefwaarde van de ECB) hoge inflatie, krappe arbeidsmarkt en hoge loonstijgingen. De renteontwikkeling hangt sterk samen met deze ontwikkeling. De ECB heeft als primaire taak om de inflatie te bestrijden. Zij houdt als streefwaarde voor de inflatie 2% aan. Na een reeks van tien renteverhogingen in 2022 en 2023 houdt de ECB de depositorente sinds oktober 2023

constant. In totaal steeg de depositorente (beleidsrente) met 450 basispunten van onder nul naar 4%. Met de hogere rentes wil de centrale bank de economie afremmen en de te hoge inflatie richting de ECB-doelstelling brengen. Op dit moment is de inflatie in de Eurozone 2,6% (februari 2024). De inflatie is in 2023 flink gedaald, in oktober 2022 beleefde deze een piek van 10,6%. Vanwege de dalende trend van de inflatie is de verwachting dat de ECB vanaf halverwege 2024 de rente geleidelijk aan weer wat zal gaan verlagen.

Renterisico lang geld

De gemeente Zevenaar gaat uit van totaalfinanciering. Op basis van de behoefte wordt lang geld aangetrokken. Het geld wordt met name aangewend om activa te financieren. In de gemeente Zevenaar worden activa lineair afgeschreven en hier wordt met het langlopende geld bij aangesloten.

Rentelasten van langlopend geld zijn gebaseerd op een lening bij de BNG met een looptijd van 20 jaar, waarbij de rente tussentijds niet wordt aangepast. In onderstaande grafiek staat het verloop van de rente in de afgelopen jaren opgenomen (stand 19 maart 2024).

De lange rente heeft vooral in 2021 en 2022 een sterk stijgende trend laten zien. In 2023 is het tarief wat gestabiliseerd en zelfs weer wat gedaald. Het beleid van de ECB heeft ook op de renteontwikkeling van lang geld invloed.

2. Renterisiconorm

Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. Herfinanciering houdt in, dat een vervangende geldlening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande geldleningen te kunnen voldoen. Bij renteherziening gaat het om het aanpassen van het rentepercentage door de geldgever tijdens de looptijd van de geldlening.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm in 2023 niet is overschreden.

	Berekening renterisico-norm (x € 1.000)	Begroting 2023	Werkelijk 2023
1a.	Renteherzieningen (leningen)	4.000	0
1b.	Renteherzieningen (leningen u/g)	0	0
2a.	Aflossingen (leningen)	11.371	11.371
2b.	Aflossingen (leningen u/g)	0	978
3.	**Renterisico**	15.371	10.393
	Totaal begroting/jaarstukken	160.011	167.814
	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%	20%
4.	*Renterisiconorm*	32.002	33.556
	Renterisico op vaste schuld	15.371	10.393
5.	**Ruimte onder risico-norm**	16.631	23.163

KREDIETRISICO'S

De gemeente loopt kredietrisico op door de gemeente verstrekte gelden. Het risico doet zich voor bij het op beleidsmatige gronden verstrekken van leningen (publieke taak). Het risico bestaat dat leningen niet, niet volledig en/of niet tijdig worden terugbetaald (rentekosten).

Onderstaand volgt een overzicht van de uitgezette gelden per type instelling.

Risicogroep	M/Z*	Restant schuld	
		Bedrag (x € 1.000)	Percentage van het totaal (%)
Leningen aan stichtingen en sportaccommodaties	Z	242	1,4
Leningen aan deelnemingen (Alliander en RDL)	Z	7.473	42,8
Hypothecaire leningen ambtenaren	M	3.842	22,0
Sociale kredieten aan inwoners via Kredietbank	Z	92	0,5
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN):			
Leningen voor verzakte woningen	M	85	0,5
Startersleningen koophuizen	M	3.362	19,3
Duurzaamheidsleningen	M	355	2,0
Leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	M	1.995	11,5
Totaal		17.446	100%

* Met (M) of zonder (Z) hypothecaire zekerheid

Leningen aan stichtingen sportaccommodaties
Het betreft leningen aan stichtingen, sportaccommodaties en woonwagenbewoners. De aflossing verloopt zoals is overeengekomen. Het kredietrisico voor de gemeente wordt als gering geschat.

Deelnemingen (Alliander en RDL)
Bij raadsbesluit van 24 november 2021 is kennis genomen van het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening. Gedurende de looptijd van deze obligatielening zal de gemeente een vaste marktconforme rentevergoeding ontvangen. De aandeelhouders is verzocht hieraan minimaal naar rato van hun aandelenbelang deel te nemen. De gemeente Zevenaar is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,45% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen. Op 15 december 2021 is een obligatielening verstrekt van € 2.722.936. Het kredietrisico wordt als gering geschat.

In 2022 is aan het bestuur van de GR RDL een vaste geldlening verstrekt van € 5 miljoen voor de bouw van het nieuwe (afval) aanbiedstation op 7Poort.
De GR RDL voert de publieke taken uit in opdracht van de gemeenten Montferland en Zevenaar op het gebied van afvalinzameling en de exploitatie van aanbiedstations. De uitvoering van deze taken moet voor de gemeenten een bijdrage leveren aan de vermindering van de hoeveelheid restafval, zodat de gemeenten kunnen voldoen aan de VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De inzameling van afval levert een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten Montferland en Zevenaar.

Hypothecaire leningen ambtenaren
Tot 1 januari 2009 zijn aan personeelsleden, onder een aantal voorwaarden, hypothecaire geldleningen verstrekt. Met ingang van 2009 is het door de wijziging van de Wet FIDO niet meer mogelijk om hypothecaire geldleningen te verstrekken aan personeelsleden. De verstrekte geldleningen tot 1 januari 2009 blijven bestaan en worden afgelost zoals overeengekomen. Bij het beëindigen van het dienstverband dient tot aflossing van de gehele lening te worden overgegaan. Het restant van de leningen zal door deze wijziging elk jaar afnemen.
Gelet op de hypothecaire zekerheidstelling worden de risico's als gering geschat.

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN)
In het kader van de Verordening Stimulering Verzakkingsherstel zijn leningen verstrekt aan eigenaren van verzakte woning. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.
Op grond van de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar zijn voor de aankoop van een woning op "Groot Holthuizen" via de Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten startersleningen verstrekt van maximaal € 22.500. De helft van dit bedrag werd door het rijk verstrekt. Alle verstrekte leningen op grond van deze verordening zijn verstrekt onder hypothecaire zekerheid. Hierdoor worden de risico's als gering geschat.
In 2017 zijn voor het eerst duurzaamheidsleningen via het SVN verstrekt. De risico's worden als gering geschat.
Ook zijn via het SVN leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland verstrekt. De risico's worden als gering geschat.

RISICO'S LIQUIDITEITSBEHEER EN DEBITEUREN

De risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en wijzigingen in het tempo van uitvoering van voorgenomen investeringen, waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen, worden zoveel mogelijk beheerst.
Met betrekking tot het risico van debiteuren wordt opgemerkt, dat het beleid gericht is op het tijdig innen van de vorderingen. Voor de inning van achterstallige vorderingen bestaat een vaste procedure.

SCHATKISTBANKIEREN

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal 2023 van € 166.305.000 (indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen zoals in onze gemeente). Het schatkistlimiet bedraagt voor onze gemeente over 2023 € 3,326 miljoen. Bij het berekenen van het genoemde totaal zijn de begrotingstotalen van de gemeenschappelijke regelingen, het Streekarchivariaat en de Reinigingsdienst de Liemers (RDL) meegenomen. Dit is conform de regeling van het schatkistbankieren, omdat deze administraties door onze gemeente worden gevoerd en de treasury ook door de gemeente Zevenaar wordt beheerd.
Onze bank (Bank voor Nederlandse Gemeenten, BNG) roomt elke dag automatisch het positieve saldo van onze gemeente boven de € 400.000 af naar de schatkist van het Rijk. Dit betekent dat we veel meer dan het drempelbedrag van € 3,326 miljoen afromen naar bij de schatkist. Bij het schatkistbankieren ontvangen we een hogere rente dan bij de BNG en is het handhaven van het geschetste afroom-beleid het gunstigste voor onze gemeente.

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn regels opgenomen over het rapporteren over (het gebruik van) het drempelbedrag. In onderstaande toelichting wordt voldaan aan deze rapportage-eis in de jaarrekening.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**3326,1**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**276**	**320**	**271**	**292**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	3.050	3.006	3.055	3.034
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag		
		Verslagjaar
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	166.305
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	166.305
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van	Drempelbedrag	3326,1

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	24.853	29.106	24.951	26.838
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	276	320	271	292

RENTETOEREKENING

Beleid rentetoerekening

In de begroting en deze jaarrekening zijn zowel de stellige uitspraken als de aanbevelingen uit de notitie rente (juli 2017) verwerkt. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Treasury activiteiten worden via het taakveld treasury verwerkt in de begroting;
- Er wordt geen rente over het eigen vermogen verwerkt in de begroting;
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

De verwerking van de rente is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Renteschema		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.905	1.939	1.838
b. Externe rentebaten	-/-	47	41	41
Totaal door te rekenen externe rente		1.858	1.898	1.797
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	456	535	535
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	639	639	637
	-/-	1.095	1.174	1.172
d. Saldo door te rekenen rente		763	724	625
d1 Rente over eigen vermogen		-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		763	724	625
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	763	724	622
Berekende omslagpercentage volgens Treasurybeleid over boekwaarde 1-1		0,62%	0,63%	0,59%
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**0**	**0**	**-3**

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (juli 2019) gehanteerd.
Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

Toelichting

a) Werkelijk verschuldigde rente voor de aangetrokken vaste geldleningen en berekende rente over het financieringstekort.

c) Over de boekwaarde op 1 januari 2023 van de Bouwgrond in exploitatie (BIE) mag alleen het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Dit percentage is basis van de werkelijke balansbedragen 2022 berekend op 1,18.

c) Rente projectfinanciering: Dit betreft investeringen uit het verleden waarvoor vaste rentepercentages gelden.

d1) en d2) Op aanbeveling van de Commissie BBV en door de harmonisatie is besloten geen rente over het eigen vermogen (bespaarde rente) meer te berekenen.

f) Het renteresultaat van € 625.000 is omgeslagen over de boekwaarde per 1 januari 2023. De afwijking van het werkelijke bedrag ten opzichte van de raming na wijziging is niet groter dan 25%.

BEDRIJFSVOERING

PERSONEEL & ORGANISATIE

Personeel
We willen een duurzamere, aantrekkelijkere en professionelere werkgever zijn. In ons personeelsbeleid is nadrukkelijk aandacht voor duurzaamheid. Vanwege de arbeidsmarktkrapte is ingezet op verbetering van onze arbeidsmarktcommunicatie (werkgeversmerkverhaal) en is de website WerkenbijZevenaar.nl gebouwd en in gebruik genomen. De organisatieontwikkeling maar ook externe ontwikkelingen vragen om investeringen in de professionaliteit van onze medewerkers. Hiervoor bieden wij de benodigde faciliteiten waardoor wij als organisatie robuust en wendbaar zijn en blijven.

De arbeidsmarkt is in beweging waardoor de uitstroom van personeel gaat stijgen. Daarnaast blijkt uit de kwantitatieve personeelsanalyse (SPP) dat de komende tien jaar bijna een derde van ons personeelsbestand de organisatie verlaat vanwege het bereiken van de aow-leeftijd. Dat noopt tot meer inspanning op het aantrekken van nieuw personeel. Daarvoor gaan we actiever de arbeidsmarkt op en bieden we aantrekkelijke secundaire arbeidsvoorwaarden aan. Daarnaast willen we onderscheidend zijn door onder meer door nadrukkelijk te investeren in leren en ontwikkelen via onze Zevenaar Academie. Dit past bij de generatie die nu het meest actief is op de arbeidsmarkt.

Ziekteverzuim
Onze ambitie is om onder het landelijk gemiddelde ziekteverzuimpercentage van 5,80% te blijven. In de personeelsmonitor van het AenO fonds over 2022 wordt aangegeven dat het verzuimpercentage historisch hoog is (6,70%). Binnen onze organisatie zien we deze stijging inderdaad ook. In 2023 is ons verzuim gedaald, ook dit is in lijn met het landelijk gemiddelde. We zetten vooral in op preventie om te zorgen dat medewerkers duurzaam inzetbaar zijn en blijven. Het is daarmee dan ook een vast onderwerp in de jaarlijkse gesprekken die de leidinggevenden met hun medewerkers voeren. Maar ook besteden we actief aandacht aan veilig en gezond werken (arbo), bieden we een gericht opleidingsaanbod via onze Zevenaar Academie en worden indien nodig via de bedrijfsarts preventieve interventies ingezet. In 2023 zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar verzuimrisico's. Hierop worden preventieve maatregelen genomen in lijn met de cao Gemeenten.

	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023
%Ziekteverzuim	4,62	6,96	5,80	6,12

Organisatie
Eind 2021 en begin 2022 zijn door de gemeentesecretaris, in samenwerking met het managementteam, de eerste stappen gezet naar een nieuwe organisatiestructuur. In 2023 is de hoofdstructuur vastgesteld. Deze bestaat uit twee sturingsniveaus; strategische sturing om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar opgaven voor de organisatie en operationele sturing om uitvoering aan de opgaven te geven. In het laatste kwartaal 2023 is gestart met de personele invulling van deze twee sturingsniveaus.

Onderstaand overzicht geeft de vastgestelde formatie per afdeling aan per 31-12-2023. Dit is exclusief de nieuwe functies uit de meerjarenbegroting 2024-2027, deze worden in 2024 toegevoegd.

Afdeling	Totaal formatie
Directeur/S&B/P&P	8,85
Griffie	3,67
Maatschappelijke Ontwikkeling	23,16
Maatschappelijke Dienstverlening	61,55
Publiekszaken	20,80
Openbare Werken (incl. RDL)	73,59
Beheer Openbare Ruimte	33,38
Ruimtelijke Ontwikkeling	25,08
Vergunning, toezicht en handhaving	35,62
Bedrijfsvoering	35,35
Financiën	17,68
Informatiebeheer	34,58
Totaal	373,27

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

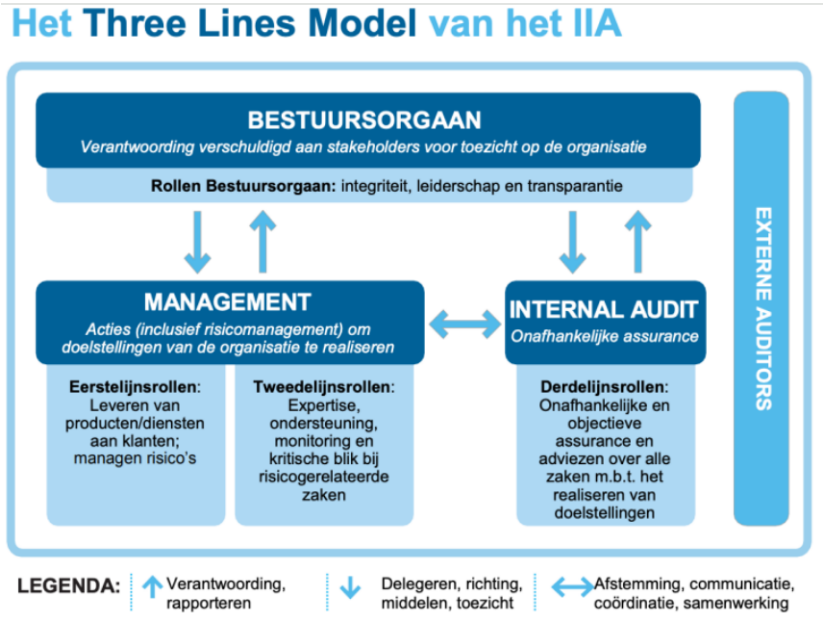
Informatievoorziening
In 2023 is er wederom een flinke impuls gegeven aan de doorontwikkeling van informatievoorziening. De resultaten van het onderzoek dat heeft plaatsgevonden naar de volwassenheid van de informatievoorziening in de gemeente Zevenaar zijn vertaald naar acties. Een deel van die acties zijn in 2023 uitgevoerd. In de komende jaren zullen overige acties worden opgepakt, waarbij een deel van deze acties afhankelijk zijn van het verloop van de organisatie ontwikkeling. Daarnaast stond een groot deel van het jaar in het teken van het opstellen van de I&A visie en strategie 2023-2026. Deze is inmiddels vastgesteld door het DB van de SDL en zal begin 2024 worden voorgelegd aan de gemeenteraden van de drie gemeenten van de Liemerse ICT samenwerking. De benodigde financiële middelen voor de uitvoering van de I&A visie en strategie zullen in de kadernota 2025-2028 worden gevraagd.

Digitaal archief- en informatiebeheer
Het Streekarchivariaat (SALD) sloot in 2023 een overeenkomst met het Erfgoedcentrum Achterhoek De Liemers (ECAL) voor het gebruik van een deel van hun e-depot, om zo digitale informatie duurzaam te bewaren. Ook is een projectleider aangesteld om de aansluiting op het e-depot te realiseren volgens het definitieve plan van aanpak. Aansluiting op het e-depot is voor ons belangrijk omdat wij er zo voor kunnen zorgen dat onze digitale informatie die bewaard moet worden, ook in de toekomst toegankelijk en bruikbaar is.

In 2023 werkten we verder aan de verbetering van ons informatiebeheer. De iNavigator is ingevoerd, waarin is vastgelegd welke informatie er binnen de afdelingen, processen en applicaties rondgaat. We zijn gestart met het opzetten van een kwaliteitssysteem voor informatiebeheer. Hierin wordt vastgelegd waar en hoe de kwaliteit van informatie wordt geborgd. Ook is gewerkt aan het informatiebeheerplan. Hierin willen we afspraken met afdelingen vastleggen over het beheer van informatie. Niet alleen informatie in het zaaksysteem maar ook informatie die zich in decentrale applicaties, op netwerkschijven en in e-mailboxen bevindt. Met externe ondersteuning hebben we onderzocht wat de mogelijkheden zijn van archiveren in decentrale applicaties en hoe we bij het ontwerpen van systemen en processen rekening kunnen houden met archiveringsvereisten (archivig by design). Het adviesrapport hierover wordt begin 2024 verwacht.

RECHTMATIGHEID

Vanaf 2023 is het college verplicht om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarstukken. Het doel van de rechtmatigheidsverantwoording is een verbetering in de interne beheersing te realiseren. Door de verplichting om over de financiële rechtmatigheid te rapporteren moeten verschillende onderdelen van de beheersing worden verstevigd. Financiële rechtmatigheid is een element in de procesbeheersing, waar gedurende het proces (1ste lijns) en achteraf (3de lijns) controle op en verantwoording over moet worden ingeregeld.

Organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling is een onderdeel die een verbetering moet realiseren in de beheersing van de organisatie. Doordat de eerstelijnsrollen beter worden verdeeld kan de inrichting, sturing en verantwoording beter worden vorm gegeven.

Businesscontrol

In de tweede lijn hebben we formatief één functionaris beschikbaar. Deze functionaris ondersteunt het sociaal domein met het realiseren van verbeteringen op het gebied van control. De concerncontroller ondersteunt de andere twee domeinen op dit gebied.

Verbijzonderde interne controle

De gemeente heeft 1 fte formatie op de verbijzonderde interne controle. De functionaris die de verbijzonderde interne controle uitvoert is verantwoordelijk voor het vaststellen of in alle relevante processen de financiële rechtmatigheid wordt geborgd en geeft een onafhankelijk oordeel over de naleving. Per kwartaal wordt een rapportage opgesteld.

Belangrijkste bevindingen

De verbijzonderde interne controle geeft in zijn rapportages inzicht in de belangrijkste aandachtspunten ten aanzien van de interne beheersing. De hoofdbevinding is samengevat dat administratieve zorgvuldigheid, het juist registreren van relevante informatie en het zichtbaar maken van procescontroles verbetering behoeven. Deze aspecten zorgen er nu voor dat het uitvoeren van de controles en het rapporteren veel tijd kosten.

Auditcommissie en raad

De auditcommissie is de afgelopen jaren uitvoerig meegenomen in de ontwikkelingen in wet -en regelgeving, de controle en verantwoording. Dit ook in samenhang met de rapportages die worden opgesteld door de accountant. In februari 2024 zijn de resultaten en inzichten uit de controles met de auditcommissie gedeeld. Eind april/begin mei is de auditcommissie meegenomen in de bevindingen over geheel 2023.

De raad is middels twee informatieavonden geïnformeerd over de ontwikkelingen. De eerste in 2023 en een tweede op 22 mei 2024.

Overzicht

In onderstaand overzicht zijn de uitkomsten opgenomen.

	(X € 1.000)	
RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING	**BEDRAG**	
BEGROTINGSRECHTMATIGHEID		
Tussentijds gemeld zonder begrotingswijziging (geactualiseerd normenkader 28 februari 2024)		
Overschrijdingen van de lasten	€	-
Afwijkingen van de baten en onderschrijdingen van de lasten	€	-
Open einde regeling, compensatie door baten (fin verordening art 12, lid 4)		
Overschrijdingen van de lasten op basis van open einde regelingen of compensatie door baten	€	653
Passen binnen het bestaande beleid (fin verordening art 12, lid 5)		
Afwijkingen van de baten en onderschrijdingen van de lasten	€	31.214
Afwijkingen van de begrote mutaties reserves	€	4.199
Totaal acceptabele begrotingsafwijkingen	€	36.066
Overige overschrijdingen van de lasten	€	3
Overige afwijkingen in de baten en onderschrijding in de lasten	€	-
Afwijkingen van de begrote mutaties reserves, die niet passen binnen het raadsbesluit	€	-
Overschrijdingen van kredieten	€	261
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€**	**264**
VOORWAARDENCRITERIUM		
- Europese aanbestedingen	€	832
- Onrechtmatigheidsfouten in wmo en jeugd	€	-
MISBRUK EN ONEIGENLIJK GEBRUIK		
- Identificatie wmo / PW	€	8.500
- Ten onrechte genoten uitkeringen mutatie boekjaar	€	-
TOTAAL	**€**	**45.662**

Toelichting geconstateerde afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) groter dan € 250.000.

Begrotingsrechtmatigheid
Dit bestaat uit een onrechtmatigheid op investeringskredieten, waarbij een overschrijding is ontstaan op de begrote jaarschijf. De uitgaven blijven binnen het totale krediet. Doordat dit niet voldoende traceerbeer is vastgelegd, wordt dit aangemerkt als een begrotingsonrechtmatigheid.

De overige afwijkingen vallen binnen de afspraken, zoals opgenomen in artikel 12 van de financiële verordening.

Voorwaarden criterium
Onder het voorwaarden criterium vallen voornamelijk de rechtmatigheidsfouten die zijn geconstateerd tijdens het aanbestedingsproces. Op basis van de kadernota rechtmatigheid moeten wij verantwoording afleggen over twee aspecten van de aanbesteding: (1) afwijkingen van de gids proportionaliteit, maar niet leiden tot rechtmatigheidsfouten, (2) Onrechtmatige Europese aanbestedingen.

(1) Gids proportionaliteit
Op basis van de toetsing die is uitgevoerd is geconstateerd dat in 23% van de gevallen is afgeweken van de gids proportionaliteit. Dit wil zeggen dat er een ander aanbestedingsvorm is gekozen dan volgens de gids had gemoeten.

(2) Europese aanbestedingen
Op basis van een integrale controle op de juiste naleving van de Europese aanbestedingsregels is een bedrag van € 832.188 als fout geconstateerd. Dit betreffen in totaal 6 aanbestedingsdossiers.

Er wordt niet specifiek ingegaan op de betreffende aanbestedingen, vanwege het risico dat deze traceerbaar zijn, maar hieronder zijn de grootste fouten met een toelichting opgenomen.

Van 2 aanbestedingen was de fout ook in eerdere jaren geconstateerd. Bij 1 is er in het verleden bewust gekozen om een nieuwe aanbesteding pas later op te starten en eerst gebruik te maken van de verlengingsoptie. De andere betreft nog 3 maanden van onrechtmatige aanbesteding, waarna deze uitgaven rechtmatig zijn geworden.

Bij 1 aanbesteding is aan de raming onvoldoende aandacht besteed voor ontwikkelingen. Door extra diensten en hogere kosten door inflatie zijn de kosten boven de grens aan de Europese aanbesteding uitgekomen.

Bij een andere aanbesteding in de fysieke omgeving is door de raad, na klachten van inwoners een intensivering uitgevoerd. Hierdoor zijn de kosten uiteindelijk boven de raming en Europese aanbestedingsgrens gekomen.

Bij de andere twee bleven de jaarlijkse bedragen binnen de grenzen, maar zijn door stijgende kosten de grenzen in 2023 overschreden. In 2024 worden hiervoor aanbestedingen opgestart.

Aanbestedingsproces
Het aanbestedingsproces is meerdere jaren een aandachtspunt geweest. Een belangrijke stap om een verdere verbetering te realiseren is het inbedden en verstevigen van de inkooporganisatie binnen de gemeente. Ook zal de organisatieverbetering meer mogelijkheden bieden om het proces beter te beheersen.

M&O criterium
Bij het M&O-criterium is op basis van vraag en antwoorden een financiële rechtmatigheidsfout geconstateerd van 8,5 miljoen.

Voordat een beschikking wordt afgegeven in het kader van de participatiewet en de WMO moet de identiteit van de aanvrager worden vastgesteld. De uitgevoerde controle moet reproduceerbaar worden vastgelegd in het dossier. Als dit achteraf niet kan worden vastgesteld, dan leidt dit tot een financiële rechtmatigheidsfout. Tijdens de controles hebben wij geconcludeerd dat er onvoldoende aandacht is geschonken aan het juist vastleggen van de uitgevoerde controle, waardoor de rechtmatigheidsfout is ontstaan.

Er bestaat derhalve een kans dat er misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden van regelingen van de gemeente. Het risico dat dit misbruik of oneigenlijk gebruik zich daadwerkelijk heeft voorgedaan is (zeer) beperkt.

Om dit risico toch te beperken is de sturing op de naleving van het proces en de controle op de verslaglegging doorgevoerd. Ook wordt er gewerkt aan een oplossing in het digitale systeem waar de controle moet worden vastgelegd, zodat deze is te monitoren gedurende het jaar.

INFORMATIEBEVEILIGING EN PRIVACY

Als gemeente zijn we schatbewaarder van een breed scala van data, zowel van inwoners als van ondernemers en andere organisaties. Door het gebruik van deze data kunnen wij onze dienstverlening steeds verder verbeteren en optimaliseren en een bijdrage leveren aan realiseren van het raadsprogramma, het coalitie akkoord en de missie en visie van onze gemeente.
Gemeenten moeten zich elk jaar verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. Dit moet verplicht met de audit systematiek Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). ENSIA helpt gemeenten in één keer slim verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit gebeurt door middel van een zelfevaluatie op de normen van de BIO aangevuld met zelfevaluaties op de Basisregistraties en een audit op de normen van het gebruik van DigiD en Suwinet.

RID
De kwaliteit van de informatieveiligheid en de diverse informatiesystemen worden geborgd in de samenwerking met de RID-ICT. Voor een groot deel worden de general en applicationcontrols ingericht en onderhouden door de RID. Bij de RID zit een belangrijke waarborg voor de betrouwbaarheid van de systemen. De kwaliteit van de RID en de afspraken met de RID zijn daarmee van fundamenteel belang. Vanwege dit belang heeft de accountant ook verschillende adviezen opgenomen in zijn rapporten over de relatie tussen de RID en de gemeente.

Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)
Uit de zelfevaluatie op de BIO blijkt dat veel maatregelen al (gedeeltelijke) geïmplementeerd zijn. In 2023 zijn er goede stappen gezet door het functioneel beheer binnen de gemeente zelf verder te professionaliseren, maar we zien dat de uitvoer van een aantal maatregelen nog niet volledig gerealiseerd zijn en de gemeente hiermee nog niet voldoet aan de BIO. Ook uit de evaluatie van een aantal (landelijke) beveiligingsincidenten is gebleken hoe belangrijk het is processen en maatregelen op orde te hebben om de risico's beheersbaar te maken. In de I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter Samen" zijn daarom voor de komende jaren op het gebied van Informatiebeveiliging en Privacy 4 speerpunten benoemd; Basis (processen) op orde krijgen, Voldoen aan wet- & regelgeving, digitale weerbaarheid en inzetten op bewustwording.

DigiD en Suwinet
In april 2024 is door het College van B&W een collegeverklaring DigiD en Suwinet afgegeven over de ENSIA verantwoording 2023. Met de ENSIA-collegeverklaring geeft het college aan in hoeverre de beheersingsmaatregelen voldoen aan de normen die gelden voor Suwinet en DigiD. Met de ENSIA-collegeverklaring geeft het college aan in hoeverre de beheersingsmaatregelen voldoen aan de normen die

gelden voor Suwinet en DigiD. Uit de zelfevaluatie blijkt dat de gemeente niet aan alle normen voor Suwinet en DigiD voldoet. De bevindingen uit de collegeverklaring zijn in het 1e kwartaal van 2024 nog apart getoetst door een IT-auditor en deze heeft de juistheid van de collegeverklaring bekrachtigd.

Op basis van het assurancerapport van de door RSD De Liemers ingeschakelde IT auditor, is vastgesteld dat de vereiste interne beheersmaatregelen niet allemaal daadwerkelijk zijn geïmplementeerd door RSD De Liemers. Hiervoor is door de RSD De Liemers een verbeterplan opgesteld en de gemeente Zevenaar heeft de RSD gevraagd de geconstateerde problemen met spoed op te lossen en geconstateerd dat de benodigde acties hierop door de RSD zijn uitgezet

Zelfevaluaties Basisregistraties
Over de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), de Basisregistratie Ondergrond (BRO), Basisregistratie Personen (BRP) en de Paspoortuitvoeringsregeling (PUN) moet de gemeenten verantwoording afleggen door middel van een verantwoordingsrapportage. De verantwoordingsrapportages geven een oordeel over de borging van het proces en de tijdigheid, de volledigheid en de juistheid van de basisregistraties van de BAG, BGT, BRO en de normen die behoren bij de BRP en PUN. De rapportages laten zien dat de gemeente Zevenaar voor de meeste basisregistraties aan haar verplichtingen voldoet. Acties voortvloeiend uit deze rapportage worden in 2024 verder uitgezet.

Incidenten en datalekken
In 2023 zijn 18 datalekken geregistreerd. Geen van deze lekken was de oorzaak van een IT-incident, in alle gevallen was er sprake van menselijk handelen. Afgelopen jaar zijn er (landelijk) een aantal beveiligingsincidenten geweest, deze zijn tijdig gesignaleerd en hebben niet geleid tot ongeoorloofd verlies van beschikbaarheid, integriteit en betrouwbaarheid van de gegevens. Zowel de landelijke als eigen incidenten worden geëvalueerd en aandacht- en verbeterpunten worden doorgevoerd in de processen. Het belangrijkste adviespunten liggen hier ook op het gebied van inzicht in en up-to-date houden van de soft- en hardware (patchmanagement en configuratiemanagement)

Privacybescherming - AVG
Privacy is een doorlopend proces dat zich steeds beter verankerd binnen de organisatie, maar ook complex is, gezien de diversiteit van taken binnen de gemeente. Het bewustzijn over het verwerken van persoonsgegevens neemt toe maar levert ook weer nieuwe vraagstukken op. We zien dat privacy maatregelen op onderdelen niet voldoende ingebed zijn binnen de processen van de gemeente en dit vraagt de komende jaren ook nog blijvend aandacht. Ook op het gebied van informatiebeheer, opslag en beschikbaarheid tot privacygevoelige informatie staan verbeteracties gepland. Essentieel hierin blijft gerichte aandacht voor het juiste gedrag en de bewuste omgang met informatie. Tot slot zien we een duidelijke ontwikkeling in de samenwerking bij de implementatie van nieuwe processen en wetgeving met de VNG. Hierdoor wordt optimaal gebruik gemaakt van de kennis en ervaring en is privacy ook een standaard onderdeel van het implementatietraject.

In 2023 hebben diverse burgers gebruik gemaakt van het recht op inzage, verwijdering of informatie over de verwerking van persoonsgegevens bij de gemeente Zevenaar. Over een aantal van deze verzoeken lopen nog gerechtelijk procedures. Uitspraken van deze procedures kunnen voor de gemeente eventueel reden zijn tot aanpassen van beleid of aanscherpen van procedures en processen. We zien dat deze verzoeken behoorlijke veel capaciteit van de organisatie vraagt. Het hebben van een goede informatievoorziening en dossiervorming is dan van belang om aan de privacywetgeving te kunnen voldoen. Op deze onderdelen zijn nog een aantal verbeterslagen te maken, met name op het gebied van documenteren en archiveren.

Privacybescherming - Wet politiegegevens (Wpg)
Gemeenten (en andere werkgevers) die beschikken over boa's met opsporingstaken zijn op grond van de Wet politiegegevens verplicht om jaarlijks een interne audit uit te voeren. Een auditor heeft in een audit in 2022 vastgesteld dat gemeente Zevenaar niet (geheel) voldoet aan het bij of krachtens de wet bepaalde en heeft haar bevindingen vastgelegd in een rapport. Naar aanleiding van de eindconclusie en bevindingen is er door de gemeente Zevenaar in 2023 een verbeterplan opgesteld. De hercontrole op het verbeterplan, uitgevoerd door een externe auditor wordt in het 2e kwartaal van 2024 wordt afgerond. In de hercontrole wordt de opzet en bestaan van de verbeteractiviteiten uit 2023 getoetst.

PLANNING & CONTROL

In de reguliere planning & control cyclus starten wij met een kadernota. Deze heeft een richtinggevend karakter en vormt het moment in de P&C cyclus om voorstellen voor nieuw beleid integraal af te wegen. Hiermee leggen we de basis voor de meerjarenbegroting. In het jaar van uitvoering informeren wij u door middel van twee voortgangsrapportages over de voortgang van de uitvoering, zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Als afsluiting verantwoorden wij het uitvoeringsjaar in de jaarstukken. De documenten van de planning & control-cyclus blijven continue in ontwikkeling. Dit geldt voor zowel de inhoud als de vorm. Alle documenten worden digitaal beschikbaar gesteld via een portal. In deze jaarstukken zijn de resultaten van het collegeprogramma, voortvloeiend uit het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!", integraal opgenomen.
In het voorjaar van 2023 is de kadernota 2024 -2027 opgesteld met een negatief begrotingssaldo. Vervolgens hebben wij het proces "vervolgtraject kadernota" gestart. We hebben maatregelen en mogelijkheden in beeld gebracht om minimaal 2024 financieel sluitend te krijgen. De effecten daarvan zijn geland in de 2e voortgangsrapportage 2023 en in de meerjarenbegroting. Dit heeft geresulteerd in een reëel sluitende meerjarenbegroting 2024-2027.

COMMUNICATIE

Onze samenleving is voortdurend in beweging. De communicatie vanuit de gemeente sluit hierbij aan en verandert mee. Alleen door samenwerking met inwoners en partners kunnen we problemen oplossen en samen zorgen dat het prettig wonen, werken en leven is in onze gemeente. Daarom faciliteren wij participatie en laten we de uitvoering, waar mogelijk en wenselijk, aan de inwoner over. Om verbinding met en tevredenheid over de gemeente te krijgen, zetten we in op herkenbaarheid, openheid, heldere communicatie én trots.

Communicatie is een belangrijk instrument voor de gemeente. Iedereen binnen onze organisatie communiceert. Communicatie is niet alleen vertellen, maar vooral luisteren en aandacht geven. Dit komt ook duidelijk naar voren in de besturingsfilosofie en het coalitieakkoord 2022-2026 'Het moet anders en het gaat anders, samen!'.
Beide documenten geven richting aan hoe over de verbinding met inwoners wordt gedacht. Zo willen we werken vanuit een open cultuur en duidelijk zijn in wat we doen en waarom. 'We willen prettig samenwerken en een verbindende gemeente zijn. We willen weten wat er speelt en leeft in de verschillende kernen en we kijken wat er wel kan in plaats van niet.'

De volgende *zeven hoofdlijnen* vormen de basis van onze communicatie in de periode 2022-2026:
1) Optimale informatievoorziening en dienstverlening
2) Van buiten naar binnen
3) Steeds meer in gesprek
4) Trots op Zevenaar
5) Buiten winnen is binnen beginnen
6) Online waar het kan, offline waar nodig
7) Vooruitstrevend en vernieuwend

Wat hebben we in 2023 gedaan? (highlights)
- In de basis: advisering en profilering college van B&W.
- In de basis: communicatie is bij alle afdelingen aangehaakt en adviseert de verschillende (beleids)medewerkers en projectleiders.
- De interne communicatie stond in 2023 grotendeels in het teken van de organisatieontwikkeling; ondersteuning en advisering.
- De invoering van de Omgevingswet (per 1-1-2024) vergde intern veel voorbereiding.
- Duurzaamheid: ontwikkelen van campagnes en inzetten op (sub)thema's om duurzaamheid voor onze inwoners concreter te maken.
- Visie Sociaal Domein: met hulp van (samenwerkings)partners, inwoners en intern betrokkenen komen tot een breed gedragen visie voor het Sociaal Domein.
- Ook de opvang van (Oekraïense) vluchtelingen heeft veel inzet van team Communicatie gevraagd.

- Vestersbos: woningbouw of scholen op deze locatie? In 2023 was dit een belangrijk onderwerp.
- Bij diverse (grote) revitaliseringsprojecten is Communicatie betrokken (waaronder Angerlo en delen van het Gelders Eiland).
- De evaluatie van het parkeerbeleid stond in 2023 op de agenda.
- Communicatie is betrokken geweest bij diverse woningbouwprojecten, evenals de herontwikkeling van gemeentelijk vastgoed.
- In 2023 zijn we op alle sociale mediakanalen gegroeid. Momenteel laten we via ZevenaarVerbindt.nl inwoners meedenken over de doorontwikkeling van onze kanalen.

INKOOP EN AANBESTEDING

Inkoop- en aanbestedingsprocedures worden uitgevoerd aan de hand van het Liemerse Inkoopbeleid. De budgethouders zijn geattendeerd op de drie speerpunten van het inkoopbeleid: kansen voor regionale ondernemers, social return on investment en duurzaamheid/maatschappelijk verantwoord inkopen. Voor 20 aanbestedingen is er gebruik gemaakt van de aanbestedingsbegeleiding van RID de Liemers. Hiervan waren 10 Europese aanbestedingen. De overige waren meervoudig onderhandse aanbestedingen. Er is voor € 294.000 aan social return gerealiseerd op de lopende contracten.

In 2023 zijn stappen gezet in voorbereiding om de inkoopfunctie binnen de gemeente Zevenaar te positioneren. De formele stap om de beëindiging van de inkoopsamenwerking te realiseren is gezet. Het doel is om per 1 juli 2024 de inkoopfunctie binnen de gemeente Zevenaar gepositioneerd te hebben. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2023 gestart en zullen in 2024 een vervolg krijgen.

JURIDISCHE ZAKEN

In 2021 is een start gemaakt met de uitvoering van het projectplan juridische kwaliteit om zo juridisch in control te komen en juridisch risicobeheer structureel te verbeteren. Het doel van juridische kwaliteitszorg is een verbetering van de juridische kwaliteit van gemeentelijke diensten en producten. We hebben het afgelopen jaar een beperkt aantal onderdelen uit het projectplan 'aan de slag met JKZ' opgepakt. Hiermee wordt met minimale inzet toch geprobeerd om structureel de juridische kwaliteit te verbeteren.

We pakten in 2023 de volgende acties op: :

- In 2023 vonden 4 trainingsmomenten plaats verzorgd door onze huisadvocaat;
- De eerste en tweede lijns juristen hebben elkaar ieder kwartaal ontmoet in het kader van kennisdeling.

Met deze acties zetten wij verder in op het verhogen en uitwisselen van kennis binnen de organisatie en het meer juridisch in control komen.

Het projectplan 'aan de slag met JKZ' is in 2023 niet verder voortgezet, door de druk van een aantal grote juridische dossiers (raadsenquête en veelschrijvers). Hierdoor is het nog niet gelukt om het project af te ronden. Zodra de formatieplekken binnen Juridische zaken zijn ingevuld, verwachten wij dat er ruimte komt om de overige onderdelen uit het projectplan op te pakken.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding
Gemeenten kennen in het Nederlands staatsbestel een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket, dat door overheveling van rijkstaken naar de gemeenten alleen nog maar groter wordt. Deze ontwikkeling past bij de filosofie van de gemeente als eerste overheid. Waar mogelijk moeten taken worden neergelegd bij de overheid die het dichtst bij de burger staat en vanuit dat oogpunt het beste de belangen van haar inwoners kan behartigen.

Gemeenten kunnen voor de uitoefening van hun taken uit een aantal uitvoeringsvarianten kiezen. Ze kunnen de taken zelf uitvoeren of de taken op afstand zetten. Een taak kan op afstand worden gezet door via inkoop of subsidie een andere partij te contracteren voor de uitvoering van een bepaalde taak. Een andere mogelijkheid vormt het aangaan van een samenwerkingsverband met andere publiek- of privaatrechtelijke partijen voor de uitvoering van een bepaalde taak. In alle gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing of opdrachtverlening en de controle daarop.

Omschrijving
Wij spreken van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.
In de gemeenschappelijke regeling heeft de gemeente zowel de rol van eigenaar als opdrachtgever.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2023	Aandeel gemeente	Eigen vermogen 2023	Vreemd vermogen 2023	Resultaat 2023
Gemeenschappelijke regeling					
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	1.308	6	0	10.691	3.289
Euregio Rijn-Waal	11	2	1.747	2.788	-12
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	361	6	381	5.324	198
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	1.019	45			1.005
MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	5.527	9	714	7.149	0
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	890	8	857	7.099	144
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	2.386	45	0	6.787	156
Samenwerking De Liemers	6.145	52	132		52
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	139	48	0	92	-1

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2023	Aandeel gemeente	Eigen vermogen 2023	Vreemd vermogen 2023	Resultaat 2023
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	4.483	6	9.309	48.887	1.731
Vennootschap					
Alliander N.V.	0	0	4.749.000	6.897.000	267.000
Ataro B.V.	3.256	100			
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	0	4.700.000	110.800.000	254.000
Leisurelands B.V.	0	3			
Vitens N.V.	0	1	677.700	1.559.700	27.200
Totaal verbonden partijen	**25.525**				

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Omschrijving	Een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar en de provincie Gelderland.
Beleid	De verordening leerlingenvervoer, Jeugdwet, Wmo 2015 en nadere- en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning vormen de basis waarop uitvoering wordt gegeven aan het doelgroepenvervoer.
Beleidskaders	• Verordening Leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2018; • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2023 • Beleidsplan Sociaal Domein, inclusief Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo 2015)) en Participatiewet 2020-2023.
Openbaar belang en doel	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk en wordt erop toegezien dat het aanvullend vervoer ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd is en dat het vervoer een optimale aansluiting heeft op het openbaar-vervoer-netwerk.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de BVO DRAN wordt de gemeente Zevenaar vertegenwoordigd door een collegelid.
Aandeel in %	6,20
Ontwikkelingen	De BVO DRAN is een gemeenschappelijke regeling tussen 18 regio-gemeenten waaronder gemeente Zevenaar. De BVO DRAN is verantwoordelijk voor de inkoop en uitvoering van het doelgroepenvervoer. Het doelgroepenvervoer is onderverdeeld in het vraagafhankelijk Wmo-vervoer, het routegebonden Wmo-vervoer (het zgn. dagbestedingsvervoer), het routegebonden Jeugdwet vervoer en het routegebonden Leerlingenvervoer. Gemeente Zevenaar heeft al het genoemde doelgroepenvervoer in de BVO DRAN ingebracht. Het is in 2023 gelukt om in de gemeentelijke praktijk verbeteringen door te voeren waardoor er minder doelgroepenvervoer heeft plaatsgevonden. Verder is door de krapte op de arbeidsmarkt het tekort aan chauffeurs, vooral in het leerlingenvervoer, gebleven. Dit zorgt voor veel druk op de dienstverlening van de BVO DRAN, die desondanks in 2023 in de gemeente Zevenaar volgens afspraken is geweest.

Prestaties	De BVO DRAN heeft in 2023, naast uitvoering geven aan het doelgroepenvervoer, voor gemeente Zevenaar ook het vraagafhankelijk Wmo vervoer vanaf 1 augustus 2024 ingekocht.
Website	Website vervoersorganisatie

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	1.278	1.606	1.308
Resultaat partij	3.817		3.289
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	9.985		10.691

Risico's	De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Periodiek wordt er gerapporteerd over het volume van het aantal ritten en worden de gevolgen van verwachte toenames van ritten tijdig gecommuniceerd met de klant (gemeente). Buiten de post onvoorzien is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de BVO.
Programma	6. Sociaal domein

Euregio Rijn-Waal	
Omschrijving	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve
Partijen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Beleid	Einde 2020 is de strategische visie "Strategische Agenda 2025+" door de Euregioraad vastgesteld. Hierin zijn vier grensuitdagingen voor de komende jaren gedefinieerd en uitgewerkt. Dit zijn "economie en klimaat", "arbeidsmarkt en onderwijs", "leefbaarheid" en "Euregionale identiteit". De Euregioraad van de Euregio Rijn-Waal heeft op 10 maart 2022 het Euregionaal Mobiliteitsplan 2030 vastgesteld. Met het Euregionale Mobiliteitsplan wordt een belangrijke stap gezet om de komende jaren concrete grensoverschrijdende maatregelen te realiseren, die de mobiliteit en bereikbaarheid van de Euregio Rijn-Waal vergroten en daarbij inspelen op de actuele mobiliteitsontwikkelingen.
Openbaar belang en doel	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.
Bestuurlijk belang	Zevenaar wordt vertegenwoordigd in de Euregioraad met een lid namens het college en twee leden namens de gemeenteraad
Aandeel in %	2,20

Ontwikkelingen	Het programma voor Interreg VI Deutschland-Nederland, ingediend bij de Europese Commissie, is het begin van een nieuwe subsidieperiode, waarin grensoverschrijdende projecten kunnen gaan starten. Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2021-2027 een bedrag van ca. 450 miljoen euro ter beschikking. Bedrijven, kennisinstellingen en belangenorganisaties grensoverschrijdend werken samen aan de ontwikkeling van innovatieve producten op het gebied van agrofood, digitalisering, energie, toerisme etc. In het kader van Interreg is in 2023 het Kleinprojectenfonds (KPF) van start gegaan. Met dit fonds worden mini-projecten tot 750 euro en kleine projecten tot een max subsidiebedrag van 25.000 ondersteund. Nieuw is dat voor beide projecttypen de subsidievoorwaarden vereenvoudigd zijn. Zo hoeven projecten geen betaalbewijzen en facturen aan te leveren.
Prestaties	In het kader van Interreg zijn tot eind 2023 in totaal 60 projecten goedgekeurd, waarvan 18 projecten in de Euregio Rijn-Waal. In 2023 is door de gemeenten Zevenaar, Doetinchem, Montferland en Emmerich invulling gegeven aan het Euregionaal Mobiliteitsplan. Deze vier gemeenten werken in het kader van een KPF samen aan de uitwerking van de plannen voor een verbeterede fietsverbinding tussen de gemeenten. Ook de stad Kleve is hierbij betrokken. Tevens heeft de Euregio Rijn-Waal in 2023 invulling gegeven aan de doelstelling om ook Nederlandse scholen in aanmerking te laten komen voor het certificaat Euregioprofielschool. Dit is sinds eind 2023 mogelijk. De eerste scholen aan Nederlandse zijde worden naar verwachting in 2024 gecertificeerd.
Website	Website Euregio Rijn-Waal

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	12	12	11
Resultaat partij	8		-12
Eigen vermogen	0		1.747
Vreemd vermogen	0		2.788

Risico's	Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Omschrijving	De 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – bewerkstelligen. Daartoe is in 2020 een nieuw samenwerkingsverband opgericht in de vorm van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) als vervanger van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Elst
Partijen	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Beleid	Via de regionale agenda geeft de Groene Metropoolregio aan wat de doelen zijn die zij met regionale samenwerking in deze periode wil bereiken en wat de bijdrage van de Groene Metropoolregio is om dit te realiseren.
Beleidskaders	Regionale Agenda 2023 - 2024

Openbaar belang en doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.
Bestuurlijk belang	De colleges van de 18 deelnemende gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar kiezen een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur, Het AB bestaat uit 18 leden, van iedere gemeente een collegelid. Uit het algemeen bestuur wordt een dagelijks bestuur gevormd, bestaande uit 3 leden. De burgemeester van Zevenaar maakt deel uit van het dagelijks bestuur.
Aandeel in %	5,60
Ontwikkelingen	In 2023 werkten we binnen de GMR veelal samen aan de afronding van visievorming en beleid volgens de speerpunten uit de Regionale Agenda. Naast het maken van plannen zijn er ook concrete resultaten te melden. De GMR sluit met het rijk een RegioDeal (bijdrage vanuit het rijk is 15 miljoen), vanuit het Regionaal Programma Werklocaties is uitbreidingsruimte op 7Poort toegekend, we hebben een Regioarrangement opgesteld en het Rijk en de provincie dragen bij aan uitvoering van de Woondeal. Daarnaast is gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van de nieuwe Regionale Agenda die een looptijd kent van 2025-2028.
Prestaties	Uitvoering geven aan de vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Website	Groenemetropoolregio.nl

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	320	379	361
Resultaat partij	158		198
Eigen vermogen	348		381
Vreemd vermogen	4.902		5.324

Risico's	De risico's voor de gemeente zijn beperkt, omdat voor deze regionale samenwerking, naast een algemene bijdrage van € 2,71 per inwoner de financiële verplichtingen voor de regionale agenda steeds voor een beperkte periode worden aangegaan.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Omschrijving	Samenwerkingsverband op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Het betreft een samenwerking tussen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Beleid	Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers
Beleidskaders	IHP 2020-2036
Openbaar belang en doel	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.

Bestuurlijk belang	De gemeente Zevenaar benoemt een van de drie leden van het algemeen bestuur.
Aandeel in %	44,98
Ontwikkelingen	In 2023 is in de GRHVOL een voorstel gedaan voor de onderwijshuisvesting Zonegge en Heerenmaeten. Er zijn een drietal opties voorgelegd aan de bestuurders van de deelnemende gemeenten. Afhankelijk van de keuze kan het onderzoek gestart worden.
Prestaties	De besluitvorming over de onderwijshuisvesting Zonegge en Heerenmaeten is doorgeschoven naar 2024.
Website	geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	1.104	1.005	1.019
Resultaat partij	1.104		1.005
Eigen vermogen	0		
Vreemd vermogen			

Risico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en neemt geen eigen besluiten. Financiële risico's zijn hierdoor nihil. De gemeentelijke bijdrage kan wel jaarlijks verschillen, aangezien het aantal leerlingen wijzigt.
Programma	4. Onderwijs

MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland

Omschrijving	De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Zevenaar neemt deel aan de modules: Inkoop, Werkgevers Service Punt (WSP), Regionaal Bureau Leerplicht (Onderwijs), Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) en Beheer.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 regiogemeenten nemen deel aan de algemene regeling: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Het aantal deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule verschilt.
Beleid	*Zorg* Inkoop en (juridisch) inkoopadvies, contractmanagement en contractbeheer van maatwerkvoorzieningen Jeugdzorg, Wmo, beschermd wonen en activerend werk. Daarnaast voert de module de wettelijke taak van gemeenten voor wat betreft kwaliteitstoetsing Wmo en rechtmatigheidstoetsing uit. *Onderwijs* Het RBL ziet toe op de naleving van de leerplichtwet voor leer-en kwalificatieplichtige jeugdigen (5 tot 18 jaar) en voert de regionale meld- en coördinatie-wetgeving voor jeugdigen van 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie uit. *Participatie* • Het Werkgeversservicepunt (WSP) voorziet werkgevers met arbeidsmarkt- en personele vraagstukken van advies. Het WSP werkt met en voor alle uitkeringsgerechtigden/werkzoekenden van gemeenten en UWV. • Werkgeverschap SW (WgSW) zorgt dat het formeel werkgeverschap voor ruim 1.600 SW-ers van de negen deelnemende gemeenten goed geborgd is en aansluit op het aanwijzingsbesluit van deze gemeenten • Het contractmanagement inburgering (CMI) verzorgt contractbeheer en

	contractmanagement van inburgeringstrajecten die de deelnemende gemeenten hebben ingekocht ten behoeve van de uitvoering van de wet inburgering.
Beleidskaders	De MGR is een uitvoeringsorganisatie. Opdrachtgeverschap gemeenten verloopt via de bestuurscommissies van de verschillende modules. De afspraken worden jaarlijks vastgelegd in de begroting van de MGR met daarbij een uitvoeringsprogramma voor het komende jaar.
Openbaar belang en doel	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.
Bestuurlijk belang	Deelname aan het algemeen bestuur en de verschillende bestuurscommissies.
Aandeel in %	8,70
Ontwikkelingen	*Zorg* - In 2023 lag de focus op de verdere professionalisering van Inkoop SDCG. In een viertal projecten is de communicatie met onze stakeholders, de segmentering en wijze van monitoring van onze gecontracteerde aanbieders geanalyseerd en doorontwikkeld. In 2024 zal de afronding van de projecten plaatsvinden. - Er heeft in 2023 een tarievenonderzoek plaatsgevonden. Op verzoek van regiogemeenten is eind 2023 een lichte interne check gestart waarmee inzichtelijk is gemaakt op welke elementen (parameters) inhoudelijke keuzes zijn te maken die een effect hebben op de tarieven. Na deze check zal begin 2024 het onderzoek volledig worden afgerond met besluitvorming. *Onderwijs* - Het RBL Midden-Gelre heeft al jaren, op een tijdelijke daling in de coronaperiode na, te maken met een stijgende lijn in het aantal verzuimmeldingen van ongeoorloofd schoolverzuim. - Door aanhoudende hoge migratiestromen zien we een stijging van het aantal leerlingen op de Internationale Schakelklas (ISK). Als gevolg daarvan is het aantal verzuimmeldingen vanuit de ISK verdubbeld *WSP* - Op verzoek van de deelnemende gemeenten is het Steunpunt SROI ondergebracht bij het WSP. In 2023 is deze dienstverlening vanuit regionale middelen gefinancierd; vanaf 2024 is het steunpunt structureel, als submodule van het WSP, in de reguliere financieringsstromen wordt opgenomen. - Samenwerking met de dienstverlening van alle gemeenten. Accountmanagers zijn bij alle deelnemende gemeenten aanwezig op vaste momenten. *WgSW* - In 2023 is een nieuwe fase van de contractafspraken met Scalabor ingegaan. De deelnemende gemeenten hebben hun 'Aanwijzingsbesluit' voor een periode van drie jaar verlengd met daarin afspraken voor de vergoeding van de kosten door de gemeenten aan Scalabor.

Prestaties

Algemeen
In 2023 is de regeling van de MGR aangepast aan de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regeling met als doel de democratische legitimatie en de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden te verstevigen. Ook stond 2023 in het teken van het goed borgen van een nieuwe module: Regionale Facilitering Zorg.

Zorg
Tarievenonderzoek
In de tweede helft van 2023 heeft een tarievenonderzoek plaatsgevonden. Hierbij is gekeken naar de knelpunten van de huidige tarieven, een analyse van de indexering systematiek en advies over tariefdifferentiatie. Het onderzoek is ingezet om te onderzoeken of we reële tarieven betalen en of we met de systematiek toekomstbestendig zijn.

Onderwijs
Het RBL volgt de schoolloopbaan van leerlingen vanaf 5 jaar, totdat ze een startkwalificatie hebben behaald of 23 jaar worden, met als doel het bieden van professionele ondersteuning in de netwerksamenwerking aan leerplichtige jongeren (tot 18 jaar) waarbij de school-loopbaan niet altijd soepel verloopt. Deze samenwerking zorgt ervoor dat jongeren die ongeoorloofd verzuimen de draad op school weer oppakken en naar een diploma toewerken. De regionale aanpak van voortijdig schoolverlaten vormt een sluitend regionaal vangnet om jongeren te helpen bij het vinden van een passende plek in onderwijs, werk, zorg of een combinatie hiervan. Met als doel een zo zelfstandige mogelijke deelname aan de maatschappij.
Het jaarverslag van het RBL Midden-Gelre over schooljaar 2022-2023 is door het algemeen bestuur van de MGR vastgesteld en ter informatie aangeboden aan de deelnemende gemeenteraden.

WSP
Voor het WSP is het passend en duurzaam plaatsen op betaald werk van werkloze werkzoekenden uit de bestanden van gemeenten en UWV een van de belangrijkste doelstellingen. Daarnaast is het WSP strategisch adviseur voor werkgevers op het gebied van HR-vraagstukken, het organiseren van begeleidingsinstrumenten en het faciliteren van voorzieningen.
In totaal zijn in 2023 761 plaatsingen gerealiseerd. Dit zijn de gezamenlijke resultaten van het WSP met team WSP UWV en WSP gemeenten. Wat hierbij opvalt is het grote aantal NUG-geplaatsten. Dit betreft, naast schoolverlaters, veelal de groep Oekraïners.

WgSW
Het vormgeven van het (formeel) werkgeverschap voor ruim 1.600 SW medewerkers, waarvan 144 afkomstig uit Zevenaar. Daarmee krijgen de SW medewerkers hun salaris betaald en zijn HR en arbodienstverlening voor deze medewerkers goed geborgd.

CMI
De uitvoering van de inburgeringstrajecten op managementniveau volgen om zo snel te kunnen bijsturen waar resultaten achterblijven.

Website

Website MGR

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	5.334	5.851	5.527
Resultaat partij	0		0
Eigen vermogen	685		714
Vreemd vermogen	4.388		7.149

Risico's	Het risicoprofiel voor de MGR (toegelicht in onze nota verbonden partijen) is voor 2024 bepaald op 'gemiddeld/stabiel'.
Programma	6. Sociaal domein

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Omschrijving	De Omgevingsdienst voert taken op het gebied van bouwen, milieu, handhaving en toezicht voor de deelnemende gemeenten en Provincie uit. De ODRA is vanaf 1 april 2013 operationeel.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Gemeente Doesburg, Gemeente Duiven, Gemeente Lingewaard, Gemeente Overbetuwe, Gemeente Renkum, Gemeente Rheden, Gemeente Rozendaal, Gemeente Westervoort, Gemeente Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Beleid	Wet milieubeheer.
Beleidskaders	De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem ODRA is per 14 november 2012 in werking getreden. Per 1 april 2013 is vervolgens de Omgevingsdienst van start gegaan.
Openbaar belang en doel	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door een wethouder. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar.
Aandeel in %	7,80
Ontwikkelingen	De wet- en regelgeving is dynamisch. Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de partners. Deze veranderingen kunnen plaats vinden op gemeentelijk niveau (bijv. handhavingsbeleid of gemeentelijk VTH-beleid), provinciaal niveau (bijv. provinciaal geurbeleid), nationaal niveau (bijv. Omgevingswet) of het Europese niveau (bijv. wijzigingen op het gebied van luchtkwaliteit). De ODRA heeft met de partners een initiële begroting opgesteld door extrapolatie van de begroting en de realisatie van de voorafgaande begrotingsjaren. Voor de begroting hanteert de ODRA de werkwijze door trendmatig te gaan begroten. Dit houdt in dat er op productgroep/productniveau samen met de partners de trends worden besproken en vertaald naar de werkprogramma's. Voor sommige productgroepen betekent dit een neerwaartse tendens. Voor andere producten een positieve, afhankelijk van de economische en maatschappelijke ontwikkelingen.
Prestaties	Er wordt uitvoering gegeven aan de VTH-taken op het gebied van milieu overeenkomstig het werkprogramma.
Website	Website ODRA

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	849	759	890
Resultaat partij	53		144
Eigen vermogen	863		857
Vreemd vermogen	5.825		7.099

Toelichting	De werkzaamheden van ODRA worden bekostigd op basis van outputfinanciering. Er wordt gerapporteerd op basis van afgenomen diensten en op basis van geleverde producten. De daadwerkelijke gemaakte kosten worden verrekend met de partners van de ODRA.
Risico's	Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze is positief en er is daardoor een laag risico.
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Omschrijving	Reinigingsdienst De Liemers is een samenwerkingsverband van de gemeenten Montferland en Zevenaar voor uitvoerende taken op het gebied van afval en reiniging.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	De gemeenten Montferland en Zevenaar maken deel uit van de GR.
Beleid	RDL is een uitvoerende organisatie die het beleid van de aangesloten gemeenten uitvoert
Beleidskaders	De vastgestelde GR is het kader op basis waarvan RDL functioneert.
Openbaar belang en doel	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.
Bestuurlijk belang	Het bestuurlijk belang is 50%, Zevenaar levert één van de twee bestuurders.
Aandeel in %	45
Ontwikkelingen	Eind maart 2023 is het aanbiedstation 7Poort in gebruik genomen. Vanaf dat moment is ook een nieuw betalingssysteem ingevoerd. Bezoekers betalen nu per kilo en niet meer op basis van volume. Vanaf het moment van opening van het aanbiedstation op 7Poort kunnen bezoekers in Lobith alleen nog gratis afvalstromen brengen. In 2023 is veel gesproken over de toekomst van RDL als organisatie. Vooralsnog is vooral duidelijk geworden dat gebiedsuitbreiding voorlopig geen reële optie is. RDL gaat nu werken aan het verstevigen van de eigen organisatie.
Prestaties	Op de drie aanbiedstations is 11.537 ton afval gebracht. Dat is 18% minder dan in 2022. Van al het afval behoorde 54% tot de stromen waarvoor bezoekers moeten betalen. De hoeveelheid restafval op de aanbiedstations is in 2023 gedaald van 20kg naar 17kg per inwoner. Dit levert een bijdrage aan de VANG-doelstelling van de gemeente.
Website	Geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	1.993	2.029	2.386
Resultaat partij	162		156
Eigen vermogen	0		0
Vreemd vermogen	6.652		6.787

Toelichting	De extra bijdrage is enerzijds veroorzaakt door hogere inzamelkosten als gevolg van gestegen lonen en anderzijds omdat de inkomsten op de aanbiedstations lager waren dan geraamd. Het aanbod van afval was niet alleen 18% lager dan in 2022, maar vooral 33% lager dan begroot. Bij de betaalde stromen was het aanbod 44% lager dan begroot en de inkomsten daarmee ook navenant lager. Omdat die inkomstendaling slechts gedeeltelijk is gecompenseerd door minder verwerkingskosten, valt het saldo negatief uit.
Risico's	Fluctuerende verwerkings- en opbrengstprijzen vormen een risico voor de jaarrekening. Deze kunnen namelijk afwijken van de begroting. Zowel in positieve als negatieve zin. Op het nieuwe aanbiedstations betalen bezoekers een vaste prijs per kilo. Voor stromen die daardoor duurder zijn geworden, heeft dat geleid tot minder aanbod. Dat financiële risico is vooraf benoemd, maar er is geen aanname gedaan van de daling.
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Samenwerking De Liemers

Omschrijving	Het uitvoeren van de ICT (RID), sociale dienst (RSD) en de inkoop voor de deelnemende gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Duiven
Partijen	Gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Beleidskaders	- Inkoopbeleid 2021 (vernieuwd) - I-visie en I-strategie - Businesscase RSD
Openbaar belang en doel	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de SDL de Liemers wordt gevormd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Aandeel in %	52
Ontwikkelingen	In 2023 had SDL te doen met vele onzekere factoren zoals de continuerende oorlog in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende zaken: hoge energielasten, opvang Oekraïners en uitbetalen leefgelden. Daar bovenop de inflatie, de nieuwe wet op de Gemeenschappelijke Regeling, de doorontwikkeling van de RID en de nieuwe bestuurlijke opdracht van RSD. Daarbij kwamen de personeelstekorten op de arbeidsmarkt voor SDL als werkgever. Dit laatste zien we ook als een kans voor klanten van de RSD. Daarnaast vraagt de nieuwe wet inburgering en de bestuurlijke opdracht bij de RID aandacht. Informatieveiligheid staat hoog op de agenda bij de RID. In juli 2023 hebben wij aangegeven te willen stoppen met de inkoopsamenwerking bij de GR Samenwerking de Liemers.
Prestaties	De RID is tevreden wanneer de gemeenten ook tevreden zijn over de gezamenlijke uitvoering van de I-Visie en I-Strategie. Uitgangspunten van de I-visie: Digitaal waar zinvol, Toegankelijk, Integraal, Flexibel, Betrouwbaar en Transparant KPI's: - minimaal 90% conformering aan de geldende service level agreement (SLA) voor ICT-verstoringen. - RID blijft onder het landelijk gemiddelde kostenniveau / ICT Benchmark voor gemeenten RSD: - minimaal een 8 voor klanttevredenheid

- minimaal 80% duurzame plaatsing, langer dan zes maanden;
- 100% van de klanten worden actief begeleid.

Website [Website RSD De Liemers]

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	5.809	6.874	6.145
Resultaat partij	155		52
Eigen vermogen	182		132
Vreemd vermogen			

Risico's De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.

Programma o. Bestuur en ondersteuning

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Omschrijving	Regionale voorziening voor het beheren van de archiefbescheiden.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Gemeenten Doesburg, Zevenaar, Duiven en Westervoort
Beleid	Een belangrijk speerpunt is de aansluiting op een e-depot. Een e-depot is noodzakelijk om de bestaande wettelijke taak uit te kunnen (blijven) voeren. De gemeente Zevenaar is zich ervan bewust dat de ontwikkeling naar een duurzaam beheer en raadplegen van de te bewaren digitale archiefbescheiden (het zogenoemde e-depot) een stevige opgave is.
Beleidskaders	Archiefwet 1995
Openbaar belang en doel	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.
Bestuurlijk belang	Deelname Bestuur.
Aandeel in %	48
Ontwikkelingen	SALD sluit zich definitief aan bij het e-depot van het Erfgoedcentrum Achterhoek de Liemers (ECAL). Dit is belangrijk voor duurzaam beheer en toegankelijkheid van digitale overheidsinformatie. Vanwege nieuwe wetgeving zoals de Wet open overheid en de vernieuwde Archiefwet is nader onderzoek naar de toekomstige rollen en taken van SALD nodig. Gemeente Zevenaar wil digitaal documentenbeheer verbeteren en rekent op het SALD voor toegankelijkheid en bewaring. Van het SALD wordt steeds meer verwacht te adviseren en toezicht te houden op duurzame archivering, inclusief eisen voor systemen en metadata.
Prestaties	Het SALD heeft een overeenkomst met ECAL gesloten voor het aansluiten op het e-depot. De aanbesteding voor een projectleider e-depot is succesvol afgerond. Het plan voor aansluiting op het e-depot van ECAL is definitief vastgesteld, waarbij de gemeente Zevenaar acties moeten ondernemen voor voorbereiding, o.a. Inventariseren welke archiefbescheiden in aanmerking komen voor (toekomstige) overbrenging. Ook zijn wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling vastgesteld en het mandaatbesluit vastgesteld. Daarnaast heeft het SALD veel werk verricht voor het archief van de enquêtecommissie Zevenaar.
Website	[Website Streekarchivariaat]

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	121	160	139
Resultaat partij	-1		-1
Eigen vermogen	1		0
Vreemd vermogen	83		92

Toelichting	In de begroting 2024 van het Streekarchivariaat is de bijdrage voor Zevenaar geraamd op € 185.000.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt daarom gering geschat. Een recente risico-analyse van mogelijke risico's van het Streekarchivariaat heeft dit bevestigd.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)

Omschrijving	Samenwerking op het gebied van de regionale brandweertaken, ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en collectieve preventieve gezondheidszorg ter realisering van deskundigheidsversterking en capaciteitsvergroting.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Zevenaar.
Beleidskaders	- Beleidsplan veiligheidsregio 2020-2023 - Regionaal crisisplan 2020-2023
Openbaar belang en doel	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.
Bestuurlijk belang	Deelname aan algemeen bestuur door burgemeester en in commissie volksgezondheid door portefeuillehouder.
Aandeel in %	6,45
Ontwikkelingen	*Versterken Bedrijfsvoering* VGGM gaat de organisatie van haar interne bedrijfsvoering versterken. Er liggen gedegen onderzoeken waaruit blijkt dat de VGGM kwetsbaar is. In 2023 is gestart met het programma Beter Bedrijfsvoeren. Onze burgemeester is voorzitter van de bestuurlijke begeleidingscommissie. De gevraagde investeringen zijn noodzakelijk en Zevenaar kan zich vinden in het ambitieniveau om te groeien naar een gemiddelde van personele overhead voor Veiligheidsregio's. Daarnaast is de basis gelegd voor de nieuwe governance, die in 2024 zijn uitwerking krijgt in een gewijzigde gemeenschappelijke regeling. *Meldingsplicht Wonen met zorg* Op het gebied van brandpreventie zien wij een nieuwe ontwikkeling, namelijk het toezicht op wooncomplexen waar eveneens zorg wordt aangeboden en op bedrijven met veel gevaarlijke of ontplofbare stoffen of grote hoeveelheden vuurwerk (BEVI-instellingen). Mede door demografische ontwikkelingen zijn afgelopen jaren diverse wooncomplexen gerealiseerd voor mensen die zorg nodig hebben. Deze complexen hebben een verhoogd veiligheidsrisico, mede omdat bewoners in geval van een incident veelal niet zelfstandig het complex kunnen verlaten. Door de geplande invoering van de Omgevingswet wordt ook de AMvB Besluit Bouwwerken

	Leefomgeving (BBL) van kracht. In dit besluit is opgenomen dat voor een woonfunctie voor zorg een gebruiksmelding nodig is. Het afhandelen van de meldingen heeft in eerste instantie een incidenteel karakter (de eerste toestroom van meldingen) en vervolgens een structureel karakter (meldingen van nieuwe wonen met zorg gebouwen en het toezicht op alle bestaande gebouwen wonen met zorg). Het Rijk heeft de uitkering van het gemeentefonds voor komende 2 jaar ten behoeve van deze ontwikkeling verhoogd. In de VGGM begroting is eveneens voor komende 2 jaar een bedrag opgenomen.
Prestaties	Binnen Jeugdgezondheidszorg is het VGGM gelukt om het niveau van dienstverlening terug te brengen tot het basisniveau. Er is een bestuurlijk traject in gang gezet om te komen tot een toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg en Algemene Gezondheidszorg. Een groot succes was de inwerkingtreding van de nieuwe meldkamer in Apeldoorn in maart 2023. Vanuit de landelijke politiek was er veel aandacht voor het risico op natuurbrand en het komen tot een versnelde aanpak door alle partijen.
Website	Website VGGM

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	3.960	4.639	4.483
Resultaat partij	707		1.731
Eigen vermogen	8.513		9.309
Vreemd vermogen	51.358		48.887

Risico's	VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken. De bijdrage van Zevenaar aan VGGM bestaat uit de bijdragen voor brandweer, Bevolkingszorg, GGD, JGZ en RVP volgens de vastgestelde begroting van VGGM, aangevuld met maatwerk voor JGZ.
Programma	1. Veiligheid

Alliander N.V.

Omschrijving	Alliander N.V. ontwikkelt en beheert energienetten. Via kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. Het bedrijf telt 5,8 miljoen klantaansluitingen.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander N.V. zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 72 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.
Beleid	Klimaatakkoord
Beleidskaders	Afsprakenkader financieringsbehoefte Alliander
Openbaar belang en doel	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.

Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Alliander N.V.
Aandeel in %	0,45
Ontwikkelingen	in 2023 heeft Alliander met kopers overeenstemming bereikt over de verkoop van Kenter, waarvan de overdracht van de aandelen in januari 2024 heeft plaatsgevonden. De verkoopopbrengst draagt positief bij aan de financiële positie. 2023 was een jaar waarin de energietransitie in volle gang is. Alliander realiseerde ruim 1.300 transformatorhuisjes en elektriciteitsstations, zo'n 1.000 elektriciteitsaansluitingen grootverbruik en legden meer dan 2.500 km elektriciteitskabel en 300 km gasleiding. Het was daarmee een recordjaar. Niet eerder heeft Alliander zoveel werk verzet en geïnvesteerd in de verzwaring en uitbreiding van de energie-infrastructuur. Tegelijkertijd is het nog lang niet genoeg.
Prestaties	Het resultaat over 2023 van Alliander is positief, maar evenals afgelopen jaren blijft er sprake van een forse financieringsbehoefte gelet op de gigantische investeringsopgave. Het totaalresultaat na belastingen bedraagt € 267 miljoen. De financiële ratio's zoals solvabiliteit zijn gezond. Het dividend over het boekjaar 2023 bedraagt € 120,3 miljoen. Als gevolg van de verkoop van Kenter is een speciaal dividend uitgekeerd van € 53 miljoen.
Website	Website Alliander

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	198.000		267.000
Eigen vermogen	4.570.000		4.749.000
Vreemd vermogen	6.106.000		6.897.000

Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. Wij passen de raming van dividend indien nodig aan op de bijgestelde verwachting. In de begroting is de raming van het dividend structureel € 0,80 per aandeel. In de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is dit risico meegenomen.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Ataro B.V.

Omschrijving	Zevenaar heeft in 2015 het sport- en accommodatiebeleid geprofessionaliseerd en ondergebracht in het gemeentelijk sportbedrijf Ataro.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Zevenaar is enig aandeelhouder
Beleid	Ataro heeft als doel het beheren en exploiteren (verhuren daaronder mede verstaan) van maatschappelijk vastgoed (sportaccommodaties daaronder mede verstaan) en uitvoeren van het sportstimuleringsbeleid middels het sportservicepunt.
Openbaar belang en doel	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.
Bestuurlijk belang	De rol van gemeentelijk aandeelhouder in Ataro B.V. wordt uitgeoefend door de wethouder sport (A. Boone).
Aandeel in %	100

Prestaties	
Website	Website Ataro

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	2.977	3.125	3.256
Resultaat partij			
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			

Risico's	De gemeente blijft als enig aandeelhouder bij tegenvallende exploitatieresultaten uiteindelijk financieel verantwoordelijk.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Omschrijving	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Beleid	BNG Bank streeft niet naar winstmaximalisatie, maar naar maatschappelijke impact en een redelijk rendement voor de aandeelhoudende overheden. Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt, zien wij ons aandelenbezit in BNG Bank ziet als een duurzame belegging.
Openbaar belang en doel	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).
Aandeel in %	0,02
Ontwikkelingen	BNG Bank heeft de eigen strategie vastgelegd in 'ons kompas naar impact'. Het hoofddoel van deze strategie blijft dat de bank zich als belangrijkste kredietverstrekker in het publieke domein zal blijven inzetten voor het socialer en duurzamer maken van Nederland.
Prestaties	Ondanks de geopolitieke spanningen, een aantal faillissementen van buitenlandse banken en de afkoelende economie behaalde BNG Bank in 2023 sterke financiële resultaten. Over het 2023 heeft BNG Bank een nettowinst gerealiseerd van EUR 254 miljoen (2022: EUR 300 miljoen) Hoewel de nettowinst positief beïnvloed is door het gestegen renteresultaat, is deze lager dan in 2022 door een lager resultaat financiële transacties uit hoofde van de liquiditeitsportefeuille. Aan de aandeelhouders is een dividend van EUR 120 miljoen voorgesteld. Dit is 50% van de nettowinst.
Website	Website BNG

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	300.000		254.000
Eigen vermogen	4.615.000		4.700.000

Vreemd vermogen	107.459.000	110.800.000

Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50).
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Leisurelands B.V.

Omschrijving	Leisurelands B.V. is een recreatiebedrijf met 20 openbare recreatiegebieden. Hiervan is één gebied gelegen in Zevenaar, namelijk: Rhederlaag.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Berg en Dal, Beuningen, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nijmegen, Nunspeet, Putten, Renkum, Rozendaal, Voorst, Wijchen en Zevenaar.
Beleid	Op Rhederlaag is het bestemmingsplan 'Rhederlaag' deels in werking getreden. Er lopen tegen bepaalde punten uit het bestemmingsplan beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.
Beleidskaders	In 2020 is de structuurvisie voor Rivierklimaatpark vastgesteld. Deze vormt nu de kaders voor toekomstig beleid.
Openbaar belang en doel	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.
Bestuurlijk belang	Via stemrecht bij de algemene aandeelhoudersvergadering
Aandeel in %	3,45
Ontwikkelingen	Op Rhederlaag maakten landbouw en industrie sinds de jaren zestig geleidelijk plaats voor natuur en recreatie. Het is nu het grootste watersportgebied van Oost-Nederland. De laatste fase van de zandwinning komt eraan. Vanuit het project Rivierklimaatpark IJsselpoort is de insteek om in het gebied Rhederlaag samen met terreineigenaren en ondernemers de mogelijkheden van duurzame economische kwaliteitsimpuls te onderzoeken en uit te werken. Hiervoor wordt op verschillende onderdelen ingezet. Voor wat betreft de Bahrse Pol zoekt Leisurelands samen met de gemeente naar ruimte voor de ontwikkeling van recreatie als dan niet in combinatie met kleinschalige opwekking van duurzame energie. Voor het gebied de Koppenwaard geldt dat met name op natuurontwikkeling wordt ingezet, ook hier heeft Leisurelands gronden in eigendom.

Prestaties	Leisurelands trok in 2023 4,3 miljoen strandbezoekers. In 2022 waren dit er nog 4,5 miljoen. Rhederlaag telde 363.000 bezoekers. In 2023 heeft Leisurelands hard gewerkt aan de ontwikkeling van de recreatiegebieden, waaronder Veluwe aan Zee. Evenementen en festivals vormen een belangrijk onderdeel van het recreatieve aanbod.
Website	Website Leisurelands

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	-2.219		
Eigen vermogen	77.432		
Vreemd vermogen	15.023		

Risico's	Gezien het geringe belang van de gemeente hierin is het risico bijzonder klein. Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille. Leisurelands B.V. keert tot op heden geen dividend uit.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Vitens N.V.

Omschrijving	Vitens wint, zuivert en levert drinkwater en zorgt voor de instandhouding van het leidingnetwerk. Jaarlijks maakt Vitens meer dan 360 miljard liter drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Utrecht
Partijen	De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 110 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel, provincie Flevoland en provincie Utrecht en het merendeel van de in deze provincies liggende gemeenten.
Beleid	De missie van Vitens luidt: In 2030 elke druppel duurzaam. Dit begint bij de kernprocessen van ons werk: winnen, zuiveren en leveren.
Beleidskaders	Beleidstafel Droogte: aanbevelingen voor het borgen van voldoende drinkwater tijdens extreem droge perioden.
Openbaar belang en doel	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Vitens N.V..
Aandeel in %	0,60
Ontwikkelingen	Het verslag van Vitens over 2023 bevestigt de urgentie voor een versnelling naar duurzame drinkwaterwinning. Om blijvend schoon drinkwater te kunnen garanderen, moeten drinkwaterbedrijven miljarden investeren in nieuwe zuiveringstechnieken en waterbronnen. Toenemende droogte door klimaatverandering, vervuiling van warmtebronnen en een stijgende vraag naar water vergen hoge en extra investeringen.

Prestaties	Het nettoresultaat over het boekjaar 2023 bedraagt € 27,2 miljoen en is aanzienlijk hoger dan het voorgaande jaar. (2022: € 8,2 miljoen). De solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de continuïteit van de organisatie en geeft de verhouding weer van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. Volgens het financieel beleid moet de solvabiliteit van Vitens minimaal 30 procent zijn, maar streeft men naar een solvabiliteit van minimaal 35 procent. In 2023 bedroeg de solvabiliteit 30,3 procent, waarmee Vitens aan de ondergrens van de doelstelling zit. Zoals verwacht doet Vitens ook dit jaar het voorstel om geen dividend uit te keren. De RvC stelt voor het volledige netto resultaat van € 27,2 miljoen, met het oog op de opgave, de solvabiliteitsdoelstelling en de vereisten van de banken, toe te voegen aan de reserves.
Website	Website Vitens

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Bijdrage gemeente	0	0	0
Resultaat partij	8.200		27.200
Eigen vermogen	649.500		677.700
Vreemd vermogen	1.446.600		1.559.700

Toelichting	De gemeente Zevenaar bezit 34.717 gewone aandelen.
Risico's	Andere oorzaak van de lage solvabiliteit is de WACC. Deze systematiek beperkt Vitens in de hoeveelheid winst die mag worden gemaakt. Doordat de huidige WACC (2,95 procent voor de periode 2022-2024) te laag is voor de omvang van de investeringsopgave, moet Vitens veel geld bij lenen waardoor de solvabiliteit afneemt.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

GRONDBELEID

Inleiding
Overeenkomstig artikel 9, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient een paragraaf Grondbeleid deel uit te maken van de programmabegroting en het jaarverslag. Transparantie over het grondbeleid voor u is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen zoals aangegeven in de programma's.

Beleid
Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid gemeente Zevenaar die op 7 juli 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. Deze nota is ondersteunend aan de diverse beleidsdoelstellingen van onze gemeente en sluit aan op de diverse beleidsdocumenten, onder meer zoals hieronder genoemd, maar ook het beleid op het gebied van de energietransitie, duurzaamheid en economie. We kiezen in het grondbeleid voor een situationeel grondbeleid wat betekent dat we onze rol per project of locatie op basis van een afwegingskader bepalen. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Aan de hand van de thema's in de nota beoordelen we in hoeverre we een initiatief belangrijk vinden en welke rol we daarin als gemeente willen spelen. Actuele vraagstukken vragen om een andere invulling van het grondbeleid. Zevenaar staat voor een enorme opgave. In het fysieke domein gaat het om transformatie van bestaande bouw, nieuwbouw, klimaatadaptatie, duurzaamheid en de energietransitie. Daarnaast streven we naar verbetering van de economische vitaliteit, leefbaarheid, gezondheid en passende huisvesting. Op basis van deze thema's wegen we af hoe we onze rol bepalen. Hierbij spelen de financiële aspecten uiteraard ook een rol. De afweging vindt altijd gefundeerd plaats.

In de collegevergadering van 24 januari 2023 is de grondprijsbrief 2023 vastgesteld. Door middel van de raadsinformatiebrief 2023-006 bent u hierover op de hoogte gebracht en hebt u kennis kunnen nemen van de inhoud ervan. Jaarlijks wordt de grondprijsbrief geactualiseerd. In de collegevergadering van 30 januari 2024 is de grondprijsbrief 2024 vastgesteld. Hierover bent u door middel van raadsinformatiebrief 2024-401 geïnformeerd.

Omgevingsvisie
Ten behoeve van de nog op stellen Omgevingsvisie gemeente Zevenaar heeft u in de raadsvergadering van september 2021 een koersdocument vastgesteld. Dit koersdocument geeft richting aan om als vertrekpunt gesprekken met de samenleving aan te gaan. De Omgevingsvisie is een strategische, integrale lange termijnvisie (2040) voor de fysieke leefomgeving. Eind 2022 is gestart met de eerste fase van de totstandkoming van de omgevingsvisie van Zevenaar. De planning is aangepast en het is de bedoeling dat de Omgevingsvisie uiterlijk begin 2025 gereed is.

Beleidskaders
Nota grondbeleid gemeente Zevenaar 2021
Grondprijsbrief gemeente Zevenaar 2024
Woonvisie Gemeente Zevenaar 2015-2025
Woonvisie Gelders Eiland 2018
Woondeal 2.0 (Groene metropool regio Arnhem Nijmegen)
Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Ontwikkelingen
Op dit moment zijn er veel macro-economische ontwikkelingen die invloed hebben op de woningbouw. Lange tijd was er sprake van stijgende materiaal- en energiekosten, maar deze vlakken inmiddels wat af. Echter zijn de hypotheekrentes de laatste tijd gestegen, waardoor de vrij op naam (VON)-prijzen weer iets meer onder druk staan. Ook zijn de invloeden van de oorlog in Oekraïne op de energiekosten gedaald. Het Centraal Planbureau (CBS) heeft bekend gemaakt dat de prijzen van consumentengoederen- en diensten in 2023 gemiddeld 3,8% hoger waren dan in 2022. Het CPB raamt in haar persbericht van februari 2024 een inflatie van 2,9% in 2024. De Nederlandse economie keert terug naar een gematigd groeipad. De komende jaren normaliseert de economische groei, na een turbulente periode.

Regionaal Programma Werklocaties
Het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen (RPW) vormt de kaders voor het regionaal beleid ten aanzien van regionale bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd als het gaat om:
· Een duurzame ruimtelijke invulling van de werklocaties in de regio Arnhem-Nijmegen in het kader van de Groene Metropoolregio;
. De verdeling van de ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen, waaronder die voor XXL-logistiek;
· Het tweejaarlijks uitvoeren van een monitor van het RPW 2021-2024;

In het kader van bovenstaande heeft de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen op 17 juni 2021 aanvragen voor nieuwe ontwikkelruimte goedgekeurd. Gemeente Zevenaar kan daardoor beginnen met de ontwikkeling van BusinessPark 7PoortII waarbij het gaat om 35,9 hectare aan nieuwe bedrijfskavels en levert naar schatting ruim 900 arbeidsplaatsen op. De ontwikkeling van deze 35,9 hectare is voorzien in twee fasen. Voor de eerste fase heeft de Groene Metropoolregio op basis van de verdeling van de ontwikkelruimte bedrijventerrein RPW toestemming gegeven. De voorbereiding voor de ontwikkeling van BusinessPark 7PoortII is opgepakt. Het plan van aanpak is gereed en er is op 1 februari 2023 een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de planuitwerking. Daarna heeft het college op 28 februari 2023 een actualisatie van het ontwikkelperspectief 'Ontwikkelperspectief 7Poort II Actualisatie 2023' vastgesteld. Op basis van deze actualisatie is bij de Groene Metropoolregio het verzoek van de gemeente ingediend om, voor de uitvoering van de tweede fase van BusinessPark 7Poort II nog eens 24,3 hectare ontwikkelruimte toe te kennen. In totaal gaat het dus om 11,7 + 24,3 = 36 hectare ontwikkelruimte. Inmiddels heeft de Groene Metropoolregio een positief besluit genomen over de tweede fase van de ontwikkelruimte. Om ten aanzien van de ontwikkeling regie te kunnen (blijven) houden hebben wij op 25 mei 2021 -op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg)- voorkeursrecht gevestigd op de eigendommen, behorende bij zowel de 1e als 2e tranche van beoogd BusinessPark 7PoortII. Dit besluit is door uw raad bekrachtigd in de raadsvergadering van 8 juli 2021. Inmiddels is het ontwerp-bestemmingsplan op 20 december 2023 ter inzage gelegd en wordt verwacht dat het bestemmingsplan medio 2024 wordt vastgesteld.

Project ViA15
Bij de Raad van State (RvS) heeft in het kader van het Tracébesluit A12/A15 op 22 november 2022 een zitting plaatsgevonden, waarin de indieners van beroepen en de minister van Infrastructuur en Waterstaat hun standpunt hebben kunnen toelichten. De RvS heeft op 5 april 2023 een tussenuitspraak gedaan over de beroepen tegen het Tracébesluit ViA15. De tussenuitspraak ging in op de wijze waarop de stikstofberekening is uitgevoerd en heeft geoordeeld dat deze op een juiste manier is uitgewerkt. Het is nu wachten op de definitieve uitspraak van de RvS ten aanzien van het Tracébesluit ViA15. Op 6 maart 2024 is er opnieuw een tussenuitspraak geweest waarin wordt vermeld dat het Tracébesluit ViA15 bijna in orde is. De minister van Infrastructuur en Waterstaan moet alleen voor het zogenoemde extern salderen van stikstof een nadere onderbouwing geven.

BOUWGRONDEXPLOITATIE (WONINGBOUW EN BEDRIJVENTERREINEN)

7Poort

In 2023 is een 2-tal kavels geleverd met een totale grootte van 7,04 hectare. In de vigerende grondexploitatie van 1 januari 2023 hielden we nog rekening met een totale levering op 7Poort van 9,1 hectare. De planning is bijgesteld ten behoeve van de verkopen, naar verwachting zal 1 kavel verkocht worden in 2024 van 2,78 hectare.

Spoorallee

De levering van de kavels ten behoeve van de outletontwikkeling was in de vigerende grondexploitatie ook voorzien voor 2023. Deze planning is bijgesteld voor de uitgifte van de kavels naar 2025. De definitieve en onherroepelijke aansluiting Zevenaar Oost op de A12, als onderdeel van het Tracébesluit ViA15 in het kader van de doortrekking A15/verbreding A12 blijft een vertragende factor in de ontwikkeling. Dit verdere uitstel van de levering van de kavels is niet in strijd met de afspraken en voorwaarden zoals vastgelegd in de in 2017 gesloten koop- en realisatieovereenkomst tussen de Ontwikkelingscombinatie FOZ B.V. en de gemeente Zevenaar. Zoals eerder al is benoemd is het nu wachten op de definitieve uitspraak van de RvS ten aanzien van het Tracébesluit ViA15.

Landeweer

Voor het noordelijke deel zijn de verwachtingen gematigd positief. De gronden op Landeweer Zuid (13.000 m²) zijn in 2020 uit de grondexploitatie genomen en zijn overgeheveld naar de zgn. materiële vaste activa in de gemeentelijke boekhouding. Overigens betekent dit niet dat de locatie buiten beeld raakt. Er is inmiddels enige interesse voor diverse invullingen. De planning was om een visie op dit gebied in het eerste halfjaar van 2023 af te ronden, echter door verkoop afwikkelingen in 7Poort en uitwerking van andere plangebieden wordt de visie ontwikkeling doorgeschoven naar het eerste halfjaar van 2024.

Zevenaar Oost-Wonen

De ontwikkeling van Groot Holthuizen in 2023 stond voor een groot deel in het teken van de eerste verkoop van de woningen door de ontwikkelaars in de deelgrondexploitatie De Holtkamp. Ook heeft de selectieprocedure plaats gevonden voor de deelgrondexploitatie Het Hof. Hieruit is een ontwikkelaar geselecteerd en de verdere planuitwerking wordt voortgezet. In 2023 werd verwacht dat er in totaal 2 kavels geleverd zouden worden gelegen in De Stede. Deze kavels zijn uiteindelijk in 2023 niet uitgegeven. In het plangebied van De Stede zijn nog 4 vrije kavels te koop/te leveren en de verwachting is nu bijgesteld naar 1 in 2024. In de Tol is ook nog sprake van 1 onverkochte kavel.

In De Holtkamp is nu ruimte voor 128 woningen waarvan 33 stuks in de sociale huur, 52 vrije sector (waarvan 10 in het betaalbare segment) en 24 kavels op "het erf" waar ruimte is voor nog eens een programma voor betaalbare woningen. De gronden ten behoeve van sociale huur zijn in 2023 verkocht aan Baston Wonen. De 24 kavels op "het erf" zijn halverwege 2023 in de verkoop gegaan en hetzelfde geldt voor een deel van de 52 vrije sector woningen. Deze zijn (deels) verkocht in 2023. De verwachting is dat het restant van de vrije sector woningen in 2024 op de markt komen.

Tot slot komen er in De Holtkamp 19 vrije kavels in de verkoop. Verwachting is dat deze vrije kavels in 2024 en 2025 worden geleverd. De beroepsprocedure is inmiddels afgerond, waarbij de gemeente in het gelijk is gesteld.

In 2022 is de grondexploitatie het Hof geopend. Voor het Hof is begonnen aan de planuitwerking. Ook hierbij is het uitgangspunt 50% betaalbare woningen te realiseren, waarvan 30% sociale woningbouw. Het plangebied is ongeveer 23.000 m² groot. Het gewenste programma, hoogbouw versus laagbouw, bepaalt

uiteindelijk het aantal woningen dat hier kan worden gerealiseerd. Verwachting voor het Hof is dat de eerste kavels in 2025 worden uitgegeven.

Middag Oost & Zwanenwaay
Met betrekking tot de ontwikkeling van de Middag Oost is de bouw van woningen in fase 1 en 2 gereed. Daarnaast zijn eind 2022 en begin 2023 ook twee vrije kavels geleverd. Door de levering van deze twee kavels, zijn er geen vrije kavels meer beschikbaar in de Middag Oost. In het najaar van 2021 heeft een uitvraag plaatsgevonden voor de ontwikkeling van de 3e fase van de Middag Oost. Medio december 2021 heeft dit geleid tot de gunning aan een ontwikkelaar. Deze gaat een programma van 44 woningen realiseren waarvan de helft in het betaalbare koopsegment en (12 stuks) sociale huur is. De andere helft betreft een programma in het duurdere segment. In 2023 is de koop- en ontwikkelingsovereenkomst getekend met de ontwikkelaar en de woningcorporatie. Inmiddels heeft de ontwikkelaar een start gemaakt met de verkoop van de woningen. Doel van de overeenkomst is o.a. te komen tot een verkoop van de benodigde gronden voor de ontwikkeling van het bouwplan en het vastleggen van de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de realisatie van het Bouwplan binnen het projectgebied dient plaats te vinden. Fase 3 Middag Oost is eerder al bouwrijp gemaakt, echter zijn deze werkzaamheden nog niet geheel afgerond. Eind 2023 zijn de gronden volledig bouwrijp gemaakt. Baston Wonen is eind 2023 gestart met de bouw net als een deel van de overige ontwikkeling.

Voor de komende korte termijn staat de ontwikkeling van de Zwanenwaay op een laag pitje. Mede gelet op de ambtelijke capaciteit wordt prioriteit gegeven aan Middag Oost. Bovendien moet voorkomen worden dat plannen elkaars concurrent worden.

Waaijakkers
In december 2022 is de grondexploitatie Waaijakkers geopend. Het plangebied Waaijakkers betreft de ontwikkeling van een woongebied in Aerdt. In 2010 is gestart met de bouw van woningen in plangebied Waaijakkers, echter zijn toen slechts 14 woningen gebouwd. Het plangebied heeft een omvang van circa 1,5 ha. Hierin beschikt de gemeente Zevenaar over een grondpositie met een omvang van ca. 0,8 ha. in het plangebied. Op de gemeentelijke gronden is ruimte voor circa 21 woningen. Op het bestemmingsplan loopt een beroepsprocedure bij de RvS. Daarnaast is er een begin gemaakt aan een het selectiedocument ten behoeve van het selecteren van een ontwikkelaar van de gemeentelijke uitgeefbare gronden. Verwacht wordt dat de selectieprocedure gestart kan worden in 2024.

Vastgoedlocaties
In 2023 is de grondexploitatie voor Vastgoedlocaties geopend. Hiermee wordt de mogelijkheid gecreëerd om 49 woningen te ontwikkelen. Naar verwachting zal er een klein deel beginnen in 2024 en het overige deel in 2025.

REALISATIE

In onderstaande tabel presenteren wij de gerealiseerde grondverkopen in het jaar 2023 en een prognose voor de komende vier jaar. Ter vergelijking is de realisatie van de jaren 2021 en 2022 eveneens opgenomen. De geprognotiseerde afzet voor de komende jaren is verwerkt in de herziening van de grondexploitaties per 01-01-2024 welke, samen met andere parameters, de basis vormt voor de verwachte resultaten (zie verderop in deze paragraaf).

Aantallen/m2 kavels wonen en bedrijven (realisatie en prognose)							
Naam grondexploitatie	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bedrijven (in ha.)							
Zevenaar Oost - 7 Poort en Landeweer	0,91	1,58	7,04	4,50	2,05	0,00	0,00
Zevenaar Oost - Spoorallee/FOZ	0,00	0,00	0,00	0,81	6,78	0,00	0,00
Mercurion	0,00	0,00	0,54	0,31	0,00	0,00	0,00
Totaal Bedrijven	0,91	1,58	7,58	5,62	8,83	0,00	0,00
Wonen (in aantallen kavels/woningen)							
Groot Holthuizen	31	3	53	67	54	41	43
Middag Oost & Zwanenwaay	2	1	31	19	1	1	1
Waaijakkers	0	0	0	0	10	11	0
Vastgoedlocaties	0	0	0	8	41	0	0
Totaal Wonen	33	4	84	94	106	53	44

Conform de door het college vastgestelde uitgangspunten voor de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2024 wordt er vanuit gegaan dat de levering van de gronden ten behoeve van de FOZ in 2025 plaatsvindt. In verband met de beroepszaak bij de Raad van State rond het Tracébesluit A12/A15 wordt een deel van de gronduitgifte van de andere – nog resterende percelen- voorzien in 2024 en 2025.

PROGNOSE TE VERWACHTEN RESULTATEN

In BBV artikel 16 lid c is opgenomen dat de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie moet bevatten. Wanneer deze prognose is samengesteld uit positieve en negatieve grondexploitaties, dan is het van belang dat de verwachte resultaten voor alle grondexploitaties op een zelfde wijze worden berekend. Dit gebeurt op basis van de "netto contante waarde" methode. De voorschriften zeggen ook dat de resultaten op eindwaarde dienen te worden gepresenteerd waarbij tevens wordt aangegeven wat de verwachte einddatum van de exploitatie is.
Ten aanzien van de grondexploitaties van onze gemeente kan worden gesteld dat er sprake is van een mix van positieve en negatieve grondexploitaties. Aangezien de afzonderlijke grondexploitaties een verschillende einddatum kennen, zijn de resultaten per datum 1 januari 2024 contant gemaakt. Hierdoor worden de resultaten onderling goed vergelijkbaar.

De geprognosticeerde resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn voor het laatst herzien per 1 januari 2024. Vervolgens hebben wij deze verwerkt in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2023 welke ter vaststelling in de vergadering van 26 juni 2024. De financiële effecten zijn verwerkt in de jaarstukken 2023. De geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties luiden als volgt:

Financiële resultaten actieve grondexploitaties januari 2023 en januari 2024 (bedragen x € 1.000)							
Naam grondexploitatie	Einddatum exploitatie	Resultaat eindwaarde	Resultaat herziene grex NCW per 1-1-2023	Resultaat 1-1-2023 NCW per 1-1-2024	Resultaat herziene grex NCW per 1-1-2024	Verschil	Afwijking in %
A	B	C	D	E	F	G	H
Zevenaar Oost - bedrijven	31-12-2026	15.262	14.178	14.461	14.478	17	0,1%
Zevenaar Oost - wonen	31-12-2029	-33.922	-29.997	-30.596	-30.237	359	1,2%
Totaal Zevenaar Oost		-18.660	-15.819	-16.135	-15.759	376	2,3%
Middag Oost & Zwanenwaay	31-12-2032	-4.287	-4.070	-4.152	-3.854	298	7,2%
Mercurion	31-12-2025	98	106	108	94	-14	-13,0%
Waaijakkers	31-12-2028	254	557	568	230	-338	-59,5%
Vastgoedlocaties	31-12-2027	664	594	606	629	23	3,8%
TOTAAL GRONDEXPLOITATIES		-21.931	-18.632	-19.005	-18.660	345	1,8%

Uit bovenstaande tabel zijn de einddata per deelgrondexploitatie (kolom B) op te maken en de resultaten op deze eindwaarde (kolom C). Omdat eindwaarden onderling niet te vergelijken zijn vanwege de verschillende looptijden van de plannen volstaan we met een overzicht van de verschillen op netto contante waarde.

In bovenstaande tabel maken we de vigerende grondexploitatie (kolom D) netto contant op de situatie per 1 januari 2024 (kolom E), alvorens tot een goed vergelijk van de cijfers te komen. Het resultaat van de grondexploitatie wordt immers "opgerent" met een rentepercentage van 2%, zijnde de discontovoet waarmee het resultaat netto contant wordt gemaakt. Deze opgerente cijfers vergelijken we vervolgens met het geactualiseerde resultaat per 1 januari 2024 (kolom F). Dit resulteert in een verschil per grondexploitatie (kolom G) en de afwijking in procenten (kolom H).

In zijn totaliteit is er sprake van een verbetering van het resultaat van € 345.000 NCW per 1 januari 2024. Voor wat betreft de grondexploitaties Zevenaar Oost - bedrijven en Mercurion wordt in de jaarrekening in programma 3 een toelichting verstrekt op de verschillen. Voor de grondexploitaties Zevenaar Oost – wonen en Middag Oost & Zwanenwaay is de verschillenanalyse terug te vinden in programma 8 van de programmarekening.

Omdat Zevenaar Oost één grondexploitatie is en het positieve resultaat van Zevenaar Oost - bedrijven verrekend wordt met het negatieve resultaat van Zevenaar Oost - wonen, is er een verliesvoorziening gevormd voor een totaalbedrag van € 15.759.000. Voor Middag Oost & Zwanenwaay is een verliesvoorziening gevormd voor € 3.854.000. Deze zijn terug te vinden in de toelichting op de balans.

WINST- EN VERLIESNEMING

De bovengenoemde uitkomsten worden hieronder vergeleken met de cijfers van de Meerjarenbegroting 2023-2026. Hierdoor is het effect op het rekeningresultaat zichtbaar.

Omdat de BBV-voorschriften eisen dat de grondexploitaties m.b.t. wonen en bedrijven tot verschillende taakvelden behoren, zijn de gevolgen voor "bedrijven" in de jaarrekening verantwoord binnen programma 3 (Economie) en "wonen" in programma 8 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing).

Effecten op jaarrekeningresultaat/verliesvoorziening 2023 (afgerond op € 1.000)				
Grondexploitatie	Vrijval verliesvoor-ziening primitieve begroting 2023-2026	Begrote mutaties rente	Werkelijke vrijval verlies voorziening	Effect jaarrekening resultaat 2023
Zevenaar - Oost Wonen (programma 8)	-	600	359	-241
Zevenaar - Oost Bedrijven (programma 3)	-	-284	17	301
Middag-Oost &Zwanenwaay (programma 8)	-	81	298	217
Totaal	-	398	674	276

Voor het bedrag van € 276.000 valt de bestaande verliesvoorziening vrij en wordt ten gunste gebracht van het rekeningresultaat 2023. Naast deze vrijval is bij Mercurion op basis van de percentage of completion methode een tussentijdse winstneming genomen voor een bedrag van € 81.000.

RESERVE, VOORZIENINGEN EN RISICO'S

Eventuele winsten uit de grondexploitaties voegen wij toe aan het resultaat van het desbetreffende boekjaar waarbij de winstbestemming vervolgens wordt voorgelegd aan de raad. Een en ander is bepaald in de Nota Grondbeleid 2021.

Voor verlieslatende grondexploitaties wordt een verliesvoorziening getroffen, zoals voorgeschreven in het BBV. Voor winstgevende grondexploitaties zijn sinds 2017 gewijzigde BBV-regels van toepassing waarbij aansluiting is gezocht bij algemeen aanvaardbare methodes in het bedrijfsleven en bij fiscale regelgeving. Hierbij is -ten aanzien van tussentijdse winstneming- de zogenaamde Poc-methode van toepassing (Percentage of completion). Deze methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft opbrengsten als de kosten, verkeert. Hiermee kan op basis van een deel (percentage) van de realisatie van een project tussentijdse winst worden toegevoegd aan de algemene middelen (voorheen werd uitsluitend winst genomen indien het project in zijn geheel gereed was). Concreet is deze methode uitsluitend op de grondexploitatie Mercurion en Waaijakkers van toepassing omdat deze als enige winstgevend zijn. Omdat Mercurion en Waaijakkers in 2022 geen ontwikkelingen kende is er geen sprake van een tussentijdse winstneming in dat jaar.

De stand van de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt volgens de jaarstukken 2023 € 19.764.000.

Ten behoeve van de voorliggende meerjarenbegroting heeft een actualisatie van de risico's plaatsgevonden. Het geactualiseerde risicoprofiel laat het volgende beeld zien:

Risicoprofiel actieve grondexploitaties 1-9-2023 en 1-1-2024 (bedragen x € 1.000)				
Grondexploitaties	Risiscoprofiel per 1-9-2023	Risiscoprofiel per 1-1-2024	Verschil sept. 2023 - januari 2024	Afwijking in %
Zevenaar Oost - bedrijven	471	**348**	123	26,1%
Zevenaar Oost - wonen	612	**1439**	-827	-135,1%
Totaal Zevenaar Oost	1.083	**1.787**	-704	-65,0%
Middag Oost & Zwanenwaay	372	**274**	98	26,3%
Waaijakkers	61	**69**	-8	-13,1%
Totaal overige grondexploitaties	433	**343**	90	20,8%
Totaal risico's	1.516	**2.130**	-614	-40,5%

Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is gecalculeerd op € 2.130.000. Ten opzichte van het risico in de meerjarenbegroting 2024-2027 (€ 1.516.000) betekent dit een stijging van € 614.000.

Dit risicoprofiel van € 2,1 miljoen bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals het Hof, Waaijakkers en Middag Oost fase 3. Bij deze projecten staan we aan de beginfase van de ontwikkeling. In deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. Ook de prijsstijging van materialen is ongekend hoog geweest. Hoe het prijsverloop verder zal gaan is onzeker en vormt daarom een risico. Ook de gevolgen van het Oekraïne conflict zijn net zoals in de meerjarenbegroting 2024-2027 meegenomen in de grondexploitaties en om die reden geen onderdeel van het risico. De voornaamste stijging in het risicoprofiel gaat over de rekenrente die verwacht wordt te gaan stijgen, omdat voor nieuwe leningen hogere rente betaald dient te worden.

1. Zevenaar-Oost-Bedrijven:

Het risico met betrekking tot vertraging van de uitgifte in de deelgrondexploitatie 7Poort is naar beneden bijgesteld. Er zijn twee kavels verkocht in 2023. Daarnaast wordt het risico binnen Zevenaar-Oost-Bedrijven gevormd door de blijvende onzekerheid rond het Tracébesluit A15/A12 en het blijvende risico op kostenstijgingen. De verbetering komt vooral door de aanpassing van de rekenrente in het risicoprofiel. Dit komt met name door het rekening houden met een rentestijging voor de aankomende jaren. Aangezien de rente op leningen die op het moment worden aangegaan veel hoger is dan de huidige rekenrente binnen de gemeente. Dit heeft een positief effect voor winstgevende grondexploitaties.

2. Zevenaar-Oost-Wonen:

De risico's voor de grondexploitatie Zevenaar-Oost-Wonen blijven ongewijzigd ten opzichte van de meerjarenbegroting 2024-2027. Dit betekent dat het risico van dit project wordt gevormd door onder andere het risico op kostenstijgingen en lagere grondprijzen. Ook de toevoeging van deelgebied het Hof zorgt voor risico's. Deze ontwikkeling bevindt zich namelijk nog in de beginfase van de planuitwerking. De verslechtering van het risicoprofiel komt met name door het rekening houden met een rentestijging voor de aankomende jaren. Aangezien de rente op leningen die op dit moment worden aangegaan veel hoger is dan de huidige rekenrente binnen de gemeente. Dit heeft een negatief effect voor verlieslatende grondexploitaties.

3. Middag-Oost & Zwanenwaay:

De risico's voor de grondexploitatie Middag-Oost & Zwanenwaay verbeteren ten opzichte van de begroting. Dit komt vooral doordat de werkzaamheden voor bouwrijp maken op Middag-Oost afgerond zijn. Zwanenwaay heeft nog een langere looptijd en zal na afronding Middag-Oost worden opgepakt.

4. Waaijakkers:

De bestaande risico's voor de grondexploitatie Waaijakkers blijven ongewijzigd ten opzichte van de meerjarenbegroting 2024-2027. Enkel is er een extra risico opgenomen voor de te ontvangen exploitatiebijdragen. Deze ontwikkeling bevindt zich nog in de beginfase van de planuitwerking en heeft daardoor meer onzekerheid. Het risico wordt onder andere gevormd door mogelijke kostenstijgingen. Dit zorgt uiteindelijk voor een verslechtering van het risicoprofiel.

In de Paragraaf Weerstandsvermogen wordt inzicht verschaft in de verhouding van de grondexploitatie-risico's in relatie tot het risicoprofiel gemeente breed.

OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

Inleiding
Op 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid (Woo) de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De Woo geeft burgers het recht op informatie over het handelen van de overheid. Iedereen kan een verzoek om informatie indienen bij de gemeente. Wij maken die informatie vervolgens openbaar door deze online te publiceren, tenzij er een wettelijke uitzonderingsgrond van toepassing is. De gemeente is verplicht om minstens 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Denk hierbij aan vergaderstukken voor de raad, maar ook collegebesluiten, onderzoeken, jaarplannen en jaarverslagen. Goede en vindbare informatie is essentieel voor openbaarheid. Daarom geeft de Woo de gemeente meerdere jaren om de informatiehuishouding op orde te brengen. Dat betekent dat we onze systemen (software) steeds beter inrichten.

Beleid
De Wet open overheid is landelijke wetgeving. In artikel 3.5 (openbaarheidsparagraaf) staat dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting toelichting geven op de beleidsvoornemens over de uitvoering van deze wet. De openbaarheidsparagraaf is een stok achter de deur, die ervoor zorgt dat er aandacht blijft voor het actief openbaar maken van documenten.

Beleidskaders
Op 10 januari 2023 stelde het college van B&W het 'ambitieniveau actief openbaar maken' vast. Hiermee werd gekozen voor het VNG-ambitieniveau 'basis' en, waar mogelijk, aansluiting te zoeken op ambitieniveau 'medium'. Binnen ambitieniveau 'basis' ligt de focus van de werkzaamheden op het technisch mogelijk maken van het publiceren van documenten en het trainen van medewerkers in het gebruik van de benodigde software. Ambitieniveau 'medium' zet in op participatie en het publiceren van meer documenten dan wettelijk noodzakelijk.
Voor het op orde brengen van onze informatiehuishouding houden we het Meerjarenplan Woo van de VNG aan.

Ontwikkelingen
De Woo heeft drie aandachtsgebieden: 1) actief openbaar maken van documenten, 2) Woo-verzoeken (passief openbaar maken) en 3) informatiehuishouding.

1) Actief openbaar maken van documenten
Steeds meer documenten van gemeente Zevenaar zijn online te lezen. In het portaal voor bestuurlijke informatie (https://zevenaar.bestuurlijkeinformatie.nl/) publiceren we sinds 2023 klachtenjaarverslagen. De Woo-verzoeken / Woo-besluiten zijn ook naar dit portaal verplaatst. Tevens zijn we begonnen met de voorbereidingen voor het publiceren van convenanten.
Om het proces van publiceren te vergemakkelijken hebben we anonimiseringssoftware in gebruik genomen. Hierdoor hoeven documenten die we openbaar maken niet langer handmatig gelakt te worden.

2) Woo-verzoeken (passief openbaar maken)
In 2023 kreeg gemeente Zevenaar 34 Woo-verzoeken. Dat is er één minder dan het jaar ervoor. Van de 34 Woo-verzoeken werden er 32 afgehandeld. Dit gebeurde binnen een gemiddelde termijn van 59 dagen. Wettelijk gezien hebben we een termijn van 28 dagen. Er kan met 14 dagen worden verdaagd. In overleg met verzoeker is in sommige gevallen ook een ruimere beslistermijn gehanteerd. Van de 34 Woo-verzoeken werden er 2 afgewezen. Dit kwam doordat de verzoeker dan om documenten vroeg die we niet hebben. Daarnaast werden 3 verzoeken buiten behandeling gesteld. De redenen hiervoor waren de aanwezigheid van misbruik van recht en het niet op de juiste manier indienen van het verzoek, ook niet na het bieden van een herstelgelegenheid. Tot slot werden er ook 7 Woo-verzoeken afgehandeld als een informatieverzoek. Hierbij worden de gevraagde stukken niet openbaar, maar krijgt de vrager de gewenste informatie individueel overhandigd.

3) Informatiehuishouding
In het Meerjarenplan Woo van de VNG staan 7 eisen opgenomen voor een goede informatiehuishouding. Het overzicht Informatiehuishouding op orde (zie tabel hieronder) toont deze eisen en de planning van realisatie in gemeente Zevenaar. De percentages in de tabel tonen de landelijke verwachtingen over de implementatie.

Informatiehuishouding op orde

	Eis aan informatiehuishouding	**Planning Zevenaar**	**1 mei 2023**	**1 mei 2024**	**1 mei 2027**
1	Iedere gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening	Project SALD 2024	10%	30%	100%
2	Binnen iedere applicatie is de selectielijst geïmplementeerd	2025	20%	50%	100%
3	Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op emailarchivering	2023	10%	30%	100%
4	Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten	2023	10%	30%	100%
5	Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal: inzicht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staat)	2024	25%	50%	80%
6	Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling	2024	50%	75%	90%
7	Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject metagegevens gekoppeld.	2026	40%	75%	90%

Toelichting op de planning

- Eis 2 en 7: in 2023 zijn we begonnen met het onderzoeken van mogelijkheden voor archivering in vakapplicaties en "archiving by design". Het adviesrapport hierover wordt begin 2024 verwacht.
- Eis 3: in verband met de implementatie van Microsoft 365 in 2024 en de archiveringsmogelijkheden daarin is besloten om emailarchivering niet in 2023, maar in 2024 op te pakken.
- Eis 4: de handleiding 'archiveren tekstberichten Zevenaar' is bekend gemaakt binnen de gemeentelijke organisatie. Binnen de organisatie geldt het advies om geen werk-gerelateerde communicatie via berichtenapps te laten lopen.
- Eis 5: we hebben een overzicht van informatie gemaakt, zodat we kunnen zien welke informatie in welke werkprocessen en applicaties wordt gebruikt. Dit overzicht is vastgelegd in de i-Navigator, die deel uitmaakt van het op te stellen informatiebeheerplan.
- Eis 6: we zijn gestart met de opzet van een kwaliteitssysteem voor informatiebeheer. Hierin wordt vastgelegd waar en hoe de kwaliteit van informatie wordt gewaarborgd.

BIJLAGEN JAARVERSLAG

KERNGEGEVENS

Onderdeel	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
Sociale structuur			
Inwoners 0-19 jaar	8.728	8.642	8.668
Inwoners 20-64 jaar	25.086	24.706	25.018
Inwoners 65 jaar en ouder	11.223	11.522	11.369
Totaal aantal inwoners	**45.037**	**44.870**	**45.055**
Bijstandsgerechtigden	728	760	740
Tewerkgestelden SW	152	148	148

JAARREKENING

FINANCIËN

RESULTAAT

FINANCIEEL OVERZICHT EN TOELICHTING OP HOOFDLIJNEN

Inleiding

Resultaat

(-/- is een nadeel)

De jaarstukken 2023 sluiten met een voordelig resultaat van € 1.183.777. Het geraamde nadelige resultaat na wijziging is € 6.131.902 waarvan het verloop hieronder wordt weergegeven. Ten opzichte van de begroting na wijziging is dus sprake van een voordelig verschil van afgerond € 7.315.679.

Verloop resultaat in begroting 2023	Bedrag (x € 1.000)
Primitieve begroting 2023-2026	-392
Wijzigingen tot de 1e Voortgangsrapportage 2023	-24
Wijzigingen door 1e Voortgangsrapportage 2023	-5.496
Wijzigingen door 2e Voortgangsrapportage 2023	-7
Wijzigingen na de begroting 2024-2027	-212
Totaal begrotingsresultaat na wijziging	**-6.131**

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	159.791	197.130	182.691	-14.440
Lasten	160.182	203.262	181.507	21.755
Resultaat 2023	**-392**	**-6.132**	**1.184**	**7.316**

Toelichting op hoofdlijnen

Om de leesbaarheid te bevorderen zijn alleen de afwijkingen die budgettaire gevolgen hebben voor het resultaat van meer dan € 250.000 opgenomen.

Het totale voordeel van € 7.315.679 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende afwijkingen (groter dan € 250.000) ten opzichte van de ramingen waarbij is aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn.

Omschrijving	bedrag x € 1.000	I of S
1. Organisatieontwikkeling	491	I
2. Algemene Uitkering	3.000	I
3. Sportaccommodaties Sportbedrijf	518	I
4. Vrijval reserve incidentele afschrijvingslasten Vestersbos	-1.500	I
5. Opvang ontheemden Oekraïne	975	I
6. IZA gelden	350	I
7. Afname dubieuze debiteuren RSD	256	I
8. Minimabeleid – Energietoeslag	-1.461	I
9. Sociale werkvoorziening	279	I
10. WMO - zorgkosten	640	S
11. Jeugdhulp - zorgkosten	1.240	S
12. Onderhoud en reparaties (vrijverval en mechanische riolering)	-384	I
13. Rioolheffing	461	I

14. Grondexploitatie Zevenaar-Oost wonen (GREX)	359	I
14. Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay (GREX)	296	I
15. Omgevingsvergunningen en toezicht	792	I

1. Er was in 2023 een budget van € 620.000 voor de organisatieontwikkeling. Een bedrag van € 491.000 is nog niet besteed en bedoeld voor het vervolg in 2024.
2. De hogere Algemene uitkering (€ 3.000.000) is ontstaan door de verwerking van de september- en de decembercirculaire. In deze circulaires zitten onder andere een uitkering uit het BTW-compensatiefonds, een energietoeslag, compensatie voor de invoeringskosten van de Omgevingswet en bijstelling van de aantallen bij diverse maatstaven.
3. Van het Rijk is een specifieke uitkering voor de hogere energielasten van openbare zwembaden MEOZ ('Meerkosten Energie Openbare Zwembaden') ontvangen. De specifieke uitkering (voordeel € 518.000) is voor dekking van de hogere energielasten 2022 en 2023.
4. Betreft de vrijval van de gevormde reserve voor incidentele afschrijvingslasten locatie Vestersbos (restant boekwaarde/sloopkosten). De afschrijvingslasten zijn in de begroting 2023 vanwege uitstel doorgeschoven in afwachting van besluitvorming ten aanzien van de ontwikkeling op deze locatie. Per abuis is de hiervoor geraamde dekking uit de reserve kapitaallasten niet doorgeschoven waardoor een nadeel is ontstaan van € 1.500.000.
5. Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding vanuit het Rijk. We zien een voordeel van € 240.000 in lagere uitgaven voor leefgeld. Verder is er een voordeel gerealiseerd van € 735.000 op de normbedragen voor de opvangplekken. In totaal een voordeel van € 975.000.
6. Aan het eind van het jaar werd de specifieke uitkering IZA (Integraal Zorg Akkoord) vastgesteld. Omdat deze gelden niet zijn geraamd betekent dit een voordeel van € 350.000.
7. De voorziening dubieuze debiteuren wordt jaarlijks bijgesteld o.b.v. de opgave van de RSD de Liemers. Door afname van het aantal dubieuze debiteuren is het voordeel voor 2023 € 256.000.
8. Door ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag) is er een nadeel ontstaan van € 1.461.000. Er zijn via de algemene uitkering (decembercirculaire 2023) extra aanvullende middelen ontvangen voor betaling van de toeslagen en de uitvoering hiervan. De van het Rijk ontvangen aanvullende middelen zijn voldoende voor dekking van de hogere uitgaven.
9. Door een lagere bijdrage aan de MGR (Modulaire gemeenschappelijke regeling) en Scalabor B.V. is er een voordeel ontstaan van € 279.000.
10. De zorgkosten Wmo (hulp bij het huishouden, begeleiding en behandeling) laten een voordeel zien. We hebben geprobeerd om de uitgaven in de hand te houden door in te zetten op:
    - Scherper indiceren door de consulenten zelf de doelen te laten stellen. Tot en met 2022 stelden de zorgaanbieders van begeleiding de doelen. Vanaf 2023 wordt er dus strakker geëvalueerd en meer toegewerkt naar afschalen van de ondersteuning.
    - Betere afstemming en samenwerking met Algemeen Maatschappelijk Werk (meer dan 10% van de meldingen voor Wmo begeleiding doorgezet naar AMW);
    - Meer afstemming met Veilig Thuis door aan de voorkant al mee te denken, dus voordat er werkelijk een Wmo-melding wordt gemaakt.
    In totaal melden we voor de zorgkosten Wmo een voordeel van € 640.000.
11. In 2023 zijn meerdere initiatieven opgezet om de zorgkosten om te buigen. Een deel is gericht op het verbeteren van de kwaliteit en doelmatigheid van onze medewerkers. Verder is er een aanmeldteam gestart met als doel inwoners zoveel mogelijk te wijzen op de voorliggende voorzieningen en te helpen met de juiste indicatiestelling. Een ander belangrijke ingreep is het uitbreiden van het hulpaanbod gericht op preventie. Denk hierbij aan Buurtgezinnen, Homestart en Maatschappelijk Werk op school. Wij zien dat deze initiatieven effect hebben op het gebied van begeleiding en behandeling. Op het gebied van begeleiding en behandeling zien we positieve ontwikkelingen.

Op het gebied van verblijf, waaronder ook pleegzorg en jeugdbescherming, zien we de ontwikkeling minder. Deze zorgvorm moet in principe alleen ingezet worden wanneer er geen alternatieven zijn. Daarbij worden veel van deze verblijfskosten door derden geïndiceerd. We hebben daar slechts een geringe invloed op.
In totaal melden we een voordeel op de zorgkosten voor jeugd van € 1.240.000.

12. In 2023 hebben we een aantal calamiteiten gehad (afgebroken PVC buizen), waaronder de Zwanenwaay in Babberich, Koestraat in Lathum en Heilige Huisjes in Zevenaar. Hiervoor en in verband met ziekte is extra capaciteit ingehuurd. Daarnaast is in 2023 sprake geweest van de huur van een kolkenzuiger in verband met noodzakelijk onderhoud en reparaties. Tezamen een nadeel van € 384.000.
13. Door een incorrecte verlaging van de raming op de opbrengsten van rioolheffing (had eigenlijk met de reserve verrekend moeten worden) melden we hier een financieel-administratief voordeel van € 461.000.
14. Voor de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties (GREX) heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden op basis van actuele marktontwikkelingen zoals prijspeil-correcties en grondopbrengsten op basis van de grondprijsbrief. Deze ontwikkelingen hebben onder andere gezorgd voor een per saldo voordeel van € 655.000.
15. Er is een voordeel ontstaan van € 792.000 aan leges ontvangsten. Dit kan mede verklaard worden doordat in het vierde kwartaal 2023 nog een aantal omgevingsvergunningen vergund is voor grote bouwprojecten.

Resultaat na bestemming en incidentele mutaties

(bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten	155.174	177.483	166.915	-10.568
Lasten	160.011	189.697	167.814	21.883
Resultaat voor bestemming 2023	-4.837	-12.215	-899	11.316
Reserve mutaties:				
Onttrekkingen	4.617	19.648	15.776	-3.872
Toevoegingen	172	13.565	13.693	-128
Saldo reserve mutaties	4.445	6.083	2.083	-4.000
Saldo:				
Baten	159.791	197.130	182.691	-14.440
Lasten	160.182	203.262	181.507	21.755
Resultaat na bestemming 2023	**-392**	**-6.132**	**1.184**	**7.316**
Incidentele mutaties				
Baten	5.485		8.924	
Lasten	6.453		5.214	
Structureel resultaat	**576**		**-2.526**	

ANALYSE PER PROGRAMMA

Inleiding

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning	80.223	80.734	83.458	2.724
1. Veiligheid	-4.277	-4.374	-4.173	201
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.060	-6.335	-6.066	269
3. Economie	-403	-313	-222	91
4. Onderwijs	-2.514	-3.280	-4.597	-1.317
5. Sport, cultuur en recreatie	-9.565	-9.772	-9.448	323
6. Sociaal domein	-53.375	-58.134	-55.099	3.035
7. Volksgezondheid en milieu	-2.452	-1.968	-1.511	457
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.969	-2.689	-1.157	1.533
Resultaat 2023	**-392**	**-6.132**	**1.184**	**7.316**

Toelichting per programma

0. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur - Diverse vergoedingen -30.000 N I

Voormalige wethouders hebben op basis van de Wet Appa (Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers) recht op begeleiding bij re-integratie en outplacement. In combinatie met overige personeelslasten van het bestuur melden we een incidenteel nadeel van € 30.000.

0.1 Bestuur - Pensioenvoorziening wethouders -160.000 N I

Bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening hanteren we de rekenrente. Door de minder sterk gestegen rekenrente, enkele wethouders met wachtgeld die tevens pensioen opbouwen en een nieuwe herberekening naar de AOW-leeftijd is een toevoeging van € 160.000 noodzakelijk geweest. Dit in tegenstelling tot de begroting waarin geen rekening was gehouden met een storting.

0.2 Burgerzaken - Verkiezingen -44.000 N S

In 2023 hebben we 2 verkiezingen georganiseerd. De kosten van deze verkiezingen zijn in totaal € 44.000 hoger uitgevallen dan begroot. Deze hogere kosten worden deels veroorzaakt door nieuwe wettelijke verplichtingen rond de verkiezingen. Daarnaast zien we dat ook de kosten van het drukwerk, porto en andere materialen zijn toegenomen.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Exploitatie Turmac Cultuurfabriek (TCF) -42.000 N I

De overschrijding is veroorzaakt door hogere kosten voor energielevering (nadeel € 49.000). De overige exploitatielasten laten een voordeel zien van € 7.000. Per saldo is het nadeel van de exploitatie van de TCF € 42.000.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden - Gebouwen algemeen 67.000 V I

Op de budgetten van de overige gebouwen is een voordeel ontstaan van € 67.000. Dit heeft diverse oorzaken. Er was een raming opgenomen voor garantie van oorsprong t.b.v de duurzame energie van onze eigen panden. De factuur ter compensatie van de kostencomponent van groene energie wordt achteraf gestuurd en is nog niet ontvangen (€ 40.000). De raming voor de sloopkosten Nieuwe Komstraat Lobith (€ 39.000) is in verband met flora en fauna onderzoek en regelgeving uitgebreid en vindt september 2024 plaats. De kosten van de taxatierapporten voor de gemeentelijke panden in verband met de brandverzekering zijn ten dele benut (€ 41.000). Naast deze voordelen noemen we de volgende nadelen. De kosten van gas zijn hoger dit als gevolg van extra pand aan de Kerkstraat Lathum en slecht geïsoleerde (antikraak) locaties (€ 40.000) en toename van huren Raadhuisplein 1D en 14 Zevenaar in verband met inflatiecorrectie conform de CPI (€ 25.000).

0.4 Overhead - Budget organisatieontwikkeling 491.000 V I
In de meerjarenbegroting 2023-2026 heeft u voor het jaar 2023 een budget van € 500.000 beschikbaar gesteld voor de gehele organisatieontwikkeling. Daar bovenop is door de Provincie Gelderland een subsidie Vitaal Bestuur beschikbaar gesteld van € 120.000. Dit brengt het totale budget op € 620.000. In 2023 zijn kosten gemaakt ter voorbereiding van de organisatieontwikkeling. Dit zijn onder meer de kosten van een organisatieadviesbureau. Op 8 november 2023 heeft u een akkoord gegeven voor de verdere doorontwikkeling. Vanaf dat moment zijn wij gestart met het werving- en selectietraject voor de domeinmanagers. Een bedrag van € 491.000 is nog niet besteed en is bedoeld voor de verdere doorontwikkeling.

0.4 Overhead - Inhuur van personeel -115.000 N I
De niet ingevulde vacatureruimte is op de afdelingen beschikbaar voor inhuur van derden. Per saldo zien we een nadeel van in totaal € 115.000. De tekorten en knelpunten zitten in het bijzonder in het sociaal domein.

0.4 Overhead - Intern beheer -52.000 N I
We hebben in vergelijking met voorgaande jaren meer poststukken verzonden. Gelet op de participatie van onze inwoners bij verschillende thema's zoals energietoeslag en verduurzaming verzenden we meer huis aan huis brieven. Daarnaast hebben we in het kantoorgebouw een uitbreiding van werkplekken gerealiseerd. De prijzen van de kantinevoorziening in en door Hal12 voor medewerkers zijn in 2023 meer dan gemiddeld gestegen. Wij melden in totaal op de budgetten van intern beheer een nadeel van € 52.000.

0.4 Overhead - Opleiding- en ontwikkelbudgetten medewerkers -45.000 N I
Bij alle afdelingen en bij de Zevenaar Academie zien we een uitnutting van de opleidingsbudgetten. Met name in het sociaal domein hebben nieuwe medewerkers een functiegerichte opleiding gevolgd. In het fysiek domein heeft een intensief coachings- en begeleidstraject plaatsgevonden ten behoeve van IBOR. In 2024 en verder hebben we gelet op de groei van het aantal medewerkers de beschikking over een ruimer opleidingsbudget.

0.4 Overhead - Recruiting 25.000 V I
In het kader van aantrekkelijk werkgeverschap is structureel € 25.000 beschikbaar voor begeleidende systemen en materiaal ten behoeve van het werk van de recruiter. Het is ons in 2023 nog niet gelukt om de functie van recruiter in te vullen. Het budget van € 25.000 valt incidenteel vrij.

0.4 Overhead - Rechtmatigheidsverantwoording 100.000 V I
Vanaf het verslagjaar 2023 zijn gemeenten voor de eerste keer verantwoordelijk voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Doordat het wetgevingstraject onduidelijk was tot eind 2023 en wij de meeste voorbereidende werkzaamheden zelf hebben kunnen uitvoeren is dit budget in 2023 niet nodig geweest. In 2024 moeten wij de eerste verantwoording opstellen en hebben wij de eerste inzichten in de benodigde verbeteringen. In de managementletter heeft de accountant zijn belangrijkste aanbevelingen opgenomen. In 2024 zetten wij de nog niet bestede middelen in om met de ervaringen en aanbevelingen versneld aan de slag te kunnen.

0.4 Overhead - Werving en selectie medewerkers 50.000 V I
Om nieuwe medewerkers aan te trekken en te werven was incidenteel € 100.000. begroot. Hiervan is de helft bespaard gebleven omdat de wervingstrajecten deels met eigen capaciteit zijn afgerond.

0.4 Overhead - Toevoeging aan voorzieningen voor personeel -270.000 N I
- In 2023 is het besluit genomen om een organisatieontwikkeling in te gaan. Op basis van het sociaal plan is € 125.000 in de voorziening gestort.
- In de CAO is opgenomen dat vanaf 2024 medewerkers kunnen deelnemen aan de regeling vervroegde uitkering (RVU). Het afgelopen jaar is met één medewerker een RVU-overeenkomst afgesloten. Hiertoe is € 52.000 in de voorziening RVU gestort.
- Op basis van het door medewerkers opgebouwde saldo van verlofsparen is € 93.000 aan de voorziening toegevoegd. Dit betreft de bovenwettelijke verlofuren. Op een later moment kan het verlofspaarsaldo door de medewerker worden opgenomen waarna de

voorziening wordt aangesproken. Dit nadeel staat in verband met voordelen die zijn ontstaan in de salarislasten, zie hiervoor de analyse personeelslasten.

De stortingen in de voorziening leiden nu tot een nadeel in de exploitatie van € 270.000. Indien de kosten zich in 2024 of latere jaren daadwerkelijk voordoen, gaan deze ten laste van de voorziening en hebben we hiervoor geen afzonderlijke dekking meer nodig.

0.4 Overhead - Vergoeding voor personeel	310.000	V	I

We hebben baten ontvangen welke voor een deel niet in de begroting zijn opgenomen. Het gaat om een transitievergoeding van het UWV voor een voormalig medewerker, inkomsten van detachering van personeel naar een andere gemeente en een hogere vergoeding van de RDL voor het personeel dat bij ons op de loonlijst staat.

0.5 Treasury - Rente van kortlopende geldleningen	36.000	V	I

Op de posten van treasury melden we een voordeel van in totaal € 36.000. Het grootste verschil is ontstaan in de rente op kortlopende geldleningen. De rentevergoeding op het saldo bij het schatkistbankieren valt hoger uit dan dat er begroot is.

0.62 OZB niet-woningen - Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	-153.000	N	I

In 2023 verantwoorden wij ten opzichte van de bijgestelde begroting een nadeel OZB niet-woningen van € 153.000. Dit komt met name omdat de actuele data een lagere totale WOZ-waarde van niet-woningen laat zien. Het gaat hierbij om nog geen 3% van de geraamde opbrengst.

0.63 Parkeerbelasting	121.000	V	I

De opbrengsten van de parkeerbelasting laten een voordeel zien van € 121.000.
- Parkeergelden.
In de 2e voortgangsrapportage werd de opbrengst nog met € 170.000 afgeraamd. De opbrengsten in het 2e halfjaar hebben zich echter positief ontwikkeld, waardoor nu een voordeel ontstaat van € 50.000.
- Parkeervergunningen.
De opbrengst van de parkeervergunningen was in 2023 € 38.000 hoger dan begroot.
- Kostenopslag naheffingen.
De verwachte opbrengst werd in de 2e voortgangsrapportage al met € 60.000 verhoogd. In de 2e helft van 2023 is op de hogere raming nog een voordeel ontstaan van € 33.000.

0.7 Algemene uitkering - September- en decembercirculaire	3.000.000	V	I

In de begroting zijn de ontvangsten tot en met de meicirculaire 2023 verwerkt. In deze jaarrekening verantwoorden wij de extra inkomsten uit de september- en decembercirculaire. Over beide circulaires hebben wij u met een raadsinformatiebrief geïnformeerd. Hieronder geven wij daar een samenvatting van.

In de september- en decembercirculaire is in totaal nog € 3.000.000 aan algemene uitkering ontvangen. Hieronder de specificatie:

€ 2.624.000 taakmutaties
€ 283.000 hoeveelheidsverschillen (hogere aantallen maatstaven)
€ 155.000 voorschot BTW-compensatiefonds onder het plafond
-/- € 62.000 afrekeningen voorgaande jaren.

Hieronder volgt nog een uitsplitsing van de taakmutaties:

€ 2.179.000 energietoeslag
€ 274.000 compensatie invoeringskosten Omgevingswet
€ 65.000 compensatie meerkosten minimumloon Wsw
€ 45.000 meerkosten Oekraïne sociaal domein
€ 61.000 overige taakmutaties

0.8 Overige baten en lasten - Onvoorziene uitgaven	25.000	V	I

De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.

0.11 Resultaat van de rekening Het verschil tussen het begrote (negatieve) resultaat na wijziging en het gerealiseerde resultaat komt binnen dit programma als een nadelig verschil naar voren.	-6.120.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Invoering Omgevingswet De kosten voor de invoering van de Omgevingswet zijn toegelicht onder taakveld 8.1. In de decembercirculaire 2023 heeft het Rijk voor de invoeringskosten van de Omgevingswet in 2023 middelen beschikbaar gesteld. Voor Zevenaar gaat het om € 274.000. Dit bedrag is bij de baten opgenomen onder algemene uitkering en wordt om die reden niet onttrokken aan de algemene reserve. De totale raming bedroeg € 579.000. Een bedrag van € 74.000 is onttrokken aan de algemene reserve. Een nadeel bij de onttrekkingen van € 505.000.	-505.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Diverse onttrekkingen algemene reserve Er is een onttrekking geraamd in verband met de sloopkosten van de Nieuwe Komstraat in Lobith. Deze onttrekking heeft niet plaatsgevonden omdat het werk is verschoven naar 2024. In verband met het stopzetten van de subsidies aan Kunstwerk! is € 28.000 als onttrekking aan de algemene reserve geraamd als compensatie van de huurderving. Deze onttrekking heeft niet plaatsgevonden.	-70.000	N	I
Programma 0 Bestuur en ondersteuning - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-27.000	N	I
1. Veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer - Bijdrage aan VGGM VGGM behaalde in 2023 een positief resultaat van € 1.730.000. Het resultaat komt voornamelijk voort uit het programma crisisbeheersing, waarbij door activiteiten voor de coördinatie op project Oekraïne en de crisisnoodopvang de reguliere activiteiten op een lager niveau kwamen te liggen. De gemeente Zevenaar verwacht een teruggaaf van € 104.000.	104.000	V	I
1.1 Openbare orde - Preventieve maatregelen Het budget voor het onderhoud van brandkranen is vanwege capaciteitstekort niet benut. In 2024 wordt dit opgepakt. Dit levert in 2023 een voordeel op van € 29.000.	29.000	V	I
1.2 Openbare orde en veiligheid - Opstellen & handhaven APV Het draaien van een jeugd-boa pilot heeft in 2023 niet kunnen plaatsvinden. De externe ondersteuning heeft uiteindelijk de gevraagde capaciteit niet kunnen leveren. Voor 2024 zijn inmiddels nadere afspraken gemaakt (inzet zomerperiode 2024). Concrete acties worden gepland na het beschikbaar stellen van de financiële middelen (1e voortgangsrapportage). Een voordeel in 2023 van € 45.000.	45.000	V	I
1.2 Openbare orde en veiligheid - Handhaving Op vakantiepark de Rhederlaagse Meren is door de eigenaar een dwangsom verbeurd voor het verbreken van zegels van een drugspand. Dit is een overtreding van de APV. Daarnaast is in het kader van handhaving meer dan voorheen aan overtreders van de APV, voornamelijk afvaldumping, spoedeisende bestuursdwang opgelegd. Deze ontvangsten van in totaal € 25.000 ramen we niet in de primitieve begroting en komen in dit programma als voordeel terug.	25.000	V	I
Programma 1 Openbare orde en veiligheid - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-2.000	N	I
2. Verkeer, vervoer en waterstaat			
2.1 Verkeer en vervoer - Advies en begeleiding project A12/A15 In de 1e voortgangsrapportage 2023 is een bestemmingsreserve van € 500.000 gevormd voor advies en begeleiding project A12/A15. Door het uitblijven van een uitspraak van de Raad van State heeft er nog geen uitname uit de bestemmingsreserve plaatsgevonden. Een voordeel in 2023 van € 250.000.	250.000	V	I

2.1 Verkeer en vervoer - Gronddepot Methen Op het gronddepot aan de Methen wordt grond samengevoegd op basis van bodemkwaliteit en opgebulkt tot grote partijen in diverse kwaliteitsklassen. Jaarlijks voert de gemeente de klasse schoon grond af. Deze grond is milieuhygienisch schoon maar bevat veel bijmenging. De kosten die hiermee gepaard gaan bestaan uit, de keuringskosten voor inname van de grond, de machinekosten voor verplaatsen en in depot zetten van de grond en de keuringskosten voor de gehele partij en afvoer van de grond naar de eindbestemming. Als gevolg van de hoeveelheid werkzaamheden met grond dit jaar bijvoorbeeld afkomstig van het aanbiedstation, bermonderhoud, wegen en plantsoenen door de hele gemeente zijn de lasten als baten meer dan begroot. Bij de lasten een nadeel van € 33.000.	-33.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Openbare verlichting De elektriciteitskosten zijn lager dan op basis van de prijsstijging in 2023 werd verwacht. Er is sprake van een voordeel van € 151.000.	151.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Straatreinigen Reinigingsdienst De Liemers (RDL) heeft op basis van haar tussenrapportage in 2023 de bijdrage aan de gemeente verhoogd. Deze verhoging bedraagt € 21.000. Voor straatreiniging stijgen de kosten met € 70.000 ten opzichte van vorig jaar. Dit verklaart de hogere lasten (€ 91.000) ten opzichte van de begroting.	-91.000	N	S
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid Door capaciteitsproblemen is in 2023 geen vervolg gegeven aan het onderzoek 'De potentie van deelmobiliteit'. Met de actualisatie van de mobiliteitsvisie, waar vervoer op maat een prominentere plek krijgt, werken we in 2024 en 2025 toe naar een toepassing van vervoer op maat. Hier spreken we de subsidie Sterk Bestuur voor aan. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 278.000.	278.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Gronddepot Methen Op het gronddepot aan de Methen wordt grond samengevoegd op basis van bodemkwaliteit en opgebulkt tot grote partijen in diverse kwaliteitsklassen. Jaarlijks voert de gemeente de klasse schoon grond af. Deze grond is milieuhygienisch schoon maar bevat veel bijmenging. De kosten die hiermee gepaard gaan bestaan uit de keuringskosten voor inname van de grond, de machinekosten voor verplaatsen en in depot zetten van de grond en de keuringskosten voor de gehele partij en afvoer van de grond naar de eindbestemming. Als gevolg van de hoeveelheid werkzaamheden met grond dit jaar bijvoorbeeld afkomstig van het aanbiedstation, bermonderhoud, wegen en plantsoenen door de hele gemeente zijn de baten maar ook de lasten meer dan begroot. Bij de baten een voordeel van € 48.000.	48.000	V	I
2.1 Verkeer en vervoer - Straatreinigen Er is een nieuwe vergoedingsregeling waarbij vanuit de producenten via Stichting Afvalfonds Verpakkingen een bijdrage wordt geleverd aan het opruimen en verwerken van wegwerpplastic in het zwerfafval. Deze is in 2023 nog niet begroot en voor 2024 nemen we dit in de begroting op. Dit levert een voordeel op van € 33.000.	34.000	V	S
2.1 Verkeer en vervoer - Verkeersbeleid De activiteiten voor het project 'verbeteren openbaar vervoer/vervoer op maat' worden voor het grootste gedeelte gedekt uit een subsidie. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 278.000	-278.000	N	I
2.1 Verkeer en vervoer - Wegen De gemeente krijgt een vergoeding van nutsbedrijven wanneer er ten behoeve van nieuwe aanleg of schades van nutsbedrijven wegen of trottoirs aangetast worden. Ook krijgen we een vergoeding voor de aanleg van nieuwe inritten. Deze ontvangsten voegen we aan de voorziening wegen toe, zodat we hier in de toekomst groot onderhoud aan diezelfde verhardingen voor kunnen plegen. Deze bijdrages zijn € 100.000 hoger uitgevallen dan begroot.	100.000	V	I

2.2 Verkeer en vervoer - Parkeerbeheer 34.000 V S
Op parkeerbeheer is in 2023 een voordeel ontstaan van € 34.000. De kosten van geldinzameling zijn € 19.000 lager, voornamelijk doordat in het verleden een goedkoper contract is afgesloten. Daarnaast zijn de kosten voor onderhoud van de centrumafsluiting € 17.000 lager. Samen met verschillen op diverse andere budgetten resteert per saldo een voordeel van € 34.000. Dit voordeel is grotendeels structureel.

0.10 Onttrekkingen reserves - Advies en begeleiding project A12/A15 -250.000 N I
In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 250.000. De werkelijke onttrekking bedroeg € 0. Dit levert een nadeel op van € 250.000.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat - Overige verschillen 26.000 V I
Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

3. Economie

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken 453.000 V I
Op 20 april 2022 heeft de raad € 1.000.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve voor het noodherstelfonds voor ondernemers. Voor het taakveld economische ontwikkeling was dit een bedrag van € 685.000 waarvan eind 2022 € 549.000 resteerde. Hiervan is in 2023 € 157.000 ingezet voor een subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Eind 2023 resteert nog € 392.000. Voor de uitvoeringskosten is in dezelfde vergadering van 20 april 2022 door de raad € 100.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Hiervan resteerde eind 2022 € 76.000. Hiervan is in 2023 € 15.000 ingezet voor de uitvoeringskosten van de subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Eind 2023 resteert nog € 61.000. Dekking van deze kosten vindt plaats uit de algemene reserve. De resterende middelen worden in 2024 niet meer gebruikt voor het noodherstelfonds voor ondernemers en blijven ter vrije besteding in de algemene reserve. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal (programma 0 en 3). Bij de lasten in programma 3 een voordeel van € 453.000.

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken -68.000 N I
Door de provincie Gelderland is subsidie beschikbaar gesteld onder de naam "Winterfonds". Hiervan is € 168.000 ingezet voor de subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten kleine ondernemers. Op begrotingsbasis was dit € 100.000. Bij de lasten een nadeel van € 68.000.

3.1 Economische ontwikkeling - Herstelplan 170.000 V I
De maatregelen met betrekking tot het corona herstelplan worden dit jaar afgerond. Op dit programma betreft het de logistieke hotspot, herinrichting centrum Zevenaar en het digitaal platform voor ondernemers. Hiervoor was in 2023 nog bijna € 250.000 geraamd, waarvan € 80.000 is uitgegeven. De dekking uit de middelen voor het corona herstelfonds stopt nu. Indien nodig dan zijn de maatregelen nu opgenomen in de reguliere werkzaamheden en budgetten. De bestemmingsreserve wordt opgeheven, het resterende saldo is toegevoegd aan de algemene reserve.

3.1 Economische ontwikkeling - Economische zaken 68.000 V I
Door de provincie Gelderland is subsidie beschikbaar gesteld onder de naam "Winterfonds". Begroot was een bedrag van € 100.000. De realisatie bedroeg € 168.000. Bij de baten een voordeel van € 68.000.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Grondexploitatie Mercurion 81.000 V I
Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke in april 2024 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2023. Het BBV schrijft voor dat winst genomen moet worden op basis van de voortgang van kosten en verkopen (percentage of completion afgekort POC). Op basis van deze POC is in 2023 voor een bedrag van € 81.000 als positief resultaat verantwoord.

0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelfonds ondernemers -458.000 N I
Voor het noodherstelfonds ondernemers is in 2022 een bedrag van € 630.000 als onttrekking aan de algemene reserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 172.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal (programma 0 en 3). Bij de onttrekkingen een nadeel van € 458.000.

0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan -170.000 N I
Omdat er geen uitgaven zijn gerealiseerd voor alle maatregelen, kunnen deze ook niet worden onttrokken aan de bestemmingsreserve corona herstelplan.

Programma 3 Economie - Overige verschillen 15.000 V I
Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

4. Onderwijs

4.2 Onderwijshuisvesting - Kapitaallasten 44.000 V I
Op het programma 'Onderwijs' is ten opzichte van de begroting een voordeel gerealiseerd van afgerond € 44.000 met betrekking tot de kapitaalllasten (rente en afschrijvingen). In de jaarrekening is onder resultaat een analyse van de afwijkingen van de rente en afschrijvingen opgenomen en toegelicht.

4.2 Onderwijshuisvesting - Onderwijshuisvesting (IHP en onderzoekskosten) 73.000 V I
In 2023 is, voor het uit te voeren onderzoek en organiseren van bijeenkomsten naar verduurzaming van onze schoolgebouwen, een incidenteel budget beschikbaar gesteld. Wegens onvoorziene omstandigheden is het onderzoek naar duurzaamheid niet gestart (voordeel € 25.000).
Daarnaast is incidenteel extra budget (€ 60.000) beschikbaar gesteld voor het actualiseren van het IHP (Integraal Huisvestingsplan onderwijs). Voor het proces t.b.v. het IHP is een basis gelegd die we in 2024 verder uitwerken om tot een nieuw IHP 2025-2050 te komen. Hiervan is € 12.000 ingezet in 2023 (voordeel € 48.000). Omdat het proces over meerdere jaren loopt is in de 1e voortgangsrapportage 2024 een voorstel opgenomen om het nog resterende incidentele budget van € 48.000 en het budget (€ 25.000) voor het onderzoek naar duurzaamheid weer beschikbaar te stellen. Per saldo een voordeel in 2023 van € 73.000.

4.2 Onderwijshuisvesting - Onderwijshuisvesting (primair onderwijs) -40.000 N I
De hogere uitgaven hebben betrekking op de kosten voor belastingen (WOZ) en verzekeringen van de onderwijslocaties (nadeel € 57.000). In de raming is geen rekening gehouden met de nieuwe locatie (G. Gezellestraat) en de kosten van diverse buitengebruik gestelde schoollocaties. Tegenover dit nadeel zijn lagere uitgaven voor herstel van schades aan de gebouwen voor het onderwijs (voordeel € 17.000). Per saldo bedraagt het nadeel € 40.000.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingenvervoer 48.000 V I
Het leerlingenvervoer laat ten opzichte van het totaal begrote bedrag (€ 962.000) een voordeel zien van € 48.000. Het voordeel is vanaf het 2e kwartaal 2023 met name ontstaan door minder leerlingenvervoer door BVO DRAN. In de 2e voortgangsrapportage 2023 werd op basis van gegevens over het 1e kwartaal nog uitgegaan van een geringe stijging van het leerlingenvervoer.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Leerlingzorg en begeleiding 25.000 V I
In de raming is rekening gehouden met 4 ondersteuningstrajecten om schooluitval te voorkomen. In werkelijkheid is in 2023 één ondersteuningstraject ingezet waardoor het resterend deel (voordeel € 15.000) van dit budget niet nodig was. Het overig voordeel (€ 10.000) betreft de afrekening 2023 van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling MGR Sociaal Domein voor de module 'Onderwijs'.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid -52.000 N I
Van de door het rijk, in de periode augustus 2021 t/m juli 2023, beschikbaar gestelde specifieke uitkering 'Inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen' is het in 2023 ontvangen bedrag volledig ingezet. Daarnaast zijn extra kosten verantwoord voor de inzet t.b.v. het schoolmaatschappelijk werk. Deze extra kosten, nadeel € 52.000 zijn gedekt uit de beschikbare resterende middelen uit voorgaande jaren van de specifieke uitkering.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid De definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) voor 2023 is hoger. Tegenover de hogere lasten staan voor hetzelfde bedrag hogere baten (nadeel € 55.000).	-55.000	N	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Lokaal onderwijsbeleid Wij verwijzen u naar de toelichting onder lasten. Tegenover het voordeel van hogere baten staan hogere lasten voor hetzelfde bedrag (voordeel € 52.000).	52.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) De definitief vastgestelde specifieke uitkering van het rijk voor het OAB voor 2023 is hoger (voordeel € 55.000). Tegenover de hogere baten staan voor hetzelfde bedrag hogere lasten.	55.000	V	I
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken - Peuteropvang Een groot gedeelte van het beschikbare subsidie is bekostigd vanuit de middelen van de specifieke uitkering van het Rijk voor het onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Het voordeel bedraagt € 78.000.	78.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Betreft inzet reserve incidentele afschrijvingslasten locatie Vestersbos (restant boekwaarde/sloopkosten). De afschrijvingslasten zijn in de begroting 2023 vanwege uitstel doorgeschoven in afwachting besluitvorming t.a.v. ontwikkeling op deze locatie. Daarbij is de hiervoor geraamde dekking uit de reserve kapitaallasten niet meegenomen (deze had eveneens doorgeschoven moeten worden) waardoor een nadeel is ontstaan van € 1.500.000.	-1.500.000	N	I
Programma 4 Onderwijs - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	-45.000	N	I
5. Sport, cultuur en recreatie			
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering Het incidentele beschikbare budget van € 25.000 voor de procesbegeleiding m.b.t. de uitwerking van de vernieuwing van accommodaties (organisatie/locatiekeuze/planvorming) is niet volledig ingezet. Dit betreft extra begeleiding van in 2024 uit te werken scenario's voor herinrichting sportpark Hengelder waardoor de resterende middelen in 2024 nog nodig zijn. In de 1e voortgangsrapportage 2024 is hiervoor een voorstel gedaan.	23.000	V	I
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering (specifieke uitkeringen) Betreft bijdrage van het Rijk (specifieke uitkering) 'noodfonds energie amateursportverenigingen' (SPUK-NEAS). Deze is doorbetaald aan diverse maatschappelijke organisaties (stichtingen/verenigingen; nadeel afgerond € 115.000). Daarnaast is een deel van de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) ingezet voor dit onderdeel/taakveld (nadeel € 105.000). De geraamde bijdrage van de provincie uit het zgn. 'Gelders winterfonds' voor tegemoetkomingen aan maatschappelijke voorzieningen of MKB is niet binnen dit programma ingezet (voordeel € 55.000). Per saldo bedraagt het nadeel € 165.000. Zie ook toelichting voordeel vermeld onder baten bij dit taakveld.	-165.000	N	I
5.1 Sportbeleid en activering - Sportbeoefening- en bevordering (specifieke uitkeringen) De hogere bijdrage van het Rijk wordt veroorzaakt door de specifieke uitkering 'noodfonds energie amateursportverenigingen' (SPUK-NEAS). Hiervoor is een bedrag ontvangen van afgerond € 115.000 (voordeel) en doorbetaald. Daarnaast ontvangen we m.i.v. 2023 van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld worden gedekt door het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed (zijnde € 105.000 voordeel). De geraamde bijdrage van de provincie uit het zgn. 'Gelders winterfonds' voor tegemoetkomingen aan maatschappelijke voorzieningen of	165.000	V	I

MKB is verantwoord binnen programma 6 'Sociaal domein' (nadeel op dit programma € 55.000). Per saldo bedraagt het voordeel € 165.000. Zie ook toelichting nadeel vermeld onder lasten bij dit taakveld.			
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf DVO (dienstverleningsovereenkomst) Betreft hogere bijdrage waarbij rekening is gehouden met de werkelijke indexering voor het jaar 2023 voor de dienstverlening o.b.v. de afspraken vastgelegd in de DVO (dienstverleningsovereenkomst met Ataro BV).	-136.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf (exploitatie) De overschrijding heeft betrekking op de de kosten van de overdracht van het beheer van sportzaal De Bem aan Ataro BV (nadeel € 34.000). Hiermee zijn alle gemeentelijke accommodaties ondergebracht in de DVO tussen gemeente en Ataro BV.	-34.000	N	S
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf gebouwen De exploitatielasten van de gemeentelijke sportaccommodaties zijn beduidend hoger dan geraamd. Met name als gevolg van de hoge energielasten en hogere gemeentelijke onroerendezaakbelasting (OZB).	-150.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf Het voordeel van € 25.000 heeft betrekking op een nabetaling van de definitieve afrekening over het jaar 2022 van de gerealiseerde omzet van de verhuur van sportaccommodaties.	25.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Sportbedrijf gebouwen Van het Rijk is een specifieke uitkering voor de hogere energielasten van openbare zwembaden MEOZ ('Meerkosten Energie Openbare Zwembaden') ontvangen. De specifieke uitkering (voordeel € 518.000) is voor dekking van de hogere energielasten 2022 en 2023.	518.000	V	I
5.2 Sportaccommodaties - Zwembad de Boskuul Van het Rijk ontvangen is voor de hogere energielasten van openbare zwembaden een specifieke uitkering MEOZ ('Meerkosten Energie Openbare Zwembaden') ontvangen. De specifieke uitkering is doorbetaald aan de exploitant van zwembad de Boskuul. Zie ook toelichting onder 'Baten sportaccommodaties'. Nadeel hogere lasten € 161.000.	-161.000	N	I
5.2 Sportaccommodaties - Zwembad de Boskuul Het Rijk heeft voor de hogere energielasten van openbare zwembaden een specifieke uitkering MEOZ ('Meerkosten Energie Openbare Zwembaden') beschikbaar gesteld (voordeel € 161.000). De specifieke uitkering is doorbetaald aan de exploitant van zwembad de Boskuul. Zie ook toelichting onder 'lasten sportaccommodaties'.	161.000	V	I
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Culturele organisaties Het beschikbare subsidie aan Kunstwerk! is niet volledig ingezet. Voor de muziekschool, theater en volksuniversiteit is een lager subsidie verleend (voordeel € 33.000). Daarnaast is een lager subsidie verleend (voordeel € 29.000) aan de bibliotheek. Totaal voordeel bedraagt € 62.000. De verleende subsidies is conform aanvraag.	62.000	V	I
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Culturele organisaties (Volksuniversiteit) Betreft bezuinigingstaakstelling subsidie volwasseneneducatie (voormalige Volksuniversiteit). In de raming is vanwege de fasering/uitstel van de taakstelling abusievelijk het budget frictiekosten dubbel geraamd (voordeel € 45.000).	45.000	V	I
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Kunst en cultuur Incidenteel is voor de aanschaf en implementatie van een applicatie t.b.v. subsidies een bedrag beschikbaar gesteld van € 65.000 en € 25.000 (licentie- en beheerskosten). Het deel voor de aanschaf van een applicatie is niet ingezet omdat gebruik gemaakt is van een bestaande applicatie. Voordeel € 28.000	28.000	V	I

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Kunst en cultuur 56.000 V I
De provincie Gelderland heeft subsidie ('Gelders winterfonds') verstrekt om de hogere energiekosten van maatschappelijke voorzieningen of het MKB te kunnen compenseren. De geraamde bijdrage van de provincie uit het zgn. 'Gelders winterfonds' voor tegemoetkomingen aan maatschappelijke voorzieningen of MKB is verantwoord binnen programma 6 'Sociaal domein' (voordeel op dit programma € 56.000; zie ook toelichting onder baten 6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen). Tegenover deze lagere lasten staat voor hetzelfde bedrag een nadeel onder baten op dit programma omdat de bijdrage van de provincie eveneens is verantwoord onder programma 6 'Sociaal domein'.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Kunst en cultuur -56.000 N I
Verwezen wordt naar de hiervoor vermelde toelichting onder lasten bij dit taakveld.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Herstelplan 49.000 V I
Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 49.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voor voorzieningen langs routes en toeristische informatievoorziening.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen 187.000 V I
Binnen openbaar groen is in 2023 een voordeel ontstaan van € 187.000. Dit heeft diverse oorzaken. Bij de aanbesteding van de drie integrale onderhoudsbestekken is per abuis de aanneemsom over 2 jaren gelijk verdeeld over 2023 en 2024 terwijl de looptijd In 2023 maar 37 weken was in plaats van 52 weken. Hierdoor is er budget overgebleven (€ 168.000) dat nodig is voor 2024. Daarnaast wordt het voordeel deels veroorzaakt doordat het snoeien van bomen gestart in het vierde kwartaal van 2023 nog doorloopt in 2024 (€ 53.000). Tevens is er een voordeel ontstaan door het niet volledig benutten van het budget voor het inhalen van de onderhoudswerkzaamheden die betrekking hebben op renovatie onderhoud groen (€ 364.000). Deze lasten zijn, zoals u kunt zien bij de toelichting op de onttrekkingen reserves, lager uitgevallen. Tot slot is minder tijd besteed aan de bestrijding van invasieve plant- en diersoorten wat ook een voordeel (€ 30.000) oplevert.
Daarnaast kunnen we de volgende nadelen noemen. Door het groeizame weer zijn er meer bermen gemaaid, ook vanuit oogpunt van veiligheid (€ 45.000). Heeft het verwerken groenafval door het groeizame weer (veel onkruid, nat gras en blad) extra lasten met zich meegebracht (€ 33.000) en is extra materieel (€ 63.000) en mankracht (€ 284.000) ingehuurd.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Openbaar groen -37.000 N I
Het leveren van de dienst tuinonderhoud als gemeente aan particulieren voor groen dat overloopt van gemeentelijk eigendom naar particulier eigendom neemt af. Dit levert € 37.000 minder baten op.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Recreatie en toerisme 146.000 V I
In de meerjarenbegroting 2023-2026 heeft de raad ermee ingestemd om het totale bedrag dat wordt ontvangen voor toeristenbelasting, in te zetten voor het uitvoeren van het beleidskader vrijetijdseconomie. Pas begin 2023 konden we starten met het invullen van de uitgebreidere uitvoeringsagenda. Daarnaast lopen diverse projecten vertraging op omdat met veel partijen overleg gepleegd moet worden. Dit kost veel tijd waardoor de planning uitloopt. We hebben daarom al eerder in 2023 voor 2023 eenmalig € 100.000 en voor 2024 eenmalig € 60.000 laten vrijvallen. Uiteindelijk is bij de jaarrekening het voordeel bij de lasten € 146.000.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden 56.000 V I
In 2023 is het klompenpad Pannerdense Waard gerealiseerd waardoor het project "uitvoering landschapsbeleid Rijnwaarden" is afgerond. Voor wat betreft het project "klompenpad Giesbeek" vindt overleg plaats met het Waterschap over de aanleg van een wandelbrug. De verwachting is dat de brug in 2024 wordt aangelegd. Voor de aanleg van het klompenpad kids Giesbeek lopen gesprekken met Rijkswaterstaat voor goedkeuring van aanleggen speelaanleidingen op hun grondgebied. Streven was afronding in 2023 maar door externe afhankelijkheid is een verlenging nodig geweest. Per saldo zijn de

baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 56.000.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Toeristische infrastructuur-klompenpaden In 2023 is € 35.000 uitgegeven. Het restant van de ontvangen subsidiebedragen moet worden overgeheveld naar 2024. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel in 2023 van € 56.000.	-56.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Herstelplan Voor dit programma zijn uitgaven geraamd voor maatregelen op basis van het corona herstelplan. Uiteindelijk is voor deze maatregelen € 49.000 minder uitgegeven, waardoor ook minder uit de bestemmingsreserve onttrokken hoeft te worden. De maatregelen voor programma 5 hebben betrekking op de maatregelen voorzieningen langs routes en toeristische informatievoorziening.	-49.000	N	I
0.10 Onttrekking reserves- Achterstand groen Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve achterstand groen van € 634.000. De werkelijke onttrekking is € 270.000. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 364.000.	-364.000	N	I
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	10.000	V	I
6. Sociaal domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Burgerinitiatieven en vrijwilligerswerk In de meerjarenbegroting 2023-2026 zijn aanvullende budgetten (structureel en incidenteel) opgenomen om het gebruik van AED's te stimuleren. De beschikbare middelen zijn in 2023 niet volledig ingezet (voordeel € 25.000). Met de ingediende aanvragen is het centrum van Zevenaar gedekt. Het buitengebied staat voor 2024 op de planning. In 2023 is gekozen voor de opzet van 'Zevenaar Doet' waardoor geen gebruik is gemaakt van het werkbudget t.b.v. organisatiekosten (voordeel € 27.000). In 2024 wordt dit echter weer vorm gegeven.	52.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld bedragen € 87.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).	-87.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Maatschappelijke ondersteuning algemeen (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld worden gedekt door het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed zijnde € 87.000 (voordeel).	87.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden Naast het reguliere structureel beschikbare budget voor uitvoeringskosten van de 'Wet inburgering 2021' is in 2023 het resterende saldo van de bestemmingreserve (€ 81.336) voor implementatie van de nieuwe wet volledig aangewend. 2023 was het laatste jaar dat de inzet van deze reserve geraamd is. Daarnaast zijn in de 2e voortgangsrapportage 2023 voor de uitvoering extra incidentele middelen beschikbaar gesteld die in 2023 toegevoegd zijn aan de algemene uitkering (decentralisatie-uitkering). Deze zijn niet volledig ingezet. Het voordeel bedraagt afgerond € 88.000.	88.000	V	I

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden (specifieke uitkeringen) De resterende middelen van de specifieke uitkeringen voor inburgering worden de komende jaren nog ingezet. Daarnaast moet het Rijk de specifieke uitkeringen over 2023 nog definitief vaststellen/afrekenen. Per saldo hebben de afwijkingen (baten/lasten) geen budgettair effect. Nadeel hogere lasten bedraagt € 114.000.	-114.000	N	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Minderheden (specifieke uitkeringen) Het voordeel van € 114.000 betreft hogere bijdragen van het Rijk voor de specifieke uitkeringen 'Wet inburgering 2021' en 'Onderwijsroute'. Zie ook toelichting onder lasten, deze afwijking heeft geen effect op het resultaat.	114.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk. De uitgaven zijn met name kosten voor huisvesting en leefgeld. Met name de kosten voor leefgeld vallen lager uit omdat veel personen in de opvang regulier werk hebben. Wij zien een voordeel op de uitgaven van afgerond € 240.000.	240.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Opvang ontheemden Oekraïne Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk gebaseerd op een normbedrag per opvangplek. De rijksinkomsten voor 2023 laten een voordeel zien van € 735.000. Hiervan heeft € 70.000 betrekking op een afrekening over 2022.	735.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Toezicht en kwaliteit calamiteiten zorgaanbieders Het was de bedoeling om in 2023 regionaal een dienstverleningsovereenkomst te ondertekenen en regionaal de werkzaamheden uit te voeren en te coördineren. De dienstverleningsovereenkomst is uitgesteld naar 2024 waardoor er geen kosten zijn gemaakt in 2023 hetgeen een voordeel oplevert van € 37.000.	37.000	V	I
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Wmo vraagafhankelijk vervoer Het Wmo vraagafhankelijk vervoer laat ten opzichte van de begroting (€ 550.000) een voordeel zien van € 48.000. Dit voordeel bestaat uit een voordelige afrekening van € 65.000 van het vervoer door de BVO DRAN en een nadeel op de subsidie aan de Plusbus van € 15.000.	48.000	V	S
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Cliënten-ondersteuning Naast de reguliere subsidieverlening zijn er geen aanvullende initiatieven geweest waarvoor subsidie is aangevraagd. Er is wel extra subsidie verstrekt voor versterking van lokale cliëntondersteuning (voordeel € 25.000). Hiervoor zijn de van het rijk ontvangen middelen van de 'regeling specifieke uitkering versterking cliëntondersteuning' ingezet.	25.000	V	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - IZA gelden Aan het eind van het jaar werd de specifieke uitkering IZA vastgesteld. De gelden worden ontvangen via de centrumgemeente. Regiogemeenten zijn in de gelegenheid gesteld om eenmalig kosten in verband met doorontwikkeling en versterking van regionale samenwerking te declareren. Wij hebben een bedrag van € 350.000 opgenomen in de verwachting dat wij deze gelden van de centrumgemeente ontvangen. Omdat deze gelden niet zijn geraamd betekent dit een voordeel van € 350.000.	350.000	V	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Kinderopvang toeslag affaire In 2023 is voor afgerond € 370.000 aan uitgaven geregistreerd voor de kinderopvang toeslagen affaire. Deze kosten zijn niet geraamd en resulteren in een nadeel van hetzelfde bedrag. Deze kosten worden volledig gedeclareerd bij het Rijk.	-367.000	N	I
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Kinderopvang toeslag affaire De kosten die dit jaar zijn gemaakt voor de kinderopvang toeslag affaire kunnen worden gedeclareerd bij het rijk. Deze vergoeding is niet geraamd en resulteren daarmee in een voordeel.	367.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Bijstand voor zelfstandigen In 2023 is een incidenteel bedrag vanuit het Noodherstelfonds beschikbaar gesteld van € 150.000 voor de 'Vangnetregeling BBZ ondernemers'. Geconstateerd is dat - ondanks diverse inspanningen gericht op het gebruik maken van deze voorziening voor ondernemers - hier slechts sporadisch gebruik van is gemaakt en de kosten konden worden gedekt uit het Participatiebudget. Besloten is dan ook om deze pilot stop te zetten. Gevolg hiervan is dat het beschikbare incidentele budget van € 150.000 (voordeel)	150.000	V	I

niet is ingezet.

6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (exploitatielasten SDL/RSD) Het beschikbare budget is niet volledig nodig gebleken en bij de definitieve afrekening van de kosten voor exploitatie en participatie van de Samenwerking de Liemers-RSD over 2023 zijn bedragen ontvangen (voordeel € 183.000).	183.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De werkelijke uitkeringslasten zijn hoger ten opzichte van in de 2e voortgangsrapportage 2023 verwachte totale uitkeringslasten. In de prognose is rekening gehouden met een tekort van 7,7%. Per saldo is het tekort BUIG uitgekomen op afgerond 9,0% (nadeel € 283.000).	-283.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen (BUIG/Bbz/Tozo) De hogere baten zijn een gevolg van de hogere vaststelling (€ 98.000) van het definitieve door het rijk beschikbaar gestelde BUIG budget 2023 t.o.v. het voorlopige budget. Ook is vanwege de hogere uitkeringslasten rekening gehouden met een hogere aanvullende vangnetuitkering (€ 72.000) voor gedeeltelijke compensatie van de tekorten (op de uitkeringslasten minus baten). Daarnaast zijn aanvullende specifieke uitkeringen over het vergoedingsjaar 2021 en 2022 ontvangen (€ 46.000) i.v.m. 'Vaststelling lasten en vergoeding Regeling specifieke uitkering kwijtschelding publieke schulden SZW in verband met de hersteloperatie toeslagen'. Totaal voordeel bedraagt € 221.000.	221.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Inkomensvoorzieningen/minimabeleid De voorziening dubieuze debiteuren wordt jaarlijks bijgesteld o.b.v. de opgave van de RSD de Liemers. Door afname van het aantal dubieuze debiteuren is het voordeel voor 2023 € 256.000.	256.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Kwijtschelding gemeentelijke belastingen In de afgelopen jaren zien we een afname van het aantal kwijtscheldingen dat jaarlijks geautomatiseerd op de aanslag verleend wordt. We passen de begroting hier op aan.	32.000	V	S
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid Voor een minima effect rapportage door het Nibud is in 2023 incidenteel een bedrag beschikbaar gesteld van € 15.000. Deze rapportage is uitgesteld naar 2024 in afwachting van de effecten van de in 2023 door het rijk genomen maatregelen ter ondersteuning van de minima (voordeel € 15.000). In de 1e voortgangsrapportage is een voorstel opgenomen om het incidentele budget beschikbaar te stellen voor 2024.	15.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslag) De overschrijding van de uitgaven voor het minimabeleid (nadeel € 1.461.000 incl. de kosten voor uitvoering) zijn veroorzaakt door ondersteuning van de minima bij het voldoen van de energierekening (energietoeslag). Voor de toeslagen en de uitvoering zijn via de algemene uitkering (decembercirculaire 2023) extra aanvullende middelen ontvangen voor betaling van de toeslagen (max. € 1.300). De van het Rijk ontvangen aanvullende middelen zijn voldoende voor dekking van de hogere uitgaven.	-1.461.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen) De provincie Gelderland ('Gelders winterfonds') heeft subsidie verstrekt voor compensatie van de hogere energiekosten aan maatschappelijke voorzieningen of het MKB. Hiervan is € 43.000 ingezet voor tegemoetkoming energiekosten aan maatschappelijke voorzieningen (voor sport, kunst en cultuur). Tegenover deze hogere lasten staat als dekking de bijdrage van de provincie voor hetzelfde bedrag (zie toelichting onder baten 6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen)).	-43.000	N	I
6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen) Verwezen naar de toelichting vermeld onder lasten 6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (energietoeslagen stichtingen/verenigingen/dorpshuizen).	43.000	V	I

6.3 Inkomensregelingen - Minimabeleid (Tijdelijk noodfonds) In 2023 zijn middelen beschikbaar gesteld (€ 100.000) uit het tijdelijk noodfonds om toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen. Hiervan is een bedrag van afgerond € 71.000 uitgegeven (voordeel € 29.000). De kosten worden gedekt uit de daarvoor bestemde reserve. De mutatie is daarmee budgettair neutraal.	29.000	V	I
6.3 Inkomensregelingen - Schuldhulpverlening In 2023 is uit het 'Noodherstelfonds' eenmalig € 150.000 beschikbaar gesteld voor het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening bij onze partners voor het project 'Ondernemersdienstverlening'. Het betrof hier een pilot voor 4 jaar. Na een tussenevaluatie is gebleken dat ondanks alle inspanningen er te weinig gebruik van werd gemaakt. Om die reden is besloten de pilot te beëindigen. De uitvoeringskosten bedroegen € 76.500. De inkoopkosten van de trajecten zijn bekostigd uit de structurele middelen van het participatiebudget. Tegenover dit voordeel (van afgerond € 74.000) staat voor hetzelfde bedrag een lagere aanwending van de algemene reserve.	74.000	V	I
6.4 WSW en beschut werk - Sociale werkvoorziening Het voordeel betreft een lagere bijdrage aan de 'Modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR) - Sociaal Domein Centraal Gelderland voor de module WgSW (€ 227.000) en een lagere bijdrage voor Scalabor BV voor begeleiding van werknemers met een loonwaarde <25% (€ 11.000). Daarnaast is de bijdrage per fte voor 2023 van gemeenten voor het materieel werkgeverschap Wsw van Scalabor verlaagd (voordeel € 41.000) omdat de in eerdere jaren door gemeenten verstrekte bijdragen voor corona- en energiecompensatie niet zijn ingezet. Totaal voordeel bedraagt € 279.000.	279.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - Participatiebudget re-integratie De middelen zijn niet volledig ingezet; de reden hiervan is dat vanwege de krappe arbeidsmarkt niet voldoende personeel voorhanden is geweest voor de inzet van deze middelen (voordeel € 88.000).	88.000	V	I
6.5 Arbeidsparticipatie - zorgkosten Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp en Wmo verdeeld over meerdere taakvelden. Op het taakveld 6.5 zijn bij de verdeling van budgetten geen uitgaven geraamd. Omdat er voor activerend werk toch zorgkosten moeten worden geboekt op dit taakveld is een nadeel ontstaan van € 203.000. Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben gehad op de totaal geraamde zorgkosten.	-203.000	N	S
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO - Voorzieningen De voorziening dubieuze debiteuren wordt jaarlijks bijgesteld o.b.v. de opgave van de RSD de Liemers. Voor de individuele vervoersvoorzienigen, rolstoel- en woonvoorzieningen is dit een nadeel van € 91.000.	-91.000	N	I
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) - Vervoer Wmo dagbesteding Het vervoer Wmo dagbesteding door de BVO DRAN laat een voordeel zien ten opzichte de begroting van € 81.000. Dit vervoer is met name in het 2e halfjaar 2023 sterk gedaald.	81.000	V	S
6.71A WMO Hulp bij het huishouden - zorgkosten De kosten voor hulp bij het huishouden zijn bijna volledig binnen het budget gebleven. Op een raming van € 6.530.000 zien we een overschrijding van afgerond € 95.000 op de zorgkosten. De jaarlijkse bijstelling van de voorziening dubieuze debiteuren levert een voordeel op van € 45.000. Per saldo resulteert op dit taakveld een nadeel van € 50.000.	-50.000	N	S

Ook in 2023 hebben we nog steeds een toename gezien in de nieuwe meldingen/aanvragen voor huishoudelijke ondersteuning. De aanzuigende werking (abonnementstarief) en de groeiende vergrijzing houden de vraag naar deze basisondersteuning groot.
In 2023 hebben we sterk ingezet op:
- Indiceren conform het HHM normenkader. Deze geldt als richtlijn, maar waar ook in positieve zin voor de aanvrager van afgeweken wordt (bijvoorbeeld niet wekelijks maar 1x

per 2 weken indiceren);
- Waar afschalen in indicatiezwaarte (scherper indiceren, maar we indiceren wel wat nodig is);
- Achterstand in herindicaties is helemaal weggewerkt (ruim 700 indicaties);
- Vaker indiceren voor langere duur of zelfs voor onbepaalde duur;
- Door de wachttijd wordt in de keukentafelgesprekken met inwoners nadrukkelijker ingegaan op de vraag wat maakt dat huishoudelijke ondersteuning nodig is, maar ook hoe zij zich de maanden van de wachttijd hebben gered.

6.71B/C/D WMO Begeleiding en dagbesteding - zorgkosten 690.000 V S

De WMO begeleiding is vanaf 2023 onderverdeeld in meerdere taakvelden. Deze zijn in deze verschilverklaring samengeteld. De kosten voor 2023 laten een positief beeld zien. Ten opzichte van de begroting (€ 4.730.000) is afgerond € 690.000 minder uitgegeven.
In 2023 hebben we sterk ingezet op:
- Scherper indiceren door de consulenten zelf de doelen te laten stellen. Tot en met 2022 stelden de zorgaanbieders van begeleiding de doelen. Vanaf 2023 wordt er dus strakker geëvalueerd en meer toegewerkt naar afschalen van de ondersteuning.
- Betere afstemming en samenwerking met Algemeen Maatschappelijk Werk (meer dan 10% van de meldingen voor Wmo begeleiding doorgezet naar AMW);
- Meer afstemming met Veilig Thuis door aan de voorkant al mee te denken, dus voordat er werkelijk een Wmo-melding wordt gemaakt.

6.72A/B/C/D Jeugdhulp begeleiding, behandeling en dagbesteding - zorgkosten 2.355.000 V S

Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp verdeeld over meerdere taakvelden. Op de taakvelden 6.72 A t/m D is een bedrag van € 8.795.000 geraamd. De kosten bedragen € 6.440.000. Per saldo een financieel voordeel van € 2.355.000.
Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben gehad op de totaal geraamde kosten voor jeugdhulp.
In 2023 zijn meerdere initiatieven opgezet om de zorgkosten om te buigen. Een deel is gericht op het verbeteren van de kwaliteit en doelmatigheid van onze medewerkers. Verder is er een aanmeldteam gestart met als doel inwoners zoveel mogelijk te wijzen op de voorliggende voorzieningen en te helpen met de juiste indicatiestelling. Een ander belangrijke ingreep is het uitbreiden van het hulpaanbod gericht op preventie. Denk hierbij aan Buurtgezinnen, Homestart en Maatschappelijk Werk op school.

6.73A/B jeugdhulp met verblijf gezinsgericht / pleegzorg - zorgkosten -1.315.000 N S

Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp verdeeld over meerdere taakvelden. Op de taakvelden 6.73 A t/m C is een bedrag van € 5.825.000 geraamd. De kosten bedragen € 7.140.000. Per saldo een financieel nadeel van € 1.315.000.
Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben gehad op de totaal geraamde kosten voor jeugdhulp.

Het aantal beschikkingen met verblijf blijft hoog in Zevenaar. Dit is ongewenst, want deze vorm van zorg moet alleen ingezet worden als er echt geen alternatieven zijn. Onze inzet in 2023 op dit onderdeel heeft nog niet de gewenste vruchten geworpen.
Ook al is elke jeugdige met een verblijfsindicatie er een te veel, het blijft een gering aantal jongeren. Het is zeer dure zorg, waarbij gedurende 2023 de tarieven van deze zorgproducten ook tussentijds zijn verhoogd. Dit alles heeft ook voor verhoging van de totale kosten gezorgd.

6.74A/B/C Jeugdhulp GGZ en crisis - zorgkosten 240.000 V S

Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp verdeeld over meerdere taakvelden. Op de taakvelden 6.74 A t/m C is een bedrag van € 3.785.000 geraamd. De kosten bedragen € 3.545.000. Per saldo een financieel voordeel van afgerond € 240.000.
Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben

gehad op de totaal geraamde kosten voor jeugdhulp.

6.81A Beschermd wonen - LVB kosten 155.000 V I

Voor beschermd wonen zijn uitgaven geraamd voor LVB (licht verstandelijke beperking). Deze uitgaven worden jaarlijks betaald aan de centrumgemeente. Vooruitlopend op de invoering van de nieuwe wet met betrekking tot beschermd wonen hoeven wij dit bedrag niet over te maken aan de centrumgemeente. Dit levert een voordeel op van afgerond € 155.000.

6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang - Veilig thuis 185.000 V I

Jaarlijks betalen wij een bijdrage aan de stichting Veilig Thuis (via de VGGM). In 2023 is een voordeel op deze bijdrage ontstaan omdat de gemeenten Arnhem en Ede extra hebben bijgedragen. Zij hebben namelijk een hogere DUVO bijdrage ontvangen (decentralisatie uitkering vrouwen opvang). Daarnaast is gebleken dat er nog een bedrag van € 79.000 over 2021 terug moest worden betaald. Totaal een voordeel van € 185.000.

6.82A Jeugdbescherming - zorgkosten -40.000 N I

Vanaf 2023 zijn de kosten voor jeugdhulp verdeeld over meerdere taakvelden. Op het taakveld 6.82A is een bedrag van € 750.000 geraamd. De kosten bedragen € 790.000. Per saldo een financieel nadeel van € 40.000.

Hierbij merken wij op dat de verdeling van de budgetten over de verschillende taakvelden een grove inschatting is geweest. We zien nu ook dat bepaalde taakvelden te hoog zijn ingeschat, maar ook andersom. Per saldo zijn het verschuivingen die geen invloed hebben gehad op de totaal geraamde kosten voor jeugdhulp.

Het gaat hierbij met name om kosten die zijn ingezet vanuit een rechterlijke uitspraak. Deze zijn vrijwel niet te beïnvloeden vanuit de gemeente.

0.10 Onttrekkingen reserves - Noodherstelfonds ondernemers -224.000 N I

Incidenteel is vanuit het Noodherstelfonds een totaalbedrag beschikbaar gesteld € 300.000 (€ 150.000 voor het inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening bij onze partners voor het project 'Ondernemersdienstverlening' en € 150.000 voor de 'Vangnetregeling BBZ ondernemers'). Wij hebben hiervoor een onttrekking aan de algemene reserve begroot. De werkelijke onttrekking bedraagt € 76.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 224.000.

0.10 Onttrekkingen reserves - Tijdelijk noodfonds -29.000 N I

Incidenteel is een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld uit het tijdelijk noodfonds om toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen. De werkelijke onttrekking bedraagt € 71.000. Per saldo zijn de lasten en de onttrekkingen in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 29.000.

Programma 6 Sociaal domein - Overige verschillen 123.000 V I

Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.

7. Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid en milieu - Jeugdgezondheidszorg 67.000 V I

Diverse kosten voor de jeugdgezondheidszorg zijn bekostigd uit de middelen van de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed, voordeel € 19.000). Daarnaast zijn de kosten van de JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) volledig bekostigd uit de middelen van de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed / voordeel € 48.000). Totaal voordeel bedraagt € 67.000.

7.1 Volksgezondheid en milieu - Jeugdgezondheidszorg (Bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM) 50.000 V I

In 2023 is de subsidie aan de VGGM voor het deel lokaal maatwerk jeugdgezondheidszorg over 2022 lager vastgesteld en afgerekend. Corona speelde toen nog een rol en daarom werden er minder ondersteuningstrajecten voor ouders ingezet dan voorzien (voordeel € 17.000). Daarnaast zijn diverse onderdelen (voordeel € 33.000) van het lokale maatwerk van de VGGM bekostigd uit de specifieke uitkering voor het

onderwijsachterstandenbeleid en de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (SPUK Breed). Totaal voordeel € 50.000.			
7.1 Volksgezondheid en milieu - Jeugdgezondheidszorg (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen afgerond € 37.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).	-37.000	N	I
7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 176.000 (nadeel). Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (zie ook toelichting voordeel onder baten bij dit taakveld).	-176.000	N	I
7.1 Volksgezondheid en milieu - Jeugdgezondheidszorg (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld zijn aan het eind van het jaar bekend en bedragen € 36.960. Tegenover de werkelijke lasten wordt het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed ingezet als dekking (Voordeel afgerond € 37.000 / zie ook toelichting voordeel onder lasten bij dit taakveld).	37.000	V	I
7.1 Volksgezondheid en milieu - Volksgezondheid (SPUK Breed) M.i.v. 2023 ontvangen we van het Rijk een specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed). De totale uitkering bedraagt ruim € 886.000 en is verdeeld over 15 onderdelen en diverse taakvelden binnen programma's 5, 6 en 7 (Sport, cultuur en recreatie/Sociaal domein/Volksgezondheid en milieu). De totale werkelijke lasten voor dit onderdeel/taakveld worden gedekt door het daarvoor beschikbare deel van de SPUK Breed (zijnde € 176.000 voordeel).	176.000	V	I
7.2 Riolering - Klimaatregelingen De vacature voor beleidsmedewerker klimaatadaptatie en biodiversiteit is in november 2023 ingevuld en derhalve is het budget grotendeels niet besteed. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot.	69.000	V	I
7.2 Riolering - Onderhoud en reparaties (vrijverval en mechnische riolering) In 2023 hebben we een aantal calamiteiten gehad (afgebroken PVC buizen), waaronder de Zwanenwaay in Babberich, Koestraat in Lathum en Heilige Huisjes in Zevenaar. Hiervoor en in verband met ziekte is extra capaciteit ingehuurd. Daarnaast is in 2023 sprake geweest van de huur van een kolkenzuiger in verband met noodzakelijk onderhoud en reparaties.	-384.000	N	I
7.2 Riolering - Voorziening Het resultaat binnen het product riool is negatief. Omdat riolering een gesloten systeem betreft hebben we het nadeel (€ 111.000) uit de voorziening gehaald.	111.000	V	I

7.2 Riolering - Rioolheffing 461.000 V I

Ten opzichte van de raming zien we een voordeel van € 461.000. Als gevolg van lagere kosten onder meer bij beheer riolering is gedurende het jaar de raming van de opbrengsten rioolheffing naar beneden bijgesteld. Dit is achteraf niet juist en hadden we moeten verrekenen met de reserve. De opgehaalde bedragen bij de belastingplichtingen zijn correct. Echter ten opzichte van de begroting verklaren wij een financieel-administratief verschil van € 461.000 voordelig.

7.3 Afval - Afvalinzameling -255.000 N S

De kosten voor afvalinzameling zijn € 255.000 hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de extra bijdrage die de RDL aan de gemeente vraagt mede als gevolg van het aanbiedstation (€ 160.000) en de toegenomen inzamelkosten (€ 126.000). De inzamelkosten zijn hoger omdat in loonschalen, waar de medewerkers van RDL onder vallen, de loonstijging procentueel hoger dan gemiddeld is geweest.
Bij het aanbiedstation was de hoeveelheid gebracht afval meer dan 30% lager dan geraamd en als gevolg daarvan waren er ook minder inkomsten. Het aanbod daalde al enige tijd en is versterkt door de nieuwe tariefstructuur van het nieuwe aanbiedstation. Puin is bijvoorbeeld veel duurder geworden.
Daarnaast zijn er ook kosten die lager zijn dan begroot (€ 31.000). Deze hebben met name betrekking op de kosten voor restafval huishoudelijk en PMD.

7.3 Afval - Afvalstoffenheffing 182.000 V I

Ten opzichte van de raming zien we een voordeel van € 182.000. Als gevolg van lagere kosten onder meer bij afvalinzameling is gedurende het jaar de raming van de opbrengsten afvalstoffenheffing naar beneden bijgesteld. Dit is achteraf niet juist en hadden we moeten verrekenen met de reserve. De opgehaalde bedragen bij de belastingplichtingen zijn correct. Echter ten opzichte van de begroting verklaren wij een financieel-administratief verschil van € 182.000 voordelig.

7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede 789.000 V I

Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak energiearmoede. Deze middelen kunnen tot en met 2025 ingezet worden. Eind 2022 is hiervoor het plan van aanpak opgesteld. In 2023 zijn we begonnen met de uitvoering door inzet van energiefixers waarvan de kosten nog uit een ander project gefinancierd konden worden. De witgoedregeling is nog niet ingevoerd. Een voorstel hiervoor is in de maak en de regeling zal in 2024 en 2025 worden uitgerold. Tenslotte was het isolatieprogramma Zevenaar in 2023 nog in ontwikkeling waardoor in 2023 niet gestart is met de uitvoering. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 789.000.

7.4 Milieubeheer - Duurzaamheidsbeleid 167.000 V I

In het uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023-2025 was een bedrag van € 208.000 opgenomen voor 2023. De realisatie was € 41.000. De redenen hiervoor zijn divers. Zo was onvoldoende capaciteit beschikbaar voor de uitrol "Energieneutraal eigen organisatie: van afval naar grondstof". Voor "Energieneutraal samenleving: ondersteuning initiatieven samenleving" is er een ronde geweest van Zevenaar Doet, maar hier zijn (maar) twee duurzame initiatieven aangemeld. Voor "Energieneutraal samenleving: stimuleren energiebesparende maatregelen" heeft de voorbereidingsfase meer tijd gekost dan vooraf gedacht waardoor de uitvoering in 2024 van start zal gaan. Tenslotte "Wijk van de toekomst: aardgasvrij Angerlo": vanwege onvoldoende goede mogelijkheden om Angerlo via een collectieve oplossing aardgasvrij te maken, is besloten om de volgende fase van het project uit te stellen. Dekking van de lasten vindt plaats uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Per saldo zijn de onttrekkingen uit de reserve en de lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 167.000.

7.4 Milieubeheer - Energietransitie 43.000 V I

Er zijn in 2023 minder aanvragen voor duurzame initiatieven ingediend. Daarnaast zijn er in 2023 geen kosten geweest voor de monitoring CO_2 prestatieladder. Een voordeel bij de lasten van € 43.000.

7.4 Milieubeheer - Tijdelijke regeling capacitеit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid Door het Rijk zijn middelen beschikbaar gesteld voor het vergroten van de capaciteit voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid met als doel het behalen van de doelstellingen van de Klimaatwet. Vanwege gebrek aan capaciteit kon hier in 2023 onvoldoende uitvoering aan worden gegeven. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de lasten een voordeel van € 577.000.	577.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Uitvoering en toezicht Jaarlijks is, binnen de GR ODRA, een bedrag beschikbaar voor het aandeel "Vraaggestuurd advieswerk". Doordat er in 2023 meer handhaving is uitgevoerd zijn er extra werkzaamheden uitgevoerd binnen het programma "handhaving" (zie 8.3 omgevingsvergunningen en toezicht). Daarnaast heeft de ODRA extra advieswerkzaamheden uitgevoerd bij ruimtelijke projecten en aanvragen omgevingsvergunningen. Er is in 2023 uiteindelijk 113 procent van het vastgestelde werkprogramma uitgevoerd. Dit heeft bij het taakveld milieubeheer geleid tot een nadeel van € 60.000.	-60.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Warmtenet Zevenaar fase 4 Vanwege de landelijke ontwikkelingen op het gebied van het publieke aandeel bij warmtenetten zijn de onderhandelingen met het warmtebedrijf (Vattenfall) on-hold gezet. Voor het warmtenet stad Zevenaar zijn we een alternatief aan het onderzoeken. Een deel van het budget is in de tweede voortgangsrapportage 2023 doorgeschoven naar 2024. Uiteindelijk is in 2023 nog minder besteed dan eerder verwacht. Bij de lasten een voordeel van € 62.000.	62.000	V	I
7.4 Milieubeheer - Aanpak energiearmoede De uitvoering van de aanpak energiearmoede wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2024. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 789.000.	-789.000	N	I
7.4 Milieubeheer - Tijdelijke regeling capacitеit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid De uitvoering van de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid wordt gedekt door een SPUK-uitkering. De resterende middelen worden overgeheveld naar 2024. Per saldo zijn de baten en lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. Bij de baten een nadeel van € 577.000.	-577.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Duurzaamheid Op begrotingsbasis is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve duurzaamheid van € 209.000. De werkelijke onttrekking is € 41.000. Per saldo zijn de lasten en onttrekkingen budgettair neutraal. Bij de onttrekkingen een nadeel van € 167.000.	-167.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Riolering Het resultaat binnen het product riolering is negatief. In de raming hebben we rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve van € 233.000. De werkelijke onttrekking is € 194.000, hierin is begrepen een extra dotatie voorziening belastingdebiteuren van (€ 13.200). Hierdoor hebben we € 39.000 minder onttrokken uit de reserve riolering, derhlave een nadeel bij de onttrekkingen.	-39.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Afval Het resultaat binnen het product afval is negatief. In de raming hebben we rekening gehouden met een onttrekking uit de reserve afval van € 75.000. In werkelijkheid is dit € 163.000. Dit wordt onder meer veroorzaakt door hogere kosten voor afvalverwerking en inzamelkosten (zoals hiervoor toegelicht). Hierdoor hebben we € 87.000 meer onttrokken uit de reserve afval, derhalve een voordeel bij de onttrekkingen.	87.000	V	I
Programma 7 Volksgezondheid en milieu - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	63.000	V	I

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimte en leefomgeving - Dorpendeal Lathum In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De eerste fase dient te leiden tot een uitgewerkt plan met daarbij behorende investeringsbegroting. Hiermee is in 2023 een start gemaakt. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begroot voor 2023 was € 250.000. De realisatie was € 158.000. Een voordeel bij de lasten van € 92.000.	92.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Invoering Omgevingswet Voor de invoering van de Omgevingswet zijn ook middelen beschikbaar gesteld uit de algemene reserve. Begroot was € 486.000. De realisatie in 2023 bedroeg € 405.000. Dekking hiervan vindt voor € 274.000 plaats uit de middelen welke zijn opgenomen in de decembercirculaire 2023 voor invoeringskosten Omgevingswet. Eind 2023 resteert in de algemene reserve nog een bedrag van € 505.000. Bij de lasten een voordeel van € 81.000.	81.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Bestemmingsplan buitengebied Vanwege capaciteit is in 2023 minder tijd besteed aan dit plan dan vooraf was gepland. Het bestemmingsplan wordt nu in 2024 opgepakt. Hiervoor hebben we o.a. externe hulp ingeschakeld voor de beantwoording van de zienswijzen die op het plan zijn ingediend.	51.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Ruimtelijke ordening Het was de verwachting en de bedoeling dat nog negen (paraplu)bestemmingsplannen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet opgesteld en beoordeeld zouden worden. Helaas is dit niet gelukt. Er is intern prioriteit gegeven aan de implementatie van de Omgevingswet en het doorvoeren van de minimale eisen. Sommige gemeentelijke paraplubestemmingsplannen zijn niet tijdig opgesteld. Een voorbeeld hiervan is het paraplubestemmingsplan Parkeren. Er is voor gekozen om eerst een evaluatie te doen van het parkeerbeleid alvorens een nieuw planologisch regime op te laten stellen. Een ander voorbeeld is het paraplubestemmingsplan Evenementen. Door het ontbreken van de benodigde beleidsstukken is het niet gelukt om dit plan voor de inwerkingtreding in procedure te brengen. Dit alles heeft geleid tot een voordeel in 2023 van € 42.000.	42.000	V	I
8.1 Ruimte en leefomgeving - Dorpendeal Lathum In november 2022 is de samenwerkingsovereenkomst dorpendeal "Lathum later" ondertekend. Deze overeenkomst vormt de basis voor samenwerking om de sociale cohesie van Lathum te versterken en vloeit voort uit een lokaal initiatief vanuit de Lathumse gemeenschap. De eerste fase dient te leiden tot een uitgewerkt plan met daarbij behorende investeringsbegroting. Hiermee is in 2023 een start gemaakt. De provincie Gelderland heeft € 400.000 subsidie toegekend onder de voorwaarde van 50% co-financiering. Begrote subsidie voor 2023 was € 125.000. De realisatie was € 79.000. Een nadeel bij de baten van € 46.000.	-46.000	N	I
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Zevenaar-oost wonen Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke in april 2024 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2023. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor Zevenaar-oost wonen becijferd op negatief € 30.236.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2024. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 359.000 NCW. Hiervoor kunnen de volgende oorzaken gegeven worden: 1. De grondopbrengsten in de grondexploitaties zijn bijgesteld op basis van de grondprijsbrief 2024 en onlangs tot stand gekomen overeenkomsten. Dit heeft een negatief effect van € 312.000. Dit komt mede door verschuiving van de aansluitbijdragen naar overige opbrengsten. Het saldo voor overige opbrengsten heeft daarmee een positief effect van € 141.000. Per saldo een nadelig effect van € 171.000.	359.000	V	I

2. Enkele deelgrondexploitaties binnen Zevenaar-oost wonen zijn voor een groot deel woonrijp gemaakt. In deze deelgebieden heeft dit gezorgd voor gedeeltelijke vrijval van kosten die geraamd waren maar niet meer benodigd zijn voor het bouwrijp maken. In de grondexploitaties is het budget behouden ten behoeve van het woonrijp maken. In totaliteit heeft dit een positief effect van € 100.000.

3. De rente-effecten op de diverse deelgrondexploitaties Zevenaar-oost wonen bedragen € 331.000 voordelig. Langere looptijden door vertraging leveren rentekosten op echter door de lagere rentevoet (1,18% in plaats van 1,23%) heeft voor deze grondexploitatie een gunstige uitwerking. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in de toenemende mate af van de rekenrente. De rekenrente (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,18% het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

4. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de notitie parameters 2024. Een lager percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging lijden tot een positief effect van € 351.000.

5. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren naar huidig prijsniveau. Dit levert een nadeel op van € 256.000.

6. Overige verschillen grondexploitatie Zevenaar-Oost wonen: € 4.000 voordelig.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein) - Grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay	296.000	V	I

Ten behoeve van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties heeft een integrale doorrekening plaatsgevonden. Een en ander op basis van actuele marktontwikkelingen en een notitie parameters welke in april 2024 door ons is vastgesteld. Deze jaarlijkse herziening is vervat in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2023. In deze uitvoeringsrapportage is het verwachte resultaat voor grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay becijferd op negatief € 3.854.000 op basis van netto contante waarde (NCW) per 1 januari 2024. Ten opzichte van vorig jaar is dat een verbetering van € 296.000 NCW. Hiervoor kunnen de volgende oorzaken gegeven worden:

1. De grondprijzen in deze grondexploitatie zijn aangepast op basis van de grondprijsbrief 2024 en onlangs tot stand gekomen overeenkomsten. Met name de aanpassingen in fasering binnen deelgrondexploitatie Middag Oost hebben een positieve uitwerking op de grondexploitatie van € 113.000.

2. Aanpassingen in faseringen binnen bouw- en woonrijp maken en het verlagen van budget voor 'nadere detaillering' leidt tot een positief verschil van € 32.000.

3. De rente-effecten bedragen € 59.000 voordelig. De verplichte discontovoet van 2% (waarmee het grondexploitatieresultaat contant wordt gemaakt) wijkt de laatste jaren in toenemende mate af van de rekenrente. De laatste (welke ook aan regels onderhevig is), laat al enkele jaren een dalende tendens zien en is voor afgelopen jaar bepaald op 1,18%. Het toenemende verschil tussen discontovoet en rekenrente werkt bij negatieve grondexploitaties voordelig uit.

4. Aanpassingen in faseringen voor bouw- en woonrijp maken hebben een positief effect op het budget voor VTU- en plankosten van € 23.000 op de grondexploitatie. Er was geen reden om het budget voor VTU- en plankosten extra op te hogen.

5. Er heeft een prijspeilcorrectie plaatsgevonden om de budgetten te actualiseren op het huidige prijsniveau. Dit heeft een negatief effect van € 50.000.

6. De percentages voor kosten- en opbrengstenstijging zijn geactualiseerd op basis van de notitie parameters 2024. Een lager percentage kostenstijging en een hogere percentage opbrengstenstijging lijden tot een positief effect van € 121.000

7. Overige verschillen grondexploitatie Babberich - Middag Oost & Zwanenwaay: € 2.000 nadelig.

8.3 Wonen en bouwen - Wonen Eind 2022 is het regieteam op gang gekomen. De verwachting was dat hiervoor € 500.000 uit de bestemmingsreserve woningbouw nodig zou zijn. Doordat veel uren van het regieteam konden worden toegerekend aan grondexploitaties en andere projecten was de uiteindelijke realisatie € 117.000. Daarnaast is voor het project flexwoningen Reisenakker een bedrag van € 500.000 beschikbaar gesteld uit dezelfde bestemmingsreserve. De realisatie in 2023 bedroeg € 33.000. Per saldo zijn de onttrekkingen uit de reserve en de lasten in de jaarrekening budgettair neutraal. In totaal een voordeel bij de lasten van € 350.000.	350.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In 2023 zijn door GR ODRA meer vergunningen behandeld dan vooraf was begroot. Hierdoor zijn er hogere kosten voor beoordelingen bouw (toets constructies bouwplannen) en beoordelingen van milieu (bodemonderzoeken, geluid, externe veiligheid, stikstof). Hier staan hogere legesopbrengsten tegenover. Een nadeel bij de lasten van € 54.000.	-54.000	N	I
8.3 Wonen en bouwen - Welstand Doordat er in 2023 een aantal grotere bouwprojecten zijn vergund zijn ook de advieskosten voor welstand hoger uitgevallen dan begroot. Hier staan hogere legesopbrengsten tegenover. Bij de lasten een nadeel van € 39.000.	-39.000	N	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In de tweede voortgangsrapportage 2023 is de verwachting uitgesproken dat voor een bedrag van € 791.000 aan leges ontvangen zou worden. In werkelijkheid is € 1.583.000 ontvangen. Dit kan verklaard worden doordat in het vierde kwartaal 2023 nog een aantal omgevingsvergunningen vergund is voor grote bouwprojecten. Mede hierdoor is er € 792.000 aan extra legesinkomsten binnengekomen voor het jaar 2023.	792.000	V	I
8.3 Wonen en bouwen - Omgevingsvergunningen en toezicht In 2022 zijn twee dwangsommen opgelegd in het kader van de Wet milieubeheer. Deze vorderingen zijn in 2023 volledig voorzien. Een nadeel van € 200.000.	-200.000	N	I
8.3 Wonen en bouwen - Welstand Doordat er in 2023 een aantal grotere bouwprojecten zijn vergund, zijn de legesopbrengsten voor welstand hoger uitgevallen dan begroot. Een voordeel aan legesinkomsten van € 45.000.	45.000	V	I
0.10 Onttrekking reserves - Invoering Omgevingswet De onttrekking aan de algemene reserve voor de invoering van de Omgevingswet is opgenomen onder programma 0. De overheveling naar 2024 zoals opgenomen in de 2e voortgangsrapportage 2023 is opgenomen onder programma 8. Een voordeel bij de onttrekkingen van € 150.000.	150.000	V	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsreserve woningbouw In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 500.000. Zoals bij 8.3 Wonen en bouwen - Wonen is aangegeven is die onttrekking er in 2023 niet volledig geweest. Dit levert een nadeel op van € 350.000.	-350.000	N	I
0.10 Onttrekkingen reserves - Bestemmingsplan buitengebied Gelders eiland In de begroting is rekening gehouden met een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 51.000. De werkelijke onttrekking was nihil. Dit levert een nadeel op van € 51.000.	-51.000	N	I
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Overige verschillen Naast de omschreven afwijkingen per taakveld zijn er diverse kleine verschillen (< € 25.000) die wij niet verder toelichten.	15.000	V	I

ANALYSE PERSONEELSLASTEN

Personeelslasten (bedragen x € 1.000)	begroot	realisatie	saldo
salarissen, incl. vergoeding voor personeel	21.973	21.307	666
inhuur derden	10.087	10.970	-883
inhuur derden wegens ziekte	345	357	-12
voormalig en bovenformatief personeel	34	24	10
Totaal	**32.439**	**32.658**	**-219**

Het saldo van personeelslasten en inhuur derden van de ambtelijke organisatie over 2023 komt in totaal uit op een nadeel van € 219.000. De vacatureruimte binnen de afdelingen in de salarisbudgetten is volledig ingezet voor de noodzakelijke externe inhuur. Binnen het totaal van de inhuurbudgetten zijn enkele nadelen ontstaan onder meer bij Openbaar groen en de Hersteloperatie kinderopvangtoeslag (KTA). De dekking hiervoor bevindt zich echter in andere kostensoorten elders binnen het betreffende product. De lasten voor inhuur derden wegens ziekte en zwangerschap vallen met een geringe overschrijding binnen de raming. Over 2023 was het ziekteverzuim 6,12 %, een daling ten opzichte van 2022 (6,97%). Op de post van voormalig- en bovenformatief personeel is een klein voordelig verschil zichtbaar van € 9.000. De totale kosten van inhuur binnen de exploitatie komen uit op afgerond € 11 miljoen, dit is inclusief inhuur voor projecten maar exclusief inhuur voor investeringen en exclusief inhuur ten behoeve van de GREX.

ANALYSE RENTE EN AFSCHRIJVING

Werkelijke rente
De werkelijke rente is de rente die we betalen voor de aangetrokken vaste geldleningen aan financiële instellingen waar we deze leningen hebben afgenomen.

Rente aan de grondexploitatie
Over de boekwaarde van de complexen wordt elk jaar rente berekend en bijgeschreven op de boekwaarde. Volgens de voorschriften is het verplicht om rente over de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (BIE) te berekenen en toe te rekenen (mede in relatie met de vennootschapsbelasting). Het percentage voor de gemeente is maximaal het gewogen gemiddelde van de rente die de gemeente werkelijk betaald over het vreemde vermogen zijn, waarbij de verhouding van de totalen van het vreemde en totale vermogen moet worden betrokken. Voor 2023 is dit 1,177%. In totaal is in 2023 € 535.155 aan rente toegerekend aan de grondexploitaties.

Afschrijvingen
Afschrijven is het boekhoudkundig verwerken van de waardevermindering van uitgaven, waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt, genaamd investeringen of kapitaalgoederen. Het afschrijvingsbedrag vormt een kostenpost op de taakvelden van de exploitatie. De afschrijvingskosten worden bepaald door de aanschafwaarde te delen door de technische of economische levensduur. In onze gemeente wordt volgens de lineaire methode (vast bedrag per jaar) afgeschreven. Uitzonderingen hierop zijn activa waarover afspraken met derden zijn gemaakt waaronder Gemeenschappelijke Regelingen.
De vertraging of versnelling van voorgenomen investeringen leidt tot onvermijdelijke afwijkingen in de afschrijvingen. Voor de verschillen in de investeringsbedragen verwijzen wij u naar het kredietoverzicht dat als bijlage in deze jaarrekening is opgenomen.
Niet alle afwijkingen van de afschrijvingen leiden tot een resultaat door een relatie met een reserve of verhaal via een rijkssubsidie. Hieronder is aangegeven welke afwijkingen een effect hebben op het rekeningsaldo.

De afwijkingen groter dan € 50.000 worden hieronder toegelicht.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Afschrijvingen	4.988	4.805	4.782	23

Er zijn geen grote afwijkingen in afschrijvingslasten tussen de (gewijzigde) begroting en de realisatie welke toelichting behoeven.

Bedragen x € 1.000

Renteschema		Begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.905	1.939	1.838
b. Externe rentebaten	-/-	47	41	41
Totaal door te rekenen externe rente		1.858	1.898	1.797
c. rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	456	535	535
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	639	639	637
	-/-	1.095	1.174	1.172
d. Saldo door te rekenen rente		763	724	625
d1 Rente over eigen vermogen		-	-	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		763	724	625
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	763	724	622
Berekende omslagpercentage volgens Treasurybeleid over boekwaarde 1-1		0,62%	0,63%	0,59%
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		**0**	**0**	**-3**

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (juli 2019) gehanteerd.

Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

ANALYSE RESERVES

Reservemutaties per programma (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0.	Bestuur en ondersteuning	343	943	368	-575
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat	52	252	2	-250
3.	Economie	0	927	294	-633
4.	Onderwijs	1.568	1.568	68	-1.500
5.	Sport, cultuur en recreatie	699	759	345	-414
6.	Sociaal domein	210	680	428	-253
7.	Volksgezondheid en milieu	627	552	426	-126
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	946	401	151	-250
Resultaat 2023		**4.445**	**6.083**	**2.083**	**-4.000**

De voornaamste verschillen groter dan € 20.000 worden per programma hieronder weergegeven.

Pr.	Omschrijving	verschil
0.	Stoppen subsidie Kunstwerk! onderdeel volksuniversiteit	-21
0.	Kosten invoering Omgevingswet	-505
2.	Advies en voorbereiding project A12/A15	-250
3.	Uitvoeringskosten noodherstelfonds	-246
3.	Regeling voucher voor MKB ondernemers	-212
3.	Uitvoeringskosten herstelplan centrum Zevenaar	-97
3.	Versterking logistieke hotspot	-60
4.	Vrijval reserve incidentele afschrijvingslasten Vestersbos	-1.500
5.	Inhalen onderhoudsachterstand openbaar groen	-364
5.	Toeristische routestructuren	-37
6.	Inkopen van trajecten voor schuldhulpverlening bij onze partners	-74
6.	Vangnetregeling BBZ ondernemers noodherstelfonds	-150
6.	Inzet noodherstelfonds minima	-29
7.	Uitvoeringsprogramma duurzaamheid	-167
7.	Project energieneutraal organisatie	-38
7.	Dotatie aan de reserve riolering	-39
7.	Uitvoering van de routekaart, op weg naar een energieneutraal Zevenaar	38
7.	Dotatie aan de reserve afval	88
8.	Fasering budget invoering Omgevingswet	150
8.	Aanwending reserve woningbouw	-850
8.	Fasering budget Bestemmingsplan Buitengebied Gelders Eiland	-51
8.	Bouw- en woonrijp maken grond flexwoningen Reisenakker	500

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	105.653	108.766	112.040	3.274
1. Veiligheid	121	141	166	26
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	265	828	640	-188
3. Economie	17.175	30.423	11.894	-18.529
4. Onderwijs	1.226	1.261	1.385	125
5. Sport, cultuur en recreatie	1.355	2.455	3.196	740
6. Sociaal domein	14.739	17.924	19.999	2.075
7. Volksgezondheid en milieu	9.449	10.599	10.073	-526
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.190	5.087	7.523	2.435
Totaal baten	**155.174**	**177.483**	**166.915**	**-10.568**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	25.773	28.975	28.950	25
1. Veiligheid	4.398	4.514	4.339	175
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	6.378	7.415	6.708	707
3. Economie	17.578	31.663	12.410	19.253
4. Onderwijs	5.308	6.109	6.051	58
5. Sport, cultuur en recreatie	11.619	12.986	12.989	-4
6. Sociaal domein	68.324	76.739	75.526	1.213
7. Volksgezondheid en milieu	12.528	13.119	12.011	1.108
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.105	8.177	8.830	-653
Totaal lasten	**160.011**	**189.697**	**167.814**	**21.883**
Saldo voor bestemming				
0. Bestuur en ondersteuning	79.880	79.791	83.090	3.299
1. Veiligheid	-4.277	-4.374	-4.173	201
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.112	-6.587	-6.068	519
3. Economie	-403	-1.240	-516	724
4. Onderwijs	-4.082	-4.848	-4.665	183
5. Sport, cultuur en recreatie	-10.264	-10.531	-9.794	737
6. Sociaal domein	-53.585	-58.815	-55.527	3.288
7. Volksgezondheid en milieu	-3.079	-2.520	-1.938	583
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-2.915	-3.090	-1.308	1.783
Totaal saldo voor bestemming	**-4.837**	**-12.215**	**-899**	**11.316**
Mutaties reserves	**Primitieve begroting**	**Na wijziging**	**Realisatie**	**Verschil**
0. Bestuur en ondersteuning	343	943	368	-575
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	52	252	2	-250
3. Economie	0	927	294	-633
4. Onderwijs	1.568	1.568	68	-1.500
5. Sport, cultuur en recreatie	699	759	345	-414
6. Sociaal domein	210	680	428	-253
7. Volksgezondheid en milieu	627	552	426	-126
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	946	401	151	-250

Totaal mutaties reserves	**4.445**	**6.083**	**2.083**	**-4.000**
Saldo na bestemming	**-392**	**-6.132**	**1.184**	**7.316**

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	343	12.939	12.488	-452
0.2	Burgerzaken	356	486	490	5
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.095	820	827	8
0.4	Overhead	1.657	2.003	2.293	290
0.5	Treasury	941	641	635	-6
0.61	OZB woningen	8.047	8.162	8.159	-4
0.62	OZB niet-woningen	4.818	5.948	5.795	-153
0.63	Parkeerbelasting	1.269	1.159	1.280	122
0.64	Belastingen overig	201	221	248	27
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	87.255	89.112	92.112	3.000
0.8	Overige baten en lasten	16	215	200	-15
Totaal programma 0.		**105.996**	**121.706**	**124.527**	**2.822**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	65	85	86	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	56	56	80	24
Totaal programma 1.		**121**	**141**	**166**	**26**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	52	753	503	-250
2.1	Verkeer en vervoer	265	827	639	-188
2.2	Parkeren	0	1	1	0
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	0
Totaal programma 2.		**317**	**1.580**	**1.142**	**-438**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	0	927	294	-633
3.1	Economische ontwikkeling	0	129	198	69
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	16.683	29.801	11.240	-18.562
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	45	45	32	-12
3.4	Economische promotie	448	448	424	-24
Totaal programma 3.		**17.175**	**31.350**	**12.188**	**-19.162**

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	1.568	1.568	68	-1.500
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	7	11	12	1
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.219	1.250	1.373	124
Totaal programma 4.		**2.794**	**2.829**	**1.454**	**-1.375**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	870	1.759	1.346	-413
5.1	Sportbeleid en activering	0	116	281	165
5.2	Sportaccommodaties	1.131	1.889	2.596	707
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	142	255	221	-34
5.4	Musea	16	17	19	3
5.5	Cultureel erfgoed	23	44	37	-7
5.6	Media	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	44	135	41	-94
Totaal programma 5.		**2.226**	**4.214**	**4.541**	**328**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	210	714	462	-253
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.523	5.568	6.594	1.027
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2	2	718	716
6.3	Inkomensregelingen	10.714	11.754	12.029	276
6.4	WSW en beschut werk	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	335	435	464	29
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0
6.71B	Begeleiding (WMO)	0	0	0	0
6.71C	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0	0	31	31
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0
6.73A	Pleegzorg	0	0	0	0
6.73B	Gezinsgericht	0	0	162	162
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0

Baten per taakveld (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
6.74C Gesloten plaatsing	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	166	166	0	-166
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	0	0	0	0
6.82B Jeugdreclassering	0	0	0	0
Totaal programma 6.	**14.949**	**18.638**	**20.461**	**1.822**
7. Volksgezondheid en milieu				
0.10 Mutaties reserves	627	552	426	-126
7.1 Volksgezondheid	0	0	210	210
7.2 Riolering	5.044	4.403	4.879	477
7.3 Afval	4.249	4.187	4.376	189
7.4 Milieubeheer	5	1.859	475	-1.384
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	150	150	133	-18
Totaal programma 7.	**10.076**	**11.151**	**10.500**	**-652**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
0.10 Mutaties reserves	946	435	189	-246
8.1 Ruimte en leefomgeving	23	148	109	-39
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.156	4.088	5.879	1.790
8.3 Wonen en bouwen	1.011	851	1.535	684
Totaal programma 8.	**6.136**	**5.522**	**7.711**	**2.190**
Totaal baten	**159.791**	**197.130**	**182.691**	**-14.440**

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	2.255	2.208	2.419	-211
0.10 Mutaties reserves	0	11.997	12.120	-123
0.2 Burgerzaken	1.020	1.138	1.197	-60
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.172	2.424	2.416	8
0.4 Overhead	17.756	21.046	20.882	164
0.5 Treasury	1.195	592	556	36
0.61 OZB woningen	856	1.064	1.038	26
0.62 OZB niet-woningen	25	25	11	14
0.63 Parkeerbelasting	0	0	1	-1
0.64 Belastingen overig	191	191	184	7

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	304	288	246	42
Totaal programma 0.		**25.773**	**40.972**	**41.070**	**-98**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.947	3.239	3.106	132
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.451	1.275	1.233	43
Totaal programma 1.		**4.398**	**4.514**	**4.339**	**175**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	0	501	501	0
2.1	Verkeer en vervoer	5.393	6.355	5.669	686
2.2	Parkeren	969	1.044	1.024	20
2.5	Openbaar vervoer	16	16	15	1
Totaal programma 2.		**6.378**	**7.916**	**7.209**	**707**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	461	1.379	813	565
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	16.683	29.801	11.141	18.660
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	142	162	148	14
3.4	Economische promotie	292	321	307	13
Totaal programma 3.		**17.578**	**31.663**	**12.410**	**19.253**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
4.1	Openbaar basisonderwijs	9	9	9	0
4.2	Onderwijshuisvesting	2.725	3.343	3.306	37
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.574	2.757	2.736	21
Totaal programma 4.		**5.308**	**6.109**	**6.051**	**58**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	172	1.000	1.000	-1
5.1	Sportbeleid en activering	555	567	719	-152
5.2	Sportaccommodaties	3.353	4.481	4.991	-510
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.376	1.503	1.303	199
5.4	Musea	262	259	235	24
5.5	Cultureel erfgoed	216	175	162	13

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
5.6	Media	638	644	620	24
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.220	5.356	4.959	397
Totaal programma 5.		**11.791**	**13.985**	**13.989**	**-4**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	0	34	34	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	8.462	10.207	10.060	147
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.370	4.841	5.168	-327
6.3	Inkomensregelingen	16.639	19.978	20.622	-644
6.4	WSW en beschut werk	4.818	5.463	5.184	279
6.5	Arbeidsparticipatie	2.928	2.722	3.227	-504
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.973	2.185	2.165	20
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	5.924	6.531	6.577	-46
6.71B	Begeleiding (WMO)	4.022	4.680	3.942	738
6.71C	Dagbesteding (WMO)	40	40	98	-58
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	10	10	0	10
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	3.268	3.268	2.864	404
6.72B	Jeugdhulp behandeling	3.940	3.940	3.259	681
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	965	929	300	629
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	657	657	49	608
6.73A	Pleegzorg	780	780	923	-143
6.73B	Gezinsgericht	1.970	1.970	2.059	-89
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	2.503	3.077	4.318	-1.241
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	1.354	2.761	3.169	-409
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	944	944	425	519
6.74C	Gesloten plaatsing	82	82	-31	113
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	359	359	40	320
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	380	380	198	183
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
6.82A	Jeugdbescherming	750	750	798	-48
6.82B	Jeugdreclassering	185	185	114	71
Totaal programma 6.		**68.324**	**76.773**	**75.560**	**1.213**
7. Volksgezondheid en milieu					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	1.790	1.875	1.969	-94
7.2	Riolering	4.201	3.811	4.004	-193
7.3	Afval	3.431	3.608	3.861	-253

Lasten per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
7.4	Milieubeheer	2.821	3.541	1.885	1.656
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	285	285	293	-8
Totaal programma 7.		**12.528**	**13.119**	**12.011**	**1.108**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
0.10	Mutaties reserves	0	34	38	-4
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.149	1.500	1.242	258
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.141	4.086	5.232	-1.146
8.3	Wonen en bouwen	2.815	2.592	2.357	235
Totaal programma 8.		**8.105**	**8.211**	**8.868**	**-657**
Totaal lasten		**160.182**	**203.262**	**181.507**	**21.755**

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
0. Bestuur en ondersteuning					
0.1	Bestuur	-2.255	-2.208	-2.419	-211
0.10	Mutaties reserves	343	943	368	-575
0.2	Burgerzaken	-664	-652	-707	-55
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.077	-1.604	-1.588	16
0.4	Overhead	-16.099	-19.043	-18.589	454
0.5	Treasury	-254	49	80	31
0.61	OZB woningen	7.192	7.098	7.120	22
0.62	OZB niet-woningen	4.793	5.923	5.784	-139
0.63	Parkeerbelasting	1.269	1.159	1.280	121
0.64	Belastingen overig	10	30	64	33
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	87.255	89.112	92.112	3.000
0.8	Overige baten en lasten	-288	-73	-45	27
Totaal programma 0.		**80.223**	**80.734**	**83.458**	**2.724**
1. Veiligheid					
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.882	-3.154	-3.020	134
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.395	-1.219	-1.153	67
Totaal programma 1.		**-4.277**	**-4.374**	**-4.173**	**201**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat					
0.10	Mutaties reserves	52	252	2	-250
2.1	Verkeer en vervoer	-5.128	-5.528	-5.030	498
2.2	Parkeren	-969	-1.043	-1.023	21

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)		Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
2.5	Openbaar vervoer	-16	-16	-15	1
Totaal programma 2.		**-6.060**	**-6.335**	**-6.066**	**269**
3. Economie					
0.10	Mutaties reserves	0	927	294	-633
3.1	Economische ontwikkeling	-461	-1.250	-615	634
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	99	99
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-97	-118	-116	2
3.4	Economische promotie	156	127	117	-10
Totaal programma 3.		**-403**	**-313**	**-222**	**91**
4. Onderwijs					
0.10	Mutaties reserves	1.568	1.568	68	-1.500
4.1	Openbaar basisonderwijs	-9	-9	-9	0
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.718	-3.332	-3.294	38
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.355	-1.507	-1.362	145
Totaal programma 4.		**-2.514**	**-3.280**	**-4.597**	**-1.317**
5. Sport, cultuur en recreatie					
0.10	Mutaties reserves	699	759	345	-414
5.1	Sportbeleid en activering	-555	-452	-438	14
5.2	Sportaccommodaties	-2.221	-2.591	-2.395	197
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.235	-1.248	-1.082	166
5.4	Musea	-246	-243	-216	27
5.5	Cultureel erfgoed	-194	-131	-125	6
5.6	Media	-638	-644	-620	24
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.177	-5.221	-4.918	303
Totaal programma 5.		**-9.565**	**-9.772**	**-9.448**	**323**
6. Sociaal domein					
0.10	Mutaties reserves	210	680	428	-253
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.939	-4.639	-3.465	1.174
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-5.368	-4.839	-4.451	388
6.3	Inkomensregelingen	-5.925	-8.224	-8.592	-368
6.4	WSW en beschut werk	-4.818	-5.463	-5.184	279
6.5	Arbeidsparticipatie	-2.928	-2.722	-3.227	-504
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.638	-1.750	-1.701	50
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	-5.924	-6.531	-6.577	-46
6.71B	Begeleiding (WMO)	-4.022	-4.680	-3.942	738

Exploitatiesaldo per taakveld (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting	Na wijziging	Realisatie	Verschil
6.71C Dagbesteding (WMO)	-40	-40	-98	-58
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-10	-10	0	10
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-3.268	-3.268	-2.864	404
6.72B Jeugdhulp behandeling	-3.940	-3.940	-3.228	712
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-965	-929	-300	629
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-657	-657	-49	608
6.73A Pleegzorg	-780	-780	-923	-143
6.73B Gezinsgericht	-1.970	-1.970	-1.896	74
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-2.503	-3.077	-4.318	-1.241
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-1.354	-2.761	-3.169	-409
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-944	-944	-425	519
6.74C Gesloten plaatsing	-82	-82	31	113
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-194	-194	-40	154
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-380	-380	-198	183
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	-750	-750	-798	-48
6.82B Jeugdreclassering	-185	-185	-114	71
Totaal programma 6.	**-53.375**	**-58.134**	**-55.099**	**3.035**
7. Volksgezondheid en milieu				
0.10 Mutaties reserves	627	552	426	-126
7.1 Volksgezondheid	-1.790	-1.875	-1.759	116
7.2 Riolering	843	591	875	284
7.3 Afval	819	579	515	-64
7.4 Milieubeheer	-2.815	-1.682	-1.409	272
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-135	-135	-160	-26
Totaal programma 7.	**-2.452**	**-1.968**	**-1.511**	**457**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
0.10 Mutaties reserves	946	401	151	-250
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.126	-1.352	-1.133	219
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	15	2	647	644
8.3 Wonen en bouwen	-1.804	-1.741	-822	919
Totaal programma 8.	**-1.969**	**-2.689**	**-1.157**	**1.533**
Totaal saldo	**-392**	**-6.132**	**1.184**	**7.316**

OVERZICHT VAN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Onder algemene dekkingsmiddelen vallen de inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald en dus vrij zijn om te besteden. Voor onze gemeente zijn dat de volgende dekkingsmiddelen:
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie.

Onder dividend dat onder het taakveld Treasury wordt opgenomen is het totaalbedrag van de dividendgelden van Alliander, het waterbedrijf Vitens en de Bank voor Nederlandse gemeenten te zien.

Het saldo van de financieringsfunctie betreft alle betaalde rentelasten over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en de ontvangen baten over de uitzettingen. Deze posten vallen eveneens onder het taakveld Treasury.

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2023	Begroting 2023	Verschil
Algemene uitkering	92.112	89.112	3.000
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	5.795	5.948	-153
Belasting op eigendom woningen	8.159	8.162	-3
Hondenbelasting	0	0	0
Precariobelasting op terrassen	35	35	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	106.101	103.257	**2.844**

Algemene dekkingsmiddelen dividend	Rekening 2023	Begroting 2023	Verschil
Treasury - dividend	401	408	-7

Algemene dekkingsmiddelen saldo van de financieringsfunctie	Rekening 2023	Begroting 2023	Verschil
Treasury - financieringsfunctie	-413	-449	36

VENNOOTSCHAPSBELASTING

In Nederland zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Activiteiten of clusters van activiteiten zijn te kwalificeren als Vpb-plichtig als sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, van deelname aan het economisch verkeer en van een winstoogmerk of van structurele overschotten.
Uit een inventarisatie van de activiteiten binnen de reguliere exploitatie blijken in onze gemeente geen Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. Ook de activiteiten op het gebied van de grondexploitatie zijn niet Vpb-plichtig. Aan de voorwaarde van winstoogmerk of structurele overschotten wordt namelijk niet voldaan.
De gemeente Zevenaar is dus niet belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting. Er is dan ook geen bedrag hiervoor in de jaarstukken opgenomen.

ONVOORZIEN

Op taakveld 0.8 Overige baten en lasten van programma 0 Bestuur en ondersteuning is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor het opvangen van in de loop van het begrotingsjaar noodzakelijke nieuwe uitgaven of de onvermijdelijke verhoging van bestaande posten. Voor 2023 was een raming van € 25.000 beschikbaar. De post voor onvoorzien is niet ingezet. Dit resulteert in een voordeel van € 25.000.

OVERHEAD

Om meer inzicht te geven wordt een apart overzicht opgenomen met de totale kosten van overhead. De term overhead wordt gedefinieerd als "alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces". Het betreft in hoofdzaak ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product en de loonkosten in geval van sturende taken die worden vervuld door hiërarchisch leidinggevenden.

Bedragen x € 1.000

	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie
Totaal overhead	-16.099	-19.043	-18.589

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Beleid(skaders)
Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele Baten en Lasten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000. Dit grensbedrag is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Zevenaar 2023.

Toelichting bij het hanteren van het grensbedrag:
Volgens het BBV zijn alle onttrekkingen aan reserves incidenteel. In het overzicht incidentele baten en lasten moeten daarom alle onttrekkingen aan reserves worden vermeld, ongeacht de hoogte van het bedrag. Daarnaast hanteren wij bij het gebruik van de reserves over een periode van meerdere jaren het totaal van alle begrotingsjaren. Als dit boven de € 250.000 komt dan wordt het bedrag opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. Daardoor vermeldt het overzicht in afzonderlijke jaren ook bedragen onder € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten
Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt. Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	Werkelijk	Begroot
Programma 0. Bestuur en ondersteuning			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	121	121
Totaal programma 0		**121**	**121**
Programma 3. Economie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	294	294
Totaal programma 3		**294**	**294**
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	428	428
Totaal programma 5		**428**	**428**
Programma 6.Sociaal domein			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	395	395
Opvang ontheemden Oekraïne	De uitgaven in verband met de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire worden door het Rijk vergoed.	5.735	5.000
Kindertoeslagen affaire	Totale gemeentelijke uitgaven ten behoeve van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag.	368	0
Integraal zorgakkoord (IZA)	Eenmalig te declareren IZA middelen bij de centrumgemeente.	350	0
		0	0
Lasten			
Opvang ontheemden Oekraïne	Voor de ontheemden in verband met de oorlog in Oekraïne zijn opvanglocaties ingericht. De kosten hiervan zien wij als incidenteel.	4.846	5.000
Kindertoeslagen affaire	Totale uitgaven ten behoeve van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag.	368	0
Totaal programma 6		**1.635**	**395**

Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid			
Baten			
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	426	426
Totaal programma 7		**426**	**426**
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
Baten			
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Door de ontwikkelingen met betrekking tot de grondexploitaties Zevenaar-oost woningen en Babberich Middag Oost en Zwanenwaay is het verwachte resultaat met afgerond € 655.000 positief bijgesteld. Dit bedrag is verrekend met de verliesvoorziening.	655	0
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	151	151
Totaal programma 8		**806**	**151**
Totaal saldo incidentele baten minus incidentele lasten		**3.711**	**1.816**

RECHTMATIGHEID

Tot 2022 gaf de accountant naast de getrouwheid een oordeel over de rechtmatigheid van de gemeente. Met ingang van 2023 geeft het college een rechtmatigheidsverantwoording af. De gemeenteraad heeft hiervoor regels vastgelegd in de financiële verordening 2023 en het geactualiseerde normenkader (28 februari 2024).

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 28 februari 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 5.445.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV van november 2023.

Bevinding
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet allemaal rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium € 264.000
Dit bestaat uit een onrechtmatigheid op investeringskredieten, waarbij een overschrijding is ontstaan op de begrote jaarschijf. De uitgaven blijven binnen het totale krediet. Doordat dit niet voldoende traceerbeer is vastgelegd wordt dit aangemerkt als een begrotingsonrechtmatigheid.

De overige afwijkingen vallen binnen de afspraken, zoals opgenomen in artikel 12 van de financiële verordening.

Voorwaardencriterium € 832.000
De onrechtmatigheid in het voorwaarden criterium betreffen aanbestedingen die onterecht niet Europees zijn aanbesteed. In de paragraaf bedrijfsvoering is een nadere toelichting opgenomen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium € 8.500.000
In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.
Overschrijding van de lasten

Op programma 4 en 8 zijn hogere lasten gerealiseerd dan begroot.

- De afwijking op programma 4 is formeel onrechtmatig, maar valt binnen de grenzen voor de toelichting.
- De afwijking op programma 8 is een direct gevolg van hogere baten op grondverkopen. De hogere baten worden als last (dotatie) toegevoegd aan de grondexploitaties op de balans.

EXPLOITATIE LASTEN Programma omschrijving	Begroting	Realisatie	Begrotings afwijking
0. Bestuur en ondersteuning	28.975	28.950	25
1. Veiligheid	4.514	4.339	175
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	7.415	6.708	707
3. Economie	31.663	12.410	19.253
4. Onderwijs	6.109	6.051	58
5. Sport, cultuur en recreatie	12.986	12.989	-4
6. Sociaal domein	76.739	75.526	1.213
7. Volksgezondheid en milieu	13.119	12.011	1.108
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.177	8.830	-653
Totaal exploitatielasten	**189.697**	**167.814**	**21.883**

WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector mogen niet meer verdienen dan een minister welk bedrag voor 2023 € 223.000 bedraagt. Dit is wettelijk vastgelegd en wordt de Wet normering van topinkomens genoemd (WNT). Hieronder het overzicht over 2023.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	**Jansen, BJ**	**Dijk, IM van**
Functiegegevens	Algemeen directeur/secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	120.790	85.162
Beloningen betaalbaar op termijn	19.290	12.933
Subtotaal	*140.080*	*98.095*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	140.080	98.095
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**Jansen, BJ**	**Dijk, IM van**
Functiegegevens	Algemeen directeur/secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)7	1,0	0,97
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	109.265	74.888
Beloningen betaalbaar op termijn	19.347	12.656
Subtotaal	*128.612*	*87.544*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
Bezoldiging	128.612	87.544

BALANS EN DE TOELICHTING

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN BEPALING VAN DE BATEN EN LASTEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Ook verwijzen wij naar het op 28 februari 2024 door de raad vastgestelde Normenkader 2023.

Grondslagen baten en lasten

In de programmarekening worden de baten en de lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. Zowel de baten als lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben (stelsel van baten en lasten). Het vereiste van toerekenen houdt in dat de gevolgen van transacties en andere gebeurtenissen in de administratie worden geboekt en in de jaarrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen of waarop zij betrekking hebben (en niet wanneer geldmiddelen worden ontvangen of betaald).
Als baten en lasten worden niet aangemerkt de neutrale uitgaven en inkomsten, zoals BTW, ingehouden en af te dragen loonbelasting.
Uitzondering op de toepassing van het stelsel van baten en lasten vormen de ontvangen dividenden. Deze worden conform de richtlijnen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) toegerekend aan het jaar waarin ze ontvangen worden (kasstelsel).
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden voor de jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Grondslagen voor waardering balansposten

In de financiële verordening gemeente Zevenaar 2023, artikel 14, is opgenomen dat het beleid inzake activeren en afschrijven nader zal worden beschreven in de nota activerings- en afschrijvingsbeleid. Deze nota is voor de nadere uitwerking van het beleid van deze aspecten.

Voor deze nota en de actuele afschrijvingstabel verwijzen wij naar de Nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022

Waardering

Waarderingsgrondslagen balansposten

Bij de waarderingsgrondslagen gaat het om de waardebepaling van activa en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten (bezittingen), en om een reëel beeld te krijgen van de vermogenspositie van de gemeente. Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. Hiermee wordt voorkomen dat financiële resultaten kunnen worden beïnvloed en anderzijds wordt bereikt dat financiële gegevens in de loop der tijd vergelijkbaar blijven.

De hoofdregel voor waardering van activa is opgenomen in artikel 63 van de BBV: activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

In Zevenaar worden activa gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs exclusief toegerekende uren gemeentelijk apparaat en overige indirecte kosten (overhead). Rente wordt niet geactiveerd.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

In de loop der tijd kan de waarde van een actief zijn veranderd ten opzichte van de boekwaarde ervan op de balans. Herwaardering van activa (naar een hogere waarde) is niet toegestaan, omdat winst pas bij realisatie mag worden genomen. Afwaardering van activa wordt in de meeste gevallen eveneens niet toegestaan, waardering geschiedt immers tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Onder bepaalde voorwaarden zijn bijzondere waardeverminderingen wel toegestaan of verplicht. Het betreft hier bijvoorbeeld waardeverminderingen als gevolg van wijzigingen in de levensduur als gevolg van schade of milieuvervuiling, wijziging van de bestemming en functie van het vastgoed. Een duurzame waardevermindering moet wel worden verwerkt in de balans door een extra afschrijving. De afwaardering vindt plaats onafhankelijk van het resultaat. Daarnaast is bepaald dat een actief dat buiten gebruik wordt gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buiten gebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde. Bij vervanging van een niet afgeschreven investering, wordt de restant boekwaarde afgeboekt op het moment van vervanging.

Desinvestering activa

Op het moment dat een desinvestering plaatsvindt (bv. verkoop bedrijfsauto of sluiting kantoor), wordt de boekwinst of het boekverlies in het resultaat van het betreffende jaar verwerkt en niet verrekend met de verkrijgingsprijs van een nieuw actief. Het verrekenen is niet toegestaan op grond van het BBV.

Componentenbenadering

Investeringen in de openbare ruimte worden vaak gelijktijdig uitgevoerd (wegenonderhoud, inrichting groen, vervanging riool, aanleg openbare verlichting, aanleg parkeerplaatsen). Zowel de aanvraag voor het investeringsbudget als de uitbesteding gebeurt veelal in één krediet. Vooraf wordt de verdeelsleutel vastgelegd inzake de kosten. De werkelijke uitgaven worden met dezelfde verdeelsleutel verantwoord. In geval van substantieel meerwerk is extra budget nodig. Bij de aanvraag voor extra budget wordt aangegeven naar welke component(en) het meerwerk wordt toegerekend. Het BBV kent geen voorschriften voor Componentenbenadering.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN BALANSPOSTEN

Algemeen

De activa zijn op basis van de nota activerings -en afschrijvingsbeleid 2022 verwerkt. Het uitgangspunt is dat alle activa lineair worden afgeschreven.

ALGEMEEN INVESTERINGEN
Onder investeren wordt verstaan het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. De investeringen worden op de balans verantwoord. De lasten voortvloeiende uit de investeringen in materiële vaste activa, zoals onderhoud, afschrijvingen, toegerekende rente en verzekeringen, behoren tot de jaarlijkse exploitatielasten. Onze gemeente heeft de financiële grens waarboven objecten als investeringen worden beschouwd gesteld op € 25.000..
Bij een bestaand actief is sprake van een investering indien de uitgaven:

- leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of;
- leiden tot een levensduurverlenging; en/of ;
- aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in een gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften die invloed hebben op de waarde en de levensduur).

Wanneer uitgaven worden gedaan voor het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief, dan is er sprake van onderhoud.

INVESTERINGEN OP DE BALANS

Op de balans maken de investeringen in objecten voor eigen gebruik, die lang mee gaan, deel uit van de vaste activa en wel het onderdeel materiële vaste activa. Volgens artikel 35 BBV worden deze investeringen als volgt op de balans opgenomen:
a. investeringen met een economisch nut;
b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
Investeringen voor (riool- en afvalstoffen)heffingen moeten apart op de balans worden opgenomen, omdat de regelgeving over de verslaggeving daarvan en de daaraan gerelateerde lasten tot onduidelijkheden in fiscale procedures hebben geleid. Mede gezien de juridische consequenties die een onjuiste kostentoerekening aan deze taken kan hebben, is deze categorie in het leven geroepen. De bedoelde heffing betreft ook rechten die op grond van artikel 229 lid 1a en b van de Gemeentewet geheven kunnen worden. Dit zijn rechten die maximaal kostendekkend mogen zijn, alleen besteed mogen worden aan het doel waarvoor de rechten zijn geheven en die ook een spaarbedrag voor vervanging van de betrokken activa mogen bevatten.

VASTE ACTIVA

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) onderscheidt de volgende soorten vaste activa:
1. Immateriële vaste activa;
2. Materiële vaste activa;
3. Financiële vaste activa.

Immateriële activa

De immateriële vaste activa worden onderverdeeld in:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- bijdragen aan vaste activa in eigendom van derden.

De gemeente heeft besloten, de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio van geldleningen niet te activeren.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling te verbinden aan een bepaald actief worden geactiveerd als zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. De afschrijvingstermijn is dan maximaal 5 jaar Activering is niet dwingend voorgeschreven. De kosten kunnen eventueel volledig ten laste van de rekening van baten en lasten van het desbetreffende jaar worden gebracht.
De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd als:

- er sprake is van een investering door een derde;
- de investering bij draagt aan de publieke taak;
- de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals overeengekomen is;
- de bijdrage kan worden teruggevorderd, als de derde in gebrek blijft of onze gemeente recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

De immateriële en materiële activa worden afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals opgenomen in de nota activerings -en afschrijvingsbeleid. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Een saldo voor agio of disagio wordt lineair in 5 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn stoffelijk van aard. Een uitzondering hierop is software en licenties op software voor onbepaalde duur die in een keer in rekening wordt gebracht.. Op grond van de stellige uitspraak in de Notitie Materiële Vaste Activa van de commissie BBV valt dit ook onder de materiële vaste activa (investeringen met een economisch nut).
Investeringsbijdragen van derden met een direct aantoonbare relatie en geen specifieke terugbetalingsverplichting worden in mindering gebracht op de uitgaven voor de betreffende investering.
Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.
Bij materiële vaste activa is het onderscheid van belang tussen activa met een economisch nut en activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Een ***investering met economisch nut***:

- is verhandelbaar;
- kan bijdragen aan het genereren van middelen;
- *moet geactiveerd* worden (m.u.v. kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde).

Op investeringen met economisch nut wordt afgeschreven volgens afschrijvingstermijnen opgenomen in de Nota van activerings- en afschrijvingsbeleid 2022.

In erfpacht uitgegeven percelen behoren tot de investeringen met een economisch nut en zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).
De BBV schrijft voor dat in de toelichting bij de materiële vaste activa wordt aangegeven welke activa in erfpacht zijn uitgegeven.

Een ***investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut***:
Met het oog op een betere vergelijkbaarheid van de kosten, is in de nieuwe BBV de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen met ingang van 2017 gelijk getrokken. Dit betekent dat alle investeringen met een maatschappelijk nut, evenals de investeringen met een economisch nut, worden geactiveerd en over de verwachte levensduur worden afgeschreven.
Een investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

- vervult een publieke taak;
- genereert geen middelen;
- moet met ingang van 2017 geactiveerd worden.

In onze gemeente vindt de afschrijving op de materiële vaste activa plaats in het jaar na gereed melding. Concreet betekent dit dat wordt gestart met afschrijven op het moment dat sprake is van een boekwaarde per 1 januari van een jaar.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De onder financiële vaste activa opgenomen leningen zijn onder te verdelen in verstrekte leningen aan woningbouwcoöperaties en overige verstrekte leningen. De leningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de aflossingen. De aflossingen van de leningen vinden plaats op basis van annuïteiten of op lineaire basis.
Tevens worden onder de financiële vaste activa verantwoord de bijdragen aan activa in eigendom van derden, zoals bijdragen in restauratiekosten, bijdragen achterpad verlichting, bijdragen in investeringen van sportverenigingen e.d. De voorwaarden die ervoor gelden om te mogen activeren zijn opgenomen in artikel 61 van het BBV. Belangrijk is dat de bijdrage teruggevorderd moet kunnen worden als de derde in gebreke blijft.

Vlottende activa

Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente, zoals de onze, een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).
De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.
Daarnaast is met ingang van 2016 de rentetoerekening aan de BIE beperkt. Er mag door onze gemeente maximaal een rentetoerekening plaats vinden van rente die de gemeente betaald over het vreemde vermogen (d.w.z. het gewogen gemiddelde percentage van de bestaande leningenportefeuille naar de verhouding vreemd/totaal vermogen) omdat geen sprake is van projectfinanciering. Dit rentepercentage voor 2023 is gebaseerd op de balansbedragen in de jaarrekening 2022 en is 1,177.

Vorderingen

Vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene reserves en bestemmingsreserves evenals het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijk is in te schatten. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies (artikel 44 – BBV). Een uitzondering is de pensioenvoorziening. De pensioenvoorziening betreft de in eigen beheer opgebouwde verplichting voor (gewezen) wethouders. De pensioenvoorziening is berekend volgens de actuariële methode.
Voor de actuariële berekeningen zijn de volgende grondslagen gehanteerd:
Berekeningsdatum : 31 december 2023
Rekenrente : 3,16%
Sterftetafel : GBM/GBV 2016/2021 met leeftijdsterugstelling.
Voor gepensioneerden en niet-gepensioneerden zijn dezelfde grondslagen gehanteerd. In de berekeningen zijn de niet ingegane pensioenen herrekend naar de AOW-leeftijd (aan de hand van de huidige uitruilfactoren), zoals vermeld op de site van de SVB.
Voor een nadere toelichting per voorziening verwijzen wij naar het overzicht van voorzieningen die na de toelichting op de balans is opgenomen.
Met ingang van 2021 is het niet langer toegestaan in geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties een termijn van 4 jaar te hanteren voor het vormen van en voorziening hiervoor. Er mag geen sprake zijn van een negatieve voorziening bij de jaarrekening dus is een eenmalige last ten gunste van deze voorziening noodzakelijk.

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden zijn begrepen schulden met een oorspronkelijke looptijd van een jaar of langer.
De schulden worden opgenomen tegen de nominale waarde verminderd met aflossingen.
Onder de langlopende schulden worden tevens opgenomen de door derden bij de gemeente belegde gelden.

Vlottende passiva

De posten opgenomen onder vlottende passiva worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Buiten de balans opgenomen Borg- en Garantstellingen

De door de gemeente gewaarborgde geldleningen zijn voor het totaal waarvoor de gemeente garant staat per einde boekjaar opgenomen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen die na de toelichting op de balans is opgenomen.

RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid, het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
  - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 28 februari 2024 door de raad is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn.
  Voor over-en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
  - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 3 % (zijnde € 5.445.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van € 250.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Balans per 31-12-2023 activa

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000 Ultimo 2023	Ultimo 2022
1	**Vaste activa**		
1.1	**Immateriële vaste activa:**		
1.1.1	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
1.1.2	Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	584	250
1.1.3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	116	134
1.2	**Materiële vaste activa:**		
1.2.1	Investeringen met economisch nut	94.788	94.946
1.2.2	Investeringen met maatschappelijk nut	15.540	13.857
1.2.3	Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	29.715	25.867
1.3	**Financiële vaste activa:**		
1.3.1	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	35	35
1.3.2	Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0
1.3.3	Leningen aan deelnemingen	7.473	7.723
1.3.4	Overige langlopende geldleningen	9.973	8.876
1.3.5	Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van één jaar of langer	0	0
	Totaal vaste activa	**158.224**	**151.688**
3	Vlottende activa		
3.1	**Voorraden:**		
3.1.1	Grond- en hulpstoffen	0	0
3.1.2	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	16.691	25.582
3.1.3	Gereed product en handelsgoederen	289	702
3.2	**Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:**		
3.2.1	Vorderingen op openbare lichamen	12.094	10.335
3.2.2	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	997	509
3.2.3	Schatkistbankieren	20.291	5186
3.2.4	Overige vorderingen	4.299	3.596
3.3	**Liquide middelen:**		
3.3.1	Kas-, bank- en girosaldi	2	681
3.4	**Overlopende activa**		
	Voorschotten overheidslichamen	1.105	83
	Overige nog te ontvangen bedragen	9.017	7.837
	Totaal vlottende activa	**64.785**	**54.511**
	TOTAAL ACTIVA	**223.009**	**206.199**

Balans per 31-12-2023 passiva

Nr.	Omschrijving	Bedragen x € 1.000 Ultimo 2023	Ultimo 2022
2	**Vaste passiva**		
2.1	**Eigen vermogen:**		
2.1.1	Algemene Reserve	40.957	30.693
2.1.2	Bestemmingsreserves	25.343	26.332
2.1.3	Resultaat	1.184	11.396
2.2	**Voorzieningen**	14.073	13.608
2.3	**Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:**		
2.3.1	Onderhandse leningen	108.398	99.769
2.3.2	Door derden belegde gelden	17	16
2.3.3	Waarborgsommen	0	0
	Totaal vaste passiva	**189.972**	**181.814**
4	Vlottende passiva		
4.1	**Netto vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar**		
4.1.1	Bank- en girosaldi	298	0
4.1.2	Overige schulden	6.467	6.625
4.1.3	kasgeldlening	0	0
4.2	**Overlopende passiva**		
	Vooruit ontvangen bedragen van overige overheid	10.090	8.447
	Overige overlopende passiva	16.182	9.313
	Totaal vlottende passiva	**33.037**	**24.385**
	TOTAAL PASSIVA	**223.009**	**206.199**
	Bedrag aan borgstellingen of garantiestellingen aan natuurlijke en rechtspersonen	189.797	176.111

TOELICHTING BALANS

Een balans bestaat zowel uit bezittingen, de activa, als uit het vermogen, de passiva. Anders gezegd de balans geeft aan waarin is geïnvesteerd en hoe deze investeringen zijn gefinancierd.
Financiering heeft betrekking op de wijze waarop op de geld- en kapitaalmarkt, of via onderhandse leningen, in de behoefte aan geld en kapitaal wordt voorzien.
Dekking heeft betrekking op de middelen die worden gevonden om de lasten in de begroting op te vangen.
Zowel de activa als de passiva worden onderverdeeld. De indeling van de balans is gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
In de hierna volgende toelichting op de balans worden de balansmutaties in beeld gebracht. De meest in het oog springende verschillen worden in dit onderdeel samengevat.
In de toelichting bij de investeringen worden alleen bedragen boven de € 50.000 opgenomen.

(Bedragen x € 1.000)
Door het afronden per € 1.000 kunnen verschillen voorkomen.

VASTE ACTIVA

De vaste activa kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Immateriële vaste activa;
- Materiële vaste activa;
- Financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

1.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

Boekwaarde per 1 januari 2023	250
BIJ: Investeringen gedurende het jaar	398
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	-
AF: Bijdragen van derden	64
Boekwaarde per 31 december 2023	**584**

Met ingang van 2022 is een nadere onderverdeling gemaakt in:

1. Kosten van onderzoek en ontwikkeling;
2. Voorbereidingskosten grondexploitaties (GREX).

De vermeerdering van kosten van onderzoek en ontwikkeling is:
Onderzoek plan MER Witte kruis;

De vermeerdering van de voorbereidingskosten GREX is:
Planvorming 7Poort II.

1.1.3. Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Boekwaarde per 1 januari 2023	134
BIJ: Nieuwe bijdragen gedurende het jaar	--
AF: Afschrijvingen gedurende het jaar	19
Boekwaarde per 31 december 2023	**115**

Deze subsidiebijdragen in activa van derden etc. zijn opgenomen in de Staat van activa en bestaan uit o.a. mechanisatie trekkenwand, tegelpad, Jongerencentrum, aanleg tennisbanen en huisvesting peuterspeelzaal.

Materiële vaste activa

1.2.1 Investeringen met economisch nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfsge-bouwen	Grond-weg- en water-bouw-kundige werken	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal NIEUW 2023
Aanschafwaarde	10.221	0	94.825	17.869	4.503	9.760	4.987	142.165
Cumulatieve afschrijving	763	0	31.274	6.010	3.993	3.156	2.023	47.219
Boekwaarde 1-1-2023	**9.458**	**0**	**63.551**	**11.859**	**510**	**6.604**	**2.964**	**94.946**
Investeringen 2023	32	0	2.041	542	148	811	328	3.902
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	83	0	2349	306	84	505	329	3.656
Afname boekwaarde	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijdragen van derden	132	0	273	0	0	0	0	405
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2023	9.275	0	62.970	12.095	574	6.910	2.963	94.787

Eigendom bedrijfsgebouwen

Wanneer de gemeente wel het economisch eigendom, maar niet het juridisch eigendom van een materieel vast actief heeft, moet het materieel vast actief op de balans van de gemeente worden opgenomen en wordt in de toelichting de eigendomssituatie toegelicht.
Uitgangspunt van de onderwijswetgeving is dat het eigendom van het schoolgebouw ligt bij het schoolbestuur. Dit eigendom wordt als zodanig vastgelegd in het kadaster via een notariële akte. In het spraakgebruik wordt bij de schoolgebouwen onderscheid gemaakt tussen het juridisch eigendom (schoolbestuur) en het economisch eigendom (claimrecht). De schoolgebouwen in onze gemeente staan onder de bedrijfsgebouwen met economisch nut op de balans.

Gronden en terreinen

Op grond van artikel 35 van de BBV wordt aangegeven welke gronden/terreinen in erfpacht zijn uitgegeven. De volgende gronden zijn in erfpacht uitgegeven.

voor grond op 7Poort (activa 645)	109
voor grond op 7Poort (activa 1324)	266
Totaal in erfpacht uitgegeven gronden op 31-12-2023	**375**

De toename van de boekwaarde in 2023 betreft:

Grond voor de flexwoningen Reisenakker Zevenaar	32

De afname van de boekwaarde in 2023:

Grond kindercentrum	100
Buitenplanse gronden	32

Bedrijfsgebouwen

De toename van de boekwaarde in 2023 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Werkzaamheden gemeentehuis	66
Renovatie in div. schoolgebouwen	173
Carrousel/Maatjes verbouw/aanpassing	1.706
Herstel dak en kozijnen basisschool de Bem	50

Grond- weg- en waterbouwkundige werken

De toename van de boekwaarde in 2023 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen in de riolering:

Minigemalen	164
Renovatie	313

Vervoermiddelen

De toename van de boekwaarde in 2023 is veroorzaakt door de aanschaf van:

2 Iveco wagens	148

Machines, apparaten en installaties

De toename van de boekwaarde in 2023 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:

Led verlichting sportvelden	762

Overige materiële vaste activa

De toename van de boekwaarde in 2023 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:

Vervanging hardware werkplekken	326

1.2.2. Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Bedrijfsge-bouwen	Grond- weg- en water-bouw-kundige werken	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	0	14	25.933	753	460	27.160
Cumulatieve afschrijving	0	0	12.275	716	312	13.303
Boekwaarde 1-1-2023	**0**	**14**	**13.658**	**37**	**148**	**13.857**
Investeringen 2023	0	0	3.660	0	132	3.792
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	319	3	7	329
Bijdragen van derden	0	0	1.780	0	0	1.780
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2023	0	14	15.219	34	273	15.540

Bedrijfsgebouwen

In 2023 geen investeringen groter dan € 50.000.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De toename van de boekwaarde in 2023 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Omschrijving investeringen	Bedrag	wel/geen toename boekwaarde
Snelfietsroute F12	*222	geen
Totaal van investeringen voor de vervanging van masten OV	118	wel
Totaal van investeringen voor de vervanging van armaturen OV	124	wel
Reconstructie Arnhemseweg/Methen/Ringbaan-Noord	412	wel
Uitvoering aanleg 2e viaduct 7Poort	98	wel
Herinrichting Babberichseweg	*1.514	wel voor 53
Herinrichting Markt Zevenaar	92	wel
Herinrichten Raadhuisplein	222	wel
Raadhuisplein: Relinen rioolleiding, riool-aansl,RWA	105	wel
Revitalisatie wegen Lobith	104	wel
Revitalisatie wegen Angerlo	313	wel

Voor de investeringen met een * zijn bijdragen van derden en of subsidies ontvangen.

Machines, apparaten en installaties

In 2023 geen investeringen groter dan € 50.000.

Overige materiële vaste activa

De toename van de boekwaarde in 2023 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:

Vervanging speeltoestellen	83

1.2.3. Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven

Totaal per balanssoort (Bedragen x € 1.000)	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfsge-bouwen	Grond-weg- en water-bouw-kundige werken	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiele vaste activa	Totaal
Aanschafwaarde	14	0	18	35.517	0	23	1.381	36.953
Cumulatieve afschrijving	0	0	11	10.556	0	13	506	11.086
Boekwaarde 1-1-2023	**14**	**0**	**7**	**24.961**	**0**	**10**	**875**	**25.867**
Investeringen 2023	0	0	0	3.989	0	0	806	4.795
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	1	712	0	2	65	780
Bijdragen van derden	0	0	0	167	0	0	0	167
Afwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2023	14	0	6	28.071	0	8	1.616	29.715

Grond- weg- en waterbouwkundige werken

De toename van de boekwaarde in 2023 wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investeringen:

Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc.	66
Verbetering riolering Angerlo (rioolvervanging)	3.367
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's	92
Marktplein Lobith-Zuid: vernieuwen riool-stelsel	208
Schrijvershoek vernieuwen rioolstelsel	91

Overige materiële vaste activa

De toename van de boekwaarde in 2023 is voornamelijk veroorzaakt door de volgende grote investering:

Ondergrondse restafvalcontainers	750

Financiële vaste activa

1.3 Financiële vaste activa

1.3.1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari 2023	35
BIJ: Kapitaalverstrekking gedurende het jaar	-
AF: Aflossingen gedurende het jaar	-
Boekwaarde per 31 december 2023	**35**

Het betreft deelnemingen in de vorm van aandelen. De gemeente is houder van aandelen van:

Vitens	34.717	aandelen
Bank voor Nederlandse Gemeenten	12.934	aandelen
Ataro B.V.	12	aandelen
Alliander	616.132	aandelen (± 0,45% van het totaal)

1.3.3. Leningen aan deelnemingen

Boekwaarde per 1 januari 2023	7.723
BIJ: Verstrekte leningen gedurende het jaar	0
AF: Aflossingen gedurende het jaar	250
Boekwaarde per 31 december 2023	**7.473**

Het saldo betreft:

Verstrekte reverse converteerbare hybride obligatielening aan Alliander N.V. in 2021.

In 2021 is tot het versterken van de kapitaal-structuur van Alliander N.V. overgegaan door het verstrekken van een reverse converteerbare hybride obligatielening van € 2.722.936. Om de capaciteit van de elektriciteitsnetten op veel plekken te verdubbelen zijn grootschalige investeringen noodzakelijk. Alliander verwacht dat de totale investeringen op korte termijn oplopen tot ca. € 1,2 miljard per jaar. Om het daarvoor benodigde geld op de markt te kunnen lenen en tegelijk een financieel solide bedrijf te blijven, was versterking van het eigen vermogen van Alliander nodig. De aandeelhouders hebben naar rato van hun aandelenbelang deelgenomen. De gemeente Zevenaar is aandeelhouder van Alliander met een belang van 0,45% van de in totaal 136.794.964 aandelen. Wettelijk is bepaald dat de aandelen van netwerkbedrijven als Alliander niet in private handen mogen zijn. Alle aandelen zijn dan ook in handen van een aantal provincies, waterschappen en gemeenten. Het belang van de gemeente bij het aandeelhouderschap is tweeledig:

- de gemeente kan (enige) invloed uitoefenen op het beleid van Alliander;
- de gemeente ontvangt dividend van Alliander als het resultaat dat toelaat.

Op termijn zal Alliander naar verwachting de lening converteren oftewel omzetten naar nieuw uit te geven aandelen, welke in plaats van rente een dividendopbrengst zal opleveren.

Het rentepercentage voor genoemde obligatielening is 2,075.

Verstrekte vaste geldlening aan Gemeenschappelijk Regeling Reiniging De Liemers (GR RDL).
In 2022 is aan het bestuur van de GR RDL een vaste geldlening verstrekt van € 5 miljoen voor de bouw van het nieuwe (afval) aanbiedstation op 7Poort.
De GR RDL voert de publieke taken uit in opdracht van de gemeenten Montferland en Zevenaar op het gebied van afvalinzameling en de exploitatie van aanbiedstations. De uitvoering van deze taken moet voor de gemeenten een bijdrage leveren aan de vermindering van de hoeveelheid restafval, zodat de gemeenten kunnen voldoen aan de VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De inzameling van afval levert een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten Montferland en Zevenaar.

1.3.4. Overige langlopende geldleningen

De overige langlopende leningen bestaan uit:

a. Hypothecaire geldleningen personeel	3.842
b. Verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.	242
c. Leningen via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Nederland (SVN):	
1. Leningen verzakte woningen	85
2. Verstrekte startersleningen	3.362
3. Verstrekte duurzaamheidsleningen	355
4. Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	1.995
d. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank	92
Boekwaarde per 31 december 2023	**9.973**

a. Toelichting hypothecaire geldleningen personeel
Vanaf 1 januari 2009 is het wettelijk niet meer toegestaan om als gemeente nog (nieuwe) hypotheken te verstrekken aan het personeel. De aflossing in 2023 was in totaal € 287.897.

Boekwaarde per 1 januari 2023	4.130
AF: Aflossingen gedurende het jaar	288
Boekwaarde per 31 december 2023	**3.842**

b. Toelichting verstrekte geldleningen aan stichtingen c.a.
Het betreft verstrekte geldleningen aan sportverenigingen en aan woonwagenbewoners voor woonwagens. Er resteren in totaal 7 leningen op 31-12-2023.

Boekwaarde per 1 januari 2023	257
AF: Aflossingen gedurende het jaar	15
Boekwaarde per 31 december 2023	**242**

c1. Verstrekte leningen via SVN voor verzakte woningen
Via Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) zijn leningen verstrekt aan particulieren voor de verbetering van de kwaliteit van de volkshuisvesting en de stedelijke vernieuwing in brede zin. Er resteren 2 leningen.

Boekwaarde per 1 januari 2023	90
AF: Aflossingen gedurende het jaar	5
Boekwaarde per 31 december 2023	**85**

c2. Verstrekte startersleningen via SVN
Tot 1 februari 2017 was het mogelijk voor de kopers in de nieuwbouwwijk Groot Holthuizen een starterslening aan te vragen. Het SVN was belast met de uitvoering. In totaal kon de starterslening maximaal € 22.500 bedragen. De eerste drie jaren zijn de leningen aflossingsvrij.
In 2016 is de laatste starterslening verstrekt. In totaal zijn er 15 leningen verstrekt.
Deze verordening is in 2017 ingetrokken. In 2023 is 1 lening afgelost. Er resteren nog 4 leningen.

In juli 2020 is de Verordening Starterslening gemeente Zevenaar 2020 vastgesteld en op 16 juli 2020 in werking getreden. Hiervoor is een revolverend fonds van in totaal € 1 miljoen beschikbaar aan het SVN .
Het maximale bedrag voor de Starterslening Zevenaar is vastgesteld op € 40.000, - met als voorwaarde dat de hoogte van de Starterslening Zevenaar maximaal 20% bedraagt van de totale koop(/aanneem)som van de maximale Nationale Hypotheek Garantie grens (NHG-grens), inclusief eventuele verbeter en/of meerwerkkosten. Een hoger maximum zou kunnen resulteren in een schuldenlast die tot hoge risico's voor de betreffende koper(s) zou leiden. Het minimumbedrag is op € 2.500, - vastgesteld uit efficiency overwegingen.
Op 24 november 2021 is besloten nogmaals € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor startersleningen. Bij raadsbesluiten van 1 februari en 1 november 2023 is een nieuw budget beschikbaar gesteld van respectievelijk € 1 miljoen en € 1,5 miljoen. Dat maakt samen het totaal beschikbaar gestelde saldo van € 4,5 miljoen.
In 2023 zijn in totaal 30 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 1.080.103

Boekwaarde per 1 januari 2023 (oude leningen)	60
AF: Aflossingen gedurende het jaar (oude leningen)	12
Boekwaarde per 31 december 2023 (oude 4 leningen)	**48**

Boekwaarde per 1 januari 2023 (nieuwe leningen)	2.345
Verstrekte leningen nieuwe verordening	1.080
AF : Aflossingen gedurende het jaar	111
Boekwaarde per 31 december 2023	**3.314**

Totaal boekwaarden alle startersleningen per 31-12-2023	**3.362**

c3. Verstrekte duurzaamheidsleningen via SVN
Bij raadsbesluit op 25 januari 2017 is de verordening Duurzaamheidslening Zevenaar vastgesteld. De duurzaamheidslening is een stimulans om een financiële impuls te geven aan de energiebesparing in de bestaande woningvoorraad en daarmee ook de kwaliteit van de bestaande voorraad te verhogen.
De duurzaamheidslening wordt ingezet voor de particuliere woningvoorraad met een bouwjaar van ouder dan 1980 en een WOZ-waarde van minder dan € 200.000.
In juni 2019 is deze verordening ingetrokken en hiervoor de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland in plaats gekomen.

In 2023 resteren 84 duurzaamheidsleningen met het volgende verloop :

Boekwaarde per 1 januari 2023	412
AF: Aflossingen gedurende het jaar	56
Boekwaarde per 31 december 2023	**355**

c4 Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland via SVN
In juni 2019 is de Verordening Toekomstbestendig wonen Gelderland vastgesteld. Hiervoor is een revolverend fonds van in totaal € 1.520.000 beschikbaar. (In een revolverend fonds komt het uitgeleende geld weer terug zodat het opnieuw beschikbaar komt voor nieuwe leningen. Dit is een beproefde manier van duurzaam financieren.)
Op 24 november 2021 is besloten nogmaals € 1 miljoen beschikbaar te stellen voor het verstrekken van leningen voor de verduurzaming.

In 2023 zijn in totaal 110 leningen verstrekt voor een totaalbedrag van € 847.000

Boekwaarde per 1 januari 2023	1.389
BIJ: Verstrekte leningen voor toekomstbestendig wonen in Gelderland	847
AF: Aflossingen gedurende het jaar	241
Boekwaarde per 31 december 2023	**1.995**

d. Sociale kredieten aan inwoners verstrekt door de Kredietbank
Op grond van de dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland resteren er op 31-12-2023 in totaal 69 sociale verstrekte leningen met een restantbedrag van € 91.706. In 2023 zijn er 21 nieuwe leningen verstrekt.

Boekwaarde per 1 januari 2023	194
BIJ: Verstrekte duurzaamheidsleningen	46
AF: Aflossingen gedurende het jaar	148
Boekwaarde per 31 december 2022	**92**

Vlottende activa

De vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling:

- Voorraden;
- Uitzettingen met de looptijd korter dan 1 jaar;
- Liquide middelen;
- Overlopende activa.

3.1 Voorraden

Volgens artikel 38 van de BBV worden op de balans onder de voorwaarden afzonderlijk opgenomen:
a. grond- en hulpstoffen;
b .onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
c. gereed product en handelsgoederen;
d. vooruitbetalingen.

b. onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Op grond van de notitie Grondexploitaties is sprake van grondexploitaties als de gemeente een actief grondbeleid voert. Dat betekent dat de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren.

Het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Om risico's die samenhangen met lang lopende projecten te beperken mag de looptijd maximaal 10 jaar bedragen, Van deze looptijd mag alleen gemotiveerd worden afgeweken als deze is geautoriseerd door de raad en is voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen om onzekerheden en risico's te mitigeren (matigen).
De actualisatie van onze grondexploitatiecomplexen vindt jaarlijks door de gemeenteraad plaats.
Met ingang van 2016 is de rentetoerekening aan de BIE beperkt. Er mag door onze gemeente maximaal een rentetoerekening plaats vinden van rente die de gemeente betaald over het vreemde vermogen (d.w.z. het gewogen gemiddelde percentage van de bestaande leningenportefeuille naar de verhouding vreemd/totaal vermogen) omdat geen sprake is van projectfinanciering. Zoals in de 2e Voortgangsrapportage 2023 is aangegeven is dit percentage 1,18.

Algemene toelichting over methodiek marktwaarde en verliesvoorziening

Jaarlijks wordt beoordeeld of de boekwaarde de marktwaarde van de grond overstijgt. Is hier sprake van dan is het verplicht hiervoor een verliesvoorziening te treffen die als een waardecorrectie moet worden gezien. De afgelopen jaren zijn aanvankelijk winstgevende prognoses van een grondexploitatiebegroting omgeslagen naar verliesgevende. De tot dan toe geactiveerde grondexploitatie krijgt dan een lagere waarde. Die lagere waarde kan in de jaarrekening op twee manieren worden gepresenteerd, namelijk:

- via een (niet-herstelbare) afboeking of;
- via het treffen van een verliesvoorziening.

De ingezette beleidslijn om te kiezen voor het treffen van een verliesvoorziening als correctie wordt voortgezet. Deze correctie wordt in mindering gebracht op de boekwaarde in de balans analoog aan de wijze zoals bij de dubieuze debiteuren. In deze jaarrekening is de verliesvoorziening verlaagd op de bouwgronden in exploitatie (BIE).
In totaal bedraagt de verliesvoorziening op 31-12-2023 voor onderhanden werken waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE) €19.613.332.

Het verloop van deze verliesvoorziening ten opzichte van 2022 is als volgt: (x € 1.000)

	Per 31-12-2023	**Per 31-12-2022**
Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	3.854	4.069
Zevenaar-Oost bedrijven en woningen	15.759	15.819
Totaal verliesvoorziening grondexploitaties	**19.613**	**19.888**

De verliesvoorziening is gebaseerd op de netto contante waarde (NCW)

3.1.2. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE)

Op 1-1-2023 is de boekwaarde excl. verliesvoorziening (x € 1.000)	45.470
Mutaties 2023:	
Grondverkopen	-15.931
Grondaankopen	787
Afwaardering boekwaarde	--
Overige lasten grondexploitatie	6.409
Overige exploitatieopbrengsten	-512
Tussentijdse winstneming	81
Boekwaarde per 31 december 2023 excl. verliesvoorziening	**36.304**
Verliesvoorziening per 31 december 2023	-19.613
Boekwaarde per 31 december 2023 incl. verliesvoorziening	**16.691**

De boekwaarde op 31 december 2023 per complex voor onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (BIE):

Babberich Middag-Oost en Zwanenwaay	-145
Zevenaar-Oost woningen en bedrijven	16.281
Mercurion	-379
Waaijakkers	47
Vastgoedlocaties	887
Boekwaarde per 31 december 2023	**16.691**

Voor een overzicht van de boekwaarden per complex verwijzen wij naar het overzicht grondexploitaties welke is opgenomen in de bijlagen.

Nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten per Bouwgrond in Exploitatie

Bestemmingsplan (nominale bdragen afgerond op € 1.000) ONDERHANDEN WERKEN:	Nog te maken kosten	Nog te realiseren opbrengsten
Mercurion	571	306
Zevenaar-Oost bedrijven	13.052	28.910
Zevenaar-Oost woningen	13.301	11.062
Middag Oost & Zwanenwaay	2.949	2.319
Waaijakkers	801	1.121
Vastgoedlocaties	752	2.300
Totaal	**31.426**	**46.018**

c. gereed product en handelsgoederen;

Verkoop of buitengebruikstelling van vast actief
Volgens de BBV voorschriften moet wanneer een actief daadwerkelijk wordt bestemd voor verkoop, de resterende boekwaarden van deze activa worden overgeboekt naar deze balanspost te weten "Voorraden". Een eventueel verkregen opbrengst wordt als incidentele bate verantwoord in de jaarrekening. Indien het object nog een boekwaarde heeft, dan dient deze boekwaarde geheel afgeboekt te worden. Dit is een incidentele last in de jaarrekening. De verkoopopbrengst en het afboeken van de boekwaarde worden beide afzonderlijk verantwoord en mogen niet met elkaar worden verrekend. De verkoop opbrengst mag ook niet worden verrekend met de aanschafwaarde van een eventueel vervangingsobject.
Als bezuiniging bij het opstellen van de primitieve begroting 2020-2023 is besloten tot het versneld afstoten van 10 gemeentelijke panden/locaties. Van deze 10 locaties is na beoordeling besloten dat er 8 kunnen worden verkocht. Voor de overige 2 locaties loopt nog een onderzoek. De boekwaarden van de te verkopen panden zijn overgeheveld van andere balansposten naar deze balanspost voorraden te weten handelsgoederen. Het betreft de resterende boekwaarden van in totaal 5 panden voor een bedrag van in totaal € 910.184. De totale opbrengst staat tegenover de eenmalige afschrijvingslast en die is hoger dan de resterende boekwaarden. In 2022 is 1 pand verkocht en daarmee ook geheel afgeschreven.
In 2023 zijn er nog 2 panden verkocht waarvan het restant van de boekwaarde is afgeschreven in 2023.

3.1.3. Gereed product en handelsgoederen

Boekwaarde per 1 januari 2023	702
Afschrijving in verband met de verkoop van de panden	413
Boekwaarde per 31 december 2023	289

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

3.2.1 Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen openbare lichamen is als volgt samengesteld:

Belastingdienst	11.022
Reinigingsdienst de Liemers (RDL) en andere Gemeenschappelijke Regelingen	559
Ministeries/Rijksdienst/Provincies en overige openbare lichamen	243
Diverse omliggende gemeenten	270
Totaal	**12.094**

Per medio april 2024 was van debiteuren "overheden" nog een bedrag van € 11 miljoen te vorderen.
Het betreft voornamelijk de BTW uit het BTW compensatiefonds die op 1 juli 2024 wordt ontvangen.

3.2.2 Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen

De boekwaarde per 31 december 2023 is als volgt samengesteld:

Rek. courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN):	439
Kredietbank Nederland	558
Boekwaarde per 31 december 2023	997

Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SvN)
Voor een toelichting verwijzen wij naar balanspost 1.3.4. Overige langlopende geldleningen.
De bedragen onder deze balanspost betreffen de bedragen in rekening courant bij de SVN waarvoor nog geen leningen zijn verstrekt voor starters op de woningmarkt en voor toekomst bestendig wonen. Daarnaast betreft het ontvangen rente en aflossingen voor verstrekte leningen die de SVN heeft ontvangen die nog niet met de gemeente zijn afgerekend.

Kredietbank Nederland
Op 29 november 2017 is door de gemeenteraad besloten om een dienstverleningsovereenkomst met de Kredietbank Nederland aan te gaan. Er is in totaal € 650.000 (€ 500.000 voormalige gemeente Zevenaar in 2017 en € 150.000 in 2018 voormalige gemeente Rijnwaarden) verstrekt als werkkapitaal. Om vanaf 1-1-2018 sociale kredieten te verstrekken aan inwoners van de gemeente Zevenaar. Er zijn in 2023 in totaal 21 sociale kredieten verstrekt voor een totaalbedrag van € 46.364. Op 31-12-2023 resteert na de aflossingen een bedrag van € 91.706 Dit betekent dat de Kredietbank een restant werkkapitaal van € 558.294 heeft op 31-12-2023 voor het verstrekken van sociale kredieten aan inwoners.

3.2.3 Schatkistbankieren
In 2013 is de Regeling Schatkistbankieren van kracht geworden en is elke gemeente verplicht overtollige liquide middelen, boven een bepaalde drempel, af te storten bij het ministerie van Financiën (in 's Rijks schatkist). Voor onze gemeente is deze drempel voor 2023 berekend op € 3,326 miljoen (2% van het begrotingstotaal incl. GR RDL en GR SALD)
Onze bank (Bank voor Nederlandse Gemeenten, BNG) bracht vanaf 1 juli 2021 bij een positief saldo van meer dan € 500.000 een negatieve creditrente in rekening. Om dit te voorkomen is het afroom-bedrag voor de schatkist naar beneden bijgesteld naar € 400.000. Waarom dit bedrag? Tussen het afroom-moment voor de schatkist zit een aantal uren. Als na dit moment nog geld op ons bankrekeningnummer bij de BNG wordt ontvangen gaan we hierover alsnog creditrente betalen. Inmiddels is de negatieve creditrente komen te vervallen. Maar omdat we bij het schatkistbankieren een hogere rente ontvangen dan bij de BNG is het handhaven van het geschetste afroom-beleid het gunstigste voor onze gemeente.

Op de balansdatum 31-12-2023 was een saldo van € 20.291 miljoen bij de schatkist ondergebracht.

Boekwaarde per 31 december 2023	**20.291**

3.2.4 Overige vorderingen

De overige vorderingen zijn als volgt samengesteld:

Debiteuren algemeen	2.117
af: Voorziening debiteuren algemeen	-231
Diverse belastingen	1.208
AF: Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-335
Debiteuren RSD (vorderingen op burgers)	2.241
AF: Voorziening dubieuze debiteuren RSD	-701
Boekwaarde per 31 december 2023	**4.299**

Liquide middelen

3.3.1 Kas-bank- en girosaldi

Het positieve saldo op 31-12-2023 van de gemeente:

Het kassaldo bij Burgerzaken	2
Boekwaarde per 31 december 2023	**2**

Het totaal van de saldi op de bankrekeningnummers van de gemeente bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) is negatief en is als schuld opgenomen aan de passiva-zijde van de balans onder vlottende passiva te weten Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar bij 4.1.1. Banksaldi.

Overlopende activa

3.4.Onder de overlopende activa vallen de volgende posten:

a) de van Nederlandse en Europese overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel;
b) de overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen. Zoals nog te ontvangen bedragen waarvoor nog geen factuur/aanslag/declaratie is uitgegaan maar de grondslag voor de "vordering" voor de balansdatum is ontstaan. En ultimo het boekjaar geleverde maar nog niet gefactureerde prestaties.

a) De specificatie van het balansbedrag nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen:
(Bij de provinciale subsidie wordt in de regel na toekenning een voorschot verstrekt van 80% en wordt het restant na ontvangst van de definitieve afrekening ontvangen)

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen	saldo 1-1-2023	Toevoe-ging	Ontvan-gen	saldo 31-12-2023
Openstaande debiteuren:				
Provinciale subsidie project Fietsinfrastructuur De Stede	15	-	-	15
Provinciale subsidie leefbaar maken Romeinse Limes	10	-	10	-
Provinciale subsidie klompenpaden (uitstel tot 1-10-2024)	8	-	-	8
Provinciale subsidie project overdracht bodemtaken Zevenaar	50	-	50	-

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen	saldo 1-1-2023	Toevoe-ging	Ontvan-gen	saldo 31-12-2023
Provinciale subsidie doorontw. traject gemeente (30-12-2025)	-	120	96	24
Provinciale subsidie Toekomstbestendig Hengelder/Tatelaar (22-4-2025)	-	35	28	7
Provinciale subsidie flexwonen locatie Reisenakker	-	30	24	6
Provinciale subsidie reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord	-	55	-	55
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inkomensvoorz.Vangnetuitkering (2022 afrek 1e kw 2024))	-	150	-	150
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Hersteloperatie toeslagen 2022	-	34	-	34
Totaal voorschotten overheidslichamen	**83**	**424**	**208**	**299**
Transitoria nog te ontvangen:				
Gemeente Arnhem IZA (Integraal Zorg Akkoord) gelden 2023	-	350	-	350
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Hersteloperatie toeslagen 2023	-	368	-	368
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vangnetuitkering 2023	-	88	-	88
Totaal transitoria nog te ontvangen		**806**	**-**	**806**
Boekwaarde per 31-12-2023				**1.105**

b) De specificatie van het balansbedrag per 31-12-2023 van de overige nog te ontvangen bedragen van boven de
€ 20.000 (afgerond en weergegeven per € 1.000);

Overige nog te ontvangen bedragen met / of afrekening van	
Streekarchief (SALD) administratiekosten 2023	22
Ataro B.V. afrekening omzet 4e kw 2023	340
Ataro B.V. creditfactuur 2024 betrekking op 2023	64
Bijdrage Quadraam inzake Heerenmäten 2023	50
BVO DRAN eindafrekening 2023 (voorlopig)	57
Modulaire gemeenschappelijke regeling SDCG afrekening 2023	310
NEDVANG 4e kw 2023	98
Nog op te leggen aanslagen gemeentelijke belastingen 2023	1.440
Nog te ontvangen leges wabo 2022 en 2023	70
Afrekening openbare verlichting 2023	37
Rente RDL vaste geldlening	40
RSD eindafrekening 2023	4.699
Scalabor afrekening 2023	41
UWV transitievergoeding	82
VGGM (Veiligheids- en gezondheidsregio) afrekening 2023	104
Totaal bedragen onder de € 20.000	65
Totaal nog te ontvangen bedragen	**7.519**

Vooruitbetaalde bedragen	
Contributie VNG over 2024	76
Regio Vervoersorganisatie Regio Arnhem 1e kw 2024	454
RDL voorschot 1e kw 2024	584
Accountant controle jaarrekening 2023	45
Exploitatiesubsidie de Boskuul 1e kw 2024	26
Totaal bedragen onder de € 20.000	192
Totaal vooruitbetaalde bedragen	**1.377**
Nog te ontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	118
Aparte balansposten (legesafdrachten)	3

Nog te ontvangen voorschotbedragen van Nederlandse overheidslichamen		**1.105**
Overige nog te ontvangen bedragen met / of afrekening	**7.519**	
Vooruitbetaalde bedragen	**1.377**	
Nog te ontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	**118**	
Aparte balansposten (legesafdrachten)	**3**	
Totaal overige nog te ontvangen bedragen		**9.017**
Totaal overlopende activa		**10.122**

VASTE PASSIVA

Vaste passiva kent voor onze gemeente de volgende onderverdeling:

- Eigen vermogen;
- Voorzieningen;
- Vaste schulden met een looptijd van 1 jaar of langer.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is als volgt op de balans opgenomen:
2.1.1. Algemene reserve;
2.1.2. Bestemmingsreserves;
2.1.3. Het resultaat.

Nummer Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
Algemene reserve	30.693	12.114	1.850	40.957

<u>Specificatie toevoegingen Algemene Reserve:</u>	
Saldo jaarstukken 2022	11.396
Vrijval resterende middelen Corona Herstelplan	624
Opbrengst verkoop (sport)terrein Herwen	74
Toevoegingen kleiner dan €50.000	20
Totaal toevoegingen	***12.114***

Specificatie onttrekkingen Algemene Reserve:

Vorming reserve afschrijving voor investering advies en beg. Proj A12/A15	500
Vorming reserve afschrijving voor investering herontwikkeling Bizetstraat	166
Vorming reserve afschrijving voor investering ledverlichting sportterreinen	760
Inkopen van trajecten schuldhulpverlening uit noodfonds	77
Regeling voucher voor MKB ondernemers	157
Invoering omgevingswet	74
Overige onttrekkingen kleiner dan € 50.000	116
Totale onttrekkingen	***1.850***

2.1.2. Bestemmingsreserves

De aard en de reden van elke reserve staan op de betreffende programma's in het jaarverslag.

Toelichting volgens de voorschriften:

Reserve	**Toevoeging voor:**	**Bedrag x € 1.000**
Advies en begeleiding project A12/A15	Kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering	500

Reserve afschrijving	**Toevoeging voor:**	**Bedrag x € 1.000**
Speelvoorzieningen kinderen met beperking	Investeringen in speelvoorzieningen	15
Herinrichting Muldershof	Investeringen Muldershof	75
Herinrichting Markt Zevenaar	Investeringen Markt	25
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	Investeringen Bizetstraat 1	166
Ledverlichting sportterreinen	Investeringen ledverlichting sportterreinen	760

Reserve	**Onttrekking voor:**	**Bedrag x € 1.000**
Centrummanagement	Het behoud van de economische vitaliteit van het centrum	45
Afval	Egaliseren saldo exploitatieposten	163
Riolering	Egaliseren saldo exploitatieposten	194
Statushouders	Training en ondersteuning van en door statushouders	81
Frictiekosten Doeduiten	Opvang frictiekosten	99
Corona herstelplan	Corona uitgaven in 2023	1.038
Duurzaamheid	Ontwikkeling in warmte- en energietransitie	41
Woningbouw	Kosten bevordering starters en doorstroming woningmarkt	150
Achterstand groen	Het inhalen van de achterstand	270
Tijdelijk noodfonds	Bijdragen in energiekosten en inflatie bij kwetsbare huishoudens	71

Reserve afschrijving voor investeringen voor	Onttrekking voor:	Bedrag x € 1.000
Snelfietsroute F12	Afschrijving op activa	1
Balansverkorting	Afschrijving op activa	39
Onderwijshuisvesting	Afschrijving op activa	10
't Scathe	Afschrijving op activa	59
De Cirkel/De Duim	Afschrijving op activa	28
Sportvelden RKPSC	Afschrijving op activa	9
Herinrichting Tengnagelwaard	Afschrijving op activa	2
Brede Blik	Afschrijving op activa	72
Ver-nieuw-bouw gemeentehuis	Afschrijving op activa	81
Sportaccommodaties	Afschrijving op activa	77

Naam reserve ((x € 1.000)	Saldo 1-1-2023	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vermin-dering afschrijvin-gen activa	Saldo 31-12-2023
Algemene reserve	30.693	12.114	1.850	-	40.957
Bestemmingsreserves:					
Centrummanagement	80	-	45	-	35
Nazorg diverse complexen grondexpl.	115	-	-	-	115
Uitvoeringskosten TOZO Reg zelfst ondern	202	-	-	-	202
Afval	627		163	-	464
Riolering	774		194	-	580
Bestemmingsplannen	51	-	-	-	51
Statushouders	81	-	81	-	0
Frictiekosten DoeDuiten	99	-	99	-	0
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	66	-	-	-	66
Corona-herstelplan	1038	-	1.038	-	0
Duurzaamheid	1500	-	41	-	1.459
Woningbouw	3000	-	150	-	2.850
achterstand groen	1084	-	270	-	814
Tijdelijk noodfonds tot 1-7-2023	2000	-	71	-	1.929
Advies en begeleiding project A12/A15	0	500	-	-	500
Subtotaal Bestemmingsreserves	**10.717**	**500**	**2.152**	**0**	**9.065**
Reserves afschrijvingslasten voor de investeringen:					
Revitalisering Tatelaar fase 2	500	-	-	-	500
Werkzaamheden gemeentehuis	505	-	-	-	505
Snelfietsroute F12	393	-	-	1	392
Balansverkorting	170	-	-	39	131
Onderwijshuisvesting	280	-	-	10	270
Basisschool 't Scathe	1.952	-	-	59	1.893
De Cirkel/De Duim	606	-	-	28	578

Naam reserve ((x € 1.000)	Saldo 1-1-2023	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vermin-dering afschrijvin-gen activa	Saldo 31-12-2023
Sportvelden RPSC	68	-	-	9	59
Fietspad Geitenwaard	100	-	-	-	100
Herinrichting Tengnagelwaard	52	-	-	2	50
Speelvoorz kinderen met beperking	85	15	-	-	100
Brede Blik Giesbeek	1.152	-	-	72	1.080
Verbouw-nieuwbouw gem.huis	1.097	-	-	81	1.016
Herinrichting Muldershof	490	75	-	-	565
Herinrichting Markt Zevenaar	350	25	-	-	375
Herinrichting Bizetstraat 1 Zevenaar	-	166	-	-	166
Locatie Vesterbos	6.500	-	-	-	6.500
Ledverlichting sportterreinen	-	760	-	-	760
Sportaccommodaties	1.312	-	-	77	1.235
Subtotaal Reserves afschrijvingslasten	**15.614**	**1.041**	**0**	**378**	**16.275**
Boekwaarde alle reserves op 31-12-2023	57.025	13.655	4.002	378	66.300

DOELSTELLING RESERVES

Hieronder vindt u de doelstelling van de verschillende bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserves

Centrummanagement
In de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de gemeenteraad uit de algemene reserve een bedrag van € 280.000 beschikbaar gesteld voor centrummanagement. Het doel is het behoud van de economische vitaliteit van het centrum als bovenlokaal winkelgebied en het daarbij versterken van de leefbaarheid.

Uitvoeringskosten TOZO
Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Nazorg complexen grondexploitaties
Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.
De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer was vertraagd en zou naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Daarmee werd ook de overdracht van het nazorgbudget in 2021 verwacht. In de meerjarenbegroting 2022-2025 is aangegeven dat de overdracht is uitgesteld naar 2023. De reserve blijft in stand tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

Afval
De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Riolering
De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Bestemmingsplannen
De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Statushouders
In 2016 en 2017 zijn van het Rijk middelen ontvangen voor opvang en huisvesting van statushouders in de voormalige gemeente Rijnwaarden. De kosten volgen deels in de jaren erna. In 2019 en 2020 zijn extra (incidentele) gelden ontvangen ter voorbereiding op de nieuwe 'Wet inburgering' en voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen. Deze middelen worden ingezet voor dekking van de kosten i.v.m. voorbereiding en begeleiding in de jaren 2020 en verder in afwachting van de nieuwe wet met bijbehorende regelgeving/financiering.

Onderhoud gebouwen
In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Frictiekosten DoeDuiten
Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (verwachte jaarlijkse onttrekking € 50.000 in de periode 2021 t/m 2023) met betrekking tot DoeDuiten.

Corona-herstelplan
In 2020 is een corona herstelplan 'Sociaal economische injectie Zevenaar' opgesteld. Om de plannen uit dit herstelplan te realiseren is € 3.000.000 overgeheveld vanuit de algemene reserve naar deze bestemmingsreserve.

Duurzaamheid
Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Woningbouw
De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Achterstand groen
Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Advies en begeleiding project A12/A15
De kosten met betrekking tot het project A12/A15 worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Het gaat om de kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering.

Tijdelijk noodfonds
De raad heeft besloten om een noodfonds in te stellen om de toegenomen betalingsproblemen en financiële kwetsbaarheid van huishoudens te voorkomen als gevolg van hoge energiekosten en inflatie. Hiervoor is deze bestemmingsreserve gecreëerd.

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten

Revitalisering Tatelaar fase 2
Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingslasten voor Revitalisering Tatelaar fase 2 te dekken.

Werkzaamheden gemeentehuis
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Snelfietsroute F12
In 2015 heeft de raad besloten tot de aanleg van een snelfietsroute F12. Van de totale kosten van € 3.110.000 resteert na cofinanciering een bijdrage van de gemeente Zevenaar van € 376.000. Inclusief rente is hiervoor een reserve gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten.

Balansverkorting
In een bezuinigingsronde in 2011 van de gemeente Rijnwaarden is structurele budgettaire ruimte gecreëerd door het afboeken van investeringen (balansverkorting), waardoor de afschrijvingslasten vervielen. Voor investeringen met een economisch nut moet dit volgens de BBV-regels bruto verantwoord worden door tegenover de investering een zelfde bedrag aan reserves te vormen.

Onderwijshuisvesting
In 2006 is in de gemeente Rijnwaarden geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Deze investering is destijds gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. In de Nota reserves en voorzieningen is deze reserve in 2018 vanuit de algemene reserve aangevuld met € 248.661 zodat de reserve nu op het juiste niveau is om de gehele afschrijvingslast van de investeringen in onderwijshuisvesting te kunnen dekken.

Basisschool 't Scathe
In 2012 is de investering in de bouw van de basisschool 't Scathe in Pannerden voor een bedrag van € 650.000 gedekt met eenmalige middelen. Daarom is conform de BBV-regels een reserve afschrijvingslasten gevormd. Op basis van de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 1.737.809 waardoor nu de gehele afschrijvingslast gedekt wordt uit deze reserve afschrijvingslasten.

De Cirkel/De Duim
In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden uit de reserve bestedingsvoorstellen jaarrekening 2016 € 280.000 beschikbaar gesteld voor de verbouwing van de Cirkel en de verhuizing van jeugdsoos de Duim. In 2018 is hiervoor een reserve afschrijvingslasten gevormd. Conform de Nota reserves en voorzieningen 2018 is de reserve in 2018 aangevuld met € 282.000 om de reserve op het juiste niveau te brengen om de gehele afschrijvingslast van de investering te dekken.

Sportvelden RKPSC
In 2017 heeft de raad van de voormalige gemeente Rijnwaarden € 120.350 beschikbaar gesteld voor een investering in de drainage en het vernieuwen van de toplaag van de sportvelden van RKPSC. De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten.

Fietspad Geitenwaard
In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor aanleg van een fietspad in de Geitenwaard. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve fietspad Geitenwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Herinrichting Tengnagelwaard
In 2017 heeft de raad van de gemeente Rijnwaarden als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 55.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Tengnagelwaard in Lobith. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar de reserve herinrichting Tengnagelwaard ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Speelvoorzieningen kinderen met beperking
In 2017 heeft de raad als onderdeel van de bestedingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2016 een bedrag van € 85.000 beschikbaar gesteld voor speelvoorzieningen voor kinderen met een beperking. In 2018 is dit bedrag overgeboekt van de reserve bestedingsvoorstellen naar deze reserve speelvoorzieningen ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Brede Blik Giesbeek
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Verbouw nieuwbouw gemeentehuis
De reserve is ingesteld voor de dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering.

Herinrichting Muldershof
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Muldershof' te dekken.

Herinrichting Markt Zevenaar
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van het krediet 'Herinrichting Markt Zevenaar' te dekken.

Locatie Vestersbos
Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de afschrijvingslasten van de locatie Vestersbos. Het betreft hierbij de aanvulling van € 6.500.000 die extra is toegezegd bij de Kadernota 2022.

Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar
Deze bestemmingsreserve is ingesteld om de jaarlijkse afschrijvingslasten van de investering 'Herontwikkeling Bizetstraat 1' te dekken.

Sportaccommodaties
Dekking afschrijvingslasten sportaccommodaties (Ataro)

Ledverlichting sportterreinen
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken in verband met investering van ledverlichting bij sportterreinen.

Beregeningsinstallatie sportvelden
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken in verband met investering in beregeningsinstallaties bij sportvelden.

Afschrijvingslasten t.b.v. het creëren van structurele ruimte
Dekking van de afschrijvingslasten van een aantal investeringen. Tot deze dekking is besloten bij het 'Vervolgtraject kadernota 2024-2027' in 2023 ten behoeve van de begroting 2024-2027.

IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn.

Aanpassing tijdelijke huisvesting Platanenlaan
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering huisvesting Platanenlaan.

Rioolcombi (kolkenzuiger)
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in een rioolcombi (kolkenzuiger).

Vervanging hardware werkplekken
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in hardware werkplekken.

Vervanging hardware werkplekken 2022
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in hardware werkplekken 2022.

Vervanging hardware werkplekken 2023
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering vervanging hardware werkplekken 2023.

Vervanging hardware werkplekken 2024
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering vervanging hardware werkplekken 2024.

Vervanging hardware werkplekken 2025
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering vervanging hardware werkplekken 2025.

Vervanging software centrale afsluiting parkeren
Bestemmingsreserve om de afschrijvingslasten te dekken met betrekking tot de investering in vervangingssoftware voor de centrale afsluiting parkeren.

2.1.3. Gerealiseerd resultaat

Het batig exploitatiesaldo over 2023 bedraagt € 1.183.777.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn passief-posten in de balans die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan de omvang en/of tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.
Er is een viertal categorieën voorzieningen:

- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's;
- voorzieningen ter egalisatie van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud;
- voorzieningen van derden waarvan de bestemming gebonden is;
- voorzieningen gevormd door overschotten in de exploitatie voor riolering en afvalstoffenheffing door een achterstand in de uitvoering van vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

Het verloop van deze voorzieningen in 2023 wordt hieronder weergegeven.

2.2. Voorzieningen

Naam voorziening (x € 1.000)	Saldo 1-1-2023	Toevoe-gingen	ten gunste van de expl. vrijgevallen bedragen	Aanwendingen	Saldo 31-12-2023
Voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening pensioenen wethouders	2.092	160	0	111	2.141
Voorziening wachtgelden vm wethouders	319	0	0	120	199
Voorziening verlofsparen	123	93	0	0	216
Voorziening regeling vervroegde uittreding (RVU)	0	52	0	0	52
Voorziening sociaal plan	0	125	0	0	125
subtotaal	2.534	430	0	231	2.733
Voor onderhoud/egalisatie					
Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.892	496	0	250	2.138
Voorziening openbare verlichting	265	30	0	89	206
Voorziening Groot onderhoud wegen	3.562	1.961	0	2195	3.328
Voorziening Groot onderhoud bruggen	147	114	0	96	164
Voorziening Onderhoud begraafplaats	86	10	0	0	96
subtotaal	5.952	2.611	0	2.630	5.932
Voorziening van derden geoormerkte gelden					
Voorziening Aanspraken overstromingen Riverparc.	129	3	0	0	132
subtotaal	129	3	0	0	132
Voorz vervangingsinv. waarvoor heffing (riolering)					
Voorziening Vervanging riolering	4.993	283	0	0	5.276
Totaal voorzieningen	13.608	3.327	0	2.861	14.073

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende activa kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva.

Schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Schulden zijn op de balansdatum bestaande en qua omvang vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door uitstroom van middelen worden afgewikkeld. De schulden worden gesplitst in:

a. obligatieleningen;
b. onderhandse leningen;
c. door derden belegde gelden;
d. waarborgsommen.

a. Onze gemeente heeft geen obligatieleningen.
b. Het overzicht van onderhandse geldleningen in 2022:

2.3.1. Totaal vaste schulden 2023 van de 24 onderhandse geldleningen (x € 1.000)					
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restantbedrag van de geldlening op 1-1-2023	Opgenomen geldlening	Rentebedrag	Aflossing	Restant van de geldlening op 31-12-2023
Totaal Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen:					
7.500	5.700	-	67	300	5.400
Totaal binnenlandse banken en overige financiële instellingen:					
157.277	86.069	-	1.681	10.571	75.498
Totaal openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.:					
10.000	8.000	20.000	642	500	27.500
Totaal generaal	99.769	20.000	2.390	11.371	108.398

Een specificatie van deze onderhandse geldleningen vindt u in het overzicht geldleningen in de bijlagen.
De totale rentelast voor het jaar 2023 bedraagt € 2.390.

2.3.2 Door derden belegde gelden : Gelden Stichting burgemeester van Bastelaarfonds

Verloop gelden Stichting burgemeester van Bastelaarfonds

Saldo per 1 januari 2023	16
BIJ: Rente	1
Saldo per 31 december 2023	**17**

Toelichting op uitreiking prijs uit Burgemeester van Bastelaarfonds:
Deze prijs wordt sinds 1987 eens in de twee jaar uitgekeerd aan een instelling of persoon, die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor het culturele leven in de gemeente Zevenaar.
Op 15 oktober 2022 is de oud burgemeester Fons van Bastelaar van Zevenaar op honderdjarige leeftijd overleden maar is besloten dit fonds in stand te houden voor de 2 jaarlijkse prijs.
In 2024 wordt deze prijs weer uitgereikt.

2.3.3 Waarborgsommen

Saldo per 31 december 2023	--

Toelichting waarborgsommen
Op de balansdatum is het saldo van de ontvangen waarborgsommen nihil.

Vlottende passiva
Vlottende passiva kent voor onze gemeente de volgende indeling;

- Netto vlottende schulden met een looptijd kleiner dan 1 jaar;
- Overlopende passiva.

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar vallen onder de netto vlottende schulden en worden opgenomen onder vlottende passiva.
Hieronder vallen:

e. banksaldi;
f. overige schulden;
g. kasgeldleningen.

4.1.1. Banksaldi

Het totaal van onze bankrekeningnummers bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) is per saldo negatief en bedraagt:

Saldo per 31 december 2023	298

4.1.2. Overige schulden

Het saldo op 31-12-2023 van de crediteuren	6.467

4.1.3. Kasgeldleningen

Het saldo op 31-12-2023	--

Op de balansdatum was geen kasgeldlening afgesloten.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn:

a. de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen, maar nog niet bestede, voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;
b. verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (transitoria);
c. vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren.

Overlopende passiva (Bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2023
a. De van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel voor dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	8.448	10.090
b. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgend jaar tot betaling komen	8.422	12.609
c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten gunste van het volgend begrotingsjaar komen	891	3.574
Totaal	**17.761**	**26.273**

4.2.a Overgehevelde overheidsbijdragen

Omschrijving overlopende passiva (overheidsvoorschotten) (x € 1.000)	Saldo op 1-1- 2023	Toevoe-gingen in 2023	Vrijval in 2023	Saldo op 31-12-2023
Voorschot rijk VVE / GOA 2019-2022	1.892	-	-	1.892
Rijksvoorschot subsidie monumenten (BRIM)	11	-	-	11
Provinciale subsidie Fietsinfrastructuur De Stede	74	-	74	-
Terugbetalingsverplichting Ministerie debiteuren RSD	437	-	186	251
Provinciale subsidie Herplantplicht bomen	76	-	-	76
Rijkssubsidie hulp gedupeerden Toeslagenproblematiek (SPUK1/2)	50	89	-	139
Rijkssubsidie verkeersveiligheidsmaatregelen	360	21-	-	339
Rijkssubsidie Inhalen Covid-19 onderwijs vertraging	313	198	250	261
Rijkssubsidie Nationaale isolatieprogramma (SPUK C94)	177	1.779	-	1.956
Rijkssubsidie Aanpak energie-armoede (SPUK C55)	834	351	-	1.185

Omschrijving overlopende passiva (overheidsvoorschotten) (x € 1.000)	Saldo op 1-1- 2023	Toevoe-gingen in 2023	Vrijval in 2023	Saldo op 31-12-2023
Rijkssubsidie Personele cap. Klimaat en milieubeleid (SPUK F28)	-	578	-	578
Rijkssubsidie Wet Inburgering (SPUK C10 en C13)	-	290	-	290
Rijkssubsidie Brede SPUK	-	886	524	362
Rijkssubsidie Onderwijs Achterstand	-	1.076	825	251
Provinciale subsidie Sterk Bestuur voor:				
Verkeersbeleid	284	-	284	-
Toeristische infrastructuur - klompenpaden	68	23	35	56
Subtotaal Provinciale subsidie Sterk bestuur	352	23	319	56
Rijksbijdrage Spoorwegverdubbeling advies en planvorming	21	-	-	21
Provinciale subsidie Snelfietsroute	480	-	222	258
Provinciale subsidie Fietsverbinding Duitse grens	1.130	-	8	1.122
Provinciale subsidie Herontwikkeling Bizetstraat	-	80	1	79
Provinciale subsidie Bloemenkamp: vernieuwen rioolstelsel etc.	-	54	40	14
Rijkssubsidie Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar	-	82	-	82
Rijkssubsidie Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat	-	83	-	83
Provinciale subsidie Overdracht bodemtaken	50	-	26	24
Rijkssubsidie Naleving controle coronatoegangsbewijzen 2022 (CTB)	138	-	138	-
Provinciale mobiliteitssubsidie Witte Kruis onderzoek plan (MER)	26	63	89	-
Provinciale subsidie Herinr. Babberichseweg als fietsstr.	1.460	-	1.460	-
Integraal veiligheidsbeleid subsidie via SISA	27	-	27	-
Rijkssubsidie Advies en begeleiding project A12/A15	128	-	41	87
Rijkssubsidie Bbz	-	24	13	11
Rijkssubsidie (TOZO) steun zelfstandigen	58	105	58	105
Provinciale subsidie vitaliteitsonderzoek gemeenschapsvoorziening	*33*	-	-	33
Provinciale subsidie in de kosten Dorpendeal Lathum	*320*	-	*79*	241
Vooruitontvangen gelden Provincie Gelderland en RVO inzake 2024	-	*283*	-	283
Totaal	**8.447**	**6.023**	**4.380**	**10.090**

Als transitoria verantwoorde bedragen

Transitoria zijn opbrengsten en kosten waarvan de daadwerkelijke facturatie niet plaatsvindt in de periode waarop de lasten en baten betrekking hebben. Door het afsluiten van het digitale factuurproces half januari 2024 zijn er meer posten (kosten) opgenomen als "transitoria" en minder via crediteuren. Volgens de richtlijnen van de belastingdienst moeten voor de BTW de facturen met een datum in 2024 verwerkt worden in de administratie van 2024 ook al betreft het 2023. Echter volgens de BBV horen baten en lasten thuis in het jaar waarop de posten betrekking hebben. We maken hier onderscheid tussen nog te betalen lasten (4.2.b) en vooruitontvangen baten (4.2.c).

4.2.b Nog te betalen lasten	
We specificeren alleen de lasten boven de € 20.000:	(x € 1.000)
Totaal betaalde facturen in 2024 die nog ten laste van 2023 komen < € 20.000	1.341
Afrekening Gelrepas	25
Afrekening Lentemorgen	26
Afrekening MGR 2023	49
Afrekening praktijkondersteuner Jeugdwet	59
Afrekening RDL (Reinigingsdienst De Liemers)	81
Afrekening rioolgemalen	57
Afrekening St. Buurtgezinnen	21
Afrekening energie	130
Bijdrage LVB (licht verstandelijke beperking) 2023	181
Buurtgezinnen	42
Filmhuis combinatiefunctie 2023	23
Gemeente Westervoort samenwerkingskosten 2023	28
Loonheffing december 2023	1.526
Hbh 2023	36
Jeugdwet 2023	1.784
Wmo 2023	100
Oninbare belastingdebiteuren	75
OZO verbindingszorg 2023	24
Reiskosten dec 2023	21
Rente vaste geldleningen 2023	1.261
RID afrekening 2023	322
RID maatwerk	284
RSD Eindafrekening 2023	4.478
Subsidie Humankind	99
Subsidie kunstwerk!	50
Verharding woonrijp GREX	134
Vervoer op maat	278
Zwerfafval	23
Eindtermijn Batavenweg lobith	51
Totaal transitoria Nog te betalen	**12.609**

4.2.c vooruit ontvangen bedragen voor volgende begrotingsjaren	
Vooruitontvangen bedragen diverse projecten faciliterend grondbeleid	675
Ambulantiseringsmiddelen verdeling Regiobudget (Beschermd Wonen)	1.277
inrichting voetpad Lemm na grondruil met Provincie	23
Provincie Gelderland bijdr aanpassing Griethse Poort enEdisonstraat (SOK)	1.500
Van balanspost debiteuren activazijde vooruitbetaald	22
Ontwikkelingen flexwoningen Reisenakker	58
Diverse bedragen < € 20.000	22
Overige diverse tussenrekeningen op de balans	-3
Totaal vooruit ontvangen bedragen per balansdatum	**3.574**

Nog te betalen bedragen	**12.609**
Vooruitontvangen bedragen	**3.574**
Totaal Overige overlopende passiva	**16.183**

Borgstellingen

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende geldleningen gespecificeerd naar de aard.

Staat van gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen (x € 1.000)

Naam van de geldnemer	Omschrijving doel van de lening	Oorspronkelijk bedrag van de gewaarborgde geldlening	% van het leningbedrag waarvoor borgstelling is verleend	Restant-bedrag lening op 1-1-2023	Restant-bedrag lening op 31-12-2023
Woningbouwverenigingen					
Baston	woningbouwfinanciering	92.878	achtervang WSW	93.621	105.765
Stichting Plavei	woningbouwfinanciering	12.346	achtervang WSW	10.478	11.540
Woonzorg Nederland	woningbouwfinanciering	272	achtervang WSW	358	446
Woonstichting Vryleve	woningbouwfinanciering	74.795	achtervang WSW	70.691	71.155
Stichting Mooiland	woningbouwfinanciering	46.163	achtervang WSW	162	160
Stichting Habion	woningbouwfinanciering	15.471	achtervang WSW	179	291
Subtotaal Woningbouwverenigingen				**175.489**	**189.357**
Stichtingen en verenigingen					
Stichting Dorsphuis Angerlo	Verbouw Dorpshuis	31	100%	25	24
Stichting JAZ / Caleidoz	realisering accommodatie	182	100%	127	0
Stichting Kunstgras Zevenaar/HVZ	aanleg kunstgrasveld	57	50%	44	15
Scouting Abel Tasman	realiseren nieuw clubhuis	43	100%	27	24
Sportvereniging DCS	renovatie/verb accommodatie	133	50%	105	95
Stichting De Liemers Breedtesport	nieuw clubhuis/kleedacc.	225	50%	88	81
EMM Giesbeek	nieuw verenigingsgebouw	350	50%	147	147
Angerlo Vooruit	renovatie/bouw kantine	150	50%	59	54
Subtotaal Stichtingen en verenigingen				**622**	**440**
Boekwaarde 31-12-2023				176.111	189.797

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Volgens de BBV wordt in deze toelichting op de balans de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen vermeld waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden. Dit betreft meerjarige financiële verplichtingen zoals bijvoorbeeld langlopende huurcontracten of leasecontracten.

Alleen de verplichtingen zijn opgenomen van meer dan € 40.000 en afgerond. (bedragen x € 1.000)
Huurcontracten:

- Raadhuisplein 1d	87
- Markt 5 Lobith	61
- Halve Maan 20a Lobith	80

Bouw- en woonrijp maken 7Poort	64
Herinrichting Babberichseweg	107
Voorbereidingskrediet planvorming 7PoortII	133
Grondverwerving 7PoortII	2.399
Brug De Bem, Stede en uitkijkpunt	574
Diverse verplichtingen <40.000	91
Totaal verplichtingen	**3.596**

Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen
Mensen die hulp krijgen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) betalen meestal een eigen bijdrage. Het gaat dan bijvoorbeeld om hulp bij het huishouden, begeleiding of een scootmobiel. Iedereen betaalt even veel. Dit noemen ze het 'abonnementstarief'. Het doel van het abonnementstarief is om de zorgkosten voor mensen beter betaalbaar te maken.
Vast bedrag per maand
De eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen is € 19,- per maand.
Dit bedrag is niet afhankelijk van de hoeveelheid zorg. Het CAK kijkt ook niet meer naar het inkomen of het vermogen. Tot 2019 deden ze dat wel. De gemeente geeft de gegevens van de cliënten die een eigen bijdrage moeten betalen aan het CAK door. Het CAK zorgt ervoor dat de facturen worden verstuurd en innen de bijdrage.

Uitzonderingen
Er zijn een aantal voorzieningen waarbij geen eigen bijdrage Wmo betaald hoeft te worden, dat is bij:

- Rolstoelen
- Wmo-voorzieningen bij een meerpersoonshuishouden waarbij tenminste één van de partners nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft. De reden hiervoor is dat het kabinet een aantal jaar geleden besloten heeft dat deze groep geen eigen bijdrage Wmo hoeft te betalen.
- Woningaanpassingen voor thuiswonende minderjarige kinderen

Het Centraal Administratiekantoor (CAK) berekent en incasseert de eigen bijdragen die zorgcliënten moeten betalen. Zij keren deze - in verband met de privacy-bepalingen - zonder verdere toelichting aan ons uit. In 2020 zijn de bedragen achtergebleven bij de hiervoor in de begroting opgenomen ramingen.
Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdrage. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en dus niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.
Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht

Verlofuren
Per 31-12-2023 staan er nog 44.573 uren open aan nog op te nemen verlof bij werknemers. Dit is het saldo exclusief de uren voor verlofsparen.

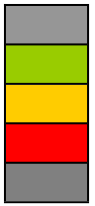
Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die van invloed zijn op deze jaarrekening.

BIJLAGEN

INVESTERINGSOVERZICHT

De investering is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning
De investering loopt op schema binnen de gestelde kaders
Let op, deze investering dreigt qua planning of financieel uit de pas te gaan lopen of er is een risico ontstaan, bijsturing kan noodzakelijk zijn
De investering loopt uit de pas, corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk
De investering is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
TCF Werkzaamheden gemeentehuis Dit investeringsbudget is betrokken in de totale kredietaanvraag welke op 21-12-2016 aan de raad is voorgelegd. De verbouwing van de Turmac Cultuurfabriek (TCF) is afgerond maar een aantal nazorgpunten is nog niet gereed. In het tweede halfjaar 2023 creëren we een projectruimte in het gemeentehuis. Door het aanbrengen van een plafond is het beschikbaar gestelde krediet met € 7.000 overschreden. Deze investering is afgerond en bij de jaarrekening 2023 sluiten we dit investeringsbudget af.	Ja	59.721	0	66.395		-6.673	0	-6.673	
Speelvoorziening voor kinderen met beperking Investeringsbudget voor voorzieningen voor kinderen met beperking. Wij verwachten het restant van de middelen in het revitaliseringsproject Angerlo te besteden in het tweede kwartaal 2024.	Nee	19.890	0			19.890	0	19.890	
Vervanging speeltoestellen 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van verouderde speeltoestellen die aan het eind van de technische levensduur zijn. We verwachten het restant van deze middelen in 2024 te besteden.	Nee	99.510		82.821		16.689	0	16.689	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen. Denk hierbij aan het hergebruik van bestaande speelvoorzieningen en het gebruik van duurzaam materiaal. We verwachten dit in 2024 te realiseren.	Nee	20.000				20.000	0	20.000	
Vervanging bouwkundig deel gemalen Methen De rioolgemalen RG Methen en Heerenmäten zijn aan vervanging toe. Uit een eerder uitgevoerd optimalisatieonderzoek is gekozen voor een geïntegreerde oplossing waarbij deze twee gemalen worden vervangen door één geheel nieuw hoofdgemaal. Op basis van de eerste geschatte kosten is één geheel nieuw hoofdgemaal fors duurder en worden de bestaande 2 gemalen gerenoveerd. Naar verwachting voeren wij het werk in 2024 uit.	Nee	71.000	0	10.544		60.456	0	60.456	
Sprookjespoel Gimbornhof Definitief inrichtingsplan voor de vijverpartij in de Gimbornhof is gereed. Uitvoering en afronding vindt plaats in 2023.	Ja	17.570	0			17.570	0	17.570	
Verbetering riolering Angerlo mech/elec, mini 15jr Deze investering is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. We verwachten in 2024 de werkzaamheden af te ronden.	Nee	229.000	0	91.940		137.060	0	137.060	
Duikers (in buitengebied in beeld en herstellen) De investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. Begin 2023 zijn wij gestart met de geplande vervanging van duikers. De werkzaamheden duren iets langer dan gepland	Nee	30.000	0	6.941		23.059	0	23.059	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
en begin 2024 verwachten we dit project af te ronden.									
Minigemalen 2023 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van mini- en drukgemalen. In de planning is geschoven en zijn gemalen naar voren gehaald waardoor de werkzaamheden gebiedstechnisch logischer op elkaar zijn afgestemd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in meerdere jaren. De overschrijding in dit jaar past binnen het door de raad goedgekeurde totale budget.	Nee	65.000		164.338		-99.338	0	-99.338	
Methen en Heerenmäten: vrijverval riool Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. We verwachten de vervanging vrijverval riolering Methen en Heerenmäten in 2024 te verrichten.	Nee	50.000				50.000	0	50.000	
Ontwikkeling Brede School locatie Platanenlaan De definitieve afrekening heeft in 2022 plaatsgevonden i.c.m. aanpassingen aan de openbare ruimte. Het restant is niet meer nodig/wordt niet meer ingezet. De investering kunnen we afsluiten.	Ja	0	0	0		0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Veiligheidsvoorzieningen gemeentelijke gebouwen Er zijn veiligheidsvoorzieningen (valbeveiliging) aangebracht op alle sporthallen met uitzondering van sporthal De Panoven. Als gevolg van de onzekerheid over de haalbaarheid van de plannen van Vestersbos (welke als sportzaal zou komen te vervallen) is er toch besloten een vereenvoudigde valbeveiliging aan te brengen op het dak van deze sportzaal. Hierdoor is er alsnog een overschrijding was van 4.000 euro. We sluiten dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2023 af. In 2024 wordt de dakbedekking van de Panoven vervangen en de valbeveiliging aangebracht als onderdeel van de vervanging van de dakbedekking.	Ja	42.052	0	46.112		-4.060	0	-4.060	
Renovatie 2024 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget zetten we in om plaatselijke renovatie (relinen) van slechte leidingen uit te kunnen voeren. Dit investeringsbudget is gefaseerd in meerdere jaren. De overschrijding dit jaar past binnen het door de raad goedgekeurde totale budget. De voorbereiding is in december 2023 gestart. We verwachten de werkzaamheden in 2024 uit te voeren.	Nee	0		31.869		-31.869	0	-31.869	
Gemalen bouwkundig 2023 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van het bouwkundige deel van de (hoofd)gemalen. In de planning is geschoven en zijn gemalen naar voren gehaald waardoor de werkzaamheden gebiedstechnisch logischer op elkaar zijn afgestemd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in meerdere	Nee	24.538		43.904		-19.366	0	-19.366	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
jaren. De overschrijding dit jaar past binnen het door de raad goedgekeurde totale budget.									
Zwanenwaay: vernieuwen rioolstelsel Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vernieuwing van het rioolstelsel in Zwanenwaay. We verwachten deze werkzaamheden in 2023-2024 te verrichten.	Nee	40.000		22.594		17.406	0	17.406	
Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar Het maatregelenpakket waarvoor deze subsidie 'tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie' in december 2022 is aangevraagd betreft de kosten voor klimaatadaptieve maatregelen ter bestrijding van wateroverlast, droogte of gevolgenbeperking overstromingen. We verwachten deze maatregelen in 2024 uit te voeren.	Nee	82.645	82.645	414	414	82.231	82.231	0	
Hengelder - uitvoering reconstructie weg In 2023 heeft nog een overdracht van een perceel grond plaatsgevonden. Om die reden is deze investering weer op actief gezet en ondertussen ook weer afgesloten.	Ja			1		-1	0	-1	
Herontwikkeling Vestersbos De raad heeft in 2023 besloten de locatie Vestersbos te bestemmen voor woningbouw. Het restant krediet kan worden afgesloten.	Ja	29.077	0	19.183		9.894	0	9.894	
Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat Het maatregelenpakket waarvoor deze subsidie 'tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie' in december 2022 is aangevraagd betreft de kosten voor klimaatadaptieve maatregelen ter bestrijding van wateroverlast, droogte of gevolgenbeperking overstromingen. We verwachten deze	Nee	82.645	82.645			82.645	82.645	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
maatregelen in 2024, het afkoppelen van een klein deel in Angerlo en Giesbeek en in 2024/2025, project Oud-Zevenaarseweg, revitalisering Bloemenkamp en kleine inbreidingsprojecten, uit te voeren.									
Lathum (koestraat): vernieuwen rioolstelsel Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Wij verwachten deze werkzaamheden in 2023 en 2024 te verrichten.	Nee	42.000		11.021		30.979	0	30.979	
Gimbornhof De afgelopen jaren is er snoeiwerk verricht door medewerkers van Kansrijk de Liemers in het kader van dagbesteding. Dit heeft geen kosten met zich mee gebracht. Deze samenwerking is nu beëindigd. Aan de zijde van het Juvenaat komt een extra toegang tot het park. Realisatie van de toegang hangt mede samen met de ontwikkeling van het Juvenaat en de partij die hirbij betrokken is. Deze partij heeft zich teruggetrokken. In 2024 wordt dit opgepakt.	Nee	30.022	0	70		29.952	0	29.952	
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar Provinciale subsidie van € 100.000 is verleend en de definitieve uitgangspunten zijn door u in december 2021 vastgesteld. De school is nog in gebruik tot 2023. Vervolgens kunnen we de plannen in 2024 tot uitvoering brengen waarbij ook rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van inbreidingslocaties.	Nee	145.436	100.000	0	64	145.436	99.936	45.500	
Kunstgrasvelden (2 stuks) Deze investering is afgerond en sluiten deze af bij de jaarrekening 2023.	Ja	276	0	163		113	0	113	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Reguliere vervanging bomen 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van bomen. In 2023 is gestart met de voorbereiding. We verwachten dit in 2024 te realiseren.	Nee	71.500		29.936		41.564	0	41.564	
Reguliere vervanging groen 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van groen. Tolkamer, Babberich, Lentemorgen 1 en 2, Stegeslag en Giesbeek bezig is in voorbereiding. In Q4 2024 start de uitvoering en realisatie wordt verwacht in Q1 2025.	Nee	320.000				320.000	0	320.000	
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Beschikbaar gesteld in IBOR, vanuit de ambitie 'aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen'. Dit investeringsbudget gebruiken we voor nieuwe (diverse) beplanting. We verwachten dit in 2023-2024 te realiseren.	Nee	21.500		10.000		11.500		11.500	
Revitalisering Giesbeek In 2023 moeten er nog een aantal wegen geasfalteerd worden en straatwerkzaamheden gedaan worden. Deze werkzaamheden hebben vertraging opgelopen vanwege capaciteitsproblemen. Verder stemmen we in 2023 de plannen nader af met de Connexion over het aanpassen van de bushalte/opstapplek. We verwachten het project medio 2024 af te kunnen ronden.	Nee	45.918	0	8.494		37.424	0	37.423	
Herinrichten Raadhuisplein De uitvoering is gestart in september 2022. We verwachten het project begin 2024 af te ronden en af te sluiten bij de jaarrekening 2024.	Nee	250.160	0	221.751		28.409	0	28.409	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc. Investeringsbudget voor geplande aanpassingen en vervangingen aan verouderde en slechte rioolgemalen. Is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan in 2019-2020. De investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 en IBOR 2023-2027 hebben wij deels ingezet om dit budget te verhogen, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. Dit is onderdeel van een project met een integrale aanpak waarbij ook wegen, groen en openbare verlichting worden meegenomen.Wij verwachten de werkzaamheden in de periode 2024 t/m 2027 te verrichten.	Nee	991.582	0	66.104		925.478	0	925.478	
Verbetering riolering Angerlo rioolvervanging-70jr Als onderdeel van het Watertakenplan 2019-2020 is € 3.500.000 investering verstrekt voor rioleringswerkzaamheden en klimaatadaptatieve maatregelen in Angerlo. Dit is onderdeel van een project met een integrale aanpak waarbij ook wegen, groen en openbare verlichting worden meegenomen. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen hebben wij investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 deels ingezet om dit budget te verhogen, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. De uitvoering is in het derde kwartaal 2022 gestart en zal naar verwachting eind 2024 gereed zijn.	Nee	3.734.993	0	3.366.587	24.126	368.406	-24.126	392.532	
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc. In de raadsvergadering op 26 april 2023 hebben wij aan u het raadsvoorstel 'Kop van Tolkamer' voorgelegd. De uitvoering	Nee	70.000	0	41.321	24.126	28.679	-24.126	52.805	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
van de werkzaamheden starten in 2025 en zullen naar verwachting 2026 gereed zijn.									
Tijd. Huis/verhuisk aanp. Locatie Platanenlaan In 2023 is de grondexploitatie herontwikkeling vastgoedlocaties geopend. De inbreng van een van de vastgoedlocaties is via het bijbehorend actief van deze investering geëffectueerd.	Ja	0	195.000	0	195.000	0	0	0	
Marktplein Lobith: vernieuwen riool-stelsel Investeringsbudget voor geplande aanpassingen en vervangingen aan verouderde en slechte rioolgemalen. Tevens is deze investering bestemd voor klimaatadaptatieve maatregelen en vernieuwingswerkzaamheden. Is onderdeel van de investeringen uit het Watertakenplan 2021. Gezien de stijgende prijzen en het vergroten van het aantal klimaatadaptieve maatregelen hebben wij investeringen uit het Watertakenplan 2022-2026 deels ingezet om dit budget te verhogen, zoals aan u voorgesteld in de raadsvergadering op 29 maart 2023. Wij zijn eind 2023 gestart met de werkzaamheden. Fase 1 start in mei 2024 en zal naar verwachting in 2024 gereed zijn en daana volgt fase 2.	Nee	877.269	0	207.581	24.126	669.688	-24.126	693.814	
Woonrijpmaken Vierkenshof De woningen zijn opgeleverd. De overige werkzaamheden zijn in 2023 afgerond.	Ja	63.697	63.697	43.026	43.026	20.671	20.671	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Herinrichting Muldershof. Wij zijn gestart met het maken van ontwerpen en schetsen voor het opwaarderen van het plein op Muldershof. Dit project is een uitwerking van de Centrumvisie 2015, waarin is beschreven dat de pleinen in het centrum opgewaardeerd moeten worden, als één van de maatregelen om het centrum toekomstbestendig te maken. Ook als uitwerking van de Centrumvisie starten we binnenkort met een project met (vastgoed)ondernemers om te komen tot een toekomstvisie op het centrum, waarbij de opgave is om het kernwinkelgebied compacter te maken. Aangezien het Muldershof aan de rand van het kernwinkelgebied ligt, lijkt dit een kansrijk deelgebied om te transformeren. Wanneer Muldershof aangewezen wordt als transformatiegebied, wijzigen uiteraard de uitgangspunten voor de opwaardering van de openbare ruimte van het plein. Dit heeft gevolgen voor de feitelijke herinrichting. In het vierde kwartaal 2024 start de uitvoering en zal naar verwachting medio 2025 gereed zijn.	Nee	75.000	0	46.587		28.413	0	28.413	
Herinrichting Markt Zevenaar Het participatietraject en het schetsontwerp hebben we in 2022 afgerond. Mede op basis van gesprekken met de plaatselijke ondernemers zijn we in oktober 2023 gestart met de herinrichting Markt Zevenaar. We verwachten dit project eind 2024 af te ronden en het investeringskrediet af te sluiten.	Nee	362.925	0	92.081		270.844	0	270.844	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst. Op het voorterrein van de Turmac Cultuur Fabriek vinden ongewenste verkeersbewegingen plaats die overlast veroorzaken voor voetgangers en schade aanbrengen aan de openbare ruimte. Om deze overlast tegen te gaan hebben wij enkele aanpassingen uitgevoerd om het parkeren te ontmoedigen. Daarnaast gaan wij nog de bebording en bewegwijzering aanbrengen en vindt er handhaving plaats. Via de RIB 'aanpassingen voorterrein Turmac Cultuur Fabriek' hebben wij u al uitgebreider geinformeerd over de stand van zaken. Wij verwachten de werkzaamheden begin 2024 af te ronden en het investeringskrediet in 2024 af te sluiten.	Nee	61.199	0	44.071		17.128	0	17.128	
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord Eind 2023 is positief besloten op de subsidieaanvraag inzake cofinanciering met de provincie Gelderland. De plannen omtrent de reconstructie worden hierop aangepast. De subsidiebeschiking is ontvangen en de verwachting is dit project in 2024 af te ronden en het investeringskrediet in 2024 af te sluiten.	Nee	415.000		411.895	54.600	3.105	-54.600	57.705	
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring We hebben eerder een extern onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor het aanpassen van de oversteekplaatsen centrum. Denk hierbij aan de mogelijkheid om de maximale snelheid terug te schroeven. We zijn gestart met de voorbereiding. Dit investeringsbudget is gefaseerd in meerdere jaren. De overschrijding dit jaar past binnen het door de raad goedgekeurde totale budget. We verwachten de werkzaamheden in 2024/2025 uit te voeren.	Nee	0	0	800		-800	0	-800	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Herinrichting Kop van Tolkamer In de raadsvergadering op 26 april 2023 hebben wij aan u het raadsvoorstel 'Kop van Tolkamer' voorgelegd. Nadat u de gereserveerde investering ad € 900.000 voor de herinrichting van de openbare ruimte in de Kop van Tolkamer beschikbaar heeft gesteld, starten wij in maart 2024 met de uitvoering van de eerste fase. We verwachten het project in 2025 - 2026 af te ronden.	Nee	250.000		3.156		246.844		246.844	
Ambities wegen 2022 Beschikbaar gesteld in IBOR. In de raadsvergadering van 29 maart 2023 hebben wij het voorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte" aan u voorgelegd. O.a. dit investeringsbudget herverdelen wij naar de plannen in de kernen Angerlo, Lobith, Pannerden, Bloemenkamp en Schrijvershoek. Dit betreft het investeringsbudgt voor Angerlo en naar verwachting kunnen we dit investeringsbudget voor Angerlo in 2024 afsluiten.	Nee	30.000				30.000	0	30.000	
Advies en begeleiding voorbereiding en uitvoering project A12/A15 In de 1e VGR 2023 is door de raad besloten om deze investering te laten vrijvallen en om te zetten in een bestemmingsreserve.	Ja	0	0	0	0	0	0	0	
Revitalisatie wegen Angelo Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van	Nee	600.000		313.416		286.584	0	286.584	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
wegen in Angerlo. We verwachten deze werkzaamheden in 2024 af te ronden.									
Revitalisatie wegen Lobith-Noord Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Lobith-Noord. We verwachten deze werkzaamheden in 2027 af te ronden.	Nee	215.000		76.054		138.946	0	138.946	
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Lobith-Zuid. We verwachten fase 1 van deze werkzaamheden in 2025 af te ronden.	Nee	200.000		27.715		172.285	0	172.285	
Revitalisatie wegen Pannerden Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Pannerden. We verwachten deze werkzaamheden in 2025 -2026 af te ronden.	Nee	126.023		21.933		104.090	0	104.090	
Revitalisatie wegen Schrijvershoek Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van	Nee	100.000		28.323		71.677	0	71.677	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
wegen in Schrijvershoek. We verwachten deze werkzaamheden in 2027 af te ronden.									
Revitalisatie wegen Bloemenkamp Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Bloemenkamp. We verwachten deze werkzaamheden in 2025 -2026 af te ronden.	Nee	50.000		38.615		11.385	0	11.385	
Bloemenkamp: vernieuwen rioolstelsel etc. Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vernieuwing van het rioolstelsel in Bloemenkamp. Momenteel werken we de plannen hiervoor nader uit. We verwachten de werkzaamheden van het gehele project in 2025-2026 af te ronden.	Nee	100.000		40.231	40.231	59.769	-40.231	100.000	
Klimaatadaptieve maatregelen Angerlo Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor klimaatadaptieve maatregelen in Angerlo. Wij verwachten deze werkzaamheden in 2024 af te ronden.	Nee	59.265				59.265	0	59.265	
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Zuid Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor klimaatadaptieve maatregelen in Lobith-Zuid. Wij verwachten deze werkzaamheden in 2024-2025 te verrichten.	Nee	30.845				30.845	0	30.845	
Bouw toiletvoorziening Breuly Deze is in 2021 geplaatst maar inmiddels twee keer vernield.	Nee	60	0	60		0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
In 2023 onderzoeken we de mogelijkheden voor een nieuwe voorziening.									
Boekwaarde te verkopen vaste activa Dit betreft de inbreng van deze locatie in de nieuw geopende grondexploitatie vastgoedlocaties. De inbreng is in 2023 gerealiseerd.	Ja		412.876		412.875	0	1	-1	
Pannerden: vernieuwen rioolstelsel etc. Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vernieuwing van het rioolstelsel in Schrijvershoek. Momenteel werken we de plannen hiervoor nader uit. Dit investeringsbudget is gefaseerd in meerdere jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde totale budget.We verwachten de werkzaamheden van het gehele project in 2025 -2026 af te ronden.	Nee	0		31.152		-31.152	0	-31.152	
Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc. Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vernieuwing van het rioolstelsel in Schrijvershoek. Momenteel werken we de plannen hiervoor nader uit. We verwachten de werkzaamheden van het gehele project in 2027 af te ronden.	Nee	200.000		90.795	54.307	109.205	-54.307	163.512	
Revitalisatie wegen Spijk Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van wegen in Spijk. We verwachten deze werkzaamheden in 2024 af te ronden.	Nee	20.000		7.849		12.151	0	12.151	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Revitalisatie wegen bijlandsweg Tolkamer Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor aanpassingen aan de weg. Dit investeringsbudget is gefaseerd in meerdere jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde totale budget.De voorbereiding starten in 2024.	Nee	0		48		-48	0	-48	
Raadhuispl.: Relinen rioolleiding, rioolaansl, RWA Deze investering komt voort uit het Watertakenplan 2021. De uitvoering is gestart in september 2022. De werkzaamheden zijn afgerond en het investeringsbudget sluiten we af bij de jaarrekening 2023.	Ja	127.351	0	105.060		22.291	0	22.291	
Vervanging speeltoestellen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om de speeltoestellen in Angerlo te vervangen. We verwachten dit in mei 2024 af te ronden.	Nee	5.000				5.000	0	5.000	
Vervanging speeltoestellen Lobith-Zuid Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om de speeltoestellen in Lobith-Zuid te vervangen. We verwachten dit in 2025 te realiseren.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Reguliere vervangingen groen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van groen in Angerlo. Op dit moment vinden de riool- en wegen gerelateerde werkzaamheden plaats in Angerlo. Daarna kan het groen in Angerlo vervangen worden. Wij verwachten dit begin 2024 af te ronden.	Nee	15.000		14.342		658	0	658	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR, vanuit de ambitie 'aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen'. Dit investeringsbudget gebruiken we voor nieuwe (diverse) beplanting in Angerlo. Op dit moment vinden de riool- en wegen gerelateerde werkzaamheden plaats in Angerlo. Daarna kan het groen in Angerlo vervangen worden. Wij verwachten dit begin 2024 af te ronden.	Nee	15.000		13.373		1.627	0	1.627	
Reguliere vervangingen groen Lobith-Zuid Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van groen in Lobith-Zuid. Wij verwachten de werkzaamheden in 2025 af te ronden.	Nee	14.550				14.550	0	14.550	
Vervanging werkplekken hardware 2023 Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gepland proces. De apparatuur wordt vervangen op basis van een vooraf gedefinieerde levenscyclus. Het gaat onder meer om laptops, thin clients, docking stations, beeldschermen en smartphones. De benodigde vervangingskredieten zijn voor de periode 2022-2025 in totaal € 370.000. In 2023 zijn nieuwe laptops en aanvullende hardware aangeschaft voor extra nieuwe medewerkers die onze organisatie zijn ingestroomd. Dit leidt tot een overschrijding op dit krediet dit jaar van € 44.000. Dit valt binnen het totale door uw raad beschikbaar gestelde budget voor hardware werkplekken 2022-2025.	Ja	281.750	0	326.179		-44.429	0	-44.429	
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-Zuid Beschikbaar gesteld in IBOR, vanuit de ambitie 'aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen'. Dit investeringsbudget	Nee	10.000				10.000	0	10.000	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
gebruiken we voor nieuwe (diverse) beplanting in Lobith-Zuid. Wij verwachten de werkzaamheden in 2025 af te ronden.									
Reguliere vervangingen groen Kop van Tolkamer Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van groen in de Kop van Tolkamer. Wij verwachten de werkzaamheden in 2025 - 2026 af te ronden.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Impuls aantrekkelijk groen Kop van Tolkamer Beschikbaar gesteld in IBOR, vanuit de ambitie 'aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen'. Dit investeringsbudget gebruiken we voor nieuwe (diverse) beplanting in de Kop van Tolkamer. Wij verwachten de werkzaamheden in 2025 - 2026 af te ronden.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit. We sluiten deze investering af bij de jaarrekening 2023.	Ja	8.067	0	7.672		395	0	395	
Vervangen BOV 2016-2025 armaturen 2022 Conform beleidsplan openbare verlichting. Wij geven dit in 2023 volledig uit. We sluiten deze investering af bij de jaarrekening 2023.	Ja	81.437	-6.761	82.148		-711	-6.761	6.050	
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2023 Conform beleidsplan openbare verlichting. Het restant bedrag uit 2023 geven we in 2024 volledig uit. We slsuiten deze investering bij de jaarrekening 2023 af.	Ja	111.000		110.590		410	0	410	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Reguliere vervangingen bomen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van bomen in Angerlo. Op dit moment vinden de riool- en wegen gerelateerde werkzaamheden plaats in Angerlo. Daarna kunnen de bomen in Angerlo vervangen worden. Dit investeringsbudget is gefaseerd in meerdere jaren. De overschrijding dit jaar past binnen het door de raad goedgekeurde totale budget. Wij verwachten de werkzaamheden begin 2024 af te ronden.	Nee	15.000		17.059		-2.059	0	-2.059	
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Zuid Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van bomen in Lobith-Zuid. Wij verwachten de werkzaamheden in 2025 af te ronden.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Fietsverbinding Duitse grens - Tolkamer We hebben een tijdelijk fietspad als overbruggingsperiode aangelegd als voorloopproject ten behoeve van de verkeersveiligheid van de schoolgaande kinderen uit Spijk. Samen met het Waterschap zouden we tot een een integrale oplossing voor de aanleg van het fietspad en de verzwaring van de Spijksedijk komen. Echter het waterschap heeft de planning gewijzigd voor het uitvoeren van de dijkverzwaring waardoor het aanleggen van het fietspad pas rond 2040 kan plaatsvinden. Op basis hiervan is door de Provincie Gelderland besloten om de einddatum van het project aan te passen. Op grond hiervan sluiten we dit investeringsbudget in 2023 af.	Ja	-2.660	-2.660	7.227	7.227	-9.887	-9.887	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Voorbereiding herontwikkeling vastgoedlocaties De raad heeft op 1 november 2023 de grondexploitatie herontwikkeling vastgoedlocaties vastgesteld. Het betreft 4 locaties: Markt 8 Lobith, Steenhuizen 6 Zevenaar, Nieuwe Komstraat 19 Lobith en Da Costastraat 2 in Zevenaar. Het voorbereidingskrediet is hierdoor vrijgevallen.	Ja	-29.218	-25.000	-29.218	-25.000	0	0	0	
Reguliere vervangingen bomen Kop van Tolkamer Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van bomen in de Kop van Tolkamer. Wij verwachten de werkzaamheden in 2025 - 2026 af te ronden.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Hittestress maatregelen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we voor de hittestress maatregelen in Angerlo. Op dit moment vinden de riool- en wegen gerelateerde werkzaamheden plaats in Angerlo. Daarna kunnen de hittestress gerelateerde maatregelen in Angerlo getroffen worden. Wij verwachten dit begin 2024 af te ronden.	Nee	15.000		15.000		0	0	0	
Revitalisatie Nieuwstraat Pannerden Beschikbaar gesteld in IBOR en het raadsvoorstel "beschikbaar stellen investeringen voor de uitvoering van geplande vervangingen van de openbare ruimte". Dit investeringsbudget gebruiken we voor de vervanging van de Nieuwstraat in Pannerden. We verwachten deze werkzaamheden in 2025 af te ronden.	Nee	9.977				9.977	0	9.977	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Grond en flexwoningen Reisenakker Zevenaar Momenteel zijn de gemeente en Baston bezig een opstal- en gebruiksovereenkomst op te stellen voor de locatie Reisenakker. De omgevingsvergunning is eind 2023 aangevraagd. De verwachting is dat de flexwoningen in 2024 kunnen worden opgeleverd.	Nee	531.748	500.000	31.748		500.000	500.000	0	
Advies/planvorming spoorverdubbeling Zevenaar-Didam Het project is nagenoeg afgerond. Er is nog een aantal openstaande punten die ook in de afrondende fase zitten. Daarnaast is lekkage geconstateerd in de langzaam-verkeer tunnel en zijn wij in overleg met ProRail om hier een passende oplossing voor te bedenken.	Nee	20.000	20.000	586	586	19.414	19.414	0	
Renovatie 2023 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget zetten we in om plaatselijke renovatie (relinen) van slechte leidingen uit te kunnen voeren. De werkzaamheden zijn afgerond en is een fractie duurder dan begroot. Dit investeringsbudget sluiten we met de jaarrekening 2023 af.	Ja	280.000		281.160		-1.160	0	-1.160	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Onderzoek PlanMER Witte Kruis (verbinding Gelders Eiland met A12) Van de gebiedsontwikkeling Babberich is een businesscase opgesteld. Deze laat een negatief resultaat zien, maar door nader onderzoek en aanpassing van de uitgangspunten kan dit tekort grotendeels teruggebracht worden. Daarnaast wordt gekeken naar subsidies om het project mede te financieren. Momenteel is de Gebiedsoplossing opgenomen in het regioarrangement voor Arnhem-Nijmegen. Er moet nog een vertaalslag gemaakt worden met andere regioarrangementen in Gelderland. Zowel ambtelijk als bestuurlijk wordt dit proces nauwlettend gevolgd. Voor de uitvoering van de gebiedsoplossing zal Zevenaar ook financieel moeten bijdragen. Dit is in de begroting 2023-2026 middels een apart voorstel gehonoreerd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in meerdere jaren. De budgetoverschrijding dit jaar past binnen het door de raad goedgekeurde totale budget.	Nee	20.000	20.000	106.569	88.382	-86.569	-68.382	-18.187	
Perscontainer Investeringsbudget voor de aanschaf van een perscontainer. Deze is geleverd. We sluiten deze investering af bij de jaarrekening 2023.	Ja	35.000		34.431		570	0	570	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Snelfietsroute F12 traject 7&9 De planvoorbereiding voor de realisatie van het fietspad langs de Edisonstraat, tussen de Didamseweg en de Voltastraat, loopt. Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd ter voorbereiding op de uitvoering. Hieruit is naar voren gekomen dat een milieuontheffing bij de provincie Gelderland nodig is en deze is aangevraagd. Voor realisatie is een deel van de gronden nodig die in gebruik zijn bij SDZZ. Met deze vereniging zijn afspraken gemaakt over een andere terreininrichting en deze zijn zo goed als gerealiseerd. In de loop van 2024 is gepland om het project voor dit deel van de route uit te gaan voeren.	Nee	532.277	479.818	222.152	222.152	310.125	257.666	52.459	
Planvorming Herinrichting Doesburgseweg Dit project wordt opgepakt nadat de uitspraak van de Raad van State over het project ViA15 bekend is én voordat de afsluiting van de Griethse Poort plaatsvindt.	Nee	0	0			0	0	0	
Straatmeubilair 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we ter aanvulling op bestaande plannen. Dit project is afgerond en dit investeringsbudget sluiten we af in 2023.	Ja	50.000		48.768		1.232	0	1.232	
Uitbreiding bomen 2023 Beschikbaar gesteld in het collegeprogramma 2022-2026. In de meerjarenbegroting 2023-2026 is dit nieuwe beleid teruggedraaid vanwege capaciteitsproblemen. Daarnaast is er niet voldoende grond in eigendom van de gemeente om het gestelde doel te realiseren.	ja	0				0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Planvorming Herinrichting Edisonstraat Er is een verkeersstructuur opgesteld voor Hengelder en Tatelaar. De Edisonstraat maakt hier deel van uit. Er wordt een concept ontwerp gemaakt en besproken met de ondernemers.	Nee	94.672	0	96		94.576	0	94.576	
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15 Er vindt onderzoek plaats naar de effecten van de nieuwe infrastructuur voor de omgeving in Zevenaar. Er is gestart met een nulmeting. Nadat de Arnhemseweg en weg Hengelder gereed zijn is in 2021 een nieuwe meting uitgevoerd. Vanwege de coronacrisis was deze niet representatief en wordt in 2024 een nieuwe meting gedaan. De laatste meting vindt plaats na voltooiing van het project ViA15.	Nee	83.779	0			83.779	0	83.779	
Herinrichting Babberichseweg als fietsstraat De fietsstraat inclusief rotonde is gerealiseerd en het groen is aangeplant. In 2024 wordt het project financieel afgerond en kan het afgesloten worden.	Nee	2.439.016	1.996.016	1.513.849	1.459.863	925.167	536.153	389.014	
Krediet actieplan 2e fase revitalisering Tatelaar De stuurgroep van Hengelder en Tatelaar wil zich verenigen en onderzoekt de mogelijkheden om dit te realiseren. Ook willen ze een parkmanager voor één jaar in dienst nemen om ervaringen op te doen. Daarnaast onderzoeken ze mogelijkheden voor alternatieve energie. De gemeente fasciliteert de stuurgroep op deze punten en kijkt naar financieringsmogelijkheden. Vanuit de gemeente wordt het groen- en verkeersplan opgesteld en is gestart met het ontwerp van de Edisonstraat.	Nee	128.104	35.510	33.237	35.510	94.867	0	94.867	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Herinrichting park.plaatsen centrum/babberichseweg Het ontwerp is besproken met de omgeving en definitief. Er kan gestart worden met de werkzaamheden zodra Vitens een nieuwe kabel heeft gelegd en de oude uit het plangebied heeft weggehaald. De afspraak was in Q1 2024 echter Vitens zoekt een nieuwe aannemer. Onduidelijk is wanneer Vitens de nieuwe leiding kan leggen en de oude kan verwijderen. De start van de werkzaamheden kan daardoor medio juni 2024 zijn maar het kan ook na de zomer 2024 zijn.	Nee	100.000		12.959		87.041	0	87.041	
Voorbereidingskrediet Dijkweg e.o. Oud-Zevenaar In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen ter zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties.	Nee	100.000				100.000	0	100.000	
Voorbereidingskrediet Reisenakker Zevenaar In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen ter zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties.	Nee	200.000				200.000	0	200.000	
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld A In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen ter	Nee	200.000				200.000	0	200.000	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties.									
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld B In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen ter zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties.	Nee	200.000				200.000	0	200.000	
Voorbereidingskrediet Witte Kruis e.o. Babberich In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen ter zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties.	Nee	200.000				200.000	0	200.000	
Herinrichting openbare ruimte locatie Platanenlaan Het krediet is beschikbaar gesteld in 2020. In 2019 is gestart met de voorbereidende juridische en adviserende werkzaamheden. In 2022 is het plan afgerond en heeft de financiële verantwoording plaatsgevonden. Het krediet sluiten we nog niet af, omdat er mogelijk een aanpassing van het buitenterrein gaat plaatsvinden in verband met overlast in 2024.	Nee	47.325	0	728		46.597	0	46.597	
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing Dit krediet is door de Raad beschikbaar gesteld. De eigendomsoverdracht aan Human Kind en de eigendomsoverdracht van de twee leslokalen heeft in 2021	Nee	1.938.120	0	1.706.064		232.056	0	232.056	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
plaatsgevonden. De verbouwingswerkzaamheden zijn in 2022 gestart en worden in 2023 afgerond. In 2024 vindt de afrekening plaats.									
7Poort - uitvoering aanleg 2e viaduct De realisatie van het 2e viaduct 7Poort is gereed en opengesteld voor verkeer. In afwachting van de realisatie van de nieuwe aansluiting Zevenaar Oost is de aansluiting van het 2e viaduct op de weg Hengelder als een tijdelijke situatie gerealiseerd. Met de realisatie van de nieuwe aansluiting Zevenaar Oost zal deze situatie definitief gemaakt worden.	Nee	323.793	0	97.951		225.842	0	225.842	
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort Dit project heeft een directe relatie met VIA15 en de aansluiting van de Hengelderweg op de A12 (aansluiting Zevenaar-Oost) en in het verlengde daarvan 7Poort. Dat is de reden dat dit project tot nu toe niet is opgestart. Als er zicht is op een definitieve planning vanuit Rijkswaterstaat dan zal de vervanging van deze fietstunnel ingepland en opgepakt gaan worden. Vanwege de kostenstijgingen in de markt bestaat er een reële kans dat het beschikbaar gestelde investeringsbudget onvoldoende zal blijken te zijn.	Nee	32.500	0	3.061		29.439	0	29.439	
Voorbereidingskrediet planvorming 7Poort II De voorbereidingen voor de ontwikkeling van BusinessPark 7Poort II zijn gestart. Het is de verwachting dat in 2024 een grondexploitatie wordt geopend waarin dit voorbereidingskrediet zal worden ingebracht.	Nee	600.000		258.809		341.191	0	341.191	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Grondverwerving Businesspark 7Poort II Om in de toekomst over te kunnen gaan tot aankoop van percelen grond in het gebied BusinessPark 7PoortII is door de raad op 29 november 2023 een bedrag beschikbaar gesteld van € 26.500.000. Zodra het college heeft besloten om het ontwerp bestemmingsplan ter inzage te leggen, kan een grondexploitatie worden geopend en worden de kosten voor de aankoop van gronden en het verwervingskrediet opgenomen in de grondexploitatie.	Nee	26.500.000				26.500.000	0	26.500.000	
Vervangen BOV 2016-2025 armaturen 2023 Conform beleidsplan openbare verlichting. Het restant bedrag uit 2023 geven we in 2024 volledig uit. We verwachten deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	Nee	57.000		41.919		15.081	0	15.081	
Verlichting duurzaam en circulair 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om een duurzame impuls te geven aan bestaande plannen. We verwachten deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	Nee	10.000				10.000	0	10.000	
Verkeersregelinstallaties 2023 Beschikbaar gesteld in IBOR. Het wel of niet vervangen van de verkeersregelinstallatie Platanenlaan is sterk afhankelijk van de besluitvorming A12/A15 doordat verkeersstromen mogelijk anders gaan lopen. Hierdoor staat deze vervangingsinvestering in 2023 tijdelijk stil. In 2024 wordt de verkeersregelinstallatie vervangen omdat dit gezien ouderdom noodzakelijk is.	Nee	0				0	0	0	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Ondergrondse restafvalcontainers Investeringsbudget voor het vervangen van de ondergrondse containers voor restafval. Deze zijn op een aantal plaatsen nog niet vervangen vanwege bezwarenprocedures. De verwachting is dat deze afvalcontainers in 2024 worden geplaatst en we deze investering in 2024 af kunnen sluiten.	Nee	774.687	0	749.534		25.153	0	25.153	
Glascontainers Investering voor het vervangen van de containers en bijbehorende betonnen buitenbakken voor nieuwe ondergrondse glascontainers. De glascontainers zijn grotendeels in 2022 geplaatst, waaronder de container bij de nieuwe supermarkt op 7Poort en enkele in 2023. We moeten nog één container in Angerlo plaatsen. In verband met het revitalisatieproject is dit uitgesteld en vindt dit in 2024 plaats, waarna we de investering bij de jaarrekening 2024 kunnen afsluiten.	Nee	27.950	0	22.307		5.643	0	5.643	
Invullen gebouw Raadhuisplein 1 Wij zijn aan het onderzoeken hoe we concreet invulling gaan geven aan de ruimte die de gemeente gaat huren in het voormalig gemeentehuis ten behoeve van onder andere een fietsenstalling, openbare toiletten, een ruimte voor de marktmeester en voor organisatoren van evenementen. De initieel opgegeven inrichtingskosten zijn door de exponentieel gestegen bouwkosten achterhaald. Het definitieve ontwerp wordt momenteel uitgewerkt inclusief conceptuele begroting. Afhankelijk van de uitkomst van deze begroting wordt een aanvullend investeringsvoorstel opgesteld voordat de werkzaamheden worden aanbesteed.	Nee	40.000	0	2.160		37.840	0	37.840	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Gronden en terreinen buiten plannen In 2023 zijn de gronden van de locatie Flexwoningen Reisenakker overgeboekt naar een apart actief.	Nee	-149	-68.818	0	31.748	-149	-100.566	100.417	
Led verlichting sportvelden In de raadsvergadering van 31 mei 2023 heeft u ingestemd met het raadsvoorstel 'verduurzaming buitensportaccommodaties'. Hierin heeft u onder meer dit investeringsbudget beschikbaar gesteld om sportaanbieders op korte en lange termijn te helpen bij het verduurzamen van hun sportaccommodatie door middel van het investeren in ledverlichting. De investering wordt uitgevoerd door Ataro BV en wij verwachten dit in 2024 af te ronden en te verantwoorden.	Nee	760.207		762.221		-2.014	0	-2.014	
Ford Transit pick-up Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q1 2024 het vervangende voertuig is geleverd.	Nee	86.462	0			86.462	0	86.462	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Toyota Hi-Lux Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q1 2024 het vervangende voertuig is geleverd.	Nee	76.273	0			76.273	0	76.273	
VW Crafter Pick-Up (vervangt 352) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q1 2024 het vervangende voertuig is geleverd.	Nee	86.462	0			86.462	0	86.462	
VW Crafter Pick-Up (vervangt 350) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier	Nee	86.462	0			86.462	0	86.462	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q1 2024 het vervangende voertuig is geleverd.									
Iveco I Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Eind 2023 is dit voertuig geleverd.	Nee	86.462	0	70.694		15.768	0	15.768	
Iveco II Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Eind 2023 is dit voertuig geleverd.	Nee	92.293	0	77.578		14.715	0	14.715	
Service auto VW transporter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van	Nee	102.416	0			102.416	0	102.416	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q4 2024 het vervangende voertuig is geleverd.									
Mercedes bus sprinter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q1 2024 het vervangende voertuig is geleverd.	Nee	70.089	0			70.089	0	70.089	
Servicewagen t.b.v. bordenploeg (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q1 2024 het vervangende voertuig is geleverd.	Nee	92.293	0			92.293	0	92.293	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Servicewagen tbv groenploeg Rijnwaarden Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q1 2024 het vervangende voertuig is geleverd.	Nee	86.462	0			86.462	0	86.462	
Servicewagen 2e ploeg begraven (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q1 2024 het vervangende voertuig is geleverd.	Nee	86.462	0			86.462	0	86.462	
Servicewagen groenploeg Babberich (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Zoals eerder is gemeld: is door chiptekorten de verwachting dat in 2023 geleverd wordt en daarnaast is de opbouw van het chassis ca. 8% duurder geworden als gevolg van prijsstijging. Vanuit de leverancier	Nee	86.462	0			86.462	0	86.462	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
ondervinden wij momenteel leveringsproblemen die zijn terug te voeren op de geschiktheid van het geleverde chassis en de opbouw. Dit leidt tot vertraging van de levering van een deel van de voertuigen. De verwachting is dat in Q1 2024 het vervangende voertuig is geleverd.									
Onkruidverdelgingsmachine De onkruidverdelingsmachine is aangeschaft en geleverd. Deze investering sluiten we af bij de jaarrekening 2023.	Ja	30.000		30.000		0	0	0	
Brede school Groot Holthuizen - 1e inrichting We verwachten voor 1e inrichting meubilair en onderwijsleerpakketten de komende jaren extra te moeten inzetten in verband met toename van het aantal leerlingen.	Nee	277.709	0	0		277.709	0	277.709	
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn+Wissel Dit krediet is een aanvulling op het gehonoreerde krediet en is nog niet beschikbaar gesteld door de raad.	Nee	0	0			0	0	0	
Uitbreiding Alexanderschool Dit betreft de inbreng van deze locatie in de nieuw geopende grondexploitatie vastgoedlocaties. De inbreng is in 2023 gerealiseerd.	Ja		78.263		78.263	0	0	0	
Grond Kindercentrum Dit betreft de inbreng van deze locatie in de nieuw geopende grondexploitatie vastgoedlocaties. De inbreng is in 2023 gerealiseerd.	Ja		99.804		99.804	0	0	0	
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool Dit krediet is beschikbaar gesteld. De Ds. Jonkersschool is m.i.v. augustus 2021 niet meer in gebruik voor het onderwijs. In overleg met inwoners van Lathum wordt bekeken welke gebruiksmogelijkheden er zijn voor de Ds. Jonkersschool. In	Nee	25.000	0			25.000	0	25.000	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
2023 is een start gemaakt met de verdere planontwikkelingen Lathum Later waar de Ds. Jonkersschool onderdeel van uit maakt.									
Haalbaarheidsonderzoek huisvesting de Tamboerijn/de Wissel Het budget voor onderzoek naar onderwijshuisvesting op Vestersbos is beschikbaar gesteld. Na afronding van het aanvullend onderzoek is een extra onderzoek gestart naar alternatieve locaties (voor 2 basisscholen, IKC en gymaccommodatie). Na besluitvorming dient verdere uitwerking plaats te vinden. Afhankelijk van de nog te kiezen koers is voor de verdere uitwerking extra budget nodig.	Nee	156.558	0	41.667		114.891	0	114.891	
Renovatie in div. schoolgebouwen. Het beschikbare investeringsbedrag besteden wij aan verbouwing van de Daltonschool De Overlaat in Tolkamer. In 2023 heeft de raad besloten om extra fin. middelen beschikbaar te stellen voor IKC De Overlaat. In 2024 vindt de betaalbaarstelling van de extra financiele middelen plaats.	Nee	258.000	0	172.570		85.430	0	85.430	
Herstel dak en kozijnen basisschool de Bem In juli 2023 is door de raad besloten om € 100.389,00 voor herstel van dak en kozijnen beschikbaar te stellen. Op voorschotbasis is € 50.000,00 beschikbaar gesteld. Het restant vindt na oplevering van het project plaats op basis van de daadwerkelijke uitgaven.	Nee	100.389		50.129		50.260	0	50.260	

	Afsl. J/N	Krediet U 2023	Krediet I 2023	Uitgaven 2023	Inkomsten 2023	Restant uitgaven 31-12-2023	Restant inkomsten 31-12-2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Bruisend maken centrum Zevenaar (o.a. straten etc) De boombank bij de Markt is aangebracht in de vorm van een verhoogd boomvak met lage beplanting. Een bank op deze plek bleek niet gewenst vanuit gespreken met de directe omgeving. De boombank nabij het Muldershof is weer verder in voorbereiding genomen tezamen met het plan voor de herinrichting van Muldershof. De omwonenden en omliggende pandeigenaren worden nog nader betrokken bij de exacte invulling van het groen in de boombank. Plaatsing van de boombank is voorzien met de herinrichting van Muldershof en daarmee na de bouwvak 2024. In de Grietsestraat en op het Raadhuisplein worden nog in totaal drie banken ingepast. Dit is tot stand gekomen vanuit een wens van de centrumondernemers. Deze banken worden in 2024 ingekocht en geplaatst.	Nee	1.000	0	355		645	0	645	
4e verdieping, installaties, inrichting etc. In 2022 hebben we onderzocht of het carrilion op de 4e verdieping teruggeplaatst kan worden. Uit deze onderzoeken zijn aanvullende vragen gekomen, welke zijn beantwoord. We zijn in afwachting van de vergunningverlening in verband met aanvullende eisen ODRA (akoestisch rapport). Als de vergunning wordt afgegeven kan de bouwconstructie worden aangepast en tot plaatsing over worden gegaan. We verwachten in 2024 het carrilion te plaatsen.	Nee	142.723	0	18.601		124.122	0	124.122	

OVERZICHT RESERVES

Algemene reserve(s)					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9000	Algemene reserve	30.693	12.114	1.850	40.957
Totaal algemene reserve(s)		**30.693**	**12.114**	**1.850**	**40.957**

Bestemmingsreserves					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9005	Centrummanagement	80	0	45	34
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	0	0	202
9013	Nazorg complexen grondexploitaties	115	0	0	115
9017	Afval	626	0	163	463
9018	Riolering	775	0	194	581
9031	Bestemmingsplannen	51	0	0	51
9046	Statushouders	81	0	81	0
9047	Onderhoud gebouwen	66	0	0	66
9049	Frictiekosten DoeDuiten	99	0	99	0
9050	Corona-herstelplan	1.038	0	1.038	0
9054	Duurzaamheid	1.500	0	41	1.459
9056	Woningbouw	3.000	0	150	2.850
9058	Achterstand groen	1.084	0	270	814
9059	Advies en begeleiding project A12/A15	0	500	0	500
9060	Tijdelijk noodfonds	2.000	0	71	1.929
Totaal bestemmingsreserves		**10.717**	**500**	**2.155**	**9.063**

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	0	0	500
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	505	0	0	505
9012	Snelfietsroute F12	394	0	1	393
9027	Balansverkorting	170	0	39	131
9028	Onderwijshuisvesting	280	0	10	270
9029	Basisschool 't Scathe	1.952	0	59	1.893
9034	De Cirkel/De Duim	606	0	28	579
9035	Sportvelden RKPSC	68	0	9	60
9036	Fietspad Geitenwaard	100	0	0	100
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	52	0	2	50

Bestemmingsreserve afschrijvingslasten					
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	85	15	0	100
9039	Brede Blik Giesbeek	1.153	0	72	1.081
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	1.097	0	81	1.017
9051	Herinrichting Muldershof	490	75	0	565
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	350	25	0	375
9053	Locatie Vestersbos	6.500	0	0	6.500
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	0	166	0	166
9057	Sportaccommodaties	1.312	0	77	1.235
9061	Ledverlichting sportterreinen	0	760	0	760
Totaal bestemmingsreserve afschrijvingslasten		**15.615**	**1.041**	**376**	**16.280**

OVERZICHT VOORZIENINGEN

Voorzieningen					
Nummer	Naam	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Eindstand
8002	Pensioenen wethouders	2.092	160	111	2.141
8004	Onderhoud gebouwen	1.891	497	250	2.138
8006	Openbare verlichting	265	30	88	206
8007	Wegen	3.562	1.962	2.195	3.328
8008	Bruggen	147	114	96	164
8009	Begraafplaatsen	86	10	0	96
8010	Riolering	4.993	283	0	5.276
8012	Aanspraken overstromingen Riverparc	129	3	0	132
8013	Wachtgelden wethouders	320	0	121	199
8014	Verlofsparen	123	93	0	216
8015	Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)	0	52	0	52
8016	Sociaal plan	0	125	0	125
Totaal voorzieningen		**13.608**	**3.327**	**2.862**	**14.073**

OVERZICHT LANGLOPENDE GELDLENINGEN

Vaste schulden 2023 door onderhandse geldleningen (x € 1.000)								
Nr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Jaar van (laatste) aflossing	Rente-percentage	Restant-bedrag van de geldlening aan het begin	Opgenomen geldlening	Rente-bedrag	Aflossing	Restant van de geldlening 31-12-2023
	Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen							
179Z	7.500	2041	1,210	5.700	-	67	300	5.400
	Binnenlandse banken en overige financiële instellingen							
159Z	5.000	2029	3,989	1.400	-	56	200	1.200
160Z	4.000	2025	3,610	600	-	22	200	400
161Z*	9.000	2031	4,398	3.240	-	133	360	2.880
168Z	12.000	2038	4,450	6.100	-	262	400	5.700
170Z	6.000	2038	5,200	3.200	-	162	200	3.000
175Z	15.000	2033	3,100	8.250	-	233	750	7.500
176Z	10.000	2029	2,324	4.166	-	89	667	3.499
177Z	10.000	2030	1,340	5.333	-	68	667	4.666
178Z	10.000	2040	1,525	7.200	-	107	400	6.800
180Z	10.000	2026	0,914	10.000	-	91	-	10.000
183R	6.353	2031	5,765	3.092	-	170	272	2.820
185R	2.000	2032	4,810	666	-	32	67	599
186R	2.000	2033	4,890	1.074	-	50	76	998
187R	2.000	2028	4,750	480	-	23	80	400
189R	2.000	2036	3,900	933	-	34	67	866
190R	2.500	2041	4,100	1.584	-	65	83	1.501
191R	2.500	2043	3,270	1.751	-	56	83	1.668
192Z	5.000	2023	0,460	5.000	-	4	5.000	-
194Z	15.000	2034	0,215	12.000	-	25	1.000	11.000
195Z	5.000	2025	-0,160	5.000	-	-8	-	5.000
196Z	5.000	2030	0,130	5.000	-	7	-	5.000
				84.669	**-**	**1.681**	**10.572**	**75.497**
	Openbare lichamen zoals Provincies, gemeenten en waterschappen etc.							
193Z	10.000	2038	1,330	8.000	-	101	500	7.500
197Z	20.000	2048	3,300		20.000	541	-	20.000
	Totaal generaal			99.769	20.000	2.390	11.372	108.397

* Vaste geldlening verstrekt door de Waterschapsbank die begin 2009 is verpand aan De Nederlandse Bank (DNB)

OVERZICHT GRONDEXPLOITATIES

Overzicht boekwaarden complexen (x € 1.000)

Bestemmings-plan onderhanden werken	Boek-waarde 1-1-2023	Grond-aanko-pen	Sloop- en milieu-kosten	Bouw-/woon rijpma-ken en kunst-werken	Rente-aan-deel	VUT- en plan-instal-laties	aandeel alg. en zakelijke lasten	grond-verkopen incl. overige opbreng-sten	afwaar-dering boek-waarde	Overige overige expl. opbr. minus kosten	Afslui-ting complex	Tussen-tijdse winst-neming	Boek-waarde 31-12-2023 excl. verlies voorziening	Verlies-voorzie-ning 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2023incl. verlies voorziening
Zevenaar-Oost woningen en bedrijven	39.795	1	305	3.942	468	1.044	164	-13.257	-	-422	-	-	32.040	-15.759	16.281
Middag Oost & Zwanenwaay	5.623	-	28	168	66	65	10	-2.174	-	-77	-	-	3.710	-3.854	-145
Waaijakkers	27	-	-	-	-	32	0	-	-	-12	-	-	47	-	47
Mercurion	25	-	3	-	-	10	2	-500	-	-	-	81	-379	-	-379
Vastgoedlocaties	0	786	8	-	-	93	-	-	-	-	-	-	887	-	887
Totaal	45.470	787	344	4.110	534	1.244	176	-15.931	-	-511	-	81	36.305	-19.613	16.691

SINGLE INFORMATION, SINGLE AUDIT (SISA)

Specifieke uitkeringen worden verantwoord via SiSa volgens de Financiële Verhoudingswet. De informatie wordt hiervoor in een vast format opgenomen in de toelichting bij de jaarrekening.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024									
Verstrekker	**Uitkering scode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 5.634.787			€ 0	€ 0	€ 27.239

			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/ 07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 1.333	€ 52.920	€ 5.716.279	€ 8.034.999		
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*

			0	73	16	34	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 341.326	€ 365.025			€ 0	€ 0

			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 0	€ 27.740	€ 55.488	€ 117.912	€ 28.720	€ 28.720
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 425.534	

BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten		Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
			1	SUVIS21-01200423	€ 0	€ 0	Nee	Het is het schoolbestuur niet gelukt om de totale aanpassing van locatie Heerenmäten op tijd gefinancieerd te krijgen. Aanpassing van de installaties was onderdeel van het totale plan. Het totaalbedrag subsidie wordt teruggevorderd van het schoolbestuur.	Ja
			2	SUVIS21-2-02232631	€ 0	€ 0	Ja		Nee

			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
			1 SUVIS21-01200423	Nee	Het aan het schoolbestuur verleende voorschot subsidie is in 2024 teruggevorderd.			
			2 SUVIS21-2-02232631	N.v.t.				
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten

			Aard controle n.v.t. *Indicator: C55/01*	*Aard controle R* *Indicator: C55/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	*Aard controle R* *Indicator: C55/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			438	€ 281.781	€ 281.781	23	€ 15.003	€ 15.003
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C55/07*	*Aard controle R* *Indicator: C55/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			461	€ 0	€ 0			

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			1.980	2.262	0	0	461	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 5.068	Nee				

BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 44.955	€ 80	3	170	46	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03475266*	€ 0	0	0	0	€ 0

			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)

			Aard controle n.v.t. *Indicator: C209/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	*Aard controle R* *Indicator: C209/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	*Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
			1 *RHA2023-03517660*	*Ontwikkeling flexwoningen Reisenakker te Zevenaar*	€ 0	€ 0	€ 0	0

	Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*
1	*Ontwikkeling flexwoningen Reisenakker te Zevenaar*	0	Ja	Ja

	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*
	Nee

OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 549.443	€ 239.508	€ 31.023	€ 0	€ 506.226	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*	*Aard controle R* *Indicator: D14/04*	*Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 235.911	€ 0	€ 13.614	€ 0	€ 313.041	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		

			Aard controle n.v.t. *Indicator: D14/06*	*Aard controle R* *Indicator: D14/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	*Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
			€ 0	€ 48.106	€ 28.376	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		

			1	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0	
			2	112 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen | aantal in st	Nee	1	
			3	122 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	1	
			4	222 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	0	
			5	117 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	5	

			6	217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	0	
			7	209 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Nee	0	
			8	118 Aanleg van een veilige voetgangersoversteekplaats | aantal in st	Nee	0	
			9	120 Aanleg van een snelheidsremmende plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt | aantal in st	Nee	0	

		10	211 Aanleg van een voetgangersoversteekplaats | aantal in st	Nee	0			
IenW	**E44**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E44/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/03*	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering *Aard controle R* *Indicator: E44/04*	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/06*
		1	31187648 / 5000006049	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/07*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/08*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/09*			

		1	31187648 / 5000006049	Toekenningsbeschikking specifieke uitkering tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027, Werkregio De Liemers / IENW/BSK-2023/89560	Nee	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/10*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/11*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/12*	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: E44/13*
		1	31187648 / 5000006049	Ja		
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator:*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*

					E84/03			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0			
		2	333 As-verspringing|aantal in Stuks	Nee	0			
IenW	**E87B**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)

				Aard controle n.v.t. *Indicator: E87B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/02*	*Aard controle R* *Indicator: E87B/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/04*	*Aard controle R* *Indicator: E87B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/06*
			1	030004 Provincie Overijssel	Project Zoetwatervoorziening Oost Nederland Gemeente Zevenaar / S2023-0000975	302.411	302.411	278.285	278.285
				Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/08*				
			1	Project Zoetwatervoorziening Oost Nederland Gemeente Zevenaar / S2023-0000975	Nee				

EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 10.828	€ 149.737	€ 53.780	€ 214.345	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2023**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 11.521.876	€ 197.633	€ 622.084	€ 3.347	€ 24.626	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R*	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R*	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R*	I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R*	I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R*	Participatiewet (PW) *Aard controle R*

			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 35.679	€ 1.114	€ 0	€ 912.861	€ 7.574	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: G2/13	*Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 386	€ 10.638	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 72.960	€ 3.769
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.373	€ 246
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 4.844	€ 299
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.296	€ 204
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 13.119	€ 1.195	€ 215
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 13.119	€ 87.668	€ 4.733
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		

			Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	
		6	Totaal	0	0	N.v.t.	

			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				

			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)			
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)			
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)			
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)			
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/16*				
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0			

		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0			
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0			
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0			
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0			
		6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		

			€ 357.139	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 11.750	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G13/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 59.572	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 595.345	€ 1.408.297				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/03*	*Aard controle R* *Indicator: H4/04*	*Aard controle R* *Indicator: H4/05*	*Aard controle R* *Indicator: H4/06*	*Aard controle R* *Indicator: H4/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Onroerende zaken - onderhoud	€ 133.677	€ 133.677			
		2	Roerende zaken - Aankoop	€ 414.720		€ 414.720		
		3	Roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 850.324		€ 850.324		
		100	Overige kosten	€ 9.576			€ 9.576	
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee)	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H21/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	*Aard controle R* *Indicator: H21/03*	*Aard controle R* *Indicator: H21/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
			Ja		€ 37.500	€ 50.000	Ja	

VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**		Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 38.493	€ 38.492	€ 0	€ 38.492	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 265.007	€ 104.997	€ 53.002	€ 104.997	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 59.220	€ 32.105	€ 11.844	€ 32.105	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 44.415	€ 36.960	€ 7.455	€ 36.960	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 20.727	€ 20.727	€ 0	€ 20.727	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 51.817	€ 23.850	€ 10.363	€ 23.850	Ja
			7	Valpreventie	€ 152.490	€ 116.394	€ 30.498	€ 116.394	Ja
			8	Leefomgeving	€ 29.610	€ 0	€ 5.922	€ 0	Ja

			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 7.402	€ 7.402	€ 0	€ 7.402	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 108.076	€ 86.460	€ 21.615	€ 86.460	Ja
			11	Mantelzorg	€ 29.610	€ 18.666	€ 5.922	€ 18.666	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 29.610	€ 26.000	€ 3.610	€ 26.000	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 16.285	€ 4.896	€ 3.257	€ 4.896	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 7.402	€ 7.402	€ 0	€ 7.402	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 26.353	€ 0	€ 5.271	€ 0	Ja
				Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*				
			1	Lokaal Sportakkoord	Ja				
			2	Brede regeling combinatiefuncties	Ja				
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja				

4	Kansrijke Start	Ja
5	Mentale Gezondheid	Ja
6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja
7	Valpreventie	Ja
8	Leefomgeving	Ja
9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja
10	Versterken sociale basis	Ja
11	Mantelzorg	Ja
12	Eén tegen eenzaamheid	Ja
13	Welzijn op recept	Ja
14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja
15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja
	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*	

VWS	**H31**	**Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H31/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/05*	
			SPUKNEAS230165	€ 115.248	€ 115.248	Ja		
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*			
			MEOZ23276	€ 679.055	€ 679.055			

			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: H32/04	*Indicator: H32/05*	*Indicator: H32/06*	*Indicator: H32/07*	*Indicator: H32/08*	
		1	*De Boskuuul*	€ 161.079	€ 161.079	Nee		
		2	*Het Lentebad*	€ 517.976	€ 517.976	Nee		
		3						
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*				
			Indicator: H35B/01	*Indicator: H35B/02*				
			060202 Gemeente Arnhem	€ 585.950				

CONTROLEVERKLARING ACCOUNTANT

De accountant zal haar controleverklaring afgeven op het moment dat de raad de jaarrekening heeft vastgesteld.